

היכל הקודש ברסלב

הלימוד היומי

בי"ת נצחי,
שנים מקרא ואחד תרגום,
נ"ך, רמב"ם

לעתיד בעולם הבא
מזכירין אותו כל מה שלמד
בעולם הזה
(שיחת הר"ן כח)

על ידי
לימוד
שיעורים אלו
אנו נותנים
את החומש
ואת המעשר
להקדוש
ברוך הוא
(עצתו אמונה)

פרשת תרומה תשפ"ד

היכל הקודש ברסלב

181 Huschke Road, Liberty NY 12747

היכל הקודש

כארא פארק

**4801 11th Ave,
Brooklyn NY 11219
347.760.5924**

היכל הקודש

קרית יואל

**8 Premishlan Way.
Monroe NY 10950
845.243.0563**

היכל הקודש

מאנסי

**32 Dolson Road
Monsey NY 10952
347.733.7551**

היכל הקודש

כני ברק

**רחוב ירושלים 2
052.760.5715**

היכל הקודש

וויליאמסבורג

**27 Skillman Street
Brooklyn NY 11205
718.384.1652**

היכל הקודש

קרית יואל

**8 Hayes Ct.
Monroe NY 10950
845.467.5299**

היכל הקודש

בלומינגראוו

**24 Merriewold LN S
Monroe NY 10950
845.238.0804**

היכל הקודש

ירושלים

**רחוב רבי נחמן מברסלב 15
054.845.6150**

צו הערן די

הערליכע שיעורים
פונעם ראש ישיבה שליט"א
רופט:

קול ברסלב

212.444.9191

חיזוק פאר די אידישע שטוב

212.444.9169

ג'רפס ע"י

**קון הדפסה
היכל הקודש**

**2623 State Route 52
Liberty, NY 12754**

718.387.2691

www.BreslevCenter.com

הא מנחי קמך שקלינהו. ומ"מ אנרא בעי למיתב למישלש להו דכין דאית לךידה בעי למיעבד השקב כדאמר לעיל (דף טז) גבי זורק מטבע ליש: **דל** ציבנא. ומכל מקום איירי דגול סממנים שריון דאי דקניהו ושרגוה קנהו בשנייה: **אצבע** כהו קופא. פירש בקונטרס שגול קוף וסממנים שריון וצבע את הקוף ותימה דאם בן אפסדיה בידים וכו' דהיק ניכר והוא נחמיב ונראה דלפרש דצבע כהו קופא

לכומר בגרועות ובעיניו עיני קוף שהיו כמנונה: **או** דלמא אין שבת של סממנים על גבי עצמ. תימה דהי נהנה שבתו שבתו כדמיים יותר וישלם מה שנתנה כמו אבאל מצידי רחבה דפי' (דף טז) וירדה לניהה דרבעום (לעיל דף טז) ובפרק אלו גזרות (בבביות ד' י' ושם) אמר תתב לו דכירו משקול של אחריים בבית הגליליה דמשלם מה שנתנה ויש לחלק ונדחא דהא אין באה ע"י מעשיו ולא ע"י מעשה בהמתו ובתתב לו דכירו א"פ שאין זה ע"י מעשיו משל מקום נתנה גופא אי נמי הנאה דהקא לא אית שתיבא הנאה שאין אלו בני בעלמא יותר

מנין שלא יהנה ממנו. בפרק כל שעה (פסחים דף כב: ושם ד"ה מנין פריך אמאי לא יצאק על איסור הנאה מהו יאביל:

ולא נפקא לו לאיסור הנאה מהו יאביל: דאמר שאר הנאות אצטרך לרבויה צביעה והלוקה צביעה משום דחזקתא בעלמא הוא והלוקה משום שקלה איסורא בשעת הדלקה ואם תאמר למה לל שעה בל שעה דש' דהו שריון עצים להדלקה למאן דאמר אין שבת עצים בפת ולא משכחו עצים דאיסורא אלא בעין קטא ושרשפא ויש לומר דשמן חיי בעין בשעה שהוא דולק אבל עומד משולש וי"ל משום דש' דנילף ביה אלא מן הנחלת ואם תאמר ומ"ש דהקא מיריבין קרא להדלקה וגבי תרומה טמאה מצריבין קרא להחיי בדירשינון שלך תתא צביעה תחת המשולש וי"ל משום דש' דנילף תרומה ממעשר הקל דאמרה תורה לא בערתי ממנו בטמא כדאמר בבבא מדליקין שבת דף כ"ה) ור"ת מפירש שדברך קרא הקא לאסור צביעה והדלקה שלא דברך הנאווה בעיני צביעה תהאנים ורמונים ודברים דלאו אורחיהו והלוקה איצטרך לשמן שאין עומד להדלקה כלל והוא דפרק כל שעה (פסחים דף כ"ה) דהו שייף לברמיה בגוהרה דעקלה וקאמר מידי דרך הנאה קעבידינא התם לא יהוה דרך הנאה כלל וקשה לפי' דהא בעי למפסח מהקא דחזקתא מילתא איך דחיי דשאני האב דגלי קרא משמע דלא איתא קרא למיסר שלא דברך הנאה אלא למיסר א"ע: דליבא אלא חזקתא בעלמא וא"ת אם בן תיפשוט לאידך גיסא מדליקין למיסר

שמע מניה דחזקתא לאו מילתא היא ויש לומר דאיבא למילף מהקא דחשיב כאילו הוא בעין ותימה לרבי יהושע דגמר בעקלה פרי מפרי ממבשרים בפרק העור והרוטב (חולין דף קכ: ושם) וסבר דאין סופיין את הארבעים על העקלה אלא על הרוטב וכן הויתים וכן העגבים אבל היוצא משאר פירות מותר היאר יאסר ליבועו במשקין מן התורה וכל בשל במים עשירי בהם הקלפין ויש לומר דלא אצטרך קרא אלא שלא יצבע בזיתים וגנבים ויוצאי מהם או בממשות של עפירות הקלפין הנוטין ומיודו לא יצבע דקתני בבביתא מיירי שפיר בכל עניו צביעה דעקלה ומשקין בכל עניו ומדרבנן ומיודו קרא לא איתא אלא בדפרישית אי נמי יש לומר דפרי דעקלה ודקא גמר פרי מפר דביכורים ולקחי אימעוט משקה הידוה אכל שומר לפרי דאיתרבו מאת פרוי את תשפל לפרוי לא אמעוט משקה הידוה ולקחי אימעוט משקה הידוה אכל יש ליתן טעם שלא יקשה מזה על שמעתיא דריש איתוהו קמוקן (ובחים דף מה) אבל אין לומר דאף על גב דליבא מלקות ביודא משאר פירות עשה וערלםם קריתו איבא דקרא אכל מאי דכתיב וערלםם קאי לא יאכל דכתיב בחר הכי ועוד אם היה במשקה דשאר פירות דעקלה איסור עשה אם בן מנא ליה שלא יצבע בו הא איצטרך לאסור ומישקין בשתייה בהנאה בשתן בעין ואין להקשות כיון דאיתרבו שומר לפרי דלא חזי לאכילה אם בן על כרחי מיתקרא עקלה בהנאה ולמאי איצטרך קרא שלא יהנה דהא איבא שומרין טובא דחזו לאכילה:

בבא קמא הגזול עצים – פרק תשיעי דף קא עמוד א – רש"י

כפרא דודי. קינח בו את היתרה כלומר בשירי צבע שנשתמרו ביהרה צבעו כופרא לשון קינח כמו בליקת דפרסא למקפריה כהכל שוחטין (חולין דף ה'.) ניתן לו דפי עניו. דקניהו בשנייה אכל נתן עצים בו דלא שינה ולא קני דוד על התחתונה: **יש שבת** כו'. כלומר חזקתא מילתא היא או לאו מילתא: **והרבהו**. שראן במים כדבוקה: **וצבע** קחו. צמר שלו מבעיא לן יש שבת סמנין על הצמר

דחזקתא מילתא היא ואמר ליה הב לי סמנאי 1
 דשקליניהו בי כדבעיא למימר קמך: **אמר** ואי 2
אין שבת בו מי מצי אפר ליה ליה לך גבאי ולא 3
 מידי. בתמיה נהי נמי דחזקתא ולא חזקתא היא 4
 לימא ליה הב לי סמנאי דאפסדתינהו: **צפון**. 5
 שדוך וקא סתיר ליה. דצמר כשהוא צבוע מאי 6
יש שבת סמנים על גבי צמר. דחזקתא מילתא 7
 היא וקמיהר ליה צמר וקמיהר ליה סמנים 8
 כלומר כדוך השקב דצמר קמיהר: **דוול ציבנא**. 9
 צמר צבוע דוול בעוקע ואין מניעין שבת לדמי 10
 סמנים ואמר ליה נגנול אני הייתי מוכר סמנים או 11
 הייתי צובע בגד ועכשיו הפסדתי דהא לא 12
 השבידו בצמר: **א"נ דצבע** כהו קופא. גול קוף 13
 וסמנים וצבע את הקוף ומחזירו לו דלא אייקר 14
 ליה ואמרי לה קופה של נצרים: **גנוז** דצמר דהי 15
 וסמנין דהי כו'. ולאו לענין גולן קפעי לה דאין 16
 כאן גול. בקליפי עקלה. קליפי גנודים או שאר 17
 פירות אבל קליפת העץ לא דאין ערלה אלא 18
 בפרות: **הנראה** לענין. מראה בעלמא אסור 19
 שאין בו משום בעין ויש צביעה. **אסור** 20
 לעשות סחורה בפרותיה קליפי פירות קאמר 21
 ולא קליפי עצים דעצים אין שביעית קלה 22
 לעינה כדלוקה דסתם עצים להסקה ניתנה. 23
רביעי

גבי צמר וא"ל הא מנחי קמך שקליניהו שקליניהו כמאי שקליה בצפון צפון עבורי מעיבר 21
 השקב לא עביד אלא הב"ע' כגון דגול צמר וסמנין דחד וצבעיה לכהוא צמר בהנך סמנין 22
 וקא מיהדר ליה ניהליה לאצמר יש שבת סמנין ע"ג הצמר וקא מיהדר ליה סמנין וצמר או 23
 דלמא אין שבת סמנין על גבי צמר וצמר מיהדר ליה סמנין לא מיהדר ליה אמרי תיפוק 24
 ליה דאייקר ליה ניהליה בדמי לא צריכא דול ציבנא ואיבעיא אימא כגון שאצבע כהו קופא 25
 רבינא אמר הקא כמאי עסקינן כגון דצמר דחד וסמנין דחד וקאתי קוף וצבעיה לכהוא 26
 צמר בהנך סמנין יש שבת סמנין על גבי צמר דאמר ליה הב לי סמנאי דנכף ניהו או 27
 דלמא אין שבת סמנין על גבי צמר ואמר ליה לית לך גבאי פלוס תא שמע כגד שאצבעו 28
 בקליפי עקלה ודלק אלמא חזקתא מילתא היא אמר רבא הנאה הנראה לעינים אסרה תורה 29
 דתניא ערלים לא יאכל אין לי אלא איסור אכילה מנין שלא יהנה ממונו ולא יצבע [בו] ולא 30
 ידליק בו את הנר תלמודו לומר וערלםם ערלתו את פרוי ערלים לא יאכל לרבות את פולם 31
 תא שמע כגד שאצבעו בקליפי שביעית ודלק שאני התם דאמר קרא תתיה בהיותה תהא 32

שמע מניה דחזקתא לאו מילתא היא ויש לומר דאיבא למילף מהקא דחשיב כאילו הוא בעין ותימה לרבי יהושע דגמר בעקלה פרי מפרי ממבשרים בפרק העור והרוטב (חולין דף קכ: ושם) וסבר דאין סופיין את הארבעים על העקלה אלא על הרוטב וכן הויתים וכן העגבים אבל היוצא משאר פירות מותר היאר יאסר ליבועו במשקין מן התורה וכל בשל במים עשירי בהם הקלפין ויש לומר דלא אצטרך קרא אלא שלא יצבע בזיתים וגנבים ויוצאי מהם או בממשות של עפירות הקלפין הנוטין ומיודו לא יצבע דקתני בבביתא מיירי שפיר בכל עניו צביעה דעקלה ומשקין בכל עניו ומדרבנן ומיודו קרא לא איתא אלא בדפרישית אי נמי יש לומר דפרי דעקלה ודקא גמר פרי מפר דביכורים ולקחי אימעוט משקה הידוה אכל שומר לפרי דאיתרבו מאת פרוי את תשפל לפרוי לא אמעוט משקה הידוה ולקחי אימעוט משקה הידוה אכל יש ליתן טעם שלא יקשה מזה על שמעתיא דריש איתוהו קמוקן (ובחים דף מה) אבל אין לומר דאף על גב דליבא מלקות ביודא משאר פירות עשה וערלםם קריתו איבא דקרא אכל מאי דכתיב וערלםם קאי לא יאכל דכתיב בחר הכי ועוד אם היה במשקה דשאר פירות דעקלה איסור עשה אם בן מנא ליה שלא יצבע בו הא איצטרך לאסור ומישקין בשתייה בהנאה בשתן בעין ואין להקשות כיון דאיתרבו שומר לפרי דלא חזי לאכילה אם בן על כרחי מיתקרא עקלה בהנאה ולמאי איצטרך קרא שלא יהנה דהא איבא שומרין טובא דחזו לאכילה:

רְבָא רמי תנן בגד שצבעו בקליפי ערלה כו'. תימה דהא רבא שני לעיל שאני ערלה דכתיב קראי ומתקם לא: לפיכך ואם כן מאי פריך מערלה אטומאה ונראה פספריים דגרי לעיל רבה ואין גרי רבא יש לומר דרביהו הוא: **רוזאין** אם מתבבסת הכסות ויוצא ממנה רביעית דם. פירש בקונטרס שאם יתנו מים במדה ימרא רביעית יותר וקשה לפי אפילו אם לא ימצאו רביעית אמאי טהורה דאי אפשר לעולם אם לא ישתייר בבגד מן המים אלא י"ל

- 1 בדאמר בתוספתא פ"ד ד'האלות רביעית דם
- 2 שנבלעה כהסות כיצד ר' עקיבא אונה מביא מים
- 3 במדה ומכבש בה ומביא מים אחרים ונותן לתוכן
- 4 רביעית דם אם יהיה כראיהין שהיה נטמאה ואם לאו
- 5 טהורה והשתא אם מדיק כלום מה שמשתייר מן
- 6 המים בבגד דקדש שנשתייר מן המים כ"ז ששתייר
- 7 מן הדם שמכ"מ יהיה הכל מעורב יחד מה שיצא
- 8 ומה שנשתייר ומראה אחד הן באילו יצא הכל
- 9 וטהורה וטמאה דקתיני היינו לענען אם טמאה היא
- 10 הבית שתתנו הן אכל כסות עצמה טמאה היא
- 11 שנבלע בה רביעית דם ותחילה כדפי' בקונטרס
- 12 ומיזה קשה דאין קבא ר' יוסיג'יה דהם שמשתייר
- 13 בבגד כיון שאין יכול לצאת כביבוס בה ומיזה אין
- 14 לחוש כל כך אם תולין דהכר ליהמיני ועוד מינין
- 15 לפרש שאומדין כמה נשטמא מן המים הראשונים
- 16 בבגד ומביא מים אחרים במדה דהאשון רק
- 17 שיחסר מתוך כשיעור שנבלע מתוך בגד אבל יש
- 18 תימה דמי' יכול לכבוש הן ועוד קשה דהא רבא פריך
- 19 למדידת מים הראשונים כלה מדידת מים
- 20 הראשונים יכול הוא לדעת אם יש רביעית דם
- 21 במה שיצא ע"י כביבוס שיחסו לתוך כלי כל מה

שיצא מן הכסות ומיודד פקה יש בין מים לדם והיא רביעית דם מעלקא ויוסף עליה מים עד שיחא אין מים ויבין דם כשיעור מים דם שיצאנו מן הכסות ואם מראיהין שהו טמאה ונראה לפרש ולא נקט מים במדה אלא משום שאם ימצאו יותר מן המדה שנתנו רביעית שלא יצטרכו לרביאי מים אחרים דודאי א"א אבל אם אין רביעית דם יותר או רביא רביעית דם ומספיק עליה מים עד שיחא בין מים דם במדה הראשונה אחר שהכבסו בה הכסות ואם מראיהין טמאה ואם לאו טהורה ומיזה קשה דהא רבא בתוספתא ברישא ומביא מים אחרים ואמר כך קתיני ונותן לתוכו רביעית דם: **ואם** לאו טהורה. א"ע"פ שעל ידי דחוק יהיה יוצא מים רביעית דם כגון על ידי היסק התנור או על ידי צפי כיון דבסתם כביבוס אין יכול לצאת רביעית דם וטהורה ל"ל משום דם הבוסה דהוה שפאין דרין להקפיד עליה כשאיין יכול לצאת כביבוס סתם כך צ"ל במסקנת נדה בפרק האשה

מקוללי רביעית שנו כפא. הך סוגיא נמי סביב פהנא בגדה אליבא דר"ל דה"נ דוקא לר"ל צריך האי שיתר דלר' יוחנן לא קשה מידי מערלה אטומאה דלדידיה בפקדיא תליאי מילתא ומימי צבעו בקליפי ערלה ידלך דלא שתייר מטעם דאין בפקודי דנהנה הוא אצבע ונתקל ליה: **ספיה** סטים וקוצה. מה שפי' בקונטרס כאן משום דבשביעית אין זורעין ואין בה

אלא ספיהים אם מיושב הדיא טמאה אלא שיהא אכל גבי מעשר ופאה דקאמר כל שהוא אוכל ונשקם בו אוכל למעוטי ספיהי סטים וקוצה אין מיושב לקח נקט ספיהים ע"כ נראה כמו שפי' בפסחים (דף נ"א וס"ג) ושהוא רביעית דם בביתו לפרש שיהיה אכל כלשוף ו' או ה' שנים שהשישם מתפשטים בארץ ומשביחין ושורש שלהן עוקה: **ממין** הצובעין. רישא דמתניתין הכי איתא במוס' שביעית (פ"ו מ"א) כלל גדול אמרו כל שהוא מאכל אדם ומאכל בהמה וממין הצובעין כו': **ולרמייהו** ביטור. כגון שלקט מתחילה לאבילה דחובל למוכרן וש לשניהם ביעור להן ולדימיהו דפרי עצמו לעולם אסור כדנפקא לן מקודש תהיה להם (כ"ג דף נ"א):

שהנאתו אחר ביעורן. כשנעשית גזלת א"ע' דומינין הנאתו וביעורן שהו כגון להתחמם כנגדו או לבש כ"מ עיקרו לא קיימא להכי אלא לאחר שנעשית גזלת כגון להסיק הנור לאפות אבל צבע הנאתו וביעורן שהו בהנאתו כשלובושו ואז הוא כלה ומתבשר הצבע מיום אל מל כשנעשית רמיית חיהוה כלה השרש וקולטו הצבע ואין נראה דהא אמרן דלענען שביעית חזותא מילתא היא ולא ה"י ביעורו בקליטת הצבע: **והאיכא** עצים דמשנתן. לפי' ההקונטרס דפי' עצים שמיארים הן כמו גר צ"ל הוא דמרמיץ עצים להסקה ניתנו כלומר אף עצים דמשנתן דאין לפרש סתם שאי' עצים להסקה ניתנו והך דמשנתן בטלים לגביהו דהא בסוכה (דף מ' וס"ג) משמע דלולב נוגח בו שביעית משום דהנאתו וביעורו שהו שראוי לכבדו בהיתן ולא אמר דבטל לגבי שאר עצים וה"נ עצים דמשנתן אלא צ"ל דסתם עצים דמשנתן נמי להסקה הן ועומדין ולא דמי ללולב דסתמו עומד לכבדו בו אהי תבת ור"ח פירש והא איכא עצים דמשנתן שמתחמין בו כגון בעשוייה להתחמם דהנאתו וביעורן שהו דבשעת ביעורן מתחמם כנגדן פ' משתן כמו תמרי משנתן בתרומה (דף כ"ו) וכן טלילה א שהנהיב ביומא (דף נ"ג) ומשני רבא סתם עצים להסקה ניתנו פי' להסקת הנור ניתנו דהוי הנאתו אחר ביעורן הלכך אפילו להתחמם מותר דלא חל עליהם שם שביעית וא"ע' דחשיב הכא עצים דמשנתן הנאתו וביעורן שהו כ"מ לענען עצי איסור לא היו אוסרין רבנן אפילו להתחמם כנגדן או להתיא' הן אלא דוקא בשרשיפא כדדרשין בפרק כל שעה (פסחים דף כ"ו) וס"ג) דהנאה מיהא איתא מתחלה על לאחר שמתחיל האיסור להיות כלה הלכך לא אסרי רבנן אלא בשרשיפא אכל הנאתו וביעורו שהו קרינן ביה דעדיין האיסור קיים כשנבלעה ממנו ונתנו בפ"ק קנדה (דף ה' וס"ג) דקאמר אי קטפא פירא הוי אתי ביה שביעית ואי לאו פירי הוי אתי ביה שביעית ואנאמי אי הנאתו וביעורו שהו הלא אפילו לא הוי פירא והא אסור שביעית ואי אין הנאה וביעורו שהו אפילו הוי פירא יתא מותר ותו אמאי קמפלגי בין קטפא דפירא לקטפא דגוזא ונראה דהאי קטפא הוי הנאתו וביעורו שהו ואפילו הכי אי לא הוי פירא בטיל לגבי עץ ודמי' הוא באילו הוא בתוך העליון ולא יצא לחוץ אכל אי הוי פירא חשיב באפי פשיה ולא בטיל לגבי עץ ואתי ביה קדושת שביעית:

רביעית דם. מטמאה באהל דכתיב על כל נפשות מת לא יבא (ויקרא א' וס"ג) דהוה הנפש וקוים להו לרנען דברביעית דם חי: נבלעה כפרקע הבית סתם. כלים שבבית דבית לא מקבל טומאה דקרקע היא: ככלים. דהוה בבית קודם שנבלעה שיהיה בעין והאחיל הבית עליה ועל הכלים ונטמאה לבסוף. לאחר שנבלעה אם מתבבסת הכסות ויוצא היקנה

רבא רמי תנן בגד שצבעו בקליפי ערלה ידלך אלמא חזותא מילתא היא ורמיניה רביעית דם שנבלעה בבית הבית טמא ואמרי לה הבית טהור ולא פליגי הא ככלים דהוה מעיקרא הא ככלים דאתו לבסוף נבלעה בכסות רואין אם מתבבסת הכסות ויוצא ממנה רביעית דם טמאה ואם לאו טהורה אמר רב פהנא מקולי רביעית שנו פאן גרם תבוסה דרבנן: רבא רמי תנן ממין הצובעין ספיהי סטים וקוצה יש להן שביעית ולרמייהו שביעית יש להן ביעור ולרמייהו ביעור אלמא עצים יש בהן משום קדושת שביעית ורמיניה עלי קנים ועלי פגפנים שגיבבן כהבא על פני השרה לקמן לאכילה יש בהן משום קדושת שביעית לעצים אין בהן משום קדושת שביעית ומשני אמר קרא לאכילה כמי שהנאתו וביעורו שוין יצאו עצים שהנאתו אחר ביעורן והאי איכא עצים דמשנתן דהנאתו וביעורן שוין אמר רבא סתם

שבביתיה וה"י ספיהו עץ בעלקא ניתנה כהנא. לעשות מתן כחטוב אויב לימות החורף אין הן משום קדושת שביעית. ונהנה מתן אף לאחר זמן היעירה שהנאתו וביעורן שוה. דבר שבשעת הנאתו כלה מן העולם: יצאו עצים. שלאחר ביעורן שנעשית גזלים הוא דהנאה עיקר הנאתו אבל ממי צבעים בשעת רמיית חיהוה כלה השרש וקולטו הצבע נמנאו הנאתו וביעורן שהו הלכך חיילא עליהו שביעית: והא איכא עצים דמשנתן. שמיארין כגון אבוקה בלושאן כידו והנאתו וביעורן שהו תחילו עליהו שביעית:

סתם

במסקנת נדה בפרק האשה

במסקנת נדה בפרק האשה

במסקנת נדה בפרק האשה

במסקנת נדה בפרק האשה

במסקנת נדה בפרק האשה

במסקנת נדה בפרק האשה

במסקנת נדה בפרק האשה

במסקנת נדה בפרק האשה

במסקנת נדה בפרק האשה

במסקנת נדה בפרק האשה

במסקנת נדה בפרק האשה

במסקנת נדה בפרק האשה

במסקנת נדה בפרק האשה

במסקנת נדה בפרק האשה

במסקנת נדה בפרק האשה

במסקנת נדה בפרק האשה

במסקנת נדה בפרק האשה

במסקנת נדה בפרק האשה

במסקנת נדה בפרק האשה

במסקנת נדה בפרק האשה

במסקנת נדה בפרק האשה

במסקנת נדה בפרק האשה

ה"ג בקונטרס בס' סוכה (דף מ ושם) אמר רב כהנא וצעים דהסקה תנאי היא כו' וכן עיקר פי' כל עצים בשביעית הויא פלוגתא דתנאי אין אית בהו קדושת שביעית דכיון דטעמא דשרינא לחו היינו משום דתנאן אחר ביעורן אם בן לרבי יוסי דלית ליה דרשה דתנאן וביעורו שוה לענן פירות שביעית הוי' לא דריש לה לענן ולא לחלו קדושת שביעית ואם לא תאמר לר' יוסי פירוש מותרין עצים בארץ ישראל להסיק בהו תגור והלאה יש בהו איסור שביעית לאחר הביעור וי"ל דבטלי בשאר עצים דשאר שנים ועוד י"ל לפי גירסת הספרים ונמי דהסקה תנאי היא פירוש עצים שיש בהם קדושת שביעית בהו לזבב דתנאן וביעורו שוה דסמתיא קאי לכבד בו את הבית אם מותר להסיקו דהוי הנאה לאחר ביעורו או לא דתנאי אין מותרין פירות שביעית כו' הרי לרבנן אסור להסיקו מידי דהוי אמשה וכביסה ולר' יוסי מותר אבל שאר עצים לדרב' הכל אין בהו קדושת שביעית אבל השעם אין מישעו דכי הכי דר' יוסי דריש להם לכל צרכיכם ורבנן נמי הפתיב להם דומיא דלאכלה כמי שהנאתו וביעורו שוין וצאו משרה וכבוסה שהנאתו אחר ביעורו ור"י נמי הפתיב לאכלה אמר לה הווא מביעי' ליה לכתרנא דתניא לאכלה ולא למלוגמא אתה אומר לאכלה ולא למלוגמא או אינו כן? לאכלה ולא לכבוסה כשהוא אומר להם הרי כבוסה אמור הוא מה אני מקיים לאכלה לאכלה ולא למלוגמא ומה ראיית לרבות בכבוסה ולהוציא את המלוגמא אמר אני את הכבוסה שישוה בכל אדם ומוציא אני את המלוגמא שאינו שוה בכל אדם כמאן אזלא הא דתניא לאכלה ולא למלוגמא לאכלה ולא לזילוף לאכלה ולא לעשות מונח אפיקטיון כמאן בר' יוסי דאי פרבנן איפא נמי משרה וכבוסה: רבי יהודה אומר אם השבב כו': (ס'מן סבן) ותיב הווא וקאמר הלכה פרבי יהושע בן קרחה והלכה פרבי יהודה אהדרניהו רב יוסף לאפיה אמר בשלמא רבי יהושע בן קרחה אצטרף סלקא דעתך אמינא יחיד ורבים הלכה פרבים קמ"ל הלכה פניח' ר' יהושע בן קרחה היא דתניא רבי יהושע בן קרחה אומר מלוה בשטר אין נפרעין מהו מלוה על פה נפרעין מהו מפני שהוא כמצייל מידם אלא הלכה כר' יהודה למה לי מחלוקת ואחר כך סתם היא ומחלוקת ואח"כ סתם הלכה כסתם מחלוקת ככבא קמא לצבוע לו אדום וצבעו שחור שחור וצבעו

סתם עצים להסקה ניתנו. ולא להאיר הלפך עצים ניתנו ומעיקרא לא חל עליהו שביעית אכל ספיהו סטים סתמן לצביעה הלפך חל עליהו קדושה ואסירי לאחר הביעור אף להסקה וגלי קנים ופגים יש שאובליו אותו יש שמוסיקין אותו הלפך בהר מחשבת לקשה אוליגו תנאי היא. איפא למאן דאמר סתם עצים להסקה ניתנו ולא חילא שביעית אפילו אעצים דמשחן ואיפא למאן דלית ליה ואעצים

דמשחן מיהא חילא: לתוך המשרה. אין שורין פשתן ביו של שביעית וכן אין מכבסין בגדים דהוי סחורה: יש שהנאתו וביעורו שוה. הנאה היא בשעה שהיא פתוחה בלח מן העולם אתה יכול ליהנות מפירות שביעית קודם זמן הביעור: וצאו משרה וכבוסה. שמשעה שמשיליו פשתן או בגד ביו נתקלקל ונבער והנאתו אינו אלא עד שילא הלפך אפילו לקמן למשרה וכבוסה כאל שילשח שנים ור' עד שיתא הפשתן שריו וכן הבגד והישי תנאי דרבנן סברי סתם פירות לאכלה וחיילא עליהו קדושת שביעית בדאמרו לעיל דכל דבר שהנאתו וביעורו שוה חיילא הלפך אפילו לקמן למשרה וכבוסה כאל מנהיג מחשבה לאפקעי אסורן למיהו כעלי קנים ששלקן לעצם דמשתרו דהתם סתמיהו להכי ודלתיא אבל פירות סתמן לאכלה ומשעת זכיורן זמיו קדושתו וכו' לא מתיב מחשבת לאפקעי ואסורין למשרה וכבוסה דאין נהנין בקדושת שביעית אלא הנאה הדימה לאכלה וגבי עצים נמי סתם עצים להסקה ניתנו ולא חיילא עליהו סתם עצים ור' יוסי סבר לא אמרין סתם פירות לאכלה ניתנו ומתניא בהו מחשבה כעלי קנים ופגים דהיבא דליקטן למשרה הוי דבר שהנאתו אחר ביעורו ולא חל עליהו שביעית כף מצאתו ויש לשונות אחרים: וזו שמעתי והנני למלוגמא. אלנפשט"ר: איפה שוה בכל אדם. איפה צריכה אלא לחולום: לזוף. שמופלו יין בבית וראוי נמי אין שוה בכל אדם שאי"ז זיוף אלא אדם מעונן ומעונן אפיקטיון. ורשי"ט להקיא: איפא נמי משרה וכבוסה. והכא לא נקט אלא דבר שאין שוה בכל אדם: מלוה בשטר אין נפרעין מהו. לפני אידיתו מפני ששקלוהו היא לו ואזיל ומודה לעבדים ביום חגם ורבנן סברי אסור לפרועו ולפרעו מהו ככל: ואיבעית אימא. הך סתמא ודאי עיקר הוא דקתני לה התם ברבי (עו) גבי הלכתא פסיקתא דהא לא שריקא אבא תני אלא משום פסוק הלכה שסיקתה התם עם כל החזר בו שלא נחלק אדם עליהו:

סתם עצים להסקה הו עומדיו אמר רב פהנא וצעים להסקה תנאי היא דתניא אין מוסרין פירות שביעית לא למשרה ולא לכבוסה ור' יוסי אומר נתונות פירות שביעית לתוך המשרה ולתוך הכבוסה מאי טעמא דרבנן אמר קרא לאכלה ולא למשרה לאכלה ולא לכבוסה ורבי יוסי אומר אמר קרא להם לכל צרכיכם ורבנן נמי הפתיב להם דומיא דלאכלה כמי שהנאתו וביעורו שוין וצאו משרה וכבוסה שהנאתו אחר ביעורו ור"י נמי הפתיב לאכלה אמר לה הווא מביעי' ליה לכתרנא דתניא לאכלה ולא למלוגמא אתה אומר לאכלה ולא למלוגמא או אינו כן? לאכלה ולא לכבוסה כשהוא אומר להם הרי כבוסה אמור הוא מה אני מקיים לאכלה לאכלה ולא למלוגמא ומה ראיית לרבות בכבוסה ולהוציא את המלוגמא אמר אני את הכבוסה שישוה בכל אדם ומוציא אני את המלוגמא שאינו שוה בכל אדם כמאן אזלא הא דתניא לאכלה ולא למלוגמא לאכלה ולא לזילוף לאכלה ולא לעשות מונח אפיקטיון כמאן בר' יוסי דאי פרבנן איפא נמי משרה וכבוסה: רבי יהודה אומר אם השבב כו': (ס'מן סבן) ותיב הווא וקאמר הלכה פרבי יהושע בן קרחה והלכה פרבי יהודה אהדרניהו רב יוסף לאפיה אמר בשלמא רבי יהושע בן קרחה אצטרף סלקא דעתך אמינא יחיד ורבים הלכה פרבים קמ"ל הלכה פניח' ר' יהושע בן קרחה היא דתניא רבי יהושע בן קרחה אומר מלוה בשטר אין נפרעין מהו מלוה על פה נפרעין מהו מפני שהוא כמצייל מידם אלא הלכה כר' יהודה למה לי מחלוקת ואחר כך סתם היא ומחלוקת ואח"כ סתם הלכה כסתם מחלוקת ככבא קמא לצבוע לו אדום וצבעו שחור שחור וצבעו

לחך

אדם רבי מאיר אומר נותן לו דמי צמרו רבי יהודה אומר אם השבב יתר על הציצאה נותן לו את הציצאה ונאם הציצאה יתירה על השבב נותן לו את השבב וסתם ככבא מציצא דתנן כל המשנה ידו על התחתונה וכל החזור בו ידו על התחתונה ורב הונא אצטרף סלקא דעתך אמינא אין סדר למשנה וסתם וסתם מחלוקת היא ורב יוסף

אח"כ סתמא נימא אין סדר למשנה וסתם ואח"כ מחלוקת היא ורב הונא פי לא אמרין אין סדר למשנה כדא מסכתא אבל בתרי מסכתות אמרין ורב יוסף פילה גויקין חדא מסכתא היא ואיבעית אימא משום דקתני לה גבי הלכתא פסיקתא כל המשנה ידו על התחתונה וכל החזור בו ידו על התחתונה: תנו רבנן הנותן מעות לשלוחו

לחך

הלכתא פסיקתא. מימה אמאי קרי לה הלכתא פסיקתא להיחיא דכל החזור בו ידו על התחתונה הא פסקו האימנין (כ"מ דף ע"ג) מוקמינן לה כיתרנא רבבי דוסא ורבנן פליגי עליה ומכח התם דרב לא סבר לה פרבי דוסא בהחזר דכל החזור בו וי"ל דהכא סבר באיבעית אימא דהתם דאמר כל החזור בו ידו על התחתונה לאתניו כדקתני וי"מ דקתני לה בלשון הלכתא פסיקתא דלישנא דכל החזור וכל המשנה משמע לפסוק הלכתא: הנותן מעות לשלוחו. וראה דמיידי שנתון למחצית שבר אם פחתו פחתו לו ואם החזירו החזירו לאמצע מכאן יש להביא ראיה אם אדם נתון מעות לחבירו למחצית שבר ואמר ע"מ שלא תלווח אלא על משכונות שבר פסח וזהב והשקמים בפרקע ואם תישא היא ברשותך לחיוב בכל דבר ואם פחתו פחתו שן אף זהו רבית דהא קבא אם שיקע מדעתו אמר אם פחתו פחתו לו אפי"ה אם החזירו החזירו לאמצע ולא הוי רבית פיון דאם לא היה מנחה ידעתי לאו הוי כולן ברשותו אלא חכרי וזהכסד לאמצע כדו' פלגא מלחא ופלגא פקדו:

הא

הא רבי יהודה דאמר שינוי אין קונה. הלכך אם הותרו לאמצע שפר נותן לו למחצית שפר ואם פחתו פחתו לו דמיני אמר ליה לא הוי קף לשנות מדעתו ואת הוא דפשתע: מי הודיעו לבעל חסין שיקנה חסין לבעל מעות. אם נפרש דמהאי טעמא אין קונה אותו המושל אכל לוקח דמינו שליחי קנה ליה איכא למפרך נמי לר' אלעזר אמאי לא אוקמי נמי האי ותא

ליקח קנה חסין. למחצית שפר. [הא ר"ם]. קמיימת ר"מ [דאמר] שינוי קונה בתרייתא ר' יהודה [דאמר] שינוי אינו קונה ומידה אם פחתו פחתו לו דלאו לעשותיה שרייה: לגיפה. צמר לבלוש וספסל להשתמש: אבל לסחורה. בכל מידי דאיכא דרוקח ניקח ליה וכי הותרו לאו שינוי הוא: מי הודיעו. למוכר החסין שלו צורך בעבר המעות לר' יוחנן שיקנה לו

ליקח לו חסין וליקח מהם שעורין שעורין וליקח מהם חסין תניא תרא אם פחתו פחתו לו ואם הותרו הותרו לו ותני תרא אם פחתו פחתו לו ואם הותרו הותרו לאמצע אמר רבי יוחנן לא קשיא הא ר"מ והא רבי יהודה הא ר"מ דאמר שינוי קונה והא רבי יהודה דאמר שינוי אינו קונה מתקור לה ר' אלעזר ממואי הלכך לא פאן לא קאמר ר"מ אלא במידי דהוי ליה לגיפה אבל לסחורה לא אמר אלא ר' אלעזר והא ר' אביר ולא קשיא פאן לאכילה פאן לסחורה מוכחו פלה במערכתא לר' יוחנן אליבא דר' יהודה וכי מי הודיעו לבעל חסין שיקנה חסין לבעל מעות מתקור לה רב שמואל בר סכרמי אי הכי אפילו חסין וחסין נמי לא אמר רבי אבהו שאני חסין וחסין דשליחותיה קא עביד וכי בעל הבית דמי תדע דתנן אהר המקדיש נכסיו ואת המעריד את עצמו אין לו בכסות אשתו ולא בכסות בניו ולא בבעבע שצבע לשמן ולא בסנדלים חדשים שלקחו לשמן ואמאי לימא הכא נמי מי הודיעו לצבע שיקנה צבעו לאשה אלא לאו משום דאמרין [דשליחותיה קא עביד וכי אשתו דמי הכא גמין] לשליחותיה קא עביד וכי בעה"ב דמי א"ר אבא לא כל המקדיש נכסיו אין דעתו על כסות אשתו ובניו מתקור לה רבי יוראי וכי דעתו של אדם על תפיליו ותנן המקדיש נכסיו מעלין לו תפיליו אין

רבי יהודה כאן לאכילה כאן לסחורה ההיא דקמינא אם פחתו פחתו לו ואם הותרו הותרו לו היינו לאכילה קעביד ולא שליחותיה קעביד הלכך לא קני לה לבעל המעות קלל משום טעמא דמי הודיעו לבעל חסין והיא דקמינא אם הותרו הותרו לאמצע לסחורה ולא קעביד שליחותיה קעביד קמי קני יהא בעל המעות ואם הותרו הותרו לאמצע מידה אם פחתו פחתו לו דאמר ליה לתקוני שדדתיך ולא לעותי ומידה אין קשיא כי"כ לר"א מנז לר' יוחנן הלכך לא פריך אלא לר' יוחנן ואם נפרש מי הודיעו לבעל חסין שיקנה חסין לבעל מעות הרי בעל המעות לא קנה ושליחי נמי לא קנה שלא נתכונן לקנות לעצמו חסין המוקח כמו מקח טעות אז ליכא למפרך לר' אבהו דלא מצי לאוקמי תרייהו כתיב והודיעו חסין לשנינו לר' קמי אכל המעות כאן אמאי אם פחתו פחתו לו ואם הותרו הותרו לאכילה הוא כיון דקמקעיד ולא שליחותיה קעביד ואיכא למימר מי הודיעו לבעל חסין שיקנה חסין לבעל מעות אם חסין לוקח ואם כן אמאי אם פחתו פחתו לו ואם הותרו הותרו לו דמשמע שקונה אותו השליחי

שאני חסין וחסין דשליחותיה קעביד תדע דתנן כו'. תימה אמאי אביטרך למענה ותא דתנן ותלא מנפא דברייקא משמב אע"פ דוקא נקט ליקח קנה חסין וליקח פתון שעורים הוא חסין וחסין משמע דפשיטא דהיה הותרו הותרו לאמצע והיני משמע דהיריקא דרבי אלעזר דמתירי כאן לסחורה משמע מיהו לסחורה לא קעביד והוי כחסין וחסין והותרו הותרו לאמצע ור"ל דברייקא מצין לאוקמי בנזן שהודיע שהוא קונה לבעל המעות והא דפריך מי הודיעו בעי למימר דמסתמי מיידי דברייקא בכל בעל אפילו לא הודיעו ואתא פריך רב שמואל אי הכי אפילו חסין וחסין נמי אי מיידי שלא הודיעו אלא ע"כ מיידי שהודיעו ומכני נישתי חסין וחסין דשליחותיה קעביד דתנן לו ע"פ השתא דמי חסין להביא מקא דתנן דנגמא דברייקא ליכא למשמע מידי דאיכא לאוקמי כשהודיע ואת מי מוכח טפי מקא דתנן אי איכא לאוקמי נמי כשהודיע לצבע דהאי צמר דאשתו הוה ורנא דלא דמי לדעיל דהאי איכא למימר הוא מודיע כד שיקנה לבעל המעות אבל תרא מיהו ש הודיעו תלא דעתו ליתן לאחר כן ומן התקדש לא מסיק אדעתיה: מי הודיעו לצבע שיקנה צבע לאשה. תימה מאי פריך תיבנא אם יש שבח סממנין

על גבי צמר אבל אם אין שבח סממנין על גבי הצמר מה לנו לחוש אם אין הצבע מקנה צבעו לאשה ור"ל דהכי פריך ביון דאין הצבע מקנה צבעו לאשה וכולו הצבע לתבוע שבח מן האשה דאיג' דאין שבח סממנין ע"ג הצמר מי היא נגזית ממעשה ריוו זריקה ליתן לו שפר ודין ויכול ליקח שפר מאשה איכ מעות שקיבל מבועל האשה הוה הקדש דאין שכירות כו' שחאשה תיבט שכירות ולפי מה שפירשתו לעיל רבין דלא הודיעו לבעל חסין שיקנה חסין לבעל המעות חזור המקח ע"כ לא פריך הכא אלא ממועת שקיבל הצבע שיהיה הקדש אפילו אם יש שבח סממנין על גבי הצמר לא קנהה האשה ותבעל נמי לא קנה וחזר הצבע לצבע בכ"מ שהוא ואין לו להקדש לצבע כלום אלא המעות שקיבל הצבע כיון שחזרין לבעל יהו הקדש והצבע יחזור ויתבע שכירות מן האשה ואמאי קמינא אין לו לבעל בכסות אשתו משמע שבחם פאן לה: מי דעתו של אדם על כסות אשתו. הלכך אין דעתו להקדיש אותן מעות שנתן לצבע שלא יחזור ויתבע מן האשה ולפי האי טעמא הוה ליה למפרך תיבט הקדש דתלויה בדתו וכו' שאין רוצה להקדיש לא הוי הקדש אלא ערכין כיון שהעריך עצמו מה מועיל שאין דעתו עליהם מימ בעיב עגרך מכל מה שיש לו אלא משום דאית ליה פירכא באריתאי לא חש למפרך:

אין
בגנ

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
אין
בגנ

בְּגוֹז דאדועינתו לדידה ואדועינתו נמי לטהדי. תימה אם כן אמאי צריך לחזוק את ריש גלותא ושכיבות לו פטר יתכבו לו עדים כיון שידועין שהוא קונה לעצמו ויל בנן דלא בעו עדים ומיתכבב ליה שטרך אתרניא: **וְהָב** זוהי אביבתא. השתא סידך דאריזר דמשך נמי ופסקון בעלמא הוא דרבי בבית: **בְּמֵאָל** כבני מנצחא באקרי מן אדערע אבן חסין כו'. כלומר ומנשח הכי אי לאו דאדועינה לזוקא פי

קמוזין והאי כיונא דכרנא הוא ומנא דכרנא אל יקרי לנהו מעול דאינון לא אדעמא דרבי: **וְהָב** יקרי מעותיו ואי שקל כהנא מדי דמרווחיהו היל אכילו מדידהו: **וְהָב** ליה ומתו: כרבי:

הָתָם אקנה הוא. פי' בוקטורט שנתן להם המעות באקנה ולא היה להם פשקון

כשקבלו המעות וקשה דאם כן הוה מסיק רב לטעמיה דהנהו אפילו רבי ינאי מדי דאמרי לקבל המעות כיון שלא היה לו פירות באותה שעה שהוא פוסק עמו דהא דאמר ר' ינאי מה לי הן מה לי דמיקון היינו דוקא כשיש לו פירות באותה שעה שהוא פוסק עמו ורב אפילו כהב"ג אוסר לקבל מעות אלא פירות דוקא דהא בפרק אהודו נשך (כ"מ דף טז. ושם) מייחד דרבי ינאי אברייתא דרבי אושעיא דהיה נושא בחבירו מנה והלך על גורא באמר לו הן לי מעות שאני דרבי לישק ביה חסין אמר ליה חסין יש לי כו' ועד וכו'ן של זו מתיר אין לו אוסר וקאמר ה"ם ש"מ איתא לה' ינאי דוקא כי יש לו חבירו ובהב"ג פליגי ר' דר' 261מיהו יש ליישב פי' הקוטורט דהתם דוקא דאיזיר בהלואה לא שרי רבי ינאי אלא כשיש לו פירות דוקא אבל יבויני אמר התם דפוסקין על שער בשבוע אפילו אין לו חבירו ובהב"ג בפירות ומה שפירש בקוטורט והתם דרבי ינאי מתיי דמיקון שאין מעות ממש אלא דוקא פירות דומיא דההיא דברייתא: **וְזו** חסין עובד וכו' דמי שמן שכן דמי: **וְזו** חסין כרביית אלא מעות אסור אין נראה דהבא בשמעתין מוכחא דאפילו וזו מתיר לקבל והלכה כרבי ינאי בדמוכח התם: **הַגּוֹזֵל** מחבירו שזה פרוטה ונשבע כו'. כגון שבעה עצמו דאין ב' שמיני

אלא בטענת שתי כסף והודאך שזה פרוטה ואפילו בשבועה עצמו מתייב חומש בדמכח בשיליה פירקין ובגמס שבועתו (דף לו) הני נמי שבעת הפסקון נזותח באגשים ובגשים בפני ב"ד ושלא בפני ב"ד ומפי עצמו א"כ מיידי בטענה שתי כסף והודה לו שנה פרוטה: **אָכַל** נזתן לשלח ביד. פי' הקוטורט מפני תקנת השבים שלא נתייב לרזיציא מנה הוצאא הדרך משמע מתוך פירשוו דתנותו לשלח ביד הוא שומרנו בידו עד שיבא והגלו ואין נראה תיבא דלישנא לא משמע הכי דאמאי נקט שלח ביד הל"ל אם יש ב"ד שם נזתן לביד ועוד דאמר בגמ' (דף קד.) שלח ביד פסיקא ליה מילתא ליש גשאו נגזל

ליש גשאו ונתן לו לחולק לנגזל ועוד אמאי קאמר בגמ' וניתן ביד ביד קאמר כי דר' אלא עורב רב צדוק דמסיק אליבא דר' טרפון ועוד בגמ' אמאי איצטרף לאתויי דרבי אלעזר דמפניתיחן ה"מ לאתויי רב נראה דמתני' איזיר לעבן אתריות הדרך דמיפטר בשיתו שלח ביד וש' לו כפרה מיד ואין צריך לו להמתין עד שישגיע ליד הנגזל כיון שקבלו שלח ביד אלא בתקנתא זו א"כ איזיר מתניתין קלל:

וְאִם מת יחזיר לבניו. נראה דתאם לאשמעינן דאפילו לירשים ויליך למדי א"כ תאם למימר דאין חילוק בין שהנגזל קיים בין שהוא מת לעבן קרן חומש ואשם כי היכי דיש חילוק בגזול בין הוא לבניו דכניו אין משלמין חומש על גזל אביקים קמיל לרענן נגזל אין חילוק:

אין כופין את המוכר למכור זמנא אחריתי ואם אמר לו על מנת כופין את המוכר למכור אמר מר הלוקח שדה בשם כופין אין כופין את המוכר למכור זמנא אחריתי פשיטא מהו דתימא מצי א"ל מידע ידעת דאנא לנפשיאי שקילנא ופנחיא בעלמא הוא דקבעינא וזווי בכרי לא שרינא אלא אדעתא דכתב ליה שטרך אתרניא קא משמע לן דאמר ליה עניינא עברי לך בברי ההוא דזבנת ליה בשמייה וכתב לך שטרך אתרניא ואם אמר לו על מנת כופין את המוכר למכור פשיטא לא צריכא דאמר להו לכתרי קמיה ידידה הווי דשטרך אתרניא קא בעינא מהו דתימא מצי א"ל אמנינא שטרך מהויאך דקא שקלת בשמייה קאמרת קא משמע לן דאמר ליה להכי טרתי ואמרי להו לעדים קפוך דמינדך הוא דקא בעינא רב כהנא יבב וזוהי אפריהא לחוף אייבך פיתנא זבניה מרווחיה דיתנא אתא לקמיה דרב א"ל מה אעביד איזיל אישקול וזוואי א"ל אי פי קא זבני אמרי האי פיתנא דכהנא הוא זיל שקול ואי לא לא תשקול כמאן כבני מערבא דאמרי מי הודיעו לבעל חסין שקנה חסין לבעל מעות אטו מי יהיב רב כהנא ארבע ושקול תמני פיתנא כמילא הוא דאייקר מיגול גזוליה ותנן כל הגולנין משלמין בשעת הגזלה אמרי התם אמנה הואי ולא משכיה רב כהנא לכתנא ורב למטעמיה דאמר רב עושין אמנה בפירות ואין עושין אמנה בדמים: **מִתְנִי'** הגזול את חבירו שנה פרוטה ונשבע לו יולכנו אחריו למדי לא והו' לא לבנו ולא לשלוחו אכל נזתן לשלח בית דין ואם מת יחזיר ליו"דשיו נתן לו את התקן ולא נתן לו את החומש מחל לו על התקן ולא מחל לו על החומש מחל לו על זה ועל זה חזן מופחות שנה פרוטה בקרן אינו צריך ללך אחריו נתן לו את החומש ולא נתן לו את התקן מחל לו על החומש ולא מחל לו על התקן מחל לו על זה ועל זה חזן משהו פרוטה בקרן צריך ללך אחריו נתן לו את התקן ונשבע לו על החומש הרי

אין כופין את המוכר. לחזור ולכתוב שטר מכירה אחר לזוקא שהיה לו להתנות ולהדיעו כתוב שטר בשם ריש ולקחא שאם יצאו עסיקין אראה להם שהוא של ריש גלותא וכתבו לו שטר אחר בשמי שלא אלא היום או למקרי יושיי ראש גולה ולחובעה ממנו: **וּפְנִיחָא** בעלמא בעניינא. כלומר להעלה נתכוונתי. פתחא לשון חזק וכתירו בהאשה ושלום ביקמות (טו) לפנחיא

שקביה גמי מנא כלי וכתבו עליו ק"ה קרן מ"ם מעשר תירו תרימיה עניינא. תנאי דאמר להו לוקח לקריי קמי' פוכר חזו כו'. ובהדי מוכר גופיה לא אתנא אמנינא שטרך אתרניא מהיאך כו'. אפי' היינו סובר שאהא אמר לעדים בעניא דכתבו לו שטרך אתרניא ריש גלותא: וגינה מרווחא דכיתנא. לא מנת ליתן דמיקון שנתן לזוקח לרב כהנא: לא תשקול. משהו רבי:

כְּמֵאן כבני מערבא. בתמיה כלומר דאמרינן מי הודיען ללוקחין שקנו מעותיהו לרב כהנא ליפקר לא זכה בהו: אטו. מאי איכפת לן בהקנתא וכו' כו' וישל מעות היה וישל רביית שנתן לו ד' וישל ח' והלא פשתנו היה ונטל וכל מקום שהיה שם שלו היה ואלו שמכרהו גולוהו מיניה ומשלמים כל דמי

ביזק בשעת הגזילה ובשעת הגזילה כבר הוציא אמנה הוא. שנתן להם מעות באמנה ולא היה להם פשקון כשקבלו דמים והנתנו עמו ששער הזול ליתן לו כל השנה בשער זה דתנן כ"מ דף ע"ב) וזא השער פוסקין אצ"פ שאין לז' של זה ורב. דאסר ליה למשקל זוהי: לפעמיה דא"ר.

כאיהו נשך (כ"מ טו) עושין אמנה ליתן מעות על השער של זול של עבשה: בפירות. לקבל פירות בשער היוקר: ואין לזבניה אמנה בדמים: כשכא לשער היוקר לקבל פירותיו אסור ליתן לו מוכר דמים של עבשה דמיתו כרביית דרביי ליה תרתי סליעין ושקיל ארבע: **מִתְנִי'** ונשבע לו. על שער והודה: יולכנו אחריו אפילו למדי.

דאין לו כפרה עד שחזיר לנגזל עצמו דכתיב לאשך הוא לו וגו' ויורא (ה) וגבי נשבע לשקר כתיב: לא יתן א"ל לבנו. של נגזל להוליכו לנגזל שאם אנסתוהו תיב לחזור ולא תרי השבע עד דמטי לדיה כדאמרן: לשלחי ביד. תקנתא הוא דעבד רבנן מפני תקנת השבים שלא מתיב לז' להוציא מנה בהוצאת הדרך: ואם פת. א"ל יחזיר גזלן לירושיו דנגזלו: ולא נתן לו את החומש. או שמחל לו נגזל על התקן לאחר שהודה לו ולא מחל לו על החומש. או שמחל לו על זה ועל זה כו' נתן לו את התקן. לאחר ששבע והודה ונתתיבין קרן וחומש נשבע לו שבעה ענה: על החומש שנתנו לו והודה: הרי

מנייה גזלה ביניהם ומסתלק. בפרק המפקיד (כ"מ לו) מוקף לה דלאו דוקא ביניהם דשלקו ליה כותלה ואזיל אלא תיב עד שיתקבר הדיקרי מי הם הבגעים: **רבי** רבי טרפון. ואפילו לרוב הדיקה ויהיה דאמרי בהגזול בתרא ולקמן דף קיח) גבי מנה לי בידך והלה אומר אני יודע איך דבר דשקמו ודיקרי רבי עדיף ומפקינן ממנוא הקא מודו דאיך צריך לשלם

הרי זה משלם חומש על חומש. חומשו של חומש דחומש ראשון נעשה קרן: עד שיתמעט כ"ו. שאם חזר ונתן לו חומש ראשון ונשבע על השני הודרך משלם חומשו וחומשו של חומש שני וכן לעולם עד שיתמעט הקרן של חומש שלא יכפור לו שהו פרטתה: או עסק את עמיתו. שכן שכרה: תשומות י"ו. הלכות: **גמ'** לא בעי להוליק אחריו עד

לכל אחד דהא לדידיה נמי ברי שארבעה משקרו שבודאי לא גזול אלא האחד הילכך ברי דידהו לא חשיב לגבי שמת דידיה לאפוקי 1
ממונא ואפילו לא חזמו רבי ויזקו דאמרי הים 2
פטר דלאו ברי עדיף אלא מוקמינן ממונא 3
בחזקת מריה מצו סברי הקא אפילו כרבי עקיבא 4
דאמר עד שישלם גזילה לכל אחד ואחד והקיא 5
מיהא מנה מודה דאית ליה שלשומי אבל הים 6
לא מודי מדי: **לעולם** ר"ע. משום הכי מוקף 7
פלוטמיהו בנשבע ובר"ע ולא מוקף לה בשלא 8
נשבע ותיתי כר טרפון משום דבבל דובקא 9
מדרי: לאוקמי מתני: כר עקיבא דראשבוני בסוף 10
השורא את האומנין (כ"מ דף פב) ופרקי א"י הכי 11
קמה לה מתני: ולא כרבי עקיבא:

הרי זה משלם חומש על חומש עד שיתמעט הקרן 1
משנה פרטתה וכן בפקדון שצאמך או בפקדון או 2
בתשומות יד או בגזול או עשק את עמיתו או מצא 3
אבידה וכחש בה ונשבע על שקר הרי זה משלם 4
קרן וחומש ואשם: **גמ'** נשבע לו אין לא נשבע 5
לו לא מני לא רבי טרפון ולא רבי עקיבא דתינאי 6
גזל אחד מחמשה ואינו יודע איזה מהן וכל אחד 7
אומר אותי גזל מנייה גזילה ביניהם ומסתלק דברי רבי 8
טרפון ר"ע אומר לא זו דרך מוציאיתו מדי עבידה 9
עד שישלם גזילה לכל אחד (ואחר) מני אי ר"ט 10
אע"ג דאישתבע אמר מנייה גזילה ביניהם ומסתלק 11
רבי עקיבא אע"ג דלא אישתבע אמר עד שישלם 12
גזילה לכל אחד ואחד לעולם רבי עקיבא היא וכן 13
קאמר רבי עקיבא עד שישלם גזילה לכל אחד ואחד 14
היכא דאישתבע הוא דקאמר מאי מעמא דאמר קרא 15
לאשר הוא לו יתגנו ביום אשמתו ורבי טרפון אע"ג 16
דאישתבע עבוד רבנן תפנתא דתינאי ר' אלעזר ברבי 17
צדוק אומר תקנה גדולה התקינו שאם היתה הוצאה 18
ותירה על הקרן משלם קרן וחומש לבית דין ומביא 19
אשמו ומתפטר לו ור' עקיבא פי עבוד רבנן תפנתא 20
היכא דידע למאן גזילה דקא מהדר ליה ממונא 21
למריה גזל אחד מחמשה דלא ידע למאן גזילה דלא הדר 22
ממונא למריה רב הונא בר יהודה א"ר שמעון בן אלעזר לא 23
נחלקו רבי טרפון ורבי עקיבא 24
על שלקח אחד מחמשה ואינו יודע מאיזה מהן לקח 25
משיני דמי גזל רבי עקיבא אומר אין לו תקנה עד שישלם 26
גזילה לכל אחד ואחד 27
ואי סלקא דעתך דאישתבע מה לי לקח מה לי גזל ועוד 28
מתיב רבא מעשה פחסיד אחד 29
שלקח משיני בני אדם ולא היה יודע מאיזה מהן לקח 30
ובא לפני רבי טרפון אמר לו הנח דמי 31
מקנהו ביניהם והסתלק בא לפני רבי עקיבא אמר לו 32
אין לך תקנה עד שישלם לכל אחד 33
ואחד ואי סלקא דעתך דמישתבע חסיד מי 34
מישתבע בשקרא וכן תימא דמישתבע והדר 35
הוי חסיד והא פל תיבא דאמרינן מעשה פחסיד אחד או רבי 36
יהודה בן בבא או רבי יהודה 37
ברבי אלעאי ורבי יהודה בן בבא ורבי יהודה 38
אלעאי ורבי יהודה בן בבא ורבי יהודה 39
אלעאי ורבי יהודה בן בבא ורבי יהודה 40
אלעאי ורבי יהודה בן בבא ורבי יהודה 41
אלעאי ורבי יהודה בן בבא ורבי יהודה 42
אלעאי ורבי יהודה בן בבא ורבי יהודה 43
אלעאי ורבי יהודה בן בבא ורבי יהודה 44
אלעאי ורבי יהודה בן בבא ורבי יהודה 45
אלעאי ורבי יהודה בן בבא ורבי יהודה 46
אלעאי ורבי יהודה בן בבא ורבי יהודה 47
אלעאי ורבי יהודה בן בבא ורבי יהודה 48
אלעאי ורבי יהודה בן בבא ורבי יהודה 49
אלעאי ורבי יהודה בן בבא ורבי יהודה 50

ורבי טרפון אע"ג דנשבע עבוד רבנן תפנתא 1
כו' תימא דמשמע הן את הוצאת הדרך 2
ותירה מוליבא ארזיו למדי ואמאי הקאמר ר' 3
טרפון מנייה גזילה ביניהם ומסתלק וכת' ה' בני 4
אדם היינו הוצאה מריה על הקרן הא בשנים נמי 5
קמיני לקמן בברייתא דחסיד ושקא השתא אבתי 6
לא שבעי את האומנין (כ"מ דף פב) ופרקי א"י הכי 7
דאין הוצאה ותירה אמאי קאמר ר"ע היא כר 8
טרפון נמי אתנא דאפילו למאן דמוקי לה בר"ע 9
לא מיתוקא מתניתין אלא באין הוצאה ותירה 10
וי"ל דמתני' איירי אפילו בהוצאה ותירה שצריך 11
להוליק עד מדי כשאינו מוציא ביד עד מדי אע"ג 12
דלא שכיח ולא נקט מתניתין מדי אלא לפרשי 13
דאפילו בהוצאה ותירה איירי צריך להוליק עד 14
מדי או עד מקום בידו עד שיקרב יותר אע"ג 15
דהוצאה ותירה עד שם ומשיה' מתוקמא בר"ע 16
לא ר' טרפון דלר' טרפון אפילו כי אין מוציא 17
ביד לעולם אין צריך לעשות חמשה יתירה על 18
הקרן אלא מנייה בידו עד שמוציא בן בקא קרוב 19
ואית מנגן דסיל הכי לר' טרפון דלקא בשאין ביד 20
מודה וי"ל דסברא היא דאי היה מצריך הולכה 21
למדי כשאין ביד כ"ש בגזל אחד מחמשה דלא הוי 22
סני מבסידה לבי כ"ש וכל דלא קמיא ממונא למריה 23
אלא עד שישלם לכל אחד ואחד וההו מצי ר"א 24
בן צדוק לאשמועינן ברובא שאם הוצאה ותירה 25
עד בר דמניה בידו אלא אתא לאשמועינן כשביד 26
קרוב טוב יותר לתיב קרוב ועוד וי"ל דבדאי מירא 27
תני תפנתא במניה' שמע מינה דליבא תפנתא 28
כלל בנשבע הילכך דוקא מוקף לה בר"ע ולא כר' 29
טרפון דאית ליה תפנתא ור"ע לית ליה תפנתא 30
אפילו בגזל מאחד היכא דנשבע והא דקאמר ר"ע 31
כי עבוד רבנן תפנתא היכא דידע כו לדיקרי דר' 32
טרפון קאמר כלומר לדידי לית ליה תפנתא כלל 33
בנשבע אלא אפילו לדידי אית ליה דרבי אלעזר 34
בר' צדוק אפילו בנשבע אבתי קמימי הני מילי 35
היכא דידע למאן גזל: **כלל** היכא דנשבע סני לא 36
דלא חסיד ורבי יהודה וכן שיהיה מסתמא בא לציאת ידי שמים כיון שלא תבעוהו ור"י צריך 1
לדחלוכו למדי כי הכי צריך ליתן מנה לכל אחד ואחד:

שכבר 1
הדר הדר ממונא למריה לא עבוד רבנן 2
תפנתא מתיב רב הונא בר יהודה א"ר שמעון בן אלעזר לא 3
נחלקו רבי טרפון ורבי עקיבא 4
על שלקח אחד מחמשה ואינו יודע מאיזה מהן לקח 5
משיני דמי גזל רבי עקיבא אומר אין לו תקנה עד שישלם 6
גזילה לכל אחד ואחד 7
ואי סלקא דעתך דאישתבע מה לי לקח מה לי גזל ועוד 8
מתיב רבא מעשה פחסיד אחד 9
שלקח משיני בני אדם ולא היה יודע מאיזה מהן לקח 10
ובא לפני רבי טרפון אמר לו הנח דמי 11
מקנהו ביניהם והסתלק בא לפני רבי עקיבא אמר לו 12
אין לך תקנה עד שישלם לכל אחד 13
ואחד ואי סלקא דעתך דמישתבע חסיד מי 14
מישתבע בשקרא וכן תימא דמישתבע והדר 15
הוי חסיד והא פל תיבא דאמרינן מעשה פחסיד אחד או רבי 16
יהודה בן בבא או רבי יהודה 17
ברבי אלעאי ורבי יהודה בן בבא ורבי יהודה 18
אלעאי ורבי יהודה בן בבא ורבי יהודה 19
אלעאי ורבי יהודה בן בבא ורבי יהודה 20
אלעאי ורבי יהודה בן בבא ורבי יהודה 21
אלעאי ורבי יהודה בן בבא ורבי יהודה 22
אלעאי ורבי יהודה בן בבא ורבי יהודה 23
אלעאי ורבי יהודה בן בבא ורבי יהודה 24
אלעאי ורבי יהודה בן בבא ורבי יהודה 25
אלעאי ורבי יהודה בן בבא ורבי יהודה 26
אלעאי ורבי יהודה בן בבא ורבי יהודה 27
אלעאי ורבי יהודה בן בבא ורבי יהודה 28
אלעאי ורבי יהודה בן בבא ורבי יהודה 29
אלעאי ורבי יהודה בן בבא ורבי יהודה 30
אלעאי ורבי יהודה בן בבא ורבי יהודה 31
אלעאי ורבי יהודה בן בבא ורבי יהודה 32
אלעאי ורבי יהודה בן בבא ורבי יהודה 33
אלעאי ורבי יהודה בן בבא ורבי יהודה 34
אלעאי ורבי יהודה בן בבא ורבי יהודה 35
אלעאי ורבי יהודה בן בבא ורבי יהודה 36
אלעאי ורבי יהודה בן בבא ורבי יהודה 37
אלעאי ורבי יהודה בן בבא ורבי יהודה 38
אלעאי ורבי יהודה בן בבא ורבי יהודה 39
אלעאי ורבי יהודה בן בבא ורבי יהודה 40
אלעאי ורבי יהודה בן בבא ורבי יהודה 41
אלעאי ורבי יהודה בן בבא ורבי יהודה 42
אלעאי ורבי יהודה בן בבא ורבי יהודה 43
אלעאי ורבי יהודה בן בבא ורבי יהודה 44
אלעאי ורבי יהודה בן בבא ורבי יהודה 45
אלעאי ורבי יהודה בן בבא ורבי יהודה 46
אלעאי ורבי יהודה בן בבא ורבי יהודה 47
אלעאי ורבי יהודה בן בבא ורבי יהודה 48
אלעאי ורבי יהודה בן בבא ורבי יהודה 49
אלעאי ורבי יהודה בן בבא ורבי יהודה 50

שכבר

בבא קמא - הגזול - פרק תשיעי דף קד עמוד א – מתוך מהדורת "אבן שראל" (שטיינזלץ) - קטט רש"י

שָׁבֵבַר הוֹדָה מִפּי עֲצָמוֹ. מהאי לישנא דייק בהפקיד (כ"מ דף לו) וגם מקמת פירכא מניה לפניה מיהו ידי עונש אין ורצא עד שישלם לשניהם וקא לאו לבפעלים אחרתיה כו': **אֵלָא אָמַר רַבָּא.** מתני' דברי הכל היא ולא דמיא לאין יודע דהתם בין נשבע בין לא נשבע ורש"י ע"פ פ' ר"ע ט"ז הל' ג' דמיא ר' טרפון לא מחייב להחזיר ליד הנגזל ור'ע

מחייב א"ע' דלא נשבע והאי דפרקת לעיל ואי ר'ע א"ע' דלא אשתבע לאו פירכא היא והתם דין הוא דא"ע' דלא משתבע דייחור לכל אהר' שפתי אין יודע למי גזל ואי נפק ידי שבועה כל' אכל הקא במתני' דידע למאן גזל ומודי ליה משעת הודאה דמומין הוא להשיב ותי גביה כפקודן הלכך נשבע תחלה קודם הודאה א"ע' כו': שלי' שפעשאו בעדים: רבויק שיש לו מעות ביד שמעון ומיהא שליח בעדים לקבלם הימנו ונתנם לו: הוי' שליח. ואם נאנסו בדרך פטור בעל הבית שנתנם לו: פטור. דלא קמה ברשות שואל להתחייב באונסיה ר' טרפון שישמר לו מפוי לשלם לו ביד בנו כו': **מָנָא יְדַעְנִין.** דשלוחו הוא דקרי ליה מתני' שלוחו: ל' קנין. שקלטו אצלו לדור עמו בביתו לצוותא בעלמא לשון מורה ופכיה. נשבע מניה על הודעה ולשנה ולשבת לישנא אחרניא לקטו לוקט תבואתו: **וְלֹאִפוּקֵי מִהָאִי תַּמָּא.** הא מתניתין דאוקימנא שליח ביד אפילו עשאו גזלן ולא נגזל הנה שליח ויהי באחריותו דנגזל לאפוקי מיהא שליח כו': **הַדְּמַעַת מַתְנִי'** דמשנתן לו נפטר גזלן כשעשאו נגזל קאמר ולא כשעשאו גזלן: **וְשֹׁלַח הֵלַךְ וְנִפְּלִי שְׁלִי.** מיד השליח: **פְּטוּר.** מאונס דדרך טעמא דנטל הנגזל תא נאנסו מן השליח ור'טאני חייב: **וְאִ"ת מִשְׁתַּנְּתוּ.** דקתני ואי יתן לשלוחו ואי דלא עשאו בעדים מנא ידענין ולאו תולקמא שפעשאו בעדים אלא בממציא לו שליח בישא מבכירו שימציא לו לזולת את עצמו בעדים לו אם תרצה לשלח כו' דלא לפלוני שלח ביה.

אֲמַרְי לֹא פְּסִיקָא לִיה שְׁלִיחַ ב"ד לֹא שָׂנָא עֲשָׂאוּ נְגוּל וְלֹא שָׂנָא עֲשָׂאוּ גִזְלָן הוּי שְׁלִיחַ פְּסִיקָא לִיה שְׁלִיחַ שְׁעָשָׂאוּ בְּעֵדִים דְּכִי עֲשָׂאוּ נְגוּל הוּא דְּהוּי שְׁלִיחַ עֲשָׂאוּ גִזְלָן לֹא הוּי שְׁלִיחַ לֹא פְּסִיקָא לִיה וְלֹאִפוּקֵי מִהָאִי תַּמָּא דְּתַנְיָא רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אֹמֵר שְׁלִיחַ בֵּית דִּין שְׁעָשָׂאוּ נְגוּל וְלֹא עֲשָׂאוּ גִזְלָן אִי עֲשָׂאוּ גִזְלָן וְשֹׁלַח הֵלַךְ וְנִפְּלִי אֵת שְׁלוֹ מִיְדוֹ פְּטוּר רַבִּי יוֹחָנָן וְרַבִּי אֶלְעָזָר דְּאֲמַרְי תְּרִוּוּהוּ שְׁלִיחַ שְׁעָשָׂאוּ בְּעֵדִים הוּי שְׁלִיחַ וְאִ"ת מִשְׁתַּנְּתוּ בְּמַמְצִיא לֹא שְׁלִיחַ דְּאֲמַר לִיה אִית לִי זִוּי גַבִּי פְּלִנְיָא וְלֹא קָא מְשַׁדֵּר לְהוּ אִיתְחַזִּי לִיה דְּלַמָּא אֹנִישׁ הוּא דְּלֹא מִשְׁכַּח לְשִׁדְרוּי לִיה אִ"נ פְּרַב כְּדַרְבַּן שְׁעָשָׂאוּ בְּשִׁכְרוֹ וּלְקִטּוֹ אִ"ר הַוְהֵדָּה אָמַר שְׂמוּאֵל אִן

תקנתיה הויל' ששלח ליה שלח לי ע"י זה דאן הו שליח לכך צ"ל דבכל ענין שלא בפניו לא הוי שליח עד שיאמר לו בפניו שלח לי על ידו בהדיא והשואל דאיירי בפניו וכן מוכיח מתוך התקנות: **רַבָּה** אָמַר לֹא הוּי שְׁלִיחַ. יש מקשים דרבא ארובה דהקא קאמר רבה דלא הוי שליח גופי הבורח את הספקיה (כ"ב דף פו) אמריןן רבה ורב יוסף דאמרי תריוהי הקא בתננין מוכר צלוחות יסנקין ואודא ר' יהודה לטעמיה דאמר לאתני' שדריה הוי לר'קא אליבא דר' יהודה הוי שליח וי"ל דשאני התם דכיון שנתן לו הפקדון ורצה לו להביא באישר שמעון הוי כאלו א"ל בהדיא שלח לי על ידו ופטור ולפי מה שפירשתי דרובא שאמר ליה בפניו אית לו למימר דכיון דנתן הפקדון הוי כאלו אמר ליה בפניו שליח הלכך אמר לוי' יהודה לאתני' שדריה: **הֲכִי** אָכִיל אִישׁ מִיַּעַשׂ מִתְּנֵי הוּא מִן הַרְיָן בְּאֲחֵרִיתוֹ אִנּוּס הַרְיָן הוּא אִין יְבִיל לומר אין רצוני שיהא פקדוני ביד אחר בין דקמיס ליה באישר מיתקניא וי"ל דנראה דאפילו הוא עצמו הביאו בדרך וגאנס חייב דפשעיה הוא עושה שמולכו בדרך במקום פלוני שיש בו סכנה גועי' חייב לשמור עד שיתורנו לו בישוב במקום שהפקדו אצלו בדראמין לקמן (דף קח) ו(1) בהמפקדי אצל חבריו בישוב לא יחזיר לו במודק משמע דבעל כרחו חייב לשמור עד שיתורנו בישוב במקום שהפקדו ולא כל כמניה להחזיר לו במודק במקום סכנה.

אִי דלא עשאו בעדים מנא ידענין. כלומר היכי מסר לו משאיל בין דלא ידע אי האי שליח כו' שואל הוא: **בְּשִׁבְרֵיהּ וּלְקִטּוֹ.** תימה אמאי לא אמר רב חסדא דמי אהא ועוד תימה אמאי לא פריך ליה מעיקרא ממתני' והדר קרה ליה למפקר מהדיא דפי' השואל:

אין

שָׁבֵבַר הוֹדָה מִפּי עֲצָמוֹ. ובא לצאת ידי שמים וא"ע' דבי דקא לא מנע מחייבי ליה אלא מניה לפניה מיהו ידי עונש אין ורצא עד שישלם לשניהם וקא לאו לבפעלים אחרתיה כו': **אֵלָא אָמַר רַבָּא.** מתני' דברי הכל היא ולא דמיא לאין יודע דהתם בין נשבע בין לא נשבע ורש"י ע"פ פ' ר"ע ט"ז הל' ג' דמיא ר' טרפון לא מחייב להחזיר ליד הנגזל ור'ע

שָׁבֵבַר הוֹדָה מִפּי עֲצָמוֹ אֵלָא אָמַר רַבָּא שְׁאִנִּי מַתְנִי' דִּבְרֵינָא יְדִידַע לְמָאן גִּזְלִיה וְאֹדְרִי לִיה בֵּין דְּאִפְשַׁר לְאַחֲרוּי' מְמוּנָא לְמֵרִיה הוּהוּ לִיה כְּמָאן דְּאֲמַר לִיה וְהוּי לִי בִּידָא הַלְכְּךָ נִשְׁבַּע אִ"ע' דְּקָאָמַר לִיה הוּוּ לִי בִּידָא בֵּין דְּבִעֵי כְּפֻרָה לֹא סָגִי עַד דְּמַטְי לְיָדֵיהָ הָא לֹא אִישְׁתַּבַּע הוּו' גְּבִיה פְּקֻדוֹן עַד דְּהָדִי וְשָׁקִיל לִיה: לֹא יוֹתֵן לֹא לְכַנּוּ וְלֹא לְשַׁלּוּחַ: אִיתְמַר שְׁלִיחַ שְׁעָשָׂאוּ בְּעֵדִים רַב חֲסָדָא אָמַר הוּו' שְׁלִיחַ רַבָּא אָמַר לֹא הוּו' שְׁלִיחַ רַב חֲסָדָא אָמַר הוּו' שְׁלִיחַ הַכְּהִי מְרִחִי וְאֹקִימֵיהָ בְּעֵדִים דְּלִיקוּ בְּרִשְׁוֹתֵיהָ רַבָּא אָמַר לֹא הוּו' שְׁלִיחַ ה"ק אִנִּישׁ מְהִימָנָא הוּא אִי סַכְּכַת כְּמוּדֵךְ אִי בְּעִית לְשִׁדְרוּיָה בְּיָדֵיהָ שְׁדַר בְּיָדֵיהָ תַּנּוּן הַשְׁוֹאֵל אֵת הַפְּרָה וְשִׁלְחָהּ בִּיד בְּגוּו' בִּיד עֲבָדוּ בִּיד שְׁלוּחוֹ אוּ בִּיד בְּגוּו' בִּיד עֲבָדוּ בִּיד שְׁלוּחוֹ שֶׁל שְׁוֹאֵל וּמַתָּה פְּטוּר הָאִי שְׁלוּחוֹ הִכִּי דְּמִי אִי דְּלֹא עָשָׂה בְּעֵדִים מְנָא יְדַעְנִין אֵלָא דְּעָשָׂה בְּעֵדִים וְקַתְנִי דְּפְטוּר קְשִׁיָּא לְרַב חֲסָדָא בְּדָאָמַר רַב חֲסָדָא בְּשִׁכְרוֹ וּלְקִטּוֹ הֲכָא נְמִי בְּשִׁכְרוֹ וּלְקִטּוֹ תַּנּוּן לֹא יוֹתֵן לֹא לְכַנּוּ וְלֹא לְשַׁלּוּחַ הָאִי שְׁלוּחוֹ הִכִּי דְּמִי אִי דְּלֹא עָשָׂאוּ בְּעֵדִים מְנָא יְדַעְנִין אֵלָא לֹא דְּעָשָׂאוּ בְּעֵדִים תְּרוּמָא רַב חֲסָדָא בְּשִׁכְרוֹ וּלְקִטּוֹ אָבַל שְׁלִיחַ שְׁעָשָׂאוּ בְּעֵדִים מֵהָאִי הִכִּי נְמִי דְּהוּוּ שְׁלִיחַ אֲדַתְנִי סִיפָא אָבַל נֹתוּן הוּא שְׁלִיחַ בֵּית דִּין לְכַלּוֹן וְלִתְנִי בְּיָדֵיהָ שְׁלִיחַ שְׁעָשָׂאוּ בְּעֵדִים הִכִּי נְמִי דְּהוּוּ שְׁלִיחַ בְּיָדֵיהָ שְׁלִיחַ לִיה שְׁלִיחַ ב"ד לֹא שָׂנָא עֲשָׂאוּ נְגוּל וְלֹא שָׂנָא עֲשָׂאוּ גִזְלָן הוּי שְׁלִיחַ פְּסִיקָא לִיה שְׁלִיחַ שְׁעָשָׂאוּ בְּעֵדִים דְּכִי עֲשָׂאוּ נְגוּל הוּא דְּהוּוּ שְׁלִיחַ עֲשָׂאוּ גִזְלָן לֹא הוּי שְׁלִיחַ לֹא פְּסִיקָא לִיה וְלֹאִפוּקֵי מִהָאִי תַּמָּא דְּתַנְיָא רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אֹמֵר שְׁלִיחַ בֵּית דִּין שְׁעָשָׂאוּ נְגוּל וְלֹא עֲשָׂאוּ גִזְלָן אִי עֲשָׂאוּ גִזְלָן וְשֹׁלַח הֵלַךְ וְנִפְּלִי אֵת שְׁלוֹ מִיְדוֹ פְּטוּר רַבִּי יוֹחָנָן וְרַבִּי אֶלְעָזָר דְּאֲמַרְי תְּרִוּוּהוּ שְׁלִיחַ שְׁעָשָׂאוּ בְּעֵדִים הוּי שְׁלִיחַ וְאִ"ת מִשְׁתַּנְּתוּ בְּמַמְצִיא לֹא שְׁלִיחַ דְּאֲמַר לִיה אִית לִי זִוּי גַבִּי פְּלִנְיָא וְלֹא קָא מְשַׁדֵּר לְהוּ אִיתְחַזִּי לִיה דְּלַמָּא אֹנִישׁ הוּא דְּלֹא מִשְׁכַּח לְשִׁדְרוּי לִיה אִ"נ פְּרַב כְּדַרְבַּן שְׁעָשָׂאוּ בְּשִׁכְרוֹ וּלְקִטּוֹ אִ"ר הַוְהֵדָּה אָמַר שְׂמוּאֵל אִן

תקנתיה הויל' ששלח ליה שלח לי ע"י זה דאן הו שליח לכך צ"ל דבכל ענין שלא בפניו לא הוי שליח עד שיאמר לו בפניו שלח לי על ידו בהדיא והשואל דאיירי בפניו וכן מוכיח מתוך התקנות: **רַבָּה** אָמַר לֹא הוּי שְׁלִיחַ. יש מקשים דרבא ארובה דהקא קאמר רבה דלא הוי שליח גופי הבורח את הספקיה (כ"ב דף פו) אמריןן רבה ורב יוסף דאמרי תריוהי הקא בתננין מוכר צלוחות יסנקין ואודא ר' יהודה לטעמיה דאמר לאתני' שדריה הוי לר'קא אליבא דר' יהודה הוי שליח וי"ל דשאני התם דכיון שנתן לו הפקדון ורצה לו להביא באישר שמעון הוי כאלו א"ל בהדיא שלח לי על ידו ופטור ולפי מה שפירשתי דרובא שאמר ליה בפניו אית לו למימר דכיון דנתן הפקדון הוי כאלו אמר ליה בפניו שליח הלכך אמר לוי' יהודה לאתני' שדריה: **הֲכִי** אָכִיל אִישׁ מִיַּעַשׂ מִתְּנֵי הוּא מִן הַרְיָן בְּאֲחֵרִיתוֹ אִנּוּס הַרְיָן הוּא אִין יְבִיל לומר אין רצוני שיהא פקדוני ביד אחר בין דקמיס ליה באישר מיתקניא וי"ל דנראה דאפילו הוא עצמו הביאו בדרך ונאנס חייב דפשעיה הוא עושה שמולכו בדרך במקום פלוני שיש בו סכנה גועי' חייב לשמור עד שיתורנו לו בישוב במקום שהפקדו אצלו בדראמין לקמן (דף קח) ו(1) בהמפקדי אצל חבריו בישוב לא יחזיר לו במודק משמע דבעל כרחו חייב לשמור עד שיתורנו בישוב במקום שהפקדו ולא כל כמניה להחזיר לו במודק במקום סכנה.

אִי דלא עשאו בעדים מנא ידענין. כלומר היכי מסר לו משאיל בין דלא ידע אי האי שליח כו' שואל הוא: **בְּשִׁבְרֵיהּ וּלְקִטּוֹ.** תימה אמאי לא אמר רב חסדא דמי אהא ועוד תימה אמאי לא פריך ליה מעיקרא ממתני' והדר קרה ליה למפקר מהדיא דפי' השואל:

אין

אין משלחין מעות בדייקוי אפילו עדים חתומים עליה. פי אמר לסופר כתוב לפלוני ששלח לי מעות ע"י פלוני ואחר כך חתם בדייקוי שלו ואפילו עדים חתומים עליה שהיא דייקוי שלו ואינו מועיל אבל אם היו חתומים על זה שאמר ליה לשלוח על ידו או היו שלחן אי נמי אם כתב בכתב ידו שלע על יד פלוני וזאת ואפוא לא מהני דייקוי דידיה והא אמרין בהשולח (גיטין דף ב' ב) ובהגמ"ר (שם דף פ"ה) דמר חתים כוונא ומר חתים מכותא וי"ל

דחיי מילי בשמותו חתמים דפקעו אבל איבש
אחריתא לא ולפי מאי שפירשינן לעיל אפילו כתיב
בכתב ידו והתם בדייקוי אין מועיל כל זמן שלא
אמר ליה בפניו
וְרַבִּי יוחנן אמר אם עדים חתומים עליו שלחין.
ודיה לרבי יוחנן בלא בדייקוי בשליח
שעשאו בעדים כדאמר רבי יוחנן לעיל דחיי שליח
והקא אקא לאשמועינן דדייקוי בלא עדים לא
מניא וזיל מידי והתקא אהתקא כרב הסודא
דלשיטא שמישא ונראה דחיי שליח הוא ר' יוחנן ר"י
אלעזר קטישאי כותיה ואע"ג ששמואל קאי כרבה
קיל דרב ר' יוחנן והלכה כר' יוחנן והיה לנבני
שמואל הלכה כר' יוחנן: **אָנָּב** אסיפא דביתיה.
ומה שזכרונו בהתקאה והקטינו ר' ד' אמות
בחצר ר' יוחנן דקא היה אמרין בפ"ק דקדושין דף
כ"ה (ושם) דקרקע על שדה חייב בפאה כ"ו וקונין
עמה נכסים שאין להם אחריות ומה שזכרנו
הרשאה אפילו אולם שאין להם קרקע י"מ
משום שהיה דודנות בעל דין כמאה עדים דמי קרקע
דכפרק חוקת הבתים (כ"ב דף דף) (ושם) דפרק
דליתוי דילקא אקני ליה מטלטלי אבא מפרקע
ומשני לא צריכא דאמרי עדים דענא ביה כבאי
גברא ולא הוה חל קרא ארעא מעולם ופרקמ
שמת (שם דף קמט) גבי עבדא דאיסור גיירא
דקאמר כמאי ליכני רב כמר בריה לחתוה וזו אי
דליקני ליה איסור גיירא אבא קרקע לית ליה
קרקע וי"ל דהתוא דאיסור גיירא מעיקרא וזו
לא אסיק אדעתיה טעמא דהודאא אבל
במסקנא קאמר אדוכי נפק אדרייא מבי איסור
והתוא דחיי פ"י שאין אלא חיששא בעלמא
דלקא אקני ליה פ"י דלית ליה ארעא לא הי
חיששין והתוא דפ"י הוהב (כ"מ דף דף) (ושם) גבי
הנה עומד בגורן דפרקין וליקני ליה אבא ארעא
ומשני דלית ליה ארעא התם מדאורייתא בעינן
אדית ליה ארעא דאי לית ליה ארעא לא הני
קרוין מעותין מדאורייתא שיוכל לפדות בהן
פירות מעשר שני אבל לענין לנכות פירן שהודה
שיש לו והקנה לו את אבב קרקע לקח לא יגבה: וזו
הניס כחבותה נה"ח א"ר א"ר מ"ה דה"ל לעני:
חֹזֵן מפחות שדה פרוטה בקרן. תימה אמאי
איצטרך למיתני לה פירן דברייתא תנן שדה
פרוטה משמע אבל פחות לא ונתן לו את התר
ונשבע לו על החוב. הוא אומר לא נתן לו את
הקרן ונשבע אתרוייהו אקרן ואחושם הדין מוסף
חומש על חומש אלא ארחה ומילתא נקט דאקרן
אין נשבעין שני פעמים והוא הדין אם נשבע על
החומש דילכתו אחריו למדי וכוון שנשבע עליו נשעה בגזל: **וְשָׁמַר**
ברין דבחי מומקין לה כסמיה: **מְלוּחָה** על פה היא ואין גובה לא מן הירושם ולא מן הלכותות. למיד שיעבדא לאו דאורייתא פריך דהקא משמע דמדאורייתא גובין מירושין ומהתיה
ברייתא דהגזול דלמקד דף קי"א) אם הניח להם אביהם אחריות נכסים חייבים לשלם ליכא למפרך ליה מידי דאיהו מוקי ליה מדרבנן כדי שלא תעול דלת בפני כל כדפסקי רב
פפא פפרק גט פשוט וכו' (דף קעו). ומה ויהיה לרב ושמואל דארמיי מלוה ע"פ אין גובה לא מן הירושין ולא מן הלכותות ואפילו מדרבנן כדמכוח בחי"ח (שם דף דמב) ובסוף מי שמת (שם
דף קמג) אקני אביה מתייה ברייתא וביאקא למימר דאיהו מומקין לה בשעמד ברין ומשעמד ברין מאי חתיה ברין כפר ונשבע וזוהי אוקומנא לעיל
לשלא הודה אביו והודה בנו י"ל בעמד ברין לאחר שבועה ע"י עדים מתייב לחומש פדתן לקמן במתינתין דהיקא דאביה עדים לא מתייב חומש:
אמר

בדייקוי. מסר לו בעל הפרקון לשליח סימנין וכתב לו חותמו בארת ומסרה לו
ואמר לו כך והתראה לפלוני ויתן לך מעות שיש לי בידו: **א' בתה** לר' אבא:
התקבלתי. מעותי בקבלתו של רב ספרא: **אדאית**. עוד שהתנה בדרך שבוקר אצלנו
שכ"ב רבי אבא. וזמן הוא וכבר בטל שליחותו קודם שהתקבלו וזו אוני ליה
אינא. והיו שך בכל מקום שהו דקימא לן
קדושין (דף כ"ו). נכסים שאין להם אחריות נקנין
עם נכסים שיש לך שותף וקודם שהתקבלו וזו אוני ליה
שפתן ביתו דחומרך לקרקע הוא וכרקע הוא פך
שמעתי ל"א אסיפא דביתיה סוף בית הקנה לו וזית
אחת: נשם שיש לך חתן. הלך לקראתו עד
תורן עם נכסים שהיו מקומו שהביא לו מעותיה:
אלמא חומשא ממונא הוא. מדאיצטרך ליה
למיתני א"צ לז"י אחריו אלאקא ממונא הוא בניה
ואי מייח. גזלן חומש יורשין ועוד מדקמני
הרי זה מוסף חומש על חומש ומאי ממונא
כפריה: **ונפודין מן האשם**. דקא מתו בעליו דאם
הפרישו בחייה הדין שטון ורעהו וכי לא הפרישו
ספודין דאשם כפרה הוא ולא ממונא ואין כפרה
למיתני: **עזרין** וכו'. **אמר**. רישא בתורת כהנים
אשר לו וזילוי הוא מוסף חומש על
גזילת אביה פאן שהודה. אביו בחייו אחר שנשבע
ונתייב לו חומשא משלמי יורשין וברייתא
בת"כ בשלא הודה וקס"ד השקא בלא הודה
לא אב ולא פ"י ה"ג ותיב רב הונא: **יש תלמוד**
קאמר פ"י. ותנא מקרא מיידי לה מדכתוב
היי ריבויא הוא שיהבן חייב לשלם או ישלמנו
קאמר מר ומסקרא הוא משלם לא מקרא: לא
הודה אביו והודה בנו. קרן משלם אבל חומש
לא דמעטיה קרא מחומש על גזל אביו ונתייב
חומש אשבעתא דידיה. דקתיב נשבע הוא ואביו
לפטרא דכיון דבן נשבע והודה אמאי פטור
בשאין גזילת קנייתא. דלא עליה רבנא שלומי
דתנן (לקמן דף קיא) הגזול ומאכל את בני
ספודים משלם הלך א"י כפר כפירת דברים
בעלמא ליה ושבעת בטוי הוא דליקא חומש:
לא צריכא דאיכא אחריות נכסים. **ואמרין לקמן**
(שם) דאם הניח אביהן אחריות נכסים קרקעות
חייבים להחזיר מפני כבוד אביהן: **וכי איכא**
אחריות נכסים מאי הני כו'. ל"ג קדא דקא
תני חומש דמשום כבוד אביהם חייבים להחזיר
ועד

גזול וזילת וישק אבידה ופרקון
יש תלמוד ותיב ר' הונא וקאמר להא שבעתא א"ל רבה בריה יש תלמוד קאמר מר או
ישתלמו קאמר מר א"ל יש תלמוד קאמינא ומריבויא דקראי אמרי אלא מאי לא הודה לא
הודה אביו והודה בנו ונתייב בנו חומש אשבעתא דידיה אמרי גזילת קנייתא אי בשאין
גזילת קנייתא אפילו קרן נמי לא משלם לא צריכא דאיכא אחריות וכי איכא אחריות נכסים
מאי הני מלוה על פה היא ומלוה על פה אינו גובה לא מן הירושין ולא מן הלכותות אמרי
בשעמד

החומש דילכתו אחריו למדי וכוון שנשבע עליו נשעה בגזל: **וְשָׁמַר**
ברין דבחי מומקין לה כסמיה: **מְלוּחָה** על פה היא ואין גובה לא מן הירושם ולא מן הלכותות. למיד שיעבדא לאו דאורייתא פריך דהקא משמע דמדאורייתא גובין מירושין ומהתיה
ברייתא דהגזול דלמקד דף קי"א) אם הניח להם אביהם אחריות נכסים חייבים לשלם ליכא למפרך ליה מידי דאיהו מוקי ליה מדרבנן כדי שלא תעול דלת בפני כל כדפסקי רב
פפא פפרק גט פשוט וכו' (דף קעו). ומה ויהיה לרב ושמואל דארמיי מלוה ע"פ אין גובה לא מן הירושין ולא מן הלכותות ואפילו מדרבנן כדמכוח בחי"ח (שם דף דמב) ובסוף מי שמת (שם
דף קמג) אקני אביה מתייה ברייתא וביאקא למימר דאיהו מומקין לה בשעמד ברין ומשעמד ברין מאי חתיה ברין כפר ונשבע וזוהי אוקומנא לעיל
לשלא הודה אביו והודה בנו י"ל בעמד ברין לאחר שבועה ע"י עדים מתייב לחומש פדתן לקמן במתינתין דהיקא דאביה עדים לא מתייב חומש:
אמר

אָמַר רבא גזל שלש אגרות בגי פרוטות והוזלו ועמדו על שתים חיב להחזיר לו אתרת. פי' אם ישנה בעין מחזיר אותה ואם לא משלם ליה שנה פרוטה כמו שהיתה שנה בשעת הגזילה והוא הדין באחת שגזלה חתולה שמחזיר לו אגודה או תמיה אלא רבתיא וקט דאפילו בשלשה דקיים מצות השקבה בחתומי אפי' חיב להחזיר לו אגודה א"ג דמתאי ונטא

בתריי דמייתי' וכן משמע מיהא אלא רבתיא דגזל אתת החזקה והחיה דמאי לגזל חמץ ועבר עליו הפסח החזיר רבתיא דג' קמיה דאם מספקיא ומדקנט והולד משמע דפרסות אלא דאם גזל ג' אגרות שות שתי השקבה והחזיר לו ב' ומ' דלא מתייבב להחזיר לו שלישית כיון דמעסקיא בשעת גזלה לא הוי ממונא ולשמה תיסקר לא חיישינן: **ה"ג** רבא גזל ג' אגרות בפרסות והחזיר אתת מיהא דמיה מתיא אמר' השתא מיטא ליכא גזילה גביה או דלקא לא את אהדר גזילה ולג' א' דג' דג' כספיהם חזרו ונגמרו כו': **מצות** השקבה אין כאן. נראה דלא כג' לממשש אלא דלא מעבד מיהא וקשה ומצות השקבה מתיא לא קיים: **מצות** גילוח אין כאן. ומעבד מלשלות ו' ומלשמות למתים כפילו לא גילח כלומר במיד' גילוח מעבד דאחר לשהת הוי' ו' אחר כולם א"ג לענן מצות קאמר ליה קיים מצות גילוח ואליכא דכ' ע' דמלכות היא בגזירי כפ' ג' מנין דה' מוה: **ה"ד** אמרו חבית שנקבה וסתתה שמרים כו'. מה שפירש בקונטרס חבית שנתנה ע"פ ארובה ומצלת על העליה אין הוי' שיעורא דמתיא דמשי' כסמך חבית שנקבה היא במס' בליים כפי' (מ"ו) דמשמע דמתי' להציל מה שבתוכה אם היא באהל המת דאי הוי' מתי' ע"פ ארובה הוי' לו לשנותה במס' שיעורא ועוד דלשון הצלה לא הוי' משמע הכי דה"ל למימר חוצצת ונראה לפרש דארי' בחבית המוקפת צמיד פתיל שאין טומאה נכנסת בה באהל המת ונקבה בבונס משקה דהכי הוי' שיעורא כדאמר במס' בליים (פ"ט מ"ח) וסתתה שמרים מצלת על כל מה שבתוכה והיא דאמר בסוף בהמציע' שבת דף ע"ב.) ולענין צמיד פתיל עד שיפחת רובו היינו כסתותיה שאם נקבה וסתתה לך שם כלי עליה עד שיפחת רובה דאי לא מהני לה סתימה דדבר אבולכיב שגובלן בטט כיון דאין שם כלי עליו ולא כמו שפי' בקונטרס בהמציע' ולענין צמיד פתיל עד שיפחת רובו ויכלי דג' דג' חזק ונקבו עד שיפחת רובו כדמובא במסכת בליים בפרק שלשה שיעורו בבונס משקה וכן משמע בהדיא שבמאי' הקם נקבה וסתתה קרייה' ע"פ ארובה דאמר ב"ש הכל טמאים בבונס משקה ואפילו ב"ה לא מטוהר' אלא עליה אכל קרייה' טמאה אלקא וטומאה נכנסת בתוכו בבונס משקה **אגרות** חציה. תימה הוי' דמאי דף חזק המוקף צמיד בעיות דלעיל דכיון דגף אין כאן נקב ולמה לא תועיל חסומיה דמיה אם לא נקבה מעולם אלא כף ומיל שאנן חציה ועוד' תימה דהיא אמר בסתומיה שמרים שקמה חסומיה בסיק' דרבמות ודף אוקרים אין צריכה לנקב ומודים שאם נקבה וסתתה שמרים שהיא טוהרה ו"ל דהקם דאי לענין הכשר מסתמא לא נתיא להו לבקעלים

ועוד דקשמי ליה כשעמד בדין קודם מיתנה ודך העקמה מאי מהני הרי כפר ונשבע ולא הודה דהא אוקמיהו דלא הודה אב והודה בנו ועוד דקשמינו כשעמד בדין מכלל דעד השתא בשלש עמד בדין ולא הודה הוא ואביו קמיה מכלל דבב"ד הנה הלקף ל' ג' לא דה"י אי הכי חומש מיני משלם א"ל הונא כו' אי הכי כמון גמור הוא וחומש נמי לשלם.

בשעמד בדין אי בשעמד בדין אפילו חומש נמו משלם אמר רב הונא בריה דרב יהושע לפי שאין משלמין חומש על פירות שעמדו בקרקעות רבא אמר הכא במאי עסקינן כגון שהיתה דיסקיאי של אביו מופקדת ביד אחרים קרן משלם דהיא איתיה חומש לא משלם דכי אישתבע בקדושא אישתבע דהא לא הוה ידע: חזי מפחות שוה פרוטה בקרן כו': אמר רב פפא לא שנו אלא שאין גזילה קיימת אבל גזילה קיימת צריך לילך אחריו חיישינן שמא תיסקר אפא דאמרי אמר רב פפא לא שנו גזילה קיימת ולא שנו שאין גזילה קיימת אינו צריך לילך אחריו ולשמה תיסקר לא חיישינן אמר רבא גזל שלש אגרות בשלש פרוטות והוזלו ועמדו על שתים אם החזיר לו שתים חיב להחזיר לו אתרת ותנא הונא גזל חמץ ועבר עליו הפסח אומר לו הרי שלך לפניך מעמא דאיתיה בעיניה הא ליתיה בעיניה אע"ג דהשתא לאו ממונא כיון דמעסקיא ממונא הוא בעי' שלומי הכא נמי אף על גב דהשתא לא שוה פרוטה ובין דמעסקיא הוי שוה פרוטה' בעי' שלומי בעי' רבא גזל שתי אגרות בפרוטה והחזיר לו אחת מהן מהו מי אמרינן השתא ליכא גזילה או דלקא הא לא הדר גזילה והוי' גביה הדר פשטה גזילה אין פאן השקבה אין פאן גזילה אין פאן השקבה יש פאן הכי קאמר אף על פי שגזילה אין פאן מצות השקבה אין פאן ואמר רבא הרי אמרו נזיר שגילה ושייר שתי שערות לא עשה ולא כלום בעי רבא גילה אחת ונשרה אחת מהו אמר ליה רב אחא מדפתי' לרבינא נזיר שגילה אחת אחת מיהת קא מפקיעא ליה לרבא אמר ליה לא צריכא כגון ששנר אחת מהן וגילה אחת מי אמרינן השתא מיהת הא ליכא שיעור או דלקא הא לא גילה הוא דמעסקיא הא שיר שתי שערות והשתא כי גילה לא הוי' ב' שערות הדר פשטה שער אין פאן גילוח אין פאן אי שער אין פאן גילוח יש פאן השקבה אע"פ ששער אין פאן מצות השקבה וסתתה פאן ואמר רבא הרי אמרו חבית שנקבה וסתתה מהו א"ל ר' יימר לרב איש' לאו משנתנה היא זו דתנן שיעוריה מן הצדדים ובין זמורה להכריתה מעמא דמרה הא לא מרה לא אמאי ויתיהו כי אגף חציה אמרו הכי השתא הקם אי לא מרה לא קאי אגף חציה כמדי דקאי קאי ואמר רבא הרי אמרו גזל חמץ ועבר עליו הפסח אומר לו הרי שלך לפניך בעי' רבא

נשבע
במה שיצא ממנה כיון שנקבה אף על פי שסתתה שמרים לאו סתימה מעליהא היא אבל לענין להציל מטומאה הוי' חסומיה מעליהא: **שמואל**

ושמואל

אמר לחיוב. תימה היכי מיל לחיוב דאם פן הויא ברייתא זו או ציל זו: מאי לא עונש דקמנון. תימה כמנון מה שיקר לומר לא ענש אלא אי"ב החזיר דבשלמא בעונש שבועה דהיינו קרנן שייך דבפסח ומילתא ליכא קרנן משום דלית בהו לא

פאן

- 1 אהריות משום דעונשן אין שוין בהודיה
- 2 שייך חומש ואשם ובעדים לא שייך אלא חיוב
- 3 עונשין ומיהו תימה אמאי קאמר ברישא מוכחש
- 4 עונש שמענו ובסיפא אומר מושבעת מלה דשקר
- 5 דכיון דלא מיירי אלא לאחר שבועה תרויהו היל
- 1 דלמימר מושבע על שקר:
- 2 אהר שבועה העדות ואחר שבועת הפקדון.
- 1 ואת אמאי לא חשיב מושבעת מלה ויל
- 1 משום דשבועה במקלה לא חתיב אלא מפקדון
- 1 איתאי:
- 2 איתבייה

קאים פיון דאי מייגניב ממונא קא פפר השתא נמי ממונא קא פפר הכא נמי אף על גב דהוה דעפרא בעלמא הוא פיון דאי מייגניב פניו שלומי ליה ממונא מעליא השתא נמי ממונא קא פפר ליה רבא וקאמר להא ששעמא איתבייה רב עמרם לרבא וכתבש פה פרט למודה בעיקר פיצד שורו גנבת והוא אומר לא גנבתי מה טובו אצלך אתה מכרתו לי אתה נתת לי במתנה אביד מכרו לי אביד נתנו לי במתנה אחר פרתו ר'ן מאליו פא אצלי תועה בדרך מצאתיו שומר הנם אני עליו שומר שקר אני עליו שואל אני עליו ונשבע והודה וכול והא חייב תלמוד לומר וכתבש פה פרט למודה בעיקר א"ל תדורא פי תניא תהיא דקאמר ליה הילך פי קאמינא דקיימא פאגם אתה מכרתו לי מאי מודה בעיקר איפא לא צריקא דא"ל לא נתתי לך דמי שקול תורך ויול אתה נתתו לי אביד נתנו לי מאי מודה בעיקר איפא דאמר ליה על מנת העדינא לך ניהו דנפשא ולא עבדי לך שקול תורך ויול תועה בדרך מצאתיו לימא איפני לך לאהדוריה לי אמר אבונה דשמואל באומר שבועה אבידה מצאתי ולא הייתי יודע שהיא שלך שאחוריה לך תניא אמר בן עזאי ג' שבעות הן הכיר בה ולא במוצאה במוצאה ולא בה לא בה ולא במוצאה לא בה ולא במוצאה קושטא אשתבע אימא בה ובמוצאה למאי הלכתא רב אמי אמר רבי חנינא לפטור ושמואל אמר לחיוב ובפלוגתא דהינו תנאי דתניא המשביע עד אחד פטור ורבי אלעזר בר' שמעון מחייב במאי קא מילפניו מר סבר דבר הגורם לקמון פממון דמי ומר סבר לאו פממון דמי אמר רב ששת הכופר בפקדון געשה עליו גזלן וחייב באונסין ותנא תונא וכתבש בה למדנו עונש אזהרה כגון תלמוד לומר לא תכחשו מאי לאו לעונש ממון לא לעונש שבועה הא מודקתני סיפא ואישתבע מפלג דרישא דלא אישתבע דקתני סיפא ונשבע על שקר למדנו עונש אזהרה מנן ת"ל לא תשקרו ומדסיפא דאישתבע רישא דלא אישתבע אמרי אירי ואירי דאישתבע פאן שהודה פאן שבאו עדים אתו עדים תיב פאונסין אודניו אודי תיב פקדון וחומש ואשם: מתיב רמי פר חמא ושכנגדו חשוד על השבועה פיצד אחד שבועת העדות ואחד שבועת הפקדון ואפילו שבעות שווא ואם איתא בכפירה הוא דאפסיל ליה אמרי הכא במאי עסקינו דקא פאגם דלאו כפירה הוא דסבר אשתמימינא ליה אדאזילנא ומייחיתא ליה תדע דאמר רב אובי רב אבין תפופר במקלה פשר לעדות בכפרון

נשבע עליו. לאחר שפאטר נשבע שאין אצלו ולא גזלו ממנה מהו. מי אמרין הא מנח וכולו לפטור בו את עצמו ואשתחוה דלאו מדין כפריה: שומר חנם אני עליו. ונשבע והודה: חייב. קרנן שבועה אע"פ שהודה קודם שבועה בגוף הקמנון: שהרי פטר עצמו. בשבועה מנציבה ואבידה. שאם היה נגנב ממנו שבועה ויאלץ היה נפטר בדברי שקר שהרי הוא עצמו גנבו ותיב ויאלץ בכל נפטר בדברי שקר שהרי הוא פטור במתה מחמת מלאכה ומכחש בשר מחמת מלאכה דלמעבר מלאכה שילחה ולא יאזקמה בבילתא: אע"פ דתא קאים. ומודה ליה גויה ותשתא איהו לא פפד מדין אפ"ה פיון דשמוא סוף השבועה לכא לידו כפירת קמנון חייב: הכא נמי. אע"פ דכפירה דקמנון כהודאה הוא דתא עפרא בעלמא דאין פיון דשמוא יאבד ויתחייב לו קמנון ונגנבא שותעיל לו שבועה זו ונשבע חייב איתא בפרתו. לקמן פריך מאי מודה בעיקר איכא: תועה בדרך מצאתיו. והביאותיה לבית הדין. אין לבו הילך. וליכא דלמימר אילו מיגניב דתא קמיה קאי ושקול ליה: איבעיא לך לאהדוריה נגילי. כשמציאתו לא היה לך לאוספו אל ביתך שהרי מכיר היית בו ואין לך גנב גדול מזה. שלש שבעות הן. גדרות אבידה שהשביע את הערס אם ראית את אבידתו ואמר לאו ואח"כ הודה הכיר בה ולא במוצאה. האבידה שאמר שקרה אותה מהלכת ברשות אחרת ואינו יודע מי הוא או הודה שהכיר במוצאה ולא היה נגנב אלא לומר אל פלוני מאינא אביד ואני יודע אם שלך הוא ובעד אחד קמיידי לפטור. על כולן כסור העדה: המשביע עד אחד. וכפר ואמר שבועה שאני יודע לך עדות: פטור. העד משרבן שבועת העדות דתא אי הוה מסהדי ליה לא היה מחייב אלא שבועה ואע"פ דאיכא דלמימר דלמא לא משתבע גורם לקמנון פטור ותני נמי גורם לקמנון ניתנה: בה ולא במוצאה. אי הוה מסהדי ליה ראתיה שנמצא בנזיף פלוני ואני יודע מי מצאה היה מחזר באותה שכונה עד שידעיהו וכיבש במוצאה אלא בה ולמיהו ממון מקוש לא מפסדו דאי נמי אסתידו ליה ראתי שמקא פלוני זה הוה יכול לומר נאנסה ממני ופוטור עצמו משבועה: הכופר בפקדון. ובאנו עדים: געשה עליו גזלן. משעת כפירה ואע"פ שלא נשבע ומכאן ויאלץ אין לו דין דשומר חנם אלא חייב באונסים אם יאנס: וכחש בה למדנו לעונש. דכתיב בתריה והשיב את הגוזלה אלמא קמה ליה ברשתיה משעת כחש עד דעביד השבא ויהו עונשה: ה"פ מאי לאו עונש כפירה. כלומר עונש דמניא לא דאיעניש אכפירה אף על גב דלא אשתבע: לא עונש שבועה. האי עונש דענישה קרא לתחתיב באונסין משום שבועת שקר היא אבל אי לא אשתבע ולא נשבע על שקר למדנו לעונש. דכתיב בתריה חומש ואשם: ת"ל לא תשקרו.

דהיינו אזהרת שקר דסקיף ליה לא תשבעו בשמי לשקר ומלא תשקרו פקא לן דבשבועת כפירת ממון משתעי כדכתיב איש בעמיתו כמו וכחש בעמיתו בפקדון: פאן שהודה בסיפא כשהודה יש חומש ואשם: ושכנגדו חשוד. במסכת שבועות (רף מ): גבי ואלו נשבעין ונטולין דהוה אחד מן מי שהיה לו תבירו חייב שבועה והוא חשוד על השבועה שנמצא בכפר בשבועתו שכנגדו נשבע ונטול. אחי. עשהש על שבועת העדות: ואחד. שנשבע על שבועת הפקדון שראינוהו שנשבע לשקר ואפילו לא נחשד אלא לשבועת שוא שאין בה שבועה ממון ודע לשמים הוא ולא רע לכרית נפסל לשבועת ממון: ואם איתא. לדרב ששת דמשעת כפירתו געשה גזלן למה לו למתניהו גבי הך דמשמע דלא אפסיל עד שעת שבועה פי הך הא משעת כפירה אפסיל ליה משום דהו גזלן דקא פאגם. וכי אמר רב ששת כגון דאמרי סהדי דכי כפר ליה כריה נקט ליה (מרע) דתיבא דאיכא דלמימר לאשתמוטי איפיון עד דמייחית ליה לא מפסיל כלא שבועה: דאמר רב אירי תפופר במקלה. ולא נשבע ובאנו עדים בשר לעדות למלה דלדוצאה ניתנה ואינה עכשיו כרדו ורוצה לדחותה עד שמשאי

עד

שילשלו בן די. והא דקתני לעיל (דף קז) והעדים מעידים אותו שגנבו משלם תשלומי כסף היינו ששלחו בו יד.

הואיל

ויצא ידו בעלים בשבועה ראשונה. ר"ג שהודה שלשקר נשבע אין חייב מן הדין לישיבע פעם שניה שגנב כמו שחזרו וטוען ואלא נאמן שלא בשבועה לומר שגנב

במנו דאי כתי אמר באמת בשבועתי והנה פטור
 והא קמיל אע"ג שמושבע מפי בן גזול ששענו
 בכרי בן אחר שלא יהו יודעים שנשבע בכרי קודם
 והשיבנהו עתה דפטור כיון שמו הדין לא היה לו
 לישיבע **והשאלה** בו די פטור. והא דאמר לעיל
 העדים מעידים אותו שאכלו משלם תשלומי
 כפלי צ"ל כגון שאכלו לאחר שבועה ונראה
 ודוקא קאמר ושלח הדגירה הנתוב היא כדקאמר
 אם לא שלח את שלח פטור אבל כופר בפקדון
 אע"ג דאמר רב ששת לעיל הכופר בפקדון נעשה
 עליו גזל כפל מיתהא מחייב והא דקאמר נעשה
 גזלן היינו להתחייב באונסין. **והלא** שלש
 שבועות משבעין ברשותו. **מאי** שלא בפקדון
 שלא פשעתי אבתי חיישין שקא ברשותו הוא
 ובאמת נשבע והשבעשע שאינה ברשותו איבא
 למחש שקא שלח בה יד ומתחייב אפי"ם שלא
 פשעתי אבתי ברשותו. **מאי** שלא בפקדון
 הני דמי לאותובי לרבי חייא בר יוסף ולימא מאי
 לאו (ושלא) שלחתי דומיא דלא פשעתי ולשנוני
 לא דומיא דאין ברשותי:
מה שבועה שלא פשעתי בה כי מוגליא מילתא
 דפשע בה פטור. והא מהקא דרשינן טוען
 טענת גנב מרחיבא אם לא יקרא הנגב אלא הוא
 עצמו גנבו והא פשע בה לא נגבו. **בגזול** שטוען
 טענת גנב חזרו וטען טענת אבד. ואיפכא לא כתיב
 למימר דאם כן לא מחייב כפל כדאמר לעיל
 שכבר יצא ידי בגלים בשבועה ראשונה והכי
 פירשוהו חזרו וטען טענת אבד ואומר מה
 שנשבעתי שגנב לא כי אלא אבד והנה לי לישיבע
 שאבד אבל אין לפרש שאמר אחר שבועה אבד
 שא"כ לא הימ למפטר נפשיה כאבד כיון שהיא
 ברשותו בשעה שנשבע דאהדיה ענה ששבע
 לשקר מחייב באונסין לא מתיב אהך שבועה
 חומש ואשם ודלמי הואי כפירת ממון אלא
 בשבועת ביטוי בעלמא:
 ובאו

בה יד שבועה שאינה ברשותי מאי לאו שבועה שלא פשעתי בה יד דומיא דשבועה שאינה
 ברשותי מה שבועה שאינה ברשותי כי מוגליא מילתא דאיתיה ברשותיה חייב אף שבועה
 שלא שלחתי בה יד כי מוגליא מילתא דשלח בה יד חייב אמר ליה לא שבועה שלא שלחתי
 בה יד דומיא דשלא פשעתי בה מה שבועה שלא פשעתי בה כי מוגליא מילתא דפשע בה
 פטור מכפל אף שבועה שלא שלחתי בה יד כי מוגליא מילתא דשלח בה יד פטור מכפל
 בעי רמי בר חמא קמון המחייבו כפל פטורו מן החומש או דלמא שבועה המחייבתו כפל
 פטורתו מן החומש היכי דמי בגזול שטוען טענת גנב ונשבע וחזרו וטען טענת אבד ונשבע
 ובאו

צ"ריבין כפריה במקצת והודאה במקצת. קודם שיתחייבו שבועה ואם נשבעו בלא כפירה
 והודאה אין שבועתו של ש"ח כלום ולא מחייבוהו כפל ודמי בר המא פליגי אדרבי חייא
 בר יוסף: פירשה ראשונה נאמרה בש"ח ושניה בשומר שבר. שוכר. פולגות דר"מ ורבי
 יהודה: לעיל (דף נוז) אינו חייב. כפלי: עד שילאכה בת יד. קודם שבועה כגון נעשה בה
 מילאכה ה"ג דאמר קרא אנבוקח. שלא שלח בה
 האלהים אם לא שלח למי קרא. והאי דכתיב
 בתורה אשר ירשיעון אלהים וגו' בשלשלה בת יד
 עסקינו. דנמצא רשע בכר שנשבע לשקר שהרי
 שלח בה יד. נעמרת על אנבוקח. שלא שלח בה
 יד שנו דחייב כפלי אבל שלח בת יד. קודם
 שבועה קאנה בתורת גזילה ושומר חנם אינו
 נעשה גנב אלא בטענת גנב והא קודם ששען
 טענת גנב קאנה נקמה ליה ברשותיה שאם מתה
 ושלמנה ואשתכח דכי כפר דידיה קא כפר. או
 דלמא אפילו עומרת על אנבוקח קאמי. וכל שכן
 כי שלח בה יד דבהכי קאי קרא כדאמר ר' חייא
 בר יוסף הטוען טענת אבדיה ונשבע. ל"ג והודה
 פטור. מן הכפלי: מ"ט לאו משום דקנה בשבועה
 ראשונה. להתחייב באונסין כדבר ששת דאמר
 לעיל הכופר בפקדון נעשה עליו גזל אפי"ם בלא
 שבועה והכיאה דאשתבע כל שכן דאמר בלא
 אלמא כיון דקמה ליה ברשותיה כי כפר דידיה
 קא כפר ולא מחייב ליה כפל והיא לשלוח בה
 יד כיון דפשיטא לן בה כפי המפקד (כי מאי) דקמה
 ליה ברשותיה וכו' לאו משום דקמה ליה ברשותיה הוא אלא
 התם לאו משום דקמה ליה ברשותיה הוא אלא
 ראשונה שמיכתי דין ראשון שתכל מידים
 ושבועה אחתוהו כי לאו שבועת דהדינים הוא
 לחייבו כפל דכיון דנשבע בתחילה שוב לא היה
 מחייב שבועה לקבליה: כיון ששלח בת יד. קודם
 שבועה: ח"ק אם לא שלח. ונקרב בעל הבית
 וקיימא לן בהמפקד (שם) דכתיב ונקרב לשבועה
 הוא וכתוב בתורה ושלם שנים אם נמצא רשע
 הא שלח יד פטור. מכל הדין תוה: שלש שבועות
 משבעין. את שומר חנם האומר נגנבה: שבועה
 שלא פשעתי. שמיטרוהו כשנגנבה דאי פשע בה
 חייב דכתיב על כל דבר פשעי: שבועה שלא
 שלחתי בת יד. ליהנות בה קודם לכן דאם שלח
 בה יד קמה ליה ברשותיה דנעשה גזלן עליה
 ומחייב באונסין וכי"ש בגניבה ובידוי: כי מוגליא
 מילתא דאיתיה ברשותיה. והוא גנב עליה מוגליא
 כפל דהיינו טוען טענת גנב: אף שבועה שלא
 שלחתי בת יד. כי מיתכחב שקרין ממי חייב כפל
 משום שבועה שאין ברשותה: כי מוגליא מילתא
 דפשע בה. ונגבה פטור ככפלי: אלו אינו גנב
 עליה: אף שבועה דשלח בת יד כי מוגליא מילתא
 דשלח בת יד פטור מכפל. אפילו עזיין היא
 אצלו: בעי רמי בר חמא. דקיימא לן בפרק
 מוציא לעיל (דף סה) ממון שאין משתלם בראש
 דאיכא כפל בהדיה אין מוסקי חומש ולעיל (דף
 כ"ט) כיומר למאי נ"מ כגון שטען טענת גנב כ"ב
 ובאו

ק) נמי תנינן לה אם משבא עדים הודה משלם תשלומי כפל ואשם אבל חומש לא מאן פטר ליה מחומשא ממונא או שבועה: ותיבי

בא

רבי עקיבה אומר:

[דף נ"ט ע"ב]

לעולם הן חמש. וכן לדורות. תמן תנינן: הפולטת שכבת זרע ביום השלישי מהורה; דברי רבי אלעזר בן עזריה. רבי ישמעאל אומר: פעמים שהן ארבע עונות, פעמים שהן חמש, פעמים שהן שש, רבי עקיבא אומר: לעולם הן חמש. אם יצאת מקצת עונה הראשונה – משלימין לה מקצת עונה ששית.

הא רבי ישמעאל עבד יום עונה ולילה עונה. רבי עקיבא עבד יום עונה ולילה עונה. מה ביניהון? עונות שלמות ביניהון. רבי ישמעאל עבד מקצת עונה ככלה. ותני בן על דרבי עקיבא, לפיכך אם נכנסה מקצת עונה ראשונה – משלימין לה מקצת עונה ששית.

תני רבי אלעזר בן עזריה אומר: יום ולילה עונה ומקצת עונה ככלה. ותני בן על דרבי אלעזר בן עזריה פעמים יש שם יום וכל שהוא והיא מהורה. שני ימים וחסר כל שהוא והיא טמאה. (יום וכל שהוא והיא מהורה שני ימים וחסר כל שהוא והיא טמאה.) יום וכל שהוא והיא מהורה, היך עבידא? שמשא את ביתה ערב שבת קודם לשקיעת החמה ופלטה במוצאי שבת לאחר שקיעת החמה, תרי יש פאן יום וכל שהוא והיא מהורה. שני ימים וחסר כל שהוא והיא טמאה, היך עבידא? שמשא את ביתה ערב שבת לאחר שקיעת החמה ופלטה באחד בשבת קודם לשקיעת החמה, תרי יש פאן שני ימים חסר כל שהוא והיא טמאה.

אמר רבי יוחנן: מדברי כולם טבולי יום קבלו ישראל את התורה. הדיא דאת אמר בנשים. אבל באנשים כבר טהרו. מה טעמא? (שמות יט) וקדשתם היום ומחר וכבסו שמלותם.

אמר רבי יוחנן: זו דברי רבי אלעזר בן עזריה ורבי ישמעאל ורבי עקיבא. אבל דברי חכמים עד שלשה ימים. מכן והילוך היא נסרחת. ואתייה כהניא דאמר רבי זעירא בשם רבי יוחנן: (ויקרא טו) זאת תורת הזב ואשר תצא ממנו שכבת זרע. מה תורת הזב – עד שלשה ימים. אף תורת שכבת זרע – עד שלשה ימים.

אנן תנינן מרחיצין את הקטן. תני דבית רב: מרחיצין את המילה. רבי אבהו בשם רבי יוחנן: הלכה כמי שהוא אומר מרחיצין את הקטן. אומר רבי יוסה:

[דף ס' ע"א]

על בורחך את אמר מרחיצין את הקטן. תני שמואל: לעולם אין מונעין לא שמון ולא המין מעל גבי מכה בשבת. אומר רבי יוסה: כל שעה הנה רבי זעירא רבי אומר לי תני מתניתך, ולא עוד אלא שמוזלפין המים על גבי מכה בשבת. אם אומר שמרחיצין את המילה, מה בין מכתו של גדול

למפתו של קמון.

רבי אבהו בשם רבי אלעזר: הלכה כרבי אלעזר בן עזריה. רבי אבון בשם רבי אבהו: טעמיה דרבי אלעזר בן עזריה (בראשית לה) ויהי ביום השלישי בהיותם בואבים. בהיותו בואב אין כתיב באו, אלא בהיותם בואבים בשעה שפל איברייהם בואבים עליהם.

רבי יעקב בר אחא אמר רבי אלעזר ורבי יוחנן מפקידין לחייתא, כל שיקויין דאתון עבדין בחולא, עבדין בשופתא. לכן צריכה אפילו ביום השלישי שחל להיות בשבת.

שמואל אמר: מפני הסכנה. רבי יוסה בעי: אם מפני סכנה מחמין לו חמין. רבי יוסי בי רבי בון בשם רבנן דתמן: מחמין לו חמין בשבת. ותני בן מחמם הוא אדם לונטית ונותנה על גבי מכה בשבת. לא יטול אדם ערבה מלאה חמין ויתננה על גבי מעיו בשבת. רבי יהושע בן לוי אמר: לית באן אלא מותר.

בראשונה היו קושרין אותו בחלונתיהם, ויש מהן שהיה מלבין ויש מהן שהיה מאדים. והיה מתביישין אלו מאלו. חזרו להיות קושרים אותו בפתחו של היכל. ויש שנים שהיה מלבין ויש שנים שהיה מאדים. חזרו וקשרו אותו בפלע.

כתיב (ישעיהו א) לכו נא ונכחה יאמר ה' וגו'. תני רבי אלעזר אומר (שם) אם יהיו חטאיכם בשנים וגו'. בשנים שבין שמים לארץ - בשלג ילבינו, יותר מכן - בצמר יהיו.

רבי יהושע אומר: אם יהיו חטאיכם בשנים בשני אבות - בשלג ילבינו, יותר מכן - בצמר יהיו.

אמר רבי יודן בר פזי: אם יהיו חטאיכם בשנים בשלג ילבינו - בראשון, ואם יאדימו בתולע בצמר יהיו - בשני.

ורבנן אמרי: אם יהיו חטאי של אדם כפי שניו - בשלג ילבינו, יותר מכן - בצמר יהיו. אמר רבי יודן ענתדריא: בשעה שעונות קלין - בשלג ילבינו. בשעה שהן כבידין - בצמר יהיו:

הלכה ד' מתני' מנין לסיכה שהיא בשתיה ביום הכפורים? אף על פי שאין ראיה לדבר וכן לדבר, שצאמר (תהלים קט) ותבא כמים בקרבן וכשמן בעצמותיו:

[דף ס' ע"ב]

גמרא כהדא דתני: בשבת, בין סיכה שהיא של תענוג בין סיכה שאינה של תענוג - מתר. ביום הכפורים, בין סיכה שהיא של תענוג בין סיכה שאינה של תענוג - אסור. בתשעה באב ובתענית צבור, סיכה שהיא של תענוג - אסור. שאינה של תענוג - מתר.

תני: שוות סיכה לשתייה לאסור ולתשלומוין, אבל לא לענש. ביום הכפורים לאסור אבל לא לענש. והא תני: (ויקרא כב) ולא יחללו להביא את הסף ואת השותה. אמר רבי יוחנן: לית פאן סדי. אמר רבי אבא מרי: אם אומר את לית פאן סדי. לית פאן שותה דלא כן דבר שהוא בא משני לווין מצטרף.

מנין שהוא מהור בעשה. רבי אלעזר בשם רבי סימי (דברים כו) לא נתתי ממנו למת. מה אנן קיימי? אם להביא לו ארון ותבריכו, לחי הוא אסור לא כל שפן למת! אי זה דבר שהוא מתר לחי ואסור למת? הוי אומר זה סיכה:

הלכה ה' מתני' המוציא עצים – גדי לבשל ביצה קלה. תכלין גדי לתפל ביצה קלה. ומצטרפין זה עם זה. קליפי אגוזים קליפי רמונים אסטים ופואה – גדי לצבע בהן בגד קטן בשבכה. מי רגלים נתר ובורית קימוניא ואשלג – גדי לכבס בהן בגד קטן בשבכה. רבי יהודה אומר: גדי להעביר על הכתם:

גמרא וקשיא במוזן ומלח מצטרפין. רבי אילא בשם רבי אלעזר: במיני מתיקה שנו. תמן תנינן: שעור המלכן והמנפס והצובע והשוזה. והכא את אמר הכן! תמן בצובע, ברם הכא במוציא לצבע.

נתר. נטרון. בורית. ביריתה קימוזן קליא. אשלג. רבי יוסי בי רבי בון אמר אצרות רוח:
הלכה ו' מתני' פלפלת – פל שהוא, ועטרן – פל שהוא, מיני בשמים ומיני מתכות – פל שהן. מעפר המזבה, מאבני המזבה, ממשק ספרים, ממשק מטפחותיהן – פל שהן, מפני שמצניעין אותן לגנוזן. רבי יהודה אומר: אף המוציא ממשפשי עכו"ם – פל שהוא, שנאמר (דברים יג) ולא ידבק בידך מאומה מן החרם:

[דף ס"א ע"א]

גמרא תני: אף ריח רע – פל שהוא. אמר רבי אילא: אף רבי שמעון מודה בה. מודי רבי שמעון באסורי הנגיה:

הלכה ז' מתני' המוציא קפת תרוכלין אף על פי שיש בה מינין תרבה – אינו תייב אלא חטאת אחת. זרעוני גנה – פחות מבגרוגרת. רבי יהודה כן בתירא אומר: המשח. זרע קשואין – שנים. זרע דילועין – שנים. זרע פול מצרי – שנים.

חגב חי – פל שהוא. מת – בגרוגרת. צפרת פרמים, בין חיה בין מתה – פל שהוא מפני שמצניעין אותה לרפואה. רבי יהודה אומר: אף המוציא חגב חי טמא – פל שהוא, מפני שמצניעין אותו לקטן לשחק בו:

גמרא וְקוֹשֵׁי אֵילֹו הוֹצִיא וְהוֹצִיא בְּהֶעֱלַם אַחַת כְּלוּם הוּא חַיִּיב אֵלָא אַחַת. לְמִי נִצְרָכָה לְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר, שְׁלֹא תֵאמַר מִינִים הִרְבָּה יַעֲשֶׂוּ בְּהֶעֱלִימוֹת הִרְבָּה וַיְהִי חַיִּיב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת. לְפּוּם כֵּן צָרִיךְ מִימַר אֵינֹו חַיִּיב אֵלָא אַחַת:

זְרַעוּנִי גָּנָה פְּחוֹת מִכְּגֵרוֹנְגֵרַת. רַבִּי יְהוּדָה כֵּן בְּתִירָא אֹמְרִי: חַמְשָׁה. מַה טַּעְמָא דְרַבִּי יְהוּדָה כֵּן בְּתִירָא? שֶׁכֵּן דִּרְכּוֹן לְהִזְרַע בְּעֵרוּנָה:

זְרַע קִשׁוּאִין שְׁנַיִם זֶרַע דִּילִיעִין שְׁנַיִם זֶרַע פּוּל מִצְרֵי שְׁנַיִם. תַּנִּי: חַמִּים מְדִיּוֹת – שְׁתַּיִם. רַבִּי שְׁמוּאֵל בְּשֵׁם רַבִּי זְעִירָא: חַמִּין עַל יְדֵי שֶׁחֵן חֲבִיבוֹת עָשׂוּ אוֹתָן בְּשֶׂאֵר זְרַעוּנִי גָּנָה שְׂאִינֵן נֶאֱכָלִין:

חֲגַב חֵי כֵּל שֶׁהוּא מוֹת כְּגֵרוֹנְגֵרַת. הִדָּא דְאַתְּ אָמַר בְּפִתְחוֹר, אֲבָל בְּטָמֵא – כְּמֵלֵא פִי הַכֶּלֶב.

צִיפּוֹרֵת כְּרָמִים בֵּין תְּיָה בֵּין מִתָּה כֵּל שֶׁהוּא, שְׁמִצְנִיעִין אוֹתָהּ לְרִפּוּאָה. אָמַר רַבִּי אַחָא: שֶׁכֵּן אִשָּׁה סְמִיפָה מוֹשְׁכַת מִמְּנָה וְהִיא מוֹתְרָפָאָה. תַּמָּן אָמְרִין: מֵאֵן דְּבִקְעֵי נִיפְרוּשׁ מִן דִּרְדָּה הָאֶרֶץ אֲכִיל פְּלָגָא וְשָׁבִיק פְּלָגָא, שֶׁל שְׁמוּאֵל אֶסוּר, וְשֶׁל יוֹמִין מִתֵּר. אֲבָד כֵּל שֶׁהוּא חֶסֶר כֵּל שֶׁהוּא – אֵין לוֹ תַקְנָה עוֹלָמִית. כִּיצַד הוּא עוֹשֶׂה. אָמַר רַבִּי יוֹסִי בִי רַבִּי בּוֹן יִתֵּב לָהּ גּוֹ צְלוּחִית דְּכַבֵּשׁ:

רַבִּי יְהוּדָה אֹמְרִי: אַף הַמוֹצִיא חֲגַב חֵי טָמֵא כֵּל שֶׁהוּא.

[דף ס"א ע"ב]

הָא טְהוֹר בֵּין חֵי בֵּין מוֹת כְּגֵרוֹנְגֵרַת. רַבִּי יְהוּדָה כְּדַעֲתֵיהּ. דְּרַבִּי יְהוּדָה אֹמְרִי: אוֹכְלִין טְהוֹרִין – אֵין מִשְׁחָקִין בְּהוֹן. וְהָא כְּתִיב (וי"ב ט) **הִתְשַׁחֵק בּוֹ בְּצַפּוֹר**. לֹא הוֹתֵר מִן כָּלֵל אֶסוּר הוּא. וְהָא כְּתִיב כְּצַפּוֹר. אָמַר רַבִּי מַתְנֵיהּ: מִכִּיּוֹן שֶׁהִיא מְחַסְרַת שְׁחִיטָה כְּטָמֵאָה הִיא:

הִרְדָּן עֵלְוֵה פֶּרֶק רַבִּי עֲמִיבָא

פֶּרֶק עֲשִׂירִי

הִלְכָה א' מִתְנִי' הַמַּצְנִיעַ לְזֶרַע לְדַגְמָא וְלְרִפּוּאָה וְהוֹצִיאֹו בְּשַׁבָּת – חַיִּיב עָלָיו כְּכֹל שֶׁהוּא. וְכֹל אָדָם אֵין חַיִּיבִין עָלָיו אֵלָא בְּשַׁעוּרוֹ. חוֹר וְהַכְּנִיסוֹ – אֵינוֹ חַיִּיב אֵלָא בְּשַׁעוּרוֹ:

גמרא רַבִּי יִרְמְיָה אָמַר, רַבִּי יוֹסִי בִי רַבִּי חֲנִינָה כְּעִי: מִתְנִיתִין דְּרַבִּי יְהוּדָה, דְּרַבִּי יְהוּדָה אָמַר: אוּמָן בְּאוּמְנָתוֹ – חַיִּיב. אֲתָא רַבִּי יוֹדָה כֵּן פְּזִי בְּשֵׁם רַבִּי יוֹסִי בִי רַבִּי חֲנִינָה: דְּרַבִּי יְהוּדָה הִיא. אָמַר רַבִּי יוֹסִי כְּרַבִּי חֲנִינָה לֹא אֲתָה אֵלָא לְדַגְמָא שֶׁכֶּבֶר נִתְפָּסִים הַלּוֹקֵת. אֲבָל לְזֶרַע וְלְרִפּוּאָה אֲפִילוּ כֵּל שֶׁהוּא חַיִּיב.

הַצְנִיעוּ זֶה וְהוֹצִיאֹו זֶה פְּטוּר. רַבִּי שְׁמַעוֹן כֵּן אֱלִיעֶזֶר מְחַיֵּב. מַה אֲנִן קְיָמִין? אִם בְּשֶׁהוֹצִיאֹוהוּ מִדַּעַת

הֲרֵאשׁוֹן – דְּבָרֵי חֶבֶל הַיָּיב. אֵלֶּא כֵּאֵן אֲנִי קוּימִין בְּסַתְּם. וְרַבְּנָן אָמְרִי חֻקָּה מִדַּעַת הַשְּׁנֵי הוֹצִיאֻהוּ.
רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אֹמֵר חֻקָּה מִדַּעַת הֲרֵאשׁוֹן הוֹצִיאֻהוּ:

[דף ס"ב ע"א]

הַלְּמָה ב' מִתַּנִּי' הַמוֹצִיא אוֹכְלִין וְנִתְּנָן עַל הָאֶסְקָפָה, בֵּין שְׁחֹזֵר וְהוֹצִיאָם, בֵּין שֶׁהוֹצִיאָם אַחֵר –
פְּטוּר, מִפְּנֵי שֶׁלֹּא עָשָׂה מְלָאכְתּוֹ בְּבֵת אַחַת.

קִפְּהָ שֶׁהִיא מְלָאכָה פְּרוּת וְנִתְּנָה עַל הָאֶסְקָפָה הַחִיצוֹנָה אִף עַל פִּי שָׂרֵב הַפְּרוּת מִבְּחוּץ – פְּטוּר עַד
שִׁיּוּצִיא אֶת כָּל הַקִּפְּהָ:

גְּמָרָא חֻקָּה אָמַר: בְּקִפְּהָ שֶׁל קְשׁוּיָאִין וְשֶׁל דִּילוּעִין הִיא מִתְּנִיתִין, שֶׁמִּקְצַת הָאֶכָל מִבְּפָנִים וּמִקְצַתוֹ
מִבְּחוּץ. אֶבֶל בְּקִפְּהָ שֶׁהִיא מְלָאכָה פְּרוּת, בֵּינָן שֶׁהוֹצִיא מִמִּנְהָ בְּגֵרוּגְרָת – תֵּיב.

אָמְרִין: מִלְּתִיּה דְרַבִּי יוֹחָנָן פְּלִיגָא! דָּאֵמַר רַבִּי תֵּיָא כְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: סְרוּד שֶׁמִּקְצַתוֹ בְּפָנִים וּמִקְצַתוֹ
מִבְּחוּץ, נְטִיל מִכֵּן וְנִתְּנָן לְכָאֵן – פְּטוּר. אִם עָקְרוּ עַד שֶׁיַּעֲקֹר בְּלוֹ בְּאַחַת. אָמַר רַבִּי מְנָא קוּמִי רַבִּי
יוֹסֵה: תַּפְתֵּר בְּפְרוּץ. אָמַר לִיה וְהָא תְּנִינָן קִפְּהָ. אִית לָךְ מִימַר קִפְּהָ פְּרוּצָה. מִיִּי כְּדוּן? אִין לָךְ
מִפְּטִיל בְּרִשׁוֹת הָרַבִּים וְנִעְשָׂה בְּרַמְלִית אֵלֶּא אָדָם בְּלֶכֶד.

חֻקָּה אָמַר: הוֹצִיא חֲבִילָה מִרְשׁוֹת הַיְחִיד לְרִשׁוֹת הָרַבִּים, עַד שֶׁלֹּא הִנִּיחָה בְּרִשׁוֹת הָרַבִּים הִיָּה
רֵאשָׁה לְמַעְלָה מִעֲשָׂרָה, הוֹאִיל וְאִין כּוּלָּה נִיחָה בְּרִשׁוֹת הָרַבִּים – פְּטוּר.

אָמַר רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר רַב יִצְחָק: הוֹצִיא קוֹרָה מִרְשׁוֹת הַיְחִיד לְרִשׁוֹת הָרַבִּים, עַד שֶׁלֹּא הִנִּיחָה בְּרִשׁוֹת
הָרַבִּים נִכְנֵם רֵאשָׁה לְרִשׁוֹת הַיְחִיד אַחֲרָת, הוֹאִיל וְאִין כּוּלָּה נִיחָה בְּרִשׁוֹת הָרַבִּים – פְּטוּר.

אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: אֶכְּן שֶׁהִיא נְתוּנָה בְּרִשׁוֹת הָרַבִּים גְּבוּחָה עֲשָׂרָה וּרְחֻבָּה אַרְבָּעָה, הַמְשַׁתְּמֵשׁ מִתּוֹכָהּ
לְרִשׁוֹת הָרַבִּים וּמִרְשׁוֹת הָרַבִּים לְתוֹכָהּ – תֵּיב.

שְׁמוּאֵל אָמַר: קִפְּהָ שֶׁהִיא מְלָאכָה פְּרוּת וְנִתְּנָה בְּרִשׁוֹת הָרַבִּים גְּבוּחָה עֲשָׂרָה וּרְחֻבָּה אַרְבָּעָה,
הַמְשַׁתְּמֵשׁ מִתּוֹכָהּ לְרִשׁוֹת הָרַבִּים אוֹ מִרְשׁוֹת הָרַבִּים לְתוֹכָהּ – פְּטוּר. מַה פְּלִיגָ? כֵּאֵן בְּשֶׁהִפְכָּה עַל
צִדָּה. וְכֵאֵן בְּשֶׁלֹּא הִפְכָּה עַל צִדָּה.

[דף ס"ב ע"ב]

רַבִּי בּוּז בַּר הִיָּה בְּעֵי: עָקַר אֶכְּן בְּרִשׁוֹת הָרַבִּים גְּבוּחָה עֲשָׂרָה וּרְחֻבָּה אַרְבָּעָה מַה אֶתְּ עֶבֶד לָהּ?
בְּמִשְׁתַּמֵּשׁ מִתּוֹכָהּ לְרִשׁוֹת הָרַבִּים, וּמִרְשׁוֹת הָרַבִּים לְתוֹכָהּ, וּמִרְשׁוֹת הָרַבִּים לְרִשׁוֹת הָרַבִּים אַחֲרָת.

רַבְּנָן דְּמִיָּסְרִין אָמְרִין, רַבִּי יוֹחָנָן בְּעֵי: נִתְּנָן חֲמִשָּׁה עַל גְּפֵי חֲמִשָּׁה מַה אֶתְּ עֶבֶד לָזָן? בְּמִשְׁתַּמֵּשׁ
מִרְשׁוֹת הַיְחִיד לְכַרְמְלִית, מִפְּרַמְלִית לְרִשׁוֹת הַיְחִיד, מִרְשׁוֹת הַיְחִיד לְרִשׁוֹת הַיְחִיד אַחֲרָת:

הַלְכָה ג' מִתְנִי' הַמוֹצִיא בֵּין בִּימֵינוּ בֵּין בְּשִׁמְאֵלוֹ, בְּתוֹךְ חִיקוֹ, אִזְ עַל כְּתָפָיו – הַיָּיב לִשְׁבֹן מִשָּׂא בְּנֵי קָהֵת.

לְאַחַר יְדוֹ, בְּרַגְלוֹ, וּבִפְיוֹ, בְּמַרְפְּקוֹ, בְּאֶזְנוֹ, וּבִשְׁעָרוֹ, וּבְאֶפְנֵדָתוֹ וּפִיָּה לְמַטָּה, בֵּין אֶפְנֵדָתוֹ לְחִלְקוֹ, וּבְחֶפֶת חִלְקוֹ, בְּמִנְעֵלוֹ וּבְסַנְדְּלוֹ – פְּטוֹר שְׁלֵא הוֹצִיא כְּדֶרֶךְ הַמוֹצִיאִין:

גְּמָרָא רַבִּי יוֹסֵף בְּעֵי: מַעֲתָה הוֹצִיא כְּגֵרוּגְרַת עַל כְּתָפוֹ הַיָּיב וְהֵן מִשָּׂא בְּנֵי קָהֵת.

וּכְתִיב (בַּמִּדְבָּר ד') וּפְקַדַת אֲלֻעֶזֶר בֶּן אֶהֱרֹן הַכֹּהֵן שֶׁמֶן הַמָּאוֹר וְקִטְרֵת הַסַּמִּים וּמִנְחַת הַתְּמִיד וּשְׁמֵן הַמִּשְׁחָה. שֶׁמֶן הַמָּאוֹר בִּימֵינוּ, וְקִטְרֵת הַסַּמִּים בְּשִׁמְאֵלוֹ. וּמִנְחַת הַתְּמִיד שֶׁל יוֹם תְּלוּיָהּ בְּזֵרְעוֹ. שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה אֵיכָן הָיָה נִתּוּן? רַבִּי אֲבוּן בִּשְׁם רַבִּי אֲלֻעֶזֶר: כְּמִין צְלוּחִית קִטְנָה הָיָה לוֹ בְּאֶפְנֵדָתוֹ.

אִין תֵּאמֵר שֶׁהָיָה קָטָן, אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לִוִּי: כְּתִיב (בַּמִּדְבָּר א') וּנְשִׂיא נְשִׂיאֵי הַלְוִי אֲלֻעֶזֶר בֶּן אֶהֱרֹן דוֹף דְּיוֹכְנָיִם הָיָה. רַבִּי יְהוּדָה בִּי רַבִּי אָמַר: מֵרַבֵּל הָיָה. תְּנִי רַבִּי חֵיה: וְלָמָּה נִקְרָא שְׁמוֹ מֵרַבֵּל? שֶׁהָיָה מֵר עַל הַכֵּל, אֵלָּא שְׂאִין גְּדֻלָּה בְּפִלְטִין שֶׁל מֶלֶךְ. אָמַר רַבִּי לִוִּי: כְּתִיב (וַיִּקְרָא ו') וְלִבְשׁ הַכֹּהֵן מִדּוֹ בַד וְהָרִים אֶת הַדָּשָׁן, אֵלָּא שְׂאִין גְּדֻלָּה בְּפִלְטִין שֶׁל מֶלֶךְ:

הַלְכָה ד' מִתְנִי' הַמִּתְכַּוֵּן לְהוֹצִיא לְפָנָיו וְכֹא לוֹ לְאַחֲרָיו – פְּטוֹר. לְאַחֲרָיו וְכֹא לוֹ לְפָנָיו – הַיָּיב.

בְּאַמְתָּה, הָאִשָּׁה הַחוּגְרַת כְּסִינֵר בֵּין מִלְּפָנֶיהָ בֵּין מִלְּאַחֲרֶיהָ – תְּחִיבָתָהּ, שֶׁכֵּן רְאוּיָהּ לְהִיּוֹת חוּזֵר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אִף בְּמַקְבְּלֵי פִיתְקִין כּוֹן:

[דף ס"ג ע"א]

גְּמָרָא תַּפְּזֵן תְּנִינֵן: רַבִּי יִשְׁמַעְיֵאל הַשְּׁזוּרִי וְרַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: לֹא נִחְלְקוּ עַל דְּבָר שֶׁהוּא בְּשֵׁם אֶחָד – שֶׁהוּא תְּחִיב. עַל מַה נִּחְלְקוּ? עַל דְּבָר שֶׁהוּא מִשֵּׁם שְׁנַיִ שְׁמוֹתָהּ, שֶׁרַבִּי אֲלֻעֶזֶר מְחַיֵּיב מְחַיֵּיב הַטָּאֵת, וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ פּוֹטֵר.

רַבִּי אֵילָא בְּשֵׁם רַבִּי אֲלֻעֶזֶר: כְּמֵאן דְּאָמַר בְּשְׁנַיִ שְׁמוֹת נִחְלְקוּ. בְּרַם כְּמֵאן דְּאָמַר בְּשֵׁם אֶחָד נִחְלְקוּ וְכֹאן שְׁנַיִ שְׁמוֹת הֵן וְהוּא פְּטוֹר. לְאַחֲרָיו וְכֹא לוֹ לְפָנָיו הַיָּיב כְּמֵאן דְּאָמַר בְּשֵׁם אֶחָד נִחְלְקוּ. בְּרַם כְּמֵאן דְּאָמַר בְּשְׁנַיִ שְׁמוֹת וְכֹאן בְּשֵׁם אֶחָד הוּא וְהוּא תְּחִיב.

רַבִּי אֵילָא בְּשֵׁם רַבִּי אֲלֻעֶזֶר: תְּנִיין אֵינִין מֵאן דְּאָמַר תַּפְּזֵן תְּחִיב אִף חֵקָא תְּחִיב. מֵאן דְּאָמַר תַּפְּזֵן פְּטוֹר אוֹף חֵקָא פְּטוֹר:

בְּאַמְתָּה. אָמַר רַבִּי אֲלֻעֶזֶר כֹּל מְקוּם שֶׁיִּשְׁנֵנו "בְּאַמְתָּה" – הַלְכָה לְמִשְׁחָה מִסִּינֵי:

הַלְכָה ה' מִתְנִי' הַמוֹצִיא כְּפֶר בְּרִשׁוֹת הַרְבִּיבִים – תְּחִיב. הוֹצִיאָהּוּ שְׁנַיִם – פְּטוֹרִין. לֹא יוֹכֵל אֶחָד לְהוֹצִיאָהּ וְהוֹצִיאָהּוּ שְׁנַיִם – תְּחִיבִין. וְרַבִּי שְׁמַעוֹן פּוֹטֵר. הַמוֹצִיא אוֹכְלִין פְּחוֹת מִבְּשַׁעוֹר בְּכָלִי – פְּטוֹר

אף על הפלי, שהפלי טפלה לו.

את החי במטה – פטור אף על המטה, שהמיטה טפלה לו. את המת במטה – חייב. וכן כזית מן המת, וכזית מן הנבלה וכעדשה מן השרץ – חייבין, ורבי שמעון פוטר:

[דף ס"ג ע"ב]

גמרא בעשותה. הניחיד שעשה – חייב. שנים שלשה שעשו – פטורין. רבי ישיע דרומיא אמר קומי רבי יסא בשם רבי אחא: קני גירדי, רבי פוטר. רבי אלעזר בי רבי שמעון מחייב. אמר לו רבי כף שמעתי מאביך. אמר לו: שמשתי את אבא עומדות מה שלא שמשתן ושיבות. ורבי תלמידיה דרבי שמעון בר יוחאי דהוי, לא תלמידיה דרבי יעקב בר קודשי תוה? אלא כף אמר ליה: שמשתי את אבא עומדות מה שלא שמשת את רבך ושיבות.

בשהיה רבי אלעזר בי רבי שמעון נכנס לבית הוועד היו פניו של רבי מקדירות, אמר ליה אבי ויאות זה ארי בן ארי אכל אתה ארי בן שועל. מן דמוך רבי אלעזר שלח רבי תבע באיתתיה. אמרה ליה כלי שנשפתמש בו קדש ושפתמש בו חול.

אמר רבי שמואל בר רב יצחק: הדיא דאת אמר בצריכין לכיליין כגון אילין תותיאי. אכל אם אינן צריכין לכיליין חייב אף על הפלי:

את החי במטה פטור אף על המטה. דחיא טעין גרמיה. את המת במטה חייב. דברי הפל. לא כן תני אף ריח רע כל שהוא. ואמר רבי אילא אף רבי שמעון מודה בה. ומודה רבי שמעון באפורי הנפיה. אמר רבי יודן: תפתר במת עכו"ם ושאיין בו ריח רע והוציאו

[דף ס"ד ע"א]

לפלבו.

תני: חצי זית מן המת וחצי זית מן הנבילה ופחות מכעדשה מן השרץ – חייב. ורבי שמעון פוטר. מה טעמא דרבי שמעון? כפר נתמעטה הטמאה. מה טעמין דרבנן בההיא דרבי יודן? תפתר במת עכו"ם ושאיין בו ריח רע והוציאו לפלבו:

הלכה ו' מתני' הנוטל צפרניו זו בזו, או בשניו. וכן שערו, וכן שפמו, וכן זקנו. וכן הגודלת, וכן הפוחלת, וכן הפוקסת, רבי אלעזר מחייב הטאת, והכמים אומרים משום שבות.

התולש מעציץ נקוב – חייב, ושאינו נקוב – פטור. ורבי שמעון פוטר בזה ובה:

גמרא רבי אבהו בשם רבי יוסי בי רבי חנינא: מה פליגין? בשנטלן הוא. אכל אם נטלן אחר מאוסין הן; דברי חכמים. רבי אחא רבי נהום בשם רב: לעולם אינו חייב עד שיטלנו בקרסטל.

רבי אבהו בשם רבי יוסי בן חנינה: הגודלת חייבת משום בונה. ואתיא כההיא דאמר רבי יוחנן בשם רבי: בנייה באתרין צווחין לקלעיתא בנייתא. אמר רבי זעירא לא מסתברא דלא משום אריג. מחלפא שיטתיה דרבי זעירא! דתמן אמר רבי זעירא רבי היא בשם רבי יוחנן: הקולע שלש נימין באדם – חייב משום אריג. אמר רבי זעירא: לא טווי אריג הוא, והכא הוא אמר חכין! כאן במרבה וכאן בממועט.

הדא דאת אמר באדם, אבל בבחמה טהור. כהדא דתני: העושה פסיקא לילבב לישפר, להדיק בה את המרצופין, לתלותה בצואר בהמה טהור. הדא דאת אמר בפשוטין.

[דף ס"ד ע"ב]

אבל במקופליו בין באדם בין בבחמה – טמא.

הכוחלת חייבת משום בותבת. הפוקסת חייבת משום צובעת.

יצחק בר אוריין אמר: מה פליגינן? בשלא תלש כנגד הנקב. אבל אם תלש מכנגד הנקב – אף רבי שמעון מודה. רבי ירמיה בעי: היה בלו בארץ ונקב חוץ לארץ, אשפחת אמר מה דצריכא לרבי ירמיה פשיטא ליצחק בן אוריין.

אילין אינון, והא אית לך חורניין. עציץ נקוב מקדש בכרם, ושאינו נקוב אינו מקדש בכרם. עציץ נקוב אינו מכשיר את החרעים, ושאינו נקוב מכשיר את החרעים. התולש מעציץ נקוב חייב ומשאינו נקוב פטור.

רבי יוסה אמר לה סתם. רבי חנניה מטי בה בשם רבי שמואל בר רב יצחק: התורה ריבת בטרת זרעים. מאי טעמא? (ויקרא י"א) וכי יהול מנבלתם על כל זרע זרוע אשר יזרע וגו'.

הדרן עלך פרק המצניע

פְּרָק אַחַד עָשָׂר

הַלְכָה א' מִתְנִי' הַזֶּזֶק מְרֻשּׁוֹת הַיְחִיד לְרֻשּׁוֹת הָרַבִּים, או מְרֻשּׁוֹת הָרַבִּים לְרֻשּׁוֹת הַיְחִיד – חַיִּיב. מְרֻשּׁוֹת הַיְחִיד לְרֻשּׁוֹת הַיְחִיד וְרֻשּׁוֹת הָרַבִּים בְּאֻמְצַע – רַבִּי עֲקִיבָה מְחַיִּיב וְחַכְמִים פּוֹטְרִין:

גמרא זריקה תולדת הוצאה היא. ולא שגניא, בין על דעתיה, בין על דעתהון דרבנן, והוא שגחה מְרֻשּׁוֹת הָרַבִּים לְרֻשּׁוֹת הַיְחִיד. על דעתיה דרבי – אפילו לא נחה. על דעתהון דרבנן – והוא שגחה.

דאמר רבי בא בר חונא בשם רב: לא חייב רבי אלא על ידי רשות היחיד מקורה.

[דף ס"ה ע"א]

מִלְתִּיהָ דְרַבִּי יוֹחָנָן אָמַר אֲפִילוּ אֵינָהּ מְקוּרָה. דְּאָמַר רַבִּי אִימִי בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: וְהוּא שֶׁתֵּרַד לְאוּרִי מְחִיצוֹת. רַבִּי אִימִי בְּעַד קוּמֵי רַבִּי יוֹחָנָן: מִתְּנִיתָא דְרַבִּי, דְרַבִּי עֶבֶד אוּרִי מְחִיצוֹת כְּמִוְשָׁן. אָמַר לִיה: דְּבָרֵי הַכֹּל הֵיא, הֲכָא בְּגִיטִין. וִיתִיבִינָהּ, רַבִּי אוֹמַר מְקוּרָה, וְאֵת אֲמַרְתָּ אֵינִי מְקוּרָה.

מַה בֵּין גִּיטִין מַה בֵּין שֶׁבֶת? אָמַר רַבִּי אֵילָא: בְּשֶׁבֶת כְּתִיב (שְׁמוֹת ט) **לֹא תַעֲשֶׂה כָּל מְלֶאכֶה**, וְנַעֲשִׂיתָ הִיא מְאֵלֶיהָ. בְּרַם הֲכָא הִתְזַרְהָ אֲמַרְהָ (דְּבָרִים כד) **וְנָתַן בִּידֶהּ בְּרִשְׁוֹתֶיהָ**.

שְׁמוּאֵל אָמַר: לֹא שָׁנוּ אֵלָא לְמַטָּה מְעַשְׂרָה, הָא לְמַעְלָה מְעַשְׂרָה – אָסוּר. מִלְתִּיהָ דְרַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר אֲפִילוּ לְמַעְלָה מְעַשְׂרָה – מִתֵּר. דְּאָמַר רַבִּי אֵילָא בְּשֵׁם רַבִּי אֶלְעָזָר: מְעַנְלוֹת לְמַד רַבִּי עֲקִיבָא. וְעַנְלוֹת לֹא לְמַעְלָה מְעַשְׂרָה אֵינִין; אֵית תַּנְיִ תַּנְיִ בִּיצַד. אֵית דְּלֹא תַנְיִ בִּיצַד. עַל דַּעְתֵּיהָ דְרַבִּי אֶלְעָזָר אֵית בִּיצַד. עַל דַּעְתֵּיהָ דְשְׁמוּאֵל לִית כֹּאן בִּיצַד.

רַבִּי יִצְחָק בִּי רַבִּי אֶלְעָזָר שְׂאֵל: זֶרֶק מְרִשׁוֹת הִיחִיד לְרִשׁוֹת הֶרְבִּים וְנִזְכָּר עַד שֶׁהוּא בְּרִשׁוֹת הֶרְבִּים. עַל דַּעְתֵּיהָ דְרַבִּי עֲקִיבָה יַעֲשֶׂה כְּמִי שֶׁנָּחָה בְּרִשׁוֹת הֶרְבִּים וִיהֵא חַיִּיב לְשִׁתִּים. אָמַר רַבִּי חוּנָה: לֹא חַיִּיב רַבִּי עֲקִיבָה אֵילָא עַל יְדֵי רִשׁוֹת הִיחִיד הַשְּׁנִיָּה.

רַבִּי אֶבְהוּ אוֹמַר בְּשֵׁם רַבִּי אֶלְעָזָר בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: הֵיךְ עוֹמֵד בְּרִשׁוֹת הֶרְבִּים וְזֶרֶק לְמַעְלָה מְעַשְׂרָה. רוֹאִין שְׂאֵם תְּפוּל אִם נָחָה בְּתוֹךְ אַרְבַּע אַמּוֹת – פְּטוּר, וְאִם לֹא – חַיִּיב. וְהַתְּנִי שְׁמוּאֵל: מְרִשׁוֹת הִיחִיד לְרִשׁוֹת הִיחִיד וְרִשׁוֹת הִיחִיד בְּאֲמֻצָּע – רוֹאִין שְׂאֵם תְּפוּל נָחָה בְּתוֹךְ אַרְבַּע אַמּוֹת – פְּטוּר, וְאִם לֹא – חַיִּיב. תַּמָּן אֵת אָמַר: אֵין רִשׁוֹת הֶרְבִּים מִצְטַרְפִּתָּ, וְהֲכָא אֵת אָמַר רִשׁוֹת הֶרְבִּים מִצְטַרְפִּתָּ! אָמַר רַבִּי חוּנָה: תַּמָּן שְׂאֵם תְּפוּל כִּרְקַע שֶׁתְּהַתִּיחָ – רִשׁוֹת הִיחִיד. בְּרַם הֲכָא שְׂאֵם תְּפוּל כִּרְקַע שֶׁתְּהַתִּיחָ – רִשׁוֹת הֶרְבִּים.

תַּנְיִ בְּשֵׁם רַבִּי יוֹדָה: זֶרֶק אַרְבַּע אַמּוֹת בְּרִשׁוֹת הֶרְבִּים חַיִּיב. רַבִּי יוֹדָה עֶבֶד אַרְבַּע אַמּוֹת בְּרִשׁוֹת הֶרְבִּים,

[דף ס"ה ע"ב]

מְלֶאכֶה בְּפָנֵי עֲצָמָה. עַל דַּעְתֵּיהָ דְרַבִּי יוֹדָה אַרְבַּעִים מְלֶאכֶת אֵינִין. וְנִיתְנִין! לֹא אֵתִינָן מִתְּנִיתִין אֵילָא מִלִּין דְּכָל עָמָא מוֹדוּי כְּהוּן.

רַבִּי זְעִירָא רַבִּי יֵאֵשִׁיָּה בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: מִתּוֹפְרֵי יְרִיעוֹת לְמַד רַבִּי יְהוּדָה, שְׁהִיוּ תּוֹפְרֵי הִירִיעוֹת מְזֻרְקִין אֵת הַמְּחִטִּין אֵלוּ לְאֵלוּ. וְלֹאֵו בְּרַמְלִית הֵיךְ? אָמַר רַבִּי חִינְנָא: מִן הַצָּד הֵיוּ מְזֻרְקִין:

הַלְכָה ב' מִתְּנִי' בִּיצַד שְׁנֵי גְזוּזִמְרָאוֹת זֹו כְּנֶגֶד זֹו בְּרִשׁוֹת הֶרְבִּים? הַמּוֹשִׁיט וְהַזֹּרֵק מוֹז לְזֹו – פְּטוּר. הֵיוּ שְׁנֵינֵהוּן בְּדִיטֵי אַחַת, הַמּוֹשִׁיט – חַיִּיב, וְהַזֹּרֵק – פְּטוּר. שְׂכָדָה הִתְהַדְּבַת עֲבוּדַת הַלְוִיִּם שְׁתֵּי עַנְלוֹת זֹו

אחר זו ברשות הרבים, מושיטין את הקרשין מזו לזו, אָבֵל לא זורקין.

חלית הבור והסלע שהן גבוהין עשרה ורחבין ארבעה, הנזמל מהן והנותן על גבן – תייב, פחות מכן – פטור:

גמרא רב אמר: לית כאן פטור אלא מתר. על דעתיה דרב למעלה מעשרה מתר. על דעתיה דשמואל למעלה מעשרה אסור.

רבי אילא בשם רבי שמעון בן לקיש: והוא שתהא רשות הרבים מקפתו מכל צד. רבי יעקב בר אחא בשם רבי יוחנן: אפילו מרוח אחת מן אילין עגלות. ועגלות לאו למעלה מעשרה אינון.

רבי אחא בשם רבי מישא בלבד על ידי שנים. בכל אתר אתר אמר שנים שעשו פטורין, והכא אתר אמר שנים שעשו תיבין! שנייא היא, שקד היתה עבודת הלזים באהל מועד. מה היתה עבודת הלזים באהל מועד. שתי עגלות זו אחר זו ברשות הרבים מושיטין את הקרשים מזו לזו, אָבֵל לא זורקין. תגי בר קפרא: שלא לנהג בקרשים בזיון.

אמר רבי יוחנן: העומד והחלל מצטרפין בארבעה. והוא שיהא העומד רבה על החלל. רבי זעירא בעי: עד שיהא עומד שבאן ועומד שבאן רבה. אמר רבי יוסה: פשיטא לרבי זעירא שאין עומד מצד אחד מצטרף. פשיטא ליה שאין עומד מצד אחד רבה.

[דף ס"ז ע"א]

לא צורכה דלא אפילו עומד השני:

חליות הבור והסלע שהן גבוהין עשרה ורחבין ארבעה. מה אנו קיימין? אם בגבוהין עשרה ורחבין ארבעה רשות בפני עצמה היא. גבוהין עשרה ואינן רחבין ארבעה, הדיא היא דאמר רב הסדא בשם איסי: קנה נעוין ברשות הרבים גבוה עשרה טפחים – מתר לכאן ומתר לכאן, בלבד שלא יחליף.

אלא בן אנו קיימין בשאינן לא רחבים ארבעה ולא גבוהין עשרה.

ולא בן אמר תייה בריה דרב: כל המעכב דריסה ברשות הרבים – נקרא פרמלית. אמר רבי יודן: מה דאמר תייה בריה דרב באמצע. אָבֵל מן הצד רשות הרבים מכבטלתה.

אמר רבי יוחנן: לית כאן פטור אלא מתר. תפון תנינן: המפס מורסא בשבת אם לעשות לה פה – תייב. אם להוציא ממנה הליחה – פטור. אמר רבי יוחנן: לית כאן פטור אלא מתר.

תפון תנינן: הצד נחש בשבת, אם במתעסק שלא ישכנו – פטור. אם לרפואה – תייב. אמר רבי יוחנן: לית כאן פטור אלא מתר. תפון תנינן: ועל לפסים ארזניות שהן טהורות באהל חמת וטמאות

במשא הזב. אמר רבי זעירא: ויאות, אם לצורך, הדיא דתנינן: אם לרפואה – תיב. הוי, לית באן פטור אלא מתר:

הלכה ג' מתני' הזורק ארבע אמות בכתל, למעלה מעשרה טפחים – בזרק באויר. למטה מעשרה טפחים – בזרק בארץ. והזורק בארץ ארבע אמות – תיב. זרק לתוך ארבע אמות ונתגלגל הויץ לארבע אמות – פטור. הויץ לארבע אמות ונתגלגל לתוך ארבע אמות – תיב:

גמרא מתניתין בשאין שם חור. אכל אם יש שם חור מחלקת רבי מאיר וחכמים. על דעתיה דרבי מאיר בין שיש בו ארבע על ארבע ובין שאין בו ארבע על ארבע – את רואה את הכתל

[דף ס"ז ע"ב]

בגמזום. על דעתון דרבנן אם יש בו ארבע על ארבע את רואה את הכתל בגמזום. ואם לאו אין את רואה את הכתל בגמזום. אלא בסתום.

רב הסדא אמר: במודד לזכסן. ואין סופה לירד. רבי הויה בשם רבי יוחנן: תפטר שהיתה דבלה שמונה והיה ניטוחה.

רבי חגי בעא קומי רבי יוסה: לית הדיא אמרה שפוע מדרגה בלמטון. אמר ליה: תמון זרעים נהנין מן המדרגה. ברם תקא דרף בני אדם להיות שפין בה והיא נופלת. אילו אמר בשתיה שם חור והיא נהנית מן החור בשם שהזרעים נהנין מן הערוגה, יאות.

רבי יוסה רבי אבהו בשם רבי יוחנן: בשתיה המקום מונדרין. בהדיא דתנינן: זרק הויץ לארבע אמות ונתגלגל הויץ לארבע אמות – תיב. אתא רבי הונקיה רבי אבהו בשם רבי יוחנן: והיא בשנחה:

הלכה ד' מתני' הזורק בים ארבע אמות – פטור. אם תיה רקק מים ורשות הרבים מהלכת בו, הזורק בתוכו ארבע אמות – תיב. וכמה הוא רקק מים? פחות מעשרה טפחים. רקק מים ורשות הרבים מהלכת בו – הזורק בתוכו ארבע אמות תיב:

גמרא לא סוף דבר ארבע אמות בים, אלא אפילו זרק בכל הים – פטור. לשפל הים נקרא פרמלית. ולמה תניננה תרין זימנין? רבי חנינה בשם רבי פינחס: בשתיו שני רקקים, אחד הרבים מהלכין בו, ואחד אין הרבים מהלכין בו אלא בשתן נדחקין. שלא תאמר הוואיל ואין הרבים מהלכין בו אלא בשתן נדחקין, אינו רשות הרבים אלא רשות היחיד. לפום כן צריך מימר רשות הרבים היא:

הלכה ה' מתני' הזורק מן הים ליבשה, ומן היבשה לים, ומן הים לספינה, ומן הספינה לים, ומן הספינה לחברתה – פטור.

ספינות קשורות זו בזו – מטלטלין מזו לזו. אם אינן קשורין אף על פי שמוקפות – אין מטלטלין מזו לזו:

מִסְכַּת כְּתוּבוֹת פָּרָק ראשון

א מִפְּנֵי מַה אָמְרוּ: 'בְּתוּלָה נִשְׁאֵת לְיוֹם הַרְבִּיעִי? שֶׁאִם הָיָה לוֹ טַעֲנַת בְּתוּלִים, הָיָה מִשְׁכִּים לְבֵית דִּין. אִם כֵּן, תִּנְשָׂא בְּאֶחָד בַּשַּׁבָּת? אֲלֵא כִּדֵּי שְׂיִתְקַן צְרִכְיוֹ כָּל יְמוֹת הַשַּׁבָּת, הַתְּקִינּוּ שְׂיִהֵא נוֹשֵׂא אוֹתָהּ בְּרִבְעִי, וּמִסְפָּנָה וְהִילָךְ, נִהְגּוּ הָעַם לִכְנוּס בְּשַׁלְיִשִּׁי, וְלֹא מִחוּ בִּידֵם חֲכָמִים. רָצָה לִכְנוּס בְּשַׁנִּי – אֵינן שׁוֹמְעִין לוֹ, אִם מִפְּנֵי הָאֲנָס – מִתָּר. וּמִפְּרִישִׁין אֶת הַחֲתָן מִן הַפְּלָה לִילֵי שַׁבָּת תַּחֲלָה, מִפְּנֵי שֶׁהוּא עוֹשֶׂה חֲבוּרָה. מִפְּנֵי מַה אָמְרוּ: 'אֲלֵמְנָה נִשְׁאֵת בַּחֲמִישִׁי? שֶׁאִם נוֹשֵׂא אוֹתָהּ בְּאֶחָד מִכָּל יְמוֹת הַשַּׁבָּת – מִנִּיחָה וְהוֹלֵךְ לְמֵלֶאכֶתָּה. הַתְּקִינּוּ שְׂיִהֵא נוֹשֵׂא אוֹתָהּ בַּחֲמִישִׁי, שְׂיִהֵא בְּטַל שְׁלֹשָׁה יָמִים: חֲמִישִׁי, וְעָרַב שַׁבָּת וְשַׁבָּת – שְׁלֹשָׁה יָמִי בְּטַלָּה, נִמְצָא שְׂמַח עִמָּה שְׁלֹשָׁה יָמִים.

ב. גְּדוּל הַבָּא עַל הַקְּטָנָה, וְקָטָן שָׂבָא עַל הַגְּדוּלָּה, וּמִכַּת עֵץ – כְּתַבְתָּהּ מֵאֲתִים. מִשׁוּם רַבִּי יְהוּדָה בֶּן אֲגָרָא אָמְרוּ: אֵיזוֹ קְטָנָה וְאֵיזוֹ קָטָן? קָטָן פְּחוֹת מִבֶּן תִּשְׁעֵי שָׁנִים וְיוֹם אֶחָד, קְטָנָה פְּחוֹתָהּ מִכַּת שְׁלֹשׁ שָׁנִים וְיוֹם אֶחָד. הַרוּצָה לַעֲשׂוֹת כְּדָרֶךְ שֶׁהַכֹּהֲנִים עוֹשִׂים, כְּגוֹן בַּת יִשְׂרָאֵל לְכַהֵן, וּבַת כַּהֵן לְיִשְׂרָאֵל – עוֹשִׂין. הַנוֹשֵׂא וְנוֹתֵן בְּכַהוּנָה, וְהַנוֹתֵן בָּהּ תַּקְנָה שֶׁהַתְּקִינּוּ בֵּית דִּין, בַּת יִשְׂרָאֵל לְכַהֵן בַּת כַּהֵן לְיִשְׂרָאֵל – נוֹתֵן אַרְבַּע מֵאוֹת זוּז.

ג. פִּקְח שֶׁנִּשְׂא חֲרֻשָׁת, אוֹ שׁוֹטָה – כְּתַבְתָּן מֵאֲתִים, מִפְּנֵי שְׁרוּצָה לְהַחְזִיק לָהֶם אֶת הַנִּכְסִים. חֲרֻשׁ וְשׁוֹטָה שֶׁנִּשְׂאוּ פְּקוּחוֹת, אֵף עַל פִּי שְׁחִזּוּ חֲרֻשׁ וְנִתְפַקַּח, שׁוֹטָה וְנִשְׁתַּפָּה – אֵינן לָהֶם כְּתַבָּה. רָצוּ לָקִים – נוֹתְנִין כְּתַבָּה מְנָה. עוֹבֵד כּוֹכָבִים וְעֹבֵד הַבָּא עַל בַּת יִשְׂרָאֵל, אֵף עַל פִּי שְׁחִזּוּ הָעוֹבֵד כּוֹכָבִים וְנִתְגַּיֵר, הָעֹבֵד וְנִשְׁתַּחֲרָר – אֵינן לָהֶן כְּתַבָּה. רָצוּ לָקִים – נוֹתְנִין כְּתַבָּה מְנָה. יִשְׂרָאֵל הַבָּא עַל הַשַּׁפְּחָה וְעַל בַּת עוֹבֵד כּוֹכָבִים, אֵף עַל פִּי שְׁחִזְרָה הַשַּׁפְּחָה וְנִשְׁתַּחֲרָרָה, בַּת עוֹבְדֵי

כּוֹכָבִים וְנִתְגַּיֵרָה – אֵינן לָהֶם כְּתַבָּה. רָצָה לָקִים – נוֹתֵן כְּתַבָּה מְנָה.

ד. בּוֹגֵרֵת וְאֵילוּנִית – כְּתַבְתָּן מֵאֲתִים. נִשְׂאֵת בְּחֻזְקָתָה שֶׁהִיא כְּשֶׁרָה, וְנִמְצָאֵת אֵילוּנִית – אֵינן לָהּ כְּתַבָּה. רָצָה לָקִים – נוֹתֵן כְּתַבָּה מְנָה.

ה. הַבָּא עַל הַחֲרֻשָׁת, וְעַל הַשׁוֹטָה, וְעַל הַבּוֹגֵרֵת, וּמִכַּת עֵץ – אֵינן לָהֶן טַעֲנַת בְּתוּלִין. סוּמָא וְאֵילוּנִית – יֵשׁ לָהֶן טַעֲנַת בְּתוּלִין. סוּמָכּוּס אָמַר מִשׁוּם רַבִּי מֵאִיר: סוּמָא – אֵינן לָהּ טַעֲנַת בְּתוּלִין.

ו. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: בִּיהוּדָה, בְּרֵאשׁוֹנָה הָיָה מִפְּשָׁפְשִׁין! אֶת הַחֲתָן וְאֶת הַכְּפֵלָה שְׁלֹשָׁה יָמִים קִדְּם כְּנִיסְתָּן לַחֲפָה, וּבִגְלִיל לֹא נִהְגּוּ כֵּן. בִּיהוּדָה, בְּרֵאשׁוֹנָה, הָיָה מִיַּחֲדִים אֶת הַחֲתָן וְאֶת הַכְּפֵלָה שְׁעָה אַחַת קִדְּם לַחֲפָה – כִּדֵּי שְׂיִהֵא לְבוֹ גֶּס בָּהּ. וּבִגְלִיל לֹא נִהְגּוּ כֵּן. בִּיהוּדָה, בְּרֵאשׁוֹנָה, הָיָה מִעֲמִידִין שְׁנֵי שׁוֹשְׁבֵינִין, אֶחָד מִשָּׁל בֵּית חֲתָן, וְאֶחָד מִשָּׁל בֵּית כְּלָה. וְאֵף עַל פִּי כֵּן לֹא הָיָה מִעֲמִידִין אֲלֵא לְנִשְׂוֵאִין, וּבִגְלִיל לֹא הָיָה נוֹהֲגִין כֵּן. בִּיהוּדָה, בְּרֵאשׁוֹנָה, הָיָה שׁוֹשְׁבֵינִין יְשֻׁנִין בְּמָקוֹם שְׁחֲתָן וְכֵלָה יְשֻׁנִין. וּבִגְלִיל לֹא הָיָה נוֹהֲגִין כֵּן. וְכָל שְׁלֹא נִהְגַּ כְּמִנְהַג זֶה – אֵינן יְכוּלִים לְטַעַן טַעֲנַת בְּתוּלִין.

ז. כְּנִסָּה רֵאשׁוֹן לְשֵׁם נִשְׂוֵאִין, וְיֵשׁ לָהּ יָעִדִים שְׁלֹא נִסְתָּרָה, אוֹ אֶפְלוּ נִסְתָּרָה, וְיֵשׁ לָהּ יָעִדִים שְׁלֹא נִתְיַחֲדָה עִמּוֹ כִּדֵּי בִיאָה – אֵינן הַשְּׁנֵי יְכוּלִים לְטַעוֹן טַעֲנַת בְּתוּלִין. לְפִיכָּה, אֵינן כְּתַבְתָּהּ אֲלֵא מְנָה. טַעֲנַת בְּתוּלִין כָּל שְׁלֹשִׁים יוֹם; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: אִם נִסְתָּרָה מִיָּד, לֹא נִסְתָּרָה אֶפְלוּ לְאַחַר שְׁלֹשִׁים.

ח. הַמוֹצִיא שֵׁם רַע וְנִמְצָאוּ עֲדָיו זוֹמְמִין – הוּא לוֹקֵה וְנוֹתֵן אַרְבַּע מֵאוֹת זוּז. וְהַזּוֹמְמִין מִקְדִּימִין לְבֵית הַסֵּקִילָה. וְאִם הִיתָה יְתוּמָה – הוּא לוֹקֵה וְכַתְּבָתָה קִיּוּמָת. וְנוֹתֵן אַרְבַּע

¹ בּוֹדְקִים.

עדים - שְׁהַעֲדִים שְׁאֲמָרוּ: 'מת פְּלוֹנִי' תִּנְשֵׂא אֶשְׁתּוֹ. כְּתוּב בְּשֵׁטֶר: 'מת פְּלוֹנִי' - לא תִּנְשֵׂא אֶשְׁתּוֹ. אם אָמְרוּ: מה שְׁכַתוּב בְּשֵׁטֶר זֶה שְׁמַעְנוּ וְשִׁכַּחְנוּ - תִּנְשֵׂא אֶשְׁתּוֹ. כּוֹתֵב אָדָם עֲדוּתוֹ בְּשֵׁטֶר וּמַעֲיֵד עָלֶיהָ אֶפְלוּ לְאַחַר מֵאָה שָׁנִים.

ג. יָפָה כַּח שֵׁטֶר מִכַּח כֶּסֶף, וְיָפָה כַּח כֶּסֶף מִכַּח שֵׁטֶר, שֶׁהַשֵּׁטֶר גּוֹבֵה מִנְכָסִים מְשַׁעֲבָדִים, מֵה שְׁאִין פֶּן בְּכֶסֶף. יָפָה כַּח כֶּסֶף שֶׁהַכֶּסֶף פּוֹדֵה אֶת הָעֲרֻכִין וְאֶת הַחֲרָמִין וְאֶת הַהִקְדָּשׁוֹת וְאֶת מַעֲשֵׂר שְׁנִי, מֵה שְׁאִין פֶּן בְּשֵׁטֶר. יָפָה כַּח שֵׁטֶר וְכֶסֶף מִכַּח חֲזָקָה, וְכַח חֲזָקָה מִכַּח שֵׁטֶר וְכֶסֶף. יָפָה כַּח שֵׁטֶר וְכֶסֶף, שֶׁשֵּׁטֶר וְכֶסֶף קוֹנִים עֶבֶד עֲבָרִי, מֵה שְׁאִין פֶּן בְּחֲזָקָה. יָפָה כַּח חֲזָקָה, שְׁאֵם מְכַר עֶשֶׂר שְׁדוֹת, כִּיּוֹן שֶׁהַחֲזִיק בְּאֶחָד מֵהֶם - קוֹנֵה אֶת כָּלָם. אָבֵל לֹא נִתֵּן לוֹ אֲלֵא דְמִי אַחַת מֵהֶן, אוֹ לֹא כְּתוּב לוֹ אֲלֵא עַל אַחַת מֵהֶן - לֹא קָנָה אֲלֵא אוֹתָהּ שְׂדֵה בְּלֶבֶד.

ד. מֵאֲתִים לְבַתּוּלָה וּמְנָה לְאֶלְמָנָה, נִזְק וְחֲצִי נִזְק, תְּשֻׁלוּמֵי כָּפַל תְּשֻׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וְחֲמִשָּׁה - כִּלְזֵן אָף עַל פִּי שְׁאִין כְּתוּבִין בְּשֵׁטֶר גּוֹבִים מִנְכָסִים מְשַׁעֲבָדִין.

ה. הַאֲשֶׁה שְׁאֲמָרָה: 'אֶשֶׁת אִישׁ אֲנִי', וְחֲזָרָה וְאֲמָרָה: 'אֲנִי אֶשֶׁת אִישׁ' - נֶאֱמַנְתָּ, שֶׁהִפָּה שְׁאָסֵר הוּא הִפָּה שֶׁהִתִּיר. אֲמָרָה: 'נִשְׁבִּית וְטֵהוֹרָה אֲנִי, וְיֵשׁ לִי עֲדִים שְׁטֵהוֹרָה אֲנִי' - אִין אוֹמְרִין נִמְתִּין עַד שְׁיָבוֹאוּ עֲדִים וְיִתִּירוּהָ, אֲלֵא מִתִּירִין אוֹתָהּ מִיָּד, אִם מְשֵׁהוֹתְרָה בָּאוּ עֲדִים, וְאֲמָרוּ: נִשְׁבִּית הִיא - הָרִי זֹ לֹא תִּנְשֵׂא, נִשְׁבִּית וּטְמֵאָה הִיא, אָף עַל פִּי שְׁיֵשׁ לָהּ בָּנִים - תִּצָּא. עַד אוֹמֵר: נִשְׁבִּית וּטְמֵאָה הִיא, וְעַד אוֹמֵר נִשְׁבִּית וְטֵהוֹרָה הִיא. אֲשֶׁה אוֹמְרָת: נִשְׁבִּית וּטְמֵאָה הִיא, וְאֲשֶׁה אוֹמְרָת נִשְׁבִּית וְטֵהוֹרָה הִיא - הָרִי זֹ לֹא תִּנְשֵׂא, וְאִם נִשְׂאָת - לֹא תִצָּא.

ו. שְׁתֵּי נָשִׁים שֶׁנִּשְׁבְּרוּ, זֹאת אוֹמְרָת: 'אֲנִי טְמֵאָה וְחֲבֵרְתִי טֵהוֹרָה', וְזֹאת אוֹמְרָת: 'אֲנִי טְמֵאָה וְחֲבֵרְתִי טֵהוֹרָה' - נֶאֱמַנְתָּ. אֲנִי

מֵאוֹת זוּו. וְהוֹזֵמִין מִקְדִּימִין לְבֵית הַסְּקִילָה, לֹא אָמַר לְעֲדִים שְׁיַעֲיֵדוּ, אֲלֵא שֶׁהֶם בָּאוּ מֵאֲלֵיהֶן וְהַעֲיֵדוּ - הוּא אִין לֹקֵה וְאִין נוֹתֵן אַרְבַּע מֵאוֹת זוּו, וְהוֹזֵמִין מִקְדִּימִין לְבֵית הַסְּקִילָה. זִנְתָה כְּשֵׁהִיא נַעֲרָה, וּמִשְׁבַּגְרָה הוֹצִיא עָלֶיהָ שֵׁם רַע - הוּא אִין לֹקֵה, וְאִין נוֹתֵן אַרְבַּע מֵאוֹת זוּו, וְהִיא וְזוּמִמִּין מִקְדִּימִין לְבֵית הַסְּקִילָה.

ט. הִיתָה מְעַבְרָת, וְאָמְרוּ לָהּ: 'מֵה טִיבוֹ שֶׁל עֶבֶר זֶה?' - 'מֵאִישׁ פְּלוֹנִי, כִּהֵן הוּא!' רַבֵּן גַּמְלִיאֵל וְרַבִּי אֲלִיעֶזֶר אוֹמְרִים: נֶאֱמַנְתָּ; שְׁזוֹ עֲדוּת שֶׁהָאִשָּׁה כְּשֵׁרָה לָהּ. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר: אֵינָה נֶאֱמַנְתָּ. אָמַר לָהֶם רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: אִי אַתֶּם מוֹדִים בְּשִׁבּוּיָהּ, וְיֵשׁ לָהּ עֲדִים שְׁנִשְׁבִּית, וְהִיא אוֹמְרָת: 'טֵהוֹרָה אֲנִי' שְׁאֵינָה נֶאֱמַנְתָּ? אָמְרוּ לוֹ: לֹא! אִם אֲמַרְתָּ בְּשִׁבּוּיָהּ שְׁנִשְׁבִּית לְבִין הָעוֹבְדֵי כּוֹכְבִים, שִׁישׁ לָהּ עֲדִים, תֵּאמַר בְּזוֹ שְׁאִין לָהּ עֲדִים? אָמַר לָהֶם: וְכִי מֵה עֲדוּת גְּדוּלָה מִזוּ, שֶׁהָרִי כִרְסָה בֵּין שְׁנֵיָהּ? אָמְרוּ לוֹ: מִפְּנֵי שֶׁרַב כּוֹתִים פְּרוּצִים בְּעֲרִיוֹת. אָמַר לָהֶם: אִין אֶפּוֹטְרוֹפּוֹס לְעֲרִיוֹת. בְּמֵה דְבָרִים אֲמוּרִים? בְּעֲדוּת אִשָּׁה בְּגוֹפָה, אָבֵל עֲדוּת אִשָּׁה בְּכַתָּה - דְּבָרֵי הַכֹּל שֶׁהוֹלֵד שְׁתוּקִי.

מִסְכַּת כְּתוּבוֹת פֶּרֶק שְׁנִי

א. עֲדִים שְׁאֲמָרוּ: 'מַעֲיֵדִין אֲנַחְנוּ בְּפְלוֹנִי שֶׁהוּא בֶּן גְּרוּשָׁה אוֹ בֶּן חַלוּצָה, עוֹבֵד כּוֹכְבִים נִתֵּן וּמְמַזֵּר' - עַד שְׁלֹא נִחְקְרָה עֲדוּתָן בְּבֵית דִּין, אָמְרוּ: 'בְּדֹאִין אָנוּ' - הָרִי אֵלּוּ נֶאֱמַנִין. מִשְׁנַחֲקָרָה עֲדוּתָן בְּבֵית דִּין, אָמְרוּ: 'בְּדֹאִין אָנוּ' - אִין נֶאֱמַנִים. זֶהוּ כִּלְלוֹ שֶׁל דְּבָר: עֲדִים שֶׁהַעֲיֵדוּ לְטֵמְאָה, לְטֵהָרָה, לְרַחֵק וּלְקָרֵב, לְאָסוּר וּלְהִתִּיר, לְפִטְטוּר וּלְחֵיבוּב, עַד שְׁלֹא נִחְקַר עֲדוּתָן בְּבֵית דִּין אָמְרוּ: 'בְּדֹאִין אָנוּ' - הָרִי אֵלּוּ נֶאֱמַנִין, מִשְׁנַחֲקָרָה עֲדוּתָן בְּבֵית דִּין אָמְרוּ: 'בְּדֹאִין אָנוּ' - אִין נֶאֱמַנִין.

ב. יָפָה כַּח שֵׁטֶר מִכַּח עֲדִים, וְיָפָה כַּח עֲדִים מִכַּח שֵׁטֶר. יָפָה כַּח שֵׁטֶר - שֶׁהַשֵּׁטֶר מוֹצִיא אִשָּׁה מִבְּעֻלָּה, מֵה שְׁאִין פֶּן בְּעֲדִים. יָפָה כַּח

מִסְכַּת כְּתוּבוֹת פָּרָק שְׁלִישִׁי

א. שְׁתֵּי חֲזוּקוֹת לְכַהוֹנָה בְּאַרְץ יִשְׂרָאֵל – נְשִׂאוֹת כְּפִים וְחִלּוּק גְּרָנוֹת. וּבְסוּרְיָא וְעַד מְקוֹם שְׁשֻׁלוּחֵי רֹאשׁ חֹדֶשׁ מְגִיעִים – נְשִׂאוֹת כְּפִים אֲבָל לֹא חִלּוּק גְּרָנוֹת. וּבְכַל כְּסוּרְיָא. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אָמַר: אִף אֶלְכָּסְנִדְרִיא שֶׁל מְצִירִים בְּרֹאשׁוֹנָה, מִפְּנֵי שְׁבִית דִּין קְבוּעַ שָׁם. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֲלֵעָזָר אָמַר: כָּשֶׁם שֶׁהִתְרוּמָה חֲזוּקָה לְכַהֲנָה בְּחִלּוּק גְּרָנוֹת, כֵּךְ מַעֲשֶׂר רֹאשׁוֹן חֲזוּקָה לְלוּוִיָּהּ בְּחִלּוּק גְּרָנוֹת, וְהַמְחַלֵּק בְּבֵית דִּין – אֵין לוֹ חֲזוּקָה לְכַהֲנָה.

ב. הַכֹּל נֶאֱמָנִים לְהַעֲיֵדָה, אֶפְלוּ בְנֵה אֶפְלוּ בִּתְהָ, חוּץ מִמֶּנֶּה וּמִבְעֻלָּה, שְׂאִין אָדָם מַעֲיֵד עַל יָדֵי עֲצָמוֹ. אָמַר רַבִּי זְכוּרְיָה בֶּן הַקָּצָב: הַמַּעֲוֹן הַזֶּה! לֹא זֹוּה יָדָה מִתּוֹךְ יָדֵי מַשְׁעָה שְׁנִכְסוּ עוֹבְדֵי כּוֹכְבִים לִירוּשָׁלַיִם וְעַד שִׁינְצָאוּ, וְאִף עַל פִּי כּוֹן, יִחַד לָהּ בֵּית בְּחֻצְרָה, וּכְשֶׁהִיא יּוֹצְאָה – יּוֹצְאָה בְּרֹאשׁ בְּנִיָּה, וּכְשֶׁהִיא נִכְנָסֶת – נִכְנָסֶת בְּסוֹף בְּנִיָּה, וְהִיתָה נִזְוֹנֶת מִנְכָּסֶיו. לֹא נִתְיַחֲדָה עִמּוֹ אֲלֵא עַל פִּי בְּנִיָּה.

ג. נֶאֱמָן אָדָם לוֹמַר: 'כֵּךְ אָמַר לִי אָבָא – מַשְׁפָּחָה זֹו טְמֵאָה וּמַשְׁפָּחָה זֹו טְהוֹרָה, שְׂאֲכַלְנוּ בְּקֻצְצָה שֶׁל בַּת פְּלוֹנִי לְפְלוֹנִי',

טְהוֹרָה וְחִבְרָתִי טְמֵאָה' – אֵינָה נֶאֱמָנֶת. 'אֵינִי וְחִבְרָתִי טְמֵאוֹת' – נֶאֱמָנֶת עַל עֲצָמָה וְאֵינָה נֶאֱמָנֶת עַל חִבְרָתָהּ. 'אֵינִי וְחִבְרָתִי טְהוֹרוֹת' – נֶאֱמָנֶת עַל חִבְרָתָהּ וְאֵינָה נֶאֱמָנֶת עַל עֲצָמָה.

ז. וְכֵן שְׁנֵי אַנְשִׁים שָׁנְשֻׁבוּ, זֶה אָמַר: 'חִבְרִי כֹהֵן', וְזֶה אָמַר: 'חִבְרִי כֹהֵן' – נוֹתְנִין לְהֶן. אֲבָל לְחֻזְקָה אֵין נֶאֱמָנִין, עַד שִׁיהוּ שְׁלֹשָׁה, כְּדֵי שִׁיְהִיו שְׁנַיִם מַעֲיֵדִין עַל זֶה וּשְׁנַיִם מַעֲיֵדִין עַל זֶה. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר: אִף אֵין נוֹתְנִין לְהֶן עַד שִׁיְהִיו שְׁלֹשָׁה, כְּדֵי שִׁיְהִיו שְׁנַיִם מַעֲיֵדִין לְזֶה, וּשְׁנַיִם מַעֲיֵדִין לְזֶה. מַעֲלִין לְכַהֲנָה לְוִיָּהּ וְיִשְׂרָאֵלִים עַל פִּי עַד אֶחָד, אֲבָל אֵין מַשִּׂיאִין אֲלֵא עַל פִּי שְׁנַיִם. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר: אִף אֵינוֹ נֶאֱמָן לְהַאֲכִילוֹ בְּתֵרוּמָה, עַד שִׁיְהִיו שְׁלֹשָׁה, שְׁנַיִם מַעֲיֵדִין לְזֶה וּשְׁנַיִם מַעֲיֵדִין לְזֶה.

ח. אָמַר רַבִּי אֲלֵעָזָר: אֵימָתִי? בְּזִמְן שִׁישׁ עוֹרְרִין, אֲבָל בְּזִמְן שְׂאִין עוֹרְרִין – מַעֲלִין לְכַהוֹנָה עַל פִּי עַד אֶחָד, אֵיזְהוּ עַרְעָר? אִם אָמַר: 'הֵאִיךְ קִפְץ פְּלוֹנִי לְכַהוֹנָה, שְׁלֵא נִשָּׂא כְּפָיו מִיָּמִיו, שְׁלֵא נָטַל כְּפָיו מִיָּמִיו'? – אֵין זֶה עַרְעָר. 'שְׁהוּא בֶּן גְּרוּשָׁה אוֹ בֶּן חִלוּצָה, עוֹבֵד כּוֹכְבִים, נִתִּין וּמִמְזוֹר' – הָרִי זֶה עַרְעָר. רַבִּי הַעֲלָה לְכַהוֹנָה עַל פִּי עַד אֶחָד, רַבִּי יוֹסִי הַעֲלָה לְכַהוֹנָה עַל פִּי עַד אֶחָד.

ט. נִפְלָה לְעֹזָה בְּעִיר². רַבִּי יוֹסִי אָמַר: אֵין לְעֹזָה רְאִיָּה, אֲלֵא כָּל שִׁישׁ לוֹ עַרְעָר – יָבֵא וְיֹאמַר. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אָמַר מִשֶּׁם רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן הַסֵּגַן: מַעֲלִין לְכַהֲנָה עַל פִּי עַד אֶחָד, וְלֹא עַל פִּי עַד אֶחָד בְּלִבְד אֶמְרוּ, אֲלֵא אֶפְלוּ אִשָּׁה, לֹא כְּשֶׁתְּבֵא אִשָּׁה לְבֵית דִּין, אֲלֵא לְכִשְׁתֵּאמַר, יִתְּנוּ לוֹ³.

4 נוֹהֲגִים הָיוּ, אִם אֶחָד מִן הָאֲחִים נִשָּׂא אִשָּׁה שְׂאֵינָה הוֹנְנֶת לוֹ, הֵינּוּ שִׁישׁ לָהּ פְּסוּל מִשְׁפָּחָה, בָּאִים בְּנֵי הַמִּשְׁפָּחָה, וּמְבִיאִים חֲבִית מְלֵאָה פְּרוּת, וְשׁוֹבְרִים אוֹתָהּ בְּאֲמֻצַּע רַחְבָּהּ, וְאוֹמְרִים: אַחֲיֵנוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל! אַחֲיֵנוּ פְּלוֹנִי נִשָּׂא אִשָּׁה שְׂאֵינָה הוֹנְנֶת לוֹ, וּמִתְיַרְאִים אֲנִי שְׂמֵא יִתְעַרֵּב זְרַעוֹ בְּזֵרַעֲנוּ, בּוֹאוּ וְקַחוּ לָכֶם דְּגָמָא, אוֹת וְסִימָן, זְכָרוֹן לְדוֹרוֹת שְׁלֵא יִתְעַרֵּב זְרַעוֹ בְּזֵרַעֲנוּ. וּבִירוּשָׁלַיִם קְדוּשִׁין אֵימָתָא: "וְהִתִּינוּקוֹת מְלָקְטִים

² יָצָא לְעֹזָה בְּעִיר שְׁהוּא פְּסוּל מִן הַכַּהוֹנָה, אֲבָל אוֹתוֹ לְעֹזָה יָצָא רַק בְּעִיר, וְלֹא הִחֹק בְּבֵית דִּין.
³ אִם הִיא אוֹמְרֶת עַל אִישׁ שְׁהוּא חוּץ לְבֵית שְׁהוּא כֹהֵן, שׁוֹמְעִים לָהּ וְיִתְּנוּ לוֹ אֶת תְּרוּמָתָם.

ונתנין הצער, מפני שסופה להצטער תחת בעלה. אמרו לו: אין דומה נבעלת ברצון, לנבעלת שלא ברצון.

ח. אף על פי שאמרו: 'אונס נותן מיד', לכשיוציא - אין נותן כלום. רבי יוסי בן רבי יהודה אומר: נותן כתובה מנה, אף על פי שאמרו: 'מפתה לכשיוציא נותן', אבל בשתה ופגמה - נותן מיד, מה בין נותן מיד לנותן לאחר זמן? נותן מיד, אם מתה - אביה יורשה, נותן לאחר זמן, אם מתה - בעלה יורשה.

ט. אחד האונס ואחד המוציא שם רע שגרשו - כופין אותו להחזיר, אם היו כהנים - לוקים ארבעים. אחד האונס ואחד המפתה, בין היא בין אביה יכולין לעפב, שנאמר (שמות כב, טז): "אם מאן ימאן אביה" וגו'. ואומר (דברים כב, כט): "ולו תהיה לאשה"; ולו אתה כופה, ואי אתה כופה לה ליבם.

י. קטנה מבת יום אחד ועד שתביא שתי שערות - יש לה מכר ואין לה קנס. משתביא שתי שערות ועד שתבגר - יש לה קנס ואין לה מכר; דברי רבי מאיר, שהיה רבי מאיר אומר: כל מקום שיש קנס - אין מכר, וכל מקום שיש מכר - אין קנס. וחכמים אומרים: קטנה, מבת שלש שנים ויום אחד ועד שתבגר - יש לה קנס.

מִסְכַּת כְּתוּבוֹת פֶּרֶק רִבְעִי

א. יפה כח הבעל מכח האב, וכח האב מכח הבעל. יפה כח הבעל - שהבעל אוכל פרות בחייה, מה שאין כן באב. יפה כח האב - שהבעל חייב במזונותיה, בפרקונה, ובקבורתה. מקום שנהגו להספיד - מספיד, מה שאין כן באב.

ב. יפה כח אשה מכח יבמה, ויפה כח יבמה מכח אשה. יפה כח אשה - שהאשה אוכלת בתרומה, כיון שנוכנסה לחפה, אף על פי שלא נבעלה, מה שאין כן ביבמה. יפה כח יבמה - שהבא על יבמתו, בין

ושאמר לו רבו לפלוני: 'צא וטבול לתרומתך, ושהיינו מוליכין חלה ומתנות לפלוני כהן על ידי עצמו', אבל לא על ידי אחר, וכלן, אם היה כותי ונתגיר, עבד ונשתחרר - אין נאמנים. ואין נאמן לומר: 'דרך היה לפלוני במקום הזה' - 'מעמד ומספד היה לפלוני במקום הזה'. עובד וכוכבים ונתגיר עבד ונשתחרר הרי אלו אין נאמנים לומר: 'זכור הייתי בפלוני שחיב לפלוני מנה', ו'דרך פלונית עוברת בשדה פלוני', מפני שהוא כממון. רבי יוחנן בן ברוקה אומר: נאמנים.

ד. אמר רבי יוחנן בן ברוקה: נאמנת אשה או קטן לומר: 'מכאן יצא נחיל זה'. במה דברים אמורים? בזמן שהעידו על מעמדן, אבל אם יצאו וחזרו - אין נאמנים; שלא אמרו אלא מתוך הפחד ומתוך היראה. אחד אנשים ואחד נשים, אחד עבדים ואחד קטנים, נאמנים לומר: 'מקום זה טמא ומקום זה טהור'.

ה. רבי יהודה אומר: קטנה בת ישראל שנשבת, אפלו היא בת עשר שנים - הרי היא בקדשתה, וכתבתה מאתים, הבא על החרשת, ועל השוטה, ועל הבוגרת, ועל מכת עץ - אין להן קנס. סומא ואילונית - יש להן קנס.

ו. רבי נחוניא בן הקנה אומר: הבא על אחותו, ועל אחות אביו, ועל אחות אמו, ועל אחות אשתו, ועל אשת אחיו, ועל אשת אחי אביו, ועל הנדה - אין להן קנס. וכן היה רבי נחוניא בן הקנה אומר: יום הכפורים הרי הוא כשבת לתשלומין.

ז. אחד האונס ואחד המפתה. מה בין אונס למפתה? אונס נותן את הצער, והמפתה אינו נותן את הצער. רבי שמעון בן יהודה אומר משום רבי אליעזר: זה וזה אין

ואומרים: נקצץ פלוני ממשפחתו"; ולכן נקראת 'קצצה'.

תנאי בית דין, כל הארצות כותבין כאנשי ירושלים.

ז. נושא אדם אשה, ופוסק עמה: 'על מנת שלא לזון, על מנת שלא לפרנס'. ולא עוד, אלא שפוסק עמה: 'על מנת שתהא זנתו ומפרנסתו ומלמדתו תורה'. מעשה ביהושע בנו של רבי עקיבא שנשא אשה, ופסק עמה: 'על מנת שתהא זנתו ומפרנסתו ומלמדתו תורה', והיה שני בצורות, עמד וחלק, התחילה קובלת עליו לחכמים, וכשבא לבית דין, אמר להם: 'היא נאמנת עלי יתר מכל אדם'. אמרה להם: 'ודאי כך התנה עמי! אמרו לה חכמים: אין כלום אחר הקיצה.

ח. מצוה לזון את הפנות, ואין צריך לומר את הפנים; דברי רבי מאיר. ורבי יהודה אומר: מצוה לזון את הפנים, ואין צריך לומר לפנות, אחר מיתת אביהן, אבל בחיי אביהן - אלו ואלו אינן נזונין.

ט. הלל הזקן היה דורש לשון הדיוט, שהיו בני אלכסנדריא מקדשין נשותיהן, ובשעת כניסתן לשוק - באין אחרים וחוטפין אותן מהם, בקשו חכמים לעשות בניהן ממזרין. אמר להם הלל הזקן: 'הביאו לי כתבת אמכן'. ומצא שכתוב בהן: 'לשתכנסי לחפה, הוי לי לאנתו כדת משה וישראל'; ולא עשו בניהן ממזרים.

י. רבי מאיר היה דורש לשון הדיוט: המקבל שדה מחברו, ומשזכה בה הוכירה - שמיין לו כמה היא ראויה לעשות, ונותן לו, שכך כותב לו: 'אם אוכיר ולא אעביד אשלם במיטבא'.

יא. רבי יהושע היה דורש לשון הדיוט: אדם מביא קרבן עשיר על אשתו, וכן כל קרבן וקרבן שהיא חיבת, שכן כתב לה:

בשוגג בין במזיד, בין באנס בין ברצון, אפלו בבית אביה - קנה, מה שאין כן באשה.

ג. הלך האב עם שלוהיה, או עם שלוהי הבעל, או שהלכו שלוהי האב עם שלוהי הבעל, או שהיתה לה חצר בדרך ונכנסה ולנה בתוכה, או שנכנסה לחפה שלא לשם נשואין ומתה, אף על פי שכתבתה אצל בעלה - אביה יורשה. מסר האב לשלוהי הבעל או שמסרו שלוהי האב לשלוהי הבעל, או שהיתה לה חצר בדרך, ונכנסה ולנה בתוכה, או שנכנסה לחפה לשם נשואין ומתה, אף על פי שכתבתה אצל אביה, מתה - בעלה יורשה. במה דברים אמורים? בכתבתה, אבל בתרומה אין אוכלת בתרומה עד שתכנס לחפה.

ד. נשבית - אין חיב לפדותה, במה דברים אמורים? בשביות מלכות, אבל בשביות לסטים - פודה. אם רצה לקים - יקים. ואם לאו - יוציא ויתן כתבה מנה. נשבית לאחר מיתת בעלה - אין היתומין חיבין לפדותה, ולא עוד, אלא אפלו נשבית בחיי בעלה, ולאחר כן מת בעלה - אין יורשים חיבין לפדותה.

ה. היתה נזונית מנכסיו, וצריכה רפואה - הרי היא כמזונות. רבי שמעון כן גמליאל אומר: רפואה שיש לה קצבה - נתרפא מכתבתה. שאין לה קצבה - הרי היא כמזונות. היו שני בצרת, ואמר לה: 'טלי גיטיך וכתובתיך, צאי ופרנסי את עצמך' - הרשות בידו.

ו. לא כתב לה: 'בנין דכרין דיהוין לך מינאי, אינון ירתון כסף כתובתיך, יתיר על חולקיהון דעם אחוהון'⁵ - חיב, שהוא

⁵ הבנים הזכרים שיהיו לך מפני, הם ירשו את

כסף הפתבה שלך, יותר על חלקיהם שעם

אחיהם.

⁶ אם אשאר את השדה בורה ולא אעבדנה

אשלם במיטב.

'אחֲרִיּוֹת דְּאִית לִיךְ עָלַי. שְׁבֵרָה לּוּ מִקְצֵת כְּתַבְתָּהּ - שְׁבֵרָה לּוּ אֶת כְּלָהּ, שְׁכַף הִיא כּוֹתֶבֶת לּוּ: 'אחֲרִיּוֹת דְּאִית לָךְ עָלַי מִן קִדְמַת דְּנָא'.

יב. רבי יהושע בן קרחה היה דורש לשון הדיוט: המלוה את חברו על המשכון - לא ימשכנו יותר מחובו, שכך כותב לו: 'תשלמתא דאית לך עלי, כל קבל דיכי'.

יג. רבי יוסי הגלילי היה דורש לשון הדיוט: מקום שנהגו לעשות כתבה מלוה - גובין מלוה. מקום שנהגו לכפל - אין גובין אלא מחצה.

יד. אבי הֶבֶן שֶׁנַּעֲשֶׂה עֶרֶב לְכַתְּבַת כְּלָתוֹ, אִם יֵשׁ נְכָסִים לְבֵן - גּוֹבִין מִשָּׁל בֶּן, וְאִם לֹא - גּוֹבִין מִשָּׁל אָב. עֲשֵׂה הָאֵב בֵּית או שְׂדֵה אֶפּוֹתִיקִי לְכַתְּבַת כְּלָתוֹ - בֵּין כָּךְ וּבֵין כָּךְ גּוֹבִין מֵהֵן.

טו. מי שיצא בנו למדינת הים, ושמע שמת בנו, ועמד וכתב כל נכסיו לאחרים, ואחר כך נודע שבנו קים - מתנתו מתנה. רבי שמעון בן מנסיא אומר: אין מתנתו מתנה, שאלו היה יודע שבנו קים, לא היה כותבן. היה חולה ומטל במטה, אמרו לו: 'נכסים למי? אמר להם: 'דמיתי שיש לי בן, עכשיו שאין לי בן - נכסי לפלוני'. ואחר כך נודע שיש לו בן - לא אמר כלום. היה חולה ומטל במטה, אמרו לו: 'נכסיך למי? אמר להם: 'דמיתי שאשתי מעברת, עכשיו שאין אשתי מעברת - נכסי לפלוני', ואחר כך נודע שאשתו מעברת - לא אמר כלום.

טז. גר שמת, ובזבזו ישראל את נכסיו, ואחר כך נודע שיש לו בנים במדינת הים, או שאשתו מעברת - כלם חייבין להחזיר. החזירו הכל ומתו בניו, או הפילה אשתו: מחזיק בשניה - זכה. בראשונה - לא זכה.

יז. הבנות, בין שנשאו עד שלא בגרו, ובין בגרו עד שלא נשאו - אבדו מזונותיהן, ולא אבדו פרנסתן; דברי רבי. רבי שמעון

בן אלעזר אומר: אף אבדו פרנסתן. כיצד הן עושות? שוכרות להן בעלים ומוציאים להן פרנסתן.

יח. אחד נכסים שיש להן אחריות, ואחד נכסים שאין להן אחריות - מוציאים למזון אשה ובנות. דברי רבי. רבי שמעון בן אלעזר אומר: נכסים שיש להם אחריות - מוציאים לבנות מן הבנים, ולבנות מן הבנות, ולבנים מן הבנים, אבל לא לבנים מן הבנות, בנכסים מרבים, אבל לא לבנים מן הבנות בנכסים מועטים. נכסים שאין להם אחריות - מוציאים לבנים מן הבנות, לבנות מן הבנות, אבל לא לבנות מן הבנים, בין ששעבד האב בחייו בין ששעבדו היורשין אחר מיתת אביהן - אין נפרעין מהן לענין כתבה, אבל לפרנסה גובין מהן.

מִסְכַּת כְּתוּבוֹת פֶּרֶק חֲמִישִׁי

א. הבוגרת כתביעה, ונותנים לה שנים עשר חדש, אם היתה קטנה - בין היא בין אביה יכולין לעכב. רבי טרפון אומר: נותנין לה הכל תרומה. במה דברים אמורים? מן הארוסין, אבל מן הנשואין - מודה רבי טרפון שנותנין לה מחצה חלין, ומחצה תרומה. במה דברים אמורים? בבת כהן לכהן, אבל בת ישראל לכהן - דברי הכל מחצה חלין ומחצה תרומה. רבי יהודה בן בתירה אומר: שתי ידות תרומה ואחד חלין. רבי יהודה אומר: נותנים לה הכל תרומה, והיא מוכרת ולוקחת בדמיה חלין. רבן שמעון בן גמליאל אומר: כל מקום שהזכרו שם תרומה - נותנין לה בפלים חלין. זו משנה ראשונה! רבותינו אמרו: אין האשה אוכלת בתרומה עד שתכנס לחפה, והיכמה עד שתבעל, ואם מתה - בעלה יורשה. אמר רבי מנחם בן נפתח משום רבי אליעזר הקפרי: מעשה ברבי טרפון שקדש שלש מאות נשים להאכילן בתרומה, שהיו שני בצרת. וכבר שלח יוחנן בן בג בג אצל רבי יהודה בן

כּיּוֹלְדָה זָכַר, וְכִימִי נִדְתָהּ. יֵתֵר עַל כֵּן - יוֹצִיא וַיִּתֵּן כְּתָבָהּ.

ה. הַפּוֹעֲלִים - שְׁתֵּים בַּשַּׁבָּת. בְּמָה דְבָרִים אָמּוּרִים? בְּעוֹשִׂין מְלָאכָה בְּעִירָן, וְאִם עוֹשִׂין מְלָאכָה בְּעִיר אַחֲרָת - פַּעַם אַחַת בַּשַּׁבָּת. הַחֲמֻרִים - אַחַת לְשֵׁנֵי שַׁבָּתוֹת. הַגְּמָלִין - אַחַת לְשָׁלְשִׁים יוֹם. הַסְּפָנִין - אַחַת לְשֵׁשָׁה חֲדָשִׁים.

ו. הַמּוֹרֶדֶת עַל בַּעֲלָהּ - פּוֹחֲתִין לָהּ מִכְּתָבָתָהּ שֶׁבָּעָה דִּינָרִים בַּשַּׁבָּת. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: שֶׁבָּעָה טַרְפְּעִיקִים, זֹו מִשְׁנָה רִאשׁוֹנָה: רַבּוֹתֵינוּ הִתְקִינוּ, שֶׁיְהוּ מַכְרִיזִין עָלֶיהָ אַרְבַּע וַחֲמִשָּׁה שַׁבָּתוֹת, זֹו אַחַר זֹו, פְּעַמִּים בַּשַּׁבָּת, וְשׁוֹלְחִין לָהּ בֵּית דִּין: 'הָיִי יוֹדַעַת, שֶׁאִפְלוּ כְּתָבְתָךְ מֵאָה מְנָה - הַפְּסֻדָתְךָ. אַחַת אַרוֹסָה וְאַחַת נְשׁוּאָה וְאַחַת שׁוֹמֵרֶת יָכֵם, אִפְלוּ נִדְהָ אִפְלוּ חוּלָהּ.

ז. הַמְּשֻׁרָה אֶת אִשְׁתּוֹ עַל יְדֵי שְׁלִישׁ - לֹא יִפְחוֹת לָהּ מִקְבִּים חֲטִינ, אוֹ מֵאַרְבַּע קַבִּין שְׁעוֹרִים, וְכֻלָּם בְּמַדַּת אִיטְלָקִי, וְאִפְלוּ נִדְהָ וְאִפְלוּ חוּלָהּ וְאִפְלוּ שׁוֹמֵרֶת יָכֵם. נוֹתֵן כּוֹס חֲבִית וְקִדְרָה, פֶּה נֵר וּפְתִילָה. יֵין אֵין לָהּ - שְׂאִין נְשׁוּתִיהֶן שֶׁל עֲנִיִּים שׁוֹתוֹת יֵין. כּר אֵין לָהּ - שְׂאִין נְשׁוּתִיהֶן שֶׁל עֲנִיִּים יִשְׁנוֹת עַל כּר.

ח. מוֹתֵר מְזוֹנוֹת לְבַעַל. וּמוֹתֵר בְּלֹאוֹת שֶׁל אִשָּׁה. הַעֲשִׂיר - עוֹלָה עֲמוּ. הַעֲנִי - אֵין יוֹרֶדֶת עֲמוּ. מַעֲשֶׂה בְּבֵתוֹ שֶׁל נְקֻדִימוֹן בֶּן גּוּרְיוֹן שֶׁפָּסְקוּ לָהּ חֲכָמִים חֲמֵשׁ מֵאוֹת דִּינָרֵי זָהָב בְּכָל יוֹם לְקַפֵּת בְּשָׁמִים, וְלֹא הִיתָה אֶלָּא שׁוֹמֵרֶת יָכֵם. אַף הִיא קָלְלָה אוֹתָם, אִמְרָה לָהֶם: כֶּךָ תִּפְסְקוּ לְבָנוֹתֵיכֶם! אִמְרַ רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן רַבִּי צְדוֹק: אִרְאֶה בְּנַחְמָה אִם לֹא רִאִיתִיהָ שֶׁמְלַקֶּטֶת שְׁעוֹרִים תַּחַת טַלְפֵי סוֹסִים בְּעַכּוֹ, קָרָאתִי עָלֶיהָ מִקְרָא זֶה (שִׁיר הַשִּׁירִים א, ח): "אִם לֹא תִדְעִי לָךְ הִיפָה בְּנָשִׁים" וְגו'.

בְּתִירָה לְנִצְיָבִים, אִמְרַ לוֹ: שְׁמַעְתִּי עָלֶיךָ שְׂאֵתָה אוֹמֵר - 'בֵּת יִשְׂרָאֵל הַמְּאַרְסֵת לְכַהֵן אוֹכְלֵת בְּתֵרוּמָה', שְׁלַח לוֹ וְאִמְרַ לוֹ: 'מִחֲזוֹק הִיִּיתִי בְּךָ שְׂאֵתָה בְּקִי בְּחֻדְרֵי תוֹרָה, לְדוֹן קַל וְחֹמֵר אִי אַתָּה יוֹדֵעַ? וּמָה שֶׁפָּחָה כְּנַעֲנִית שְׂאִין בִּיאָתָה קוֹנָה אוֹתָהּ לְאֹכַל בְּתֵרוּמָה, כִּסְפָה קוֹנָה אוֹתָהּ לְהֶאֱכִילָהּ בְּתֵרוּמָה, בֵּת יִשְׂרָאֵל שֶׁהִבִּיאָה קוֹנָה אוֹתָהּ לְהֶאֱכִילָהּ בְּתֵרוּמָה, אֵינוּ דִין שֶׁיְהֵא כִּסְף קוֹנָה אוֹתָהּ לְהֶאֱכִילָהּ בְּתֵרוּמָה? אֶבֶל מָה אַעֲשֶׂה? שֶׁהָרִי אָמְרוּ חֲכָמִים: אֵין אַרוֹסָה בֵּת יִשְׂרָאֵל אוֹכְלֵת בְּתֵרוּמָה עַד שֶׁתִּכְנַס לְחַפָּה, אִם מֵתָה - בַּעֲלָהּ יוֹרְשָׁה'.

ב. יְבָמָה מָה הִיא לְמִזְנוֹת? כָּל זְמַן שְׁנִתְחַיֵּב הַבַּעַל - יְבָמִין חִיבִין, לֹא נִתְחַיֵּב הַבַּעַל - אֵין הִיבָמִין חִיבִין. מַעֲשֶׂה יְדִיהָ שֶׁל מִי? אִם הִיִּתָה נְזוֹנֶת מְשֻׁלְחָן - הָרִי הֵן שְׁלָהֶן. וְאִם לֹאוּ - הָרִי הֵן שֶׁל עֲצָמָה. בֵּין כֶּךָ וּבֵין כֶּךָ שֶׁל עֲצָמָה. הַמְּקַדֵּשׁ מַעֲשֶׂה יְדֵי אִשְׁתּוֹ - הָרִי זֶה מַעֲלָה לָהּ פְּרִנְסָה מִתּוֹכָן, וְהַשְּׂאֵר הַקְּדָשׁ.

ג. מְלֹאכּוֹת שֶׁהָאִשָּׁה עוֹשֶׂה לְבַעֲלָהּ: שֶׁבָּעָה גּוֹפִי מְלֹאכּוֹת מְנוּ, וּשְׂאֵר לֹא הִצְרָכּוּ לְמְנוֹת. אֵין כּוֹפֶה לַעֲשׂוֹת לְאִבּוֹ, וְלֹא לְבָנוֹ, וְלֹא הִטִּיל לְפָנָי בְּהִמָּתוֹ, אֶבֶל כּוֹפֶה לְתֵן תְּבִין לְפָנָי בְּקָרוֹ, מְקוּם שֶׁלֹא נִהְגּוּ אַחַת מִכָּל אֵלוֹ - אֵינוּ יְכוּל לְכוֹפֶה. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אַף אֵין כּוֹפֶה לַעֲשׂוֹת בַּשֶּׁשֶּׁתֵּן, מִפְּנֵי שֶׁשֶּׁשֶּׁתֵּן מְסַרִּיחַ אֶת הַפֶּה וּמְשַׁרְבֵּיט אֶת הַשִּׁפְתַּיִם. נִדְרָה שֶׁלֹא לְהִנִּיק אֶת בְּנָה - בֵּית שְׂמַאי אוֹמְרִים: שׁוֹמְטֵת דֵּד מִפִּיהָ. וּבֵית הֶלֶל אוֹמְרִים: כּוֹפֶה וּמְנִיקָתוֹ. נִתְגַּרְשָׁה - אֵין כּוֹפִין אוֹתָהּ לְהִנִּיק. אִם הִיָּה בְּנָה מִכִּירָה - נוֹתֵנִין לָהּ שְׂכָרָה, וְכוֹפֶה וּמְנִיקָתוֹ מִפְּנֵי הַסְּכָנָה. אֵין הָאִישׁ כּוֹפֶה אֶת אִשְׁתּוֹ שֶׁתִּנִּיק אֶת בֶּן חִבְרוֹ, וְאֵין הָאִשָּׁה כּוֹפֶה אֶת בַּעֲלָהּ שֶׁתִּנִּיק אֶת בֶּן חִבְרָתָהּ.

ד. הַמְּדִיר אֶת אִשְׁתּוֹ מִתְּשֻׁמִּישׁ הַמָּטָה, בֵּית שְׂמַאי אוֹמְרִים: שְׁתֵּי שַׁבָּתוֹת כּיּוֹלְדָה נִקְבָּה. בֵּית הֶלֶל אוֹמְרִים: שַׁבָּת אַחַד

מִסְכַּת כְּתוּבוֹת פָּרָק שִׁישִׁי

א. מי שמת, והניח בנים ובנות, בזמן שהנכסים מרבין - הבנים ירשו והבנות נזונות ומתפרנסות. כיצד הבנים ירשו? אין אומרים: 'אלו היה אביהם קיים היה נתן להם כף וכד'; אלא רואים את אחד כאלו הוא אביהם ונותנים להם. כיצד הבנות נזונות ומתפרנסות? אין אומרים: 'אלו היה אביהן קיים היה נתן להן כף וכד'; אלא רואין שכנגדן היאך מתפרנסות, ונותנין להן. רבי אומר: כל אחת ואחת נוטלת עשור נכסים. רבי יהודה אומר: אם השיא את בת הראשונה - ינתן לשניה, כדרך שנתן לראשונה. אמרו לו: יש שמשיא את בתו ונוטל מעותיו, ויש שמשיא את בתו ונותן אחריה מעות. וכן היה רבי יהודה אומר: המשיא את בתו סתם - לא יפחות לה מחמש סלעים, שבראשונה היה לוקח לה כל צרכה.

ב. פסקה להכניס לו שני סלעים, נעשו ששה דינרים, מה שחתן פוסק - פוסק פחות חמש, חוץ ממאמתיים לבתולה ומנה לאלמנה. פסקה להכניס לו זָהָב - הרי הוא ככלים. דינרי זָהָב - הרי הן ככספים. רבי שמעון בן גמליאל אומר: וכן הוא הדבר, במקום שלא נהגו שלא לפרטן דינרי זָהָב - שמיין אותן והרי הן בשוייהן, והזָהָב - הרי הוא ככלים.

ג. הכניסה לו, בין שום בין כספים, ונתן עיניו לגרשה - היא לא תאמר לו: 'תן לי שומי', והוא לא יאמר לה: 'טלי כספך', אלא נוטלת מה שכתב לה בכתבתה.

ד. פסקה להכניס לו כספים, סלעה נעשה ששה דינרים, חתן מקבל עליו עשרה דינרים למנה לקפת בשמים. אמר רבי יוסי: וכן כל מקום שנהגו שלא לפחות מן השום, ושלא להוסיף על הכספים - אין משנין ממנהג המדינה.

ה. פסקה להכניס לו חמש מאות דינר שום, וכתב לה אֶלֶף דינר בכתבתה, אם עשתה קיצתה - נוטלת מה שכתוב לה. ואם לאו - גורע כנגדן שלש דינרין לכל סלע וסלע. פסקה להכניס לו חמש מאות דינרי כספים, וכתב לה אֶלֶף דינר בכתבתה, אם עשתה קיצתה - נוטלת מה שכתוב לה, ואם לאו - גורעת כנגדן חמשה דינרין לכל סלע וסלע. הכניסה לו אֶלֶף דינר בכתבתה, וכתב לה שום משנים עשר מנה, אם עשתה קיצתה - נוטלת מה שכתוב לה. ואם לאו - לא יפחות לבתולה ממאמתיים ולא למנה ממנה.

ו. המשיא את בתו, ופסק עם חתנו שיעמד ערם וכסננה, אין אומרים: 'יעמוד ערם וכסננה', אלא מכסה את הראוי לה. וכן המשיאין את היתומה - לא יפחותו לה מחמשים דינר, ואם יש בכיס - מפרנסין אותה לפי כבודה.

ז. יתומה שהשיאה אמה או אחיה וכתבו לה מאה או חמשים זוז אף על פי שכתב להן הבעל: 'דין ודברים אין לי עמהם', יכולה היא כשתגדיל להוציא מידם מה שראוי להנתן לה. האיש פוסק על ידי בתו, ואין האשה פוסקת על ידי בתה.

ח. יתום ויתומה שמבקשין להתפרנס - מפרנסין את היתומה ואחר כך מפרנסין את היתום, מפני שהאיש דרכו לחזור על הפתחים ואין האשה דרכה לחזור.

ט. יתום ויתומה שמבקשין לינשא - משיאין את היתומה תחלה, ואחר כך משיאין את היתום; מפני שבשתה של אשה מרבה משל איש. יתום שמבקש לישא - שוכרין לו בית, ומציעין לו מטה, ואחר כך משיאין לו אשה, שנאמר (דברים טו, ח): 'די מחסורו אשר יחסר לו'; די מחסורו - 'זה הבית'. אשר יחסר - 'זה המטה והשלחן'. לו - 'זו אשה'; שנאמר להלן (בראשית ב, יח): 'אעשה לו עזר כנגדו', מה 'לו' האמור להלן - 'אשה', אף 'לו' האמור כאן - 'אשה'.

י. המְשַׁלֵּשׁ מַעוֹת לַחֲתָנוּ לַקַּח בְּהֵן שְׂדָה לְבַתּוֹ, וְהִיא אוֹמֵרֶת: 'יִתְּנוּ לְבַעֲלֵי מִן הָאֲרוּסִין' - יַעֲשֶׂה הַשָּׁלִישׁ מַה שֶׁהוֹשֵׁלֵשׁ בִּידּוֹ. 'מִן הַנְּשׂוּאִין' - הַרְשׂוֹת בִּידָה; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: אִם הִיתָה קְטָנָה, בֵּין מִן הָאֲרוּסִין בֵּין מִן הַנְּשׂוּאִין - יַעֲשֶׂה שָׁלִישׁ מַה שֶׁהוֹשֵׁלֵשׁ בִּידּוֹ. אִם הִיתָה גְדוּלָה, בֵּין מִן הַנְּשׂוּאִין בֵּין מִן הָאֲרוּסִין - הַרְשׂוֹת בִּידּוֹ.

יא. הָאוֹמֵר: 'תְּנוּ שֶׁקֶל מִנְכָּסֵי לְבָנֵי בִשְׁבַת', וְרֵאוּנִין לְתֵן לָהֶן סֶלַע - נוֹתְנִין לָהֶם סֶלַע. וְאִם אָמַר: 'אֵל תִּתְּנוּ לָהֶם אֶלֶּא שֶׁקֶל' - אֵין נוֹתְנִין אֶלֶּא שֶׁקֶל. אִם אָמַר: 'אִם מִתִּי יִרְשׁוּ אַחֲרַיִם תַּחֲתֵיהֶן', בֵּין שֶׁאָמַר 'תְּנוּ' בֵּין שֶׁאָמַר 'אֵל תִּתְּנוּ' - אֵין נוֹתְנִין לָהֶם אֶלֶּא שֶׁקֶל. 'לְמִזוֹן אֲשֶׁה וּבְנוֹת' - בֵּין שֶׁאָמַר 'תְּנוּ' בֵּין שֶׁאָמַר 'אֵל תִּתְּנוּ' - נוֹתְנִין לָהֶן סֶלַע. רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: הִיא רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר - הָאוֹמֵר: 'תְּנוּ שֶׁקֶל מִנְכָּסֵי לְבָנֵי בִשְׁבַת', וְהֵן רֵאוּנִין לְטוֹל סֶלַע - נוֹתְנִין לָהֶם שֶׁקֶל, וְהַשָּׂאָר - מִתְּפָרְנְסִין מִן הַצְּדָקָה. וְחַכְמַיִם אוֹמְרִים: נְזוּנִין וְהוֹלְכִין עַד שֶׁיִּכְלוּ נְכָסֵיו, וְהַשָּׂאָר מִתְּפָרְנְסִין מִן הַצְּדָקָה.

מִסְכַּת כְּתוּבוֹת פְּרָק שְׁבִיעִי

א. עַד שְׁלֹשִׁים יוֹם יַעֲמִיד פְּרָנְס, וּבִכְהֻנַּת שְׁלֹשָׁה חֳדָשִׁים; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: בְּיִשְׂרָאֵל, חֲדָשׁ אֶחָד - יְקִים. שְׁנַיִם - יוֹצִיא וְיִתֵּן כְּתָבָה. וּבְכַהֵן, שְׁנַיִם - יְקִים. שְׁלֹשָׁה - יוֹצִיא וְיִתֵּן כְּתָבָה.

ב. הַדִּירָה שְׁלֹא תִטַּעַם אֶחָד מִכָּל הַמִּינִין, בֵּין מֵאֶכֶל רַע בֵּין מֵאֶכֶל יָפֵה, אֶפְלוּ לֹא טַעְמָה אוֹתוֹ הַמִּין כָּל יְמֵיהָ - יוֹצִיא וְיִתֵּן כְּתָבָה. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: רוּצוֹת בְּנוֹת יִשְׂרָאֵל שְׁלֹא לִטַּעַם תְּבַשִּׁיל וּפְרוֹת, וְאֵל יֵצְאוּ יוֹם אֶחָד מִתַּחַת בַּעֲלֵיהֶן.

ג. הַדִּירָה שְׁלֹא תִתְקַשֵּׁט בְּאֶחָד מִכָּל הַמִּינִין, אֶפְלוּ הִיא יִלְדָה וְהַדִּירָה שְׁלֹא תִלְבַּשׁ בְּגָדֵי זָקְנָה, אֶפְלוּ הִיא זָקְנָה וְהַדִּירָה שְׁלֹא תִלְבַּשׁ

בְּגָדֵי יִלְדָה - יוֹצִיא וְיִתֵּן כְּתָבָה. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: בַּעֲנִיּוֹת שְׁלֹא נָתַן קְצָבָה, וּבַעֲשִׁירוֹת שְׁלֹשִׁים יוֹם. הַדִּירָה שְׁלֹא לְהַשְׂאִיל נֶפֶה וּבְכָרָה רַחִים וְתַנּוּר - יוֹצִיא וְיִתֵּן כְּתָבָה, מִפְּנֵי שֶׁמְשִׂיאָהּ שֵׁם רַע בַּשְּׂכָנוּתֶיהָ. וְכֵן הִיא שְׂנֵדְרָה שְׁלֹא לְהַשְׂאִיל נֶפֶה וּבְכָרָה רַחִים וְתַנּוּר - תִּצַּא שְׁלֹא בְּכַתְבָּה, מִפְּנֵי שֶׁמְשִׂאָתוֹ שֵׁם רַע בַּשְּׂכָנוּתוֹ.

ד. הַדִּירָה שְׁלֹא תִלָּךְ לְבֵית הָאָבֶל אוּ לְבֵית הַמְּשֻׁתָּה - יוֹצִיא וְיִתֵּן כְּתָבָה; שֶׁלְמַחֲרֵ תְּהֵא מְטֻלָּת וְאֵין כָּל בְּרִיָּה סוֹפְנָה. הִיא רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: מַה תִּלְמוּד לֹמַר (קְהֵלֶת ז, ב): 'וְהַחִי יִתֵּן אֶל לְבוֹ' - דְּבָרִים שֶׁל מִיתָה; עֵבִיד - דִּיעֲבֹדוֹן לָךְ. לְוִי - דִּילוּוֹן לָךְ. סְפוּד - דִּיסְפּוּדוֹן. קָבֵר - דִּיקְבְּרוּנָךְ, שְׁנֵאָמַר (שָׁם): "טוֹב לְלַכֵּת אֶל בֵּית אָבֶל".

ה. הַדִּירָה שֶׁתְּהֵא מְטַעַמַת תְּבַשִּׁילָה לְכָל אָדָם, אוּ שֶׁתְּהֵא מִמְלֵאָה וּמַעֲרָה לְאִשְׁפָּה, וְשֶׁתְּאָמַר לְכָל אָדָם דְּבָרִים שְׂפִינוּ לְבִינָה - יוֹצִיא וְיִתֵּן כְּתָבָה; מִפְּנֵי שְׁלֹא נִהַג עֲמָה כְּדַת מֹשֶׁה וְיִשְׂרָאֵל. וְכֵן הִיא יוֹצֵאָה וְרֵאשָׁה פְּרוּעַ, יוֹצֵאָה וּבְגֵדֶיהָ פְּרוּמִים, וְלִבָּה גִס בַּעֲבָדֶיהָ וּבַשְּׂפִחוֹתֶיהָ וּבַשְּׂכָנוּתֶיהָ. יוֹצֵאָה וְטוּוּהָ בְּשׂוֹק, רוּחֻצַּת וּמְרַחֲצַת בְּמַרְחֵץ עִם כָּל אָדָם - תִּצַּא שְׁלֹא בְּכַתְבָּה מִפְּנֵי שְׁלֹא נִהְיָה עִמּוֹ כְּדַת מֹשֶׁה וְיִשְׂרָאֵל. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אִם הִיא יוֹדַע בָּהּ שְׂמִדְרָה וְאִינָה מְקִימַת - אֵל יִשְׁנֶה וְיִדְרָה. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אִם הִיא יוֹדַע בָּהּ שְׂאִינָה קוֹצֵה לָהּ חֵלָה - יוֹצִיא וְיִתֵּן אַחֲרֶיהָ. אִיזוֹ הִיא קוֹלְנִית? כָּל שְׂמִדְפָּרַת בְּבִיתָהּ, וְחַבְרוֹתֶיהָ שׂוֹמְעִין אֶת קוֹלָהּ.

ו. כָּל אֵלוּ נְשִׁים שֶׁעֲבָרוּ עַל הַדָּת - צְרִיכוֹת הַתְּרָאָה, וְיוֹצֵאוֹת שְׁלֹא בְּכַתְבָּה. לֹא הַתְּרָה בְּהֵן - יוֹצִיא וְיִתֵּן כְּתָבָה. כָּל אֵלוּ שֶׁאָמְרוּ יוֹצִיא וְיִתֵּן כְּתָבָה - אֵין צְרִיף לֹמַר מֵאֲתֵיב לְבַתּוּלָה וּמְנָה לְאֶלְמָנָה, אֶלֶּא יֵתֵר עַל כֵּן, אֶפְלוּ כְּתָבָתָה מֵאַה מְנָה - אֲבָדָה אֶת הַכֹּל, וְנוֹטְלַת בְּלֵאוֹת שְׂמוּצָאָה לְפָנֶיהָ.

סמוך לצפורי, ואמר לי: עשרים וארבעה מפי שחין הן, וכלן אמרו חכמים: תשמיש קשה להן, ובעלי רהתן קשה מכלן.

ז. המקדש את האשה על מנת שאין עליה נדרים, ונמצא עליה נדרים - אינה מקדשת. הלכה אצל חכם והתיר לה את נדרה - הרי זו מקדשת. כנסה סתם ונמצאו עליה נדרים - תצא שלא בכתבה. הלכה אצל חכם והתיר לה את נדרה - הרי זה יקיים, על מנת שאין בה מומין - אינה מקדשת. הלכה אצל רופא ורפאה - הרי זו מקדשת. כנסה סתם ונמצאו בה מומין - תצא שלא בכתבה. באלו נדרים אמרו? דברים שיש בהם ענוי נפש, כגון שנדרה שלא תאכל בשר, ושלא תשתה יין, ושלא ללבש בגדי צבעונין.

ח. כל המומין הפוסלין בכהנים - פוסלין בנשים. יתר עליהן הנשים - ריח הפה, וריח זעה, ושומא שאין לה שער.

ט. האומר לחברו: 'קדש לי בתך זו על מנת שאין בה מומין'. אמר לו: 'בתי זו, חולה היא, שוטה היא, נכפית היא, משעממת היא'; הרי בה מום אחד מהן, וסנפה בין המומין - הרי זה מקח טעות. מומין הללו ומום אחר עמהן - אין זה מקח טעות. מודים חכמים לרבי מאיר במומין שדרבן להולד עמה, שאף על פי שהיא אצל בעלה, אביה צריך להביא ראיה. כנסה סתם ונמצאו בה מומין ונדרים - הרי זה יקיים.

י. רבי שמעון בן גמליאל אומר: נסמית עינו, נקטעה ידו, ונשברה רגלו, מומין גדולין הן - יוציא ויתן כתבה. איזהו מקמץ? זה בורסי. ויש אומרים: זה המקמץ צואה. מצרף נחשת - זה המחתף נחשת מעקרו. רבי יוחנן בן רבי יהודה אומר: בעל פוליפוס - זה ריח הפה.

יא. אימתי אמרו 'יוציא ויתן כתבה'? בזמן שהוא רוצה והיא אינה רוצה, היא רוצה והוא אינו רוצה. אם היו שניהם רוצים - יקימו. מכה שחין, ואף על פי ששניהם רוצים - לא יקימו. אמר רבי שמעון בן גמליאל: מצאני זקן אחד מאנשי ירושלים

וַיְדַבֵּר יְ-הוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר:

וּמַלִּיל יִי עִם מֹשֶׁה לְמִימַר:

דַּבֵּר אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּקְחוּ-לִי תְרוּמָה מֵאֵת כָּל-אִישׁ אֲשֶׁר יִדְבְּנוּ לְבָבוֹ תִקְחוּ אֶת-תְּרוּמָתִי:

מַלִּיל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּפְרְשׁוּן קַדְמֵי אַפְרָשׁוֹתָא מִן כָּל גֹּבֵר דִּיתְרַעֵי לְבִיָּה תִסְבּוּן יַת אַפְרָשׁוֹתֵי:

ויקחו לי תְּרוּמָה – "לי" לשמי. תְּרוּמָה – הפְּרִשָּׁה, יִפְרִישׁוּ לי מִמְּמוֹנָם נְדָבָה. יִדְבְּנוּ לְבוֹ – לשוֹן נְדָבָה, והוא לשוֹן רְצוֹן טוֹב, פְּרִישׁוֹת בְּלַע"ז. תִּקְחוּ אֶת תְּרוּמָתִי – אָמְרוּ רְבוּתֵינוּ: שְׁלוֹשׁ תְּרוּמוֹת אֲמִירוֹת כֵּאֵן. אֶחָת תְּרוּמַת בְּקַע לְגִלְגַּלַּת שְׁנַעֲשׂוּ מֵהֶם הָאֲדָנִים, כְּמוֹ שְׁמִפּוֹרְשׁ בְּ"אֵלֶּה פְּקוּדֵי". וְאֶחָת תְּרוּמַת הַמִּזְבֵּחַ בְּקַע לְגִלְגַּלַּת, לְקוֹפּוֹת לְקִנּוֹת מִהֶן קִרְבָּנוֹת צְבוּר. וְאֶחָת תְּרוּמַת הַמִּשְׁכָּן, נְדָבַת כָּל אֶחָד וְאֶחָד שֶׁהִתְנַדְּבוּ. שְׁלוֹשׁ עֶשְׂרֵה דְבָרִים הָאֲמִירִים בְּעִנְיָן, כֻּלָּם הוֹצֵרְכוּ לְמִלְאכַת הַמִּשְׁכָּן אוֹ לְבִגְדֵי כְהֵנָּה כְּשֶׁתִּדְקַדֵּק בָּהֶם.

וְזֹאת הַתְּרוּמָה אֲשֶׁר תִּקְחוּ מֵאֵתְּם זָהָב וְכֶסֶף וְנַחְשָׁת: **וְזֹאת אַפְרָשׁוֹתָא דְתִסְבּוּן מִנְהוֹן דְּהָבָא וְכֶסֶף וְנַחְשָׁא:**

זָהָב וְכֶסֶף וְנַחְשָׁת... – כֻּלָּם בָּאוּ בְּנְדָבָה, אִישׁ אִישׁ מֵה שֶׁנְּדָבּוּ לְבוֹ, חוּץ מִן הַכֶּסֶף שֶׁבָּא בְּשִׁנְיָה: מִתְּחִילַת הַשְּׁקָל לְכָל אֶחָד. וְלֹא מְצִינוּ בְּכָל מִלְאכַת הַמִּשְׁכָּן שֶׁהוֹצֵרָה שֵׁם כֶּסֶף יוֹתֵר, שְׁנַעֲמַר: "וְכֶסֶף פְּקוּדֵי הַעֲדָה... בְּקַע לְגִלְגַּלַּת...". וְשֶׁאֵר הַכֶּסֶף הָבָא שֵׁם בְּנְדָבָה עֲשֵׂאוּהוּ לְכָלִי שְׂרַת.

וַתִּכְלַת וְאַרְגָּמֶן וְתוֹלַעַת שָׁנִי וְשֵׁשׁ וְעִזִּים:

וַתִּכְלָא וְאַרְגָּמָנָא וְצַבַּע זָהוּרִי וּבוּץ וּמַעֲזִי:

וַתִּכְלַת – צָמַר צְבוּעַ בְּדָם חִלְזוֹן, וְצַבַּעוֹ יְרוֹק. וְאַרְגָּמֶן – צָמַר צְבוּעַ מִמִּין צַבַּע שְׁשִׁמּוֹ "אַרְגָּמָן". וְשֵׁשׁ – הוּא פְּשֵׁתָן. וְעִזִּים – נוֹצָה שֶׁל עִזִּים. לְכַף תְּרָגָם אוּנְקָלוּס "וּמַעֲזִי", דְּבָר הָבָא מִן הַעִזִּים. וְלֹא עִזִּים עֲצָמָם, שֶׁתְּרָגוּם שֶׁל עִזִּים "עִזִּיא".

וְעֵרַת אֵילָם מְאֲדָמִים וְעֵרַת תְּחָשִׁים וְעִצֵּי שִׁטִּים:

וּמַשְׁפֵּי דְדַכְרֵי מְסוּמְקֵי וּמַשְׁפֵּי סִסְגוּנָא וְאַעֵי שִׁטִּין:

מְאֲדָמִים – צְבוּעוֹת הֵיוּ אָדוּם לְאַחַר עֲבוּדָן. תְּחָשִׁים – מִין סִיָּה, וְלֹא הִנְתָּה אֵלָא לְשַׁעָה. וְהִרְבָּה גִּנְיָם הֵיוּ לָהּ, לְכַף מִתְרָגָם "סִסְגוּנָא", שְׁשֵׁשׁ וּמִתְפָּאָר בְּגִנְיָן שְׁלוֹ. וְעִצֵּי שִׁטִּים – וּמֵאִין הֵיוּ לָהֶם בְּמִדְבָּר? פְּרִשׁ רַבִּי תַנְחוּמָא: יַעֲלֹב אֲבִינוּ צָפָה בְּרוּם הַקֹּדֶשׁ שְׁעֵתִידִין יִשְׂרָאֵל לְבָנוֹת מִשְׁכָּן בְּמִדְבָּר, וְהִבִּיא אֲרָזִים לְמַצְרִים וְנֹטְעֵם, וְצוּה לְבָנָיו לְטָלֵם עִמָּהֶם כְּשִׁיִּצְאוּ מִמִּצְרַיִם.

שִׁמֶן לְמֵאָר בְּשִׁמִּים לְשִׁמֶן הַמִּשְׁחָה וְלִקְטֹרֶת הַסְּמִים: **מִשְׁחָא לְאַנְהָרוּתָא בּוֹסְמִיא לְמִשַּׁח רְבוּתָא וְלִקְטֹרֶת בּוֹסְמִיא:**

שִׁמֶן לְמֵאָר – "שִׁמֶן זֵית זַי... לְהַעֲלוֹת נֵר תָּמִיד". בְּשִׁמִּים לְשִׁמֶן הַמִּשְׁחָה – שְׁנַעֲשֵׂה לְמִשׁוּחַ כְּלֵי הַמִּשְׁכָּן וְהַמִּשְׁכָּן לְקִדְשׁוֹ. וְהוֹצֵרְכוּ לֹא בְּשִׁמִּים, כְּמוֹ שְׁמִפּוֹרְשׁ בְּ"כִי תִשָּׂא". וְלִקְטֹרֶת הַסְּמִים – שֶׁהֵיוּ מְקַטְרִין בְּכָל עָרֵב וּבִקְרַ, כְּמוֹ שְׁמִפּוֹרְשׁ בְּ"וְאַתָּה תִּצְנֶנָּה". וְלִשׁוֹן "קְטֹרֶת" – הַעֲלֵאת קִיטוֹר וְתִמְרוֹת עֶשֶׂן.

אַבְנֵי-שֹׁהַם וְאַבְנֵי מְלֵאִים לְאַפֵּד וְלַחֲשׁוֹן:

אַבְנֵי בּוֹרְלָא וְאַבְנֵי אֲשִׁלְמוּתָא לְשַׁקְעָא בְּאַיְפוּדָא וּבְחֻשְׁנָא:

אַבְנֵי שֹׁהַם – שְׁתֵּים הוֹצֵרְכוּ שֵׁם לְצַרְף הָאֲפוּד הָאֲמוּר בְּ"וְאַתָּה תִּצְנֶנָּה". מְלֵאִים – עַל שֵׁם שְׁעוֹשִׁין לָהֶם בְּזָהָב מוֹשָׁב כְּמִין גּוּמָא, וְנוֹתְנִין הָאֲבָן שֵׁם לְמֵלֵאת הַגּוּמָא, קְרוּיִים "אַבְנֵי מְלֵאִים". וּמְקוּם הַמוֹשָׁב קְרוּי "מִשְׁבַּצָּת". לְאַפּוּד וְלַחֲשׁוֹן – אַבְנֵי הַשֹּׁהַם לְאַפּוּד, וְאַבְנֵי הַמְּלֵאִים לַחֲשׁוֹן. וְחֻשׁן וְאַפּוּד מְפָרְשִׁים בְּ"וְאַתָּה תִּצְנֶנָּה", וְהֵם מִיַּגֵּי תְּכָשִׁיט.

וַעֲשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ וְשִׁכְנָתִי בְּתוֹכָם:

וַיַּעֲבִדוּן קַדְמֵי מִקְדָּשׁ וְאַשְׁרֵי שְׁכִינָתִי בִּינֵיהוֹן:

וַעֲשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ – וַעֲשׂוּ לְשִׁמִּי בֵּית קִדְשָׁה.

כָּל אֲשֶׁר אָנִי מֵרְאָה אוֹתְךָ אֵת תְּבִנָּת הַמִּשְׁכָּן וְאֵת תְּבִנָּת כָּל-כְּלָיו וְכֵן תַּעֲשׂוּ: **כָּל דְּאָנָא מְחַזֵּי יַתְךָ יַת דְּמוּת מִשְׁפָּנָא וְיַת דְּמוּת כָּל מְנוּהֵי וְכֵן תַּעֲבִדוּן:**

כָּל אֲשֶׁר אָנִי מֵרְאָה אוֹתְךָ – כֵּאֵן אֵת תְּבִנָּת הַמִּשְׁכָּן. הַמְקַרָּא הִנֵּה מְחַבֵּר לְמַקְרָא שְׁלִמְעֵלָה הֵימְנוּ: "וַעֲשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ כָּל אֲשֶׁר אָנִי מֵרְאָה אוֹתְךָ". וְכֵן תַּעֲשׂוּ – לְדוֹרוֹת. אִם יֵאבֵד אֶחָד מִן הַכְּלִים, אוֹ כְּשֶׁתַּעֲשׂוּ לִי כְּלֵי בֵּית עוֹלָמִים, כְּגוֹן שְׁלִחְנוֹת וּמְנוֹרוֹת וְכִיּוֹרוֹת וּמְכוֹנוֹת שְׁעֵשֶׂה שְׁלֵמָה, כְּתִבְנִית אֵלּוּ תַעֲשׂוּ אוֹתָם. וְאִם לֹא הִנֵּה הַמְקַרָּא מְחַבֵּר לְמַעֲלָה הֵימְנוּ, לֹא הִנֵּה לֹא לְכַתּוּב "וְכֵן תַּעֲשׂוּ" אֵלָּא "כֵּן תַּעֲשׂוּ", וְהִנֵּה מְדַבֵּר עַל עֲשִׂית אֶהְל מוֹעֵד וְכִלְיוֹ.

וַעֲשׂוּ אֲרוֹן עִצֵּי שִׁטִּים אֲמִתִּים וְחֻצֵי אֲרָפּוֹ וְאַמָּה וְחֻצֵי רַחְבּוֹ וְאַמָּה וְחֻצֵי קִמְתּוֹ:

וַיַּעֲבִדוּן אֲרוֹנָא דְאַעֵי שִׁטִּין תְּרַתִּין אַמִּין וּפְלָגָא אוּרְפִיָּה וְאַמְתָּא וּפְלָגָא פּוּתִיָּיָה וְאַמְתָּא וּפְלָגָא רּוּמִיָּה:

וַעֲשׂוּ אֲרוֹן – כְּמִין אֲרוֹנוֹת שְׁעוֹשִׁים בְּלֹא רַגְלִים, עֲשׂוּיִם כְּמִין אֲרָגָז שְׁקוֹרִין אִישְׁקָרִין וְ"ז" בְּלַע"ז, יוֹשֵׁב עַל שׁוּלְיוֹ.

וְצִפִּיתָ אֹתוֹ זָהָב טָהוֹר מִבַּיִת וּמַחוּץ תִּצְפְּנוּ וְעֲשִׂיתָ עֲלָיו זָר זָהָב סָבִיב:
וְתַחֲפִי יְתִיב דָּהָב דְּכִי מִגִּיּוֹ וּמִבְּרֵא תַחֲפִינֶיהָ וְתַעֲבִיד עֲלוּהִי זִיר דְּדָהָב סָחֹר סָחֹר:

מִבַּיִת וּמַחוּץ תִּצְפְּנוּ – שְׁלוֹשָׁה אַרְבֻּנוֹת עֲשֵׂה בְּצִלְאֵל, שְׁנַיִם שֶׁל זָהָב וְאֶחָד שֶׁל עֵץ, וְאַרְבַּעַת כְּתָלִים וְשׁוֹלִימִים לְכָל אֶחָד וּפְתוּחִים מִלְּמַעְלָה. נָתַן שֶׁל עֵץ בְּתוֹךְ שֶׁל זָהָב, וְשֶׁל זָהָב בְּתוֹךְ שֶׁל עֵץ, וְחָפָה שְׁפָתוֹ הָעֲלִיוֹנָה בְּזָהָב, נִמְצָא מִצָּפָה מִבַּיִת וּמַחוּץ. זָר זָהָב – כְּמִין כְּמֵר מְקִיף לוֹ סָבִיב לְמַעְלָה מִשְׁפָּתוֹ, שֶׁעֲשֵׂה הָאָרוֹן הַחִיצוֹן גְּבוּהַ מִן הַפְּנִימִי, עַד שֶׁעֲלָה לְמוֹל עֲבֵי הַכְּפוּרֶת וּלְמַעְלָה הִימָנוּ מִשָּׁהוּ. וְכִשְׁהַכְּפוּרֶת שׁוֹכֵב עַל עֲבֵי הַכְּתָלִים, עוֹלָה הַזֶּה לְמַעְלָה מִכָּל עֲבֵי הַכְּפוּרֶת כָּל שָׁהוּא. וְהוּא סִמָּן לְכַתֵּר תוֹרָה.

וַיִּצְקֶתָ לָּוֹ אַרְבַּע טַבַּעֲתֵי זָהָב וַיְנַתְּמָהּ עַל אַרְבַּע פַּעֲמֹתָיו וּשְׁתֵי טַבַּעֲתֵי עַל-צִלְעוֹ הָאֲחֻת וּשְׁתֵי טַבַּעֲתֵי עַל-צִלְעוֹ הַשְּׁנִיית:
וְתַחֲפִי לִיהָ אַרְבַּע עֲזָקוֹת דְּדָהָב וְתַחֲפִי עַל אַרְבַּע זְוִיָּתֶיהָ וְתַחֲפִי עֲזָקוֹת עַל סֹטְרֶיהָ חֵד וְתַחֲפִי עֲזָקוֹת עַל סֹטְרֶיהָ תַּנְיָנָא:

וַיִּצְקֶתָ – לְשׁוֹן הַתְּכָה, כְּתַרְגוּמוֹ. **פַּעֲמֹתָיו** – כְּתַרְגוּמוֹ "זְוִיָּתֶיהָ". וּבְזִוְיֹת הָעֲלִיוֹנוֹת סְמוּךְ לַכְּפוּרֶת הָיוּ נְתוּנוֹת, שְׁתֵּי מִכָּאן וּשְׁתֵּי מִכָּאן לְרַחְבּוֹ שֶׁל אָרוֹן. וְהַבְּדִים נְתוּנִים בָּהֶם, וְאַרְכּוֹ שֶׁל אָרוֹן מִפְּסִיק בֵּין הַבְּדִים, אֲמַתִּים וְחָצִי בֵּין בַּד לְבַד, שִׁיְהִיּוּ שְׁנֵי בְּנֵי אָדָם הַנוֹשְׂאִין אֶת הָאָרוֹן מְהֻלְכִין בִּיְנֵיהֶם. וְכֵן מְפֹרָשׁ בְּמִנְחֹת בְּפָרָק "שְׁתֵּי הַלֶּחֶם". **וּשְׁתֵּי טַבַּעֲתֵי עַל צִלְעוֹ הָאֲחֻת** – הֵן הֵן "אַרְבַּע טַבַּעֲתֵי" שֶׁבְּתַחֲלַת הַמְּקָרָא, וּפְרָשׁ לָהּ הֵיכָן הָיוּ. וְהֵי"ו זֶה יִתְרָה הִיא, וּפְתָרוֹנוֹ כְּמוֹ: "שְׁתֵּי טַבַּעֲתֵי". וְיֵשׁ לָהּ לְיִשְׁבָּה כֵּן: וּשְׁתֵּי מִן הַטַּבַּעֲתֵי הָאֵלּוּ עַל צִלְעוֹ הָאֲחֻת. **צִלְעוֹ** – צִדּוֹ.

וְעֲשִׂיתָ בְּדֵי עֲצֵי שִׁטִּים וְצִפִּיתָ אֹתָם זָהָב:
וְתַעֲבִיד אֲרִיחֵי דְאֲעֵי שִׁטִּין וְתַחֲפִי יְתִהוֹן דְּהָבָא:
בְּדֵי – מוֹטוֹת.

וְהִבַּאתָ אֶת-הַבְּדִים בְּטַבַּעֲתֵי עַל צִלְעֹת הָאָרוֹן לְשֵׂאת אֶת-הָאָרוֹן בָּהֶם:
וְתַעֲלִי יָת אֲרִיחֵיָא בְּעֲזָקְתָא עַל סֹטְרֵי אַרְוֵנָא לְמַטְל יָת אַרְוֵנָא בְּהוֹן:

בְּטַבַּעֲתֵי הָאָרוֹן יִהְיוּ הַבְּדִים לֹא יִסְרוּ מִמֶּנּוּ:
בְּעֲזָקְתֵי אַרְוֵנָא יִהְיוּ אֲרִיחֵיָא לֹא יַעֲדוּן מִנֵּיהָ:
לֹא יִסְרוּ מִמֶּנּוּ – לְעוֹלָם.

וַיְנַתְּמָהּ אֶל-הָאָרוֹן אֶת הָעֲזָתֵי אֲשֶׁר אָתָּן אֵלֶיךָ:
וְתַחֲפִי בְּאַרְוֵנָא יָת סֹטְרוֹתָא דְאֲתִין לָךְ:
וַיְנַתְּמָהּ אֶל הָאָרוֹן – כְּמוֹ "בְּאָרוֹן". **הָעֲזָתֵי** – הַתּוֹרָה, שֶׁהִיא לְעֲדוֹת בֵּינֵי וּבִינֵיכֶם שְׁצִוִּיתִי אֲתֶכֶם מִצְוֹת הַכְּתוּבוֹת בָּהּ. **שְׁנֵי**

וְעֲשִׂיתָ כַּפֹּרֶת זָהָב טָהוֹר אֲמָתִים וְחֻצֵי אַרְפֵּה וְאַמָּה וְחֻצֵי רְתֻבָּה:
וְתַעֲבִיד כְּפוּרְתָא דְּדָהָב דְּכִי תַחֲפִי אֲמִין וּפְלָגָא אוֹרְכָה וְאַמְתָּא וּפְלָגָא פּוֹתִיָּה:

כַּפֹּרֶת – כְּסוּי עַל הָאָרוֹן, שֶׁהִנֵּה פְתוּחַ מִלְּמַעְלָה, וּמִנִּיחוּ עָלָיו כְּמִין דָּף. **אֲמָתִים וְחֻצֵי אַרְפֵּה** – כְּאַרְכּוֹ שֶׁל אָרוֹן, וְרַחְבָּהּ כְּרַחְבּוֹ שֶׁל אָרוֹן, וּמִנְחַת עַל עֲבֵי הַכְּתָלִים אַרְבַּעַתִּים. וְאַף עַל פִּי שֶׁלֹּא נָתַן שִׁיעוּר לְעֲבָיָה, פָּרָשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ שֶׁהִנֵּה עֲבָיָה טַפַּח.

וְעֲשִׂיתָ שְׁנַיִם כְּרָבִים זָהָב מְקֻשָּׁה תַעֲשֶׂה אֹתָם מִשְׁנֵי קִצּוֹת הַכְּפֹרֶת:
וְתַעֲבִיד תַּרְיִן כְּרוּבִין דְּדָהָב נְגִיד תַעֲבִיד יְתִהוֹן מִתַּרְיִן סֹטְרֵי כְּפוּרְתָא:

כְּרָבִים – דְמוֹת פְּרָצוֹף תִּינוֹק לָהֶם. **מְקֻשָּׁה תַעֲשֶׂה** – שֶׁלֹּא תַעֲשֶׂם בְּפָנֵי עֲצָמָם, וְתַחֲבֵרָם בְּרֵאשֵׁי הַכְּפֹרֶת לְאַחַר עֲשִׂיתָם, כְּמַעֲשֵׂה צוֹרְפִים שְׁקוּרִין שׁוֹלְדֵי"ץ. אֵלּוּ הַטָּל זָהָב הִרְבֵּה בְּתַחֲלַת עֲשִׂיתָ הַכְּפֹרֶת, וְהִפָּה בְּפִטְיֹשׁ וּבְקוֹרְנָס בְּאַמְצַע, וְרֵאשִׁין בּוֹלְטִין לְמַעְלָה, וְצִיר הַכְּרוּבִים בְּבִלְיִטַּת קִצּוֹתָיו. **מְקֻשָּׁה** – בְּטִידֵי"ץ בְּלַע"ז. כְּמוֹ "דָּא לְדָא נְקֻשׁוֹן". **קִצּוֹת הַכְּפֹרֶת** – רֵאשֵׁי הַכְּפוּרֶת.

וְעֲשֶׂה כְרוּב אֶחָד מְקֻצָּה מִזָּה וּכְרוּב־אֶחָד מְקֻצָּה מִזָּה מִן-הַכְּפֹרֶת תַעֲשֶׂוּ אֶת-הַכְּרָבִים עַל-שְׁנֵי קִצּוֹתָיו:
וְעִבִיד כְּרוּבָא חֵד מִסֹּטְרָא מְכָא וּכְרוּבָא חֵד מִסֹּטְרָא מְכָא מִן כְּפוּרְתָא תַעֲבִדוּן יָת כְּרוּבֵיָא עַל תַּרְיִן סֹטְרוֹהִי:

וְעֲשֶׂה כְרוּב אֶחָד מְקֻצָּה – שֶׁלֹּא תֹאמַר שְׁנַיִם כְּרוּבִים לְכָל קִצָּה וְקִצָּה, לְכַד הַצָּרֵף לְפָרֵשׁ: "כְּרוּב אֶחָד מְקֻצָּה מִזָּה". מִן הַכְּפֹרֶת – עֲצָמָה תַעֲשֶׂוּ אֶת הַכְּרוּבִים. זֶהוּ פְּרוּשׁוֹ שֶׁל "מְקֻשָּׁה תַעֲשֶׂה אוֹתָם", שֶׁלֹּא תַעֲשֶׂם בְּפָנֵי עֲצָמָם וְתַחֲבֵרָם לַכְּפֹרֶת.

וְהָיוּ הַכְּרָבִים פְּרֻשֵׁי כֹנָפִים לְמַעְלָה סֹכְכִים בְּכֹנְפֵיהֶם עַל-הַכְּפֹרֶת וּפְנִיָּהֶם אִישׁ אֶל-אֶחָיו אֶל-הַכְּפֹרֶת יִהְיוּ פְּנֵי הַכְּרָבִים:
וְיִהְיוּ כְרוּבֵיָא פְּרִיסִין גְּדַפְיָהוֹן לְעִילָא מְטַלָּן בְּגַדְפִיָּהוֹן עַל כְּפוּרְתָא וְאַפִּיָּהוֹן חֵד לְקַבִּיל חֵד לְקַבִּיל כְּפוּרְתָא יִהְיוּ אִפִּי כְרוּבֵיָא:

פְּרָשֵׁי כְּנָפִים – שְׁלֹא תַעֲשֶׂה כְּנִפְיָהֶם שׁוֹכְבִים, אֲלֵא פְרוּשִׁים וּגְבוּהִים לְמַעַלָּה אֶצֶל רְאִישֵׁיהֶם, שִׁיחָא עֲשָׂרָה טַפְחִים בְּחֻלָּל שְׁבִין הַכְּנָפִים לַכַּפְרֶת, כְּדֹאִתָּא בְּסֻכָּה.

וְנִתְּתָ אֶת־הַכַּפְרֶת עַל־הָאָרוֹן מִלְּמַעַלָּה וְאֶל־הָאָרוֹן תִּתֵּן אֶת־הָעֵדוּת אֲשֶׁר אֵלֶיךָ:
וְתִתִּין יָת כְּפֹרֶתָא עַל אַרְוֹנָא מִלְּעִילָא וּבְאַרְוֹנָא תִּתִּין יָת סְהָדוּתָא דְאַתִּין לָךְ:

וְאֵל הָאָרוֹן תִּתֵּן אֶת הָעֵדוּת – לֹא יְדַעְתִּי לְמָה נִכְפַּל, שֶׁהָרִי כָּבֵד נֶאֱמַר "וְנִתְּתָ אֶל הָאָרוֹן אֶת הָעֵדוּת"!? וַיֵּשׁ לֹמֵר שְׂבָא לְלַמֵּד שְׁבַעֲוָדוֹ אָרוֹן לְבַדוֹ, בְּלֹא כַּפְרֶת, יִתֵּן תְּחִלָּה הָעֵדוּת לְתוֹכוֹ, וְאַחַר כֵּן יִתֵּן אֶת הַכַּפְרֶת עָלָיו. וְכֵן מְצִינּוּ בְּשִׁעְרֵיהֶם אֶת הַמִּשְׁכָּן, נֶאֱמַר: "וַיִּתֵּן אֶת הָעֵדוּת אֶל הָאָרוֹן", וְאַחַר כֵּן: "וַיִּתֵּן אֶת הַכַּפְרֶת עַל הָאָרוֹן מִלְּמַעַלָּה".

וְנוֹעַדְתִּי לָךְ שֵׁם וְדִבַּרְתִּי אִתְּךָ מֵעַל הַכַּפְרֶת מִבֵּין שְׁנֵי הַכְּרָבִים אֲשֶׁר עַל־אָרוֹן הָעֵדוּת אֶת כָּל־אֲשֶׁר אֲצַנֶּה אוֹתָךְ אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:
וְאַזְמִין מִיַּמְרֵי לָךְ תִּמְוֹן וְאַמְלִיל עִמָּךְ מֵעַלְוֵי כְּפֹרֶתָא מִבֵּין תְּרִין כְּרֹבֵינָא דְעַל אַרְוֹנָא דְסְהָדוּתָא יָת כָּל דְאַפְקִיד יָתָךְ לְוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:

וְנוֹעַדְתִּי – כְּשֶׁאֶקְבַּע מוֹעֵד לָךְ לְדַבֵּר עִמָּךְ, אוֹתוֹ מְקוֹם אֶקְבַּע לְמוֹעֵד, שְׂאֵבֵא שֵׁם לְדַבֵּר אֵלֶיךָ. וְדִבַּרְתִּי אִתְּךָ מֵעַל הַכַּפְרֶת – וּבְמְקוֹם אַחַר הוּא אוֹמֵר: "וַיְדַבֵּר ה' אֵלָיו מֵאֲהָל מוֹעֵד לְאֹמֵר", זֶה הַמִּשְׁכָּן מִחוּץ לְפֶרֶקֶת. נִמְצְאוּ שְׁנֵי כְּתוּבִים מְכַחֲשִׁים זֶה אֶת זֶה, בָּא הַכְּתוּב הַשְּׁלִישִׁי וְהַכְּרִיעַ בִּינֵיהֶם: "וּבֵבֵא מִשָּׁה אֶל אֲהָל מוֹעֵד... וַיִּשְׁמַע אֶת הַקּוֹל מִדְּבַר אֵלָיו מֵעַל הַכַּפְרֶת..." – מִשָּׁה הִנֵּה נִכְנָס לְמִשְׁכָּן, וְכִינּוּן שְׂבָא בְּתוֹךְ הַפֶּתַח קוֹל יוֹרֵד מִן הַשָּׁמַיִם לְבֵין הַכְּרֹבִים, וּמִשָּׁם יוֹצֵא וְנִשְׁמַע לְמִשָּׁה בְּאֲהָל מוֹעֵד. וְאֵת כָּל אֲשֶׁר אֲצַנֶּה אוֹתָךְ אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל – הָרִי וַי"ו זֶה יִתְרָה וְיִטְפְּלָה, וְכַמוֹהוּ הִרְבֵּה בְּמִקְרָא. וְכֵה תַפְתֵּר: וְאֵת אֲשֶׁר אֲדַבֵּר עִמָּךְ שֵׁם "אֵת כָּל אֲשֶׁר אֲצַנֶּה אוֹתָךְ אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל" הוּא.

וְעֵשִׂיתָ שְׁלֶחַן עֲצֵי שִׁטִּים אֲמֹתַיִם אַרְכּוֹ וְאַמָּה רַחְבּוֹ וְאַמָּה וְחֲצִי קִמְתּוֹ:
וְתַעֲבִיד פְּתוּרָא דְאַעֲי שְׁטִין תְּרִיתִין אַמִּין אוּרְכֵיהּ וְאַמְתָּא פּוּתִייהּ וְאַמְתָּא וּפְלָגָא רּוּמִייהּ:

קוֹמְתּוֹ – גּוֹבֵה רַגְלָיו עִם עֲבֵי הַשְּׁלֶחָן.

וְצִפִּיתָ אוֹתוֹ זָהָב טָהוֹר וְעֵשִׂיתָ לוֹ זָר זָהָב סָבִיב:
וְתַחֲפִי יְתִיחָ דְהַב דְּכִי וְתַעֲבִיד לִיה זִיר דְדְּהַב סְחוֹר סְחוֹר:

זֶר זָהָב – סִימָן לְכַתֵּר מְלָכוּת, שֶׁהַשְּׁלֶחָן שֵׁם עוֹשֵׂר וּגְדֻלָּה, כְּמוֹ שְׂאוּמְרִים "שְׁלֶחָן מְלָכִים".

וְעֵשִׂיתָ לוֹ מִסְגָּרָת טַפַּח סָבִיב וְעֵשִׂיתָ זֶר־זָהָב וְתַעֲבִיד לִיה גְּדָנְפָא רּוּמִיחָ פּוּשְׁפָא סְחוֹר סְחוֹר לְמִסְגָּרָתוֹ סָבִיב:
וְתַעֲבִיד זִיר דְדְּהַב לְגְּדָנְפֵיהּ סְחוֹר סְחוֹר:

מִסְגָּרָת – כְּמִרְגּוּמוֹ: "גְּדָנְפָא". וְנִחְלְקוּ סְכָמֵי יִשְׂרָאֵל בְּדַבְרֵךְ: יֵשׁ אוֹמְרִים לְמַעַלָּה הִיחָה סָבִיב לְשְׁלֶחָן, כְּמוֹ לְבַזְבִּזִין שְׁבַשְׁפַת שְׁלֶחָן שְׂרִים. וַיֵּשׁ אוֹמְרִים לְמִשָּׁה הִיחָה תְּקוּעָה מְרַגֵּל לְרַגֵּל בְּאַרְבַּע רִוּחוֹת הַשְּׁלֶחָן, וְדָף הַשְּׁלֶחָן שׁוֹכֵב עַל אוֹתָהּ מִסְגָּרָת. וְעֵשִׂיתָ זֶר זָהָב לְמִסְגָּרָתוֹ – הוּא זֶר הָאֵמֹר לְמַעַלָּה, וּפְרִשׁ לָךְ כֹּאן שְׁעַל הַמִּסְגָּרָת הִנֵּה.

וְעֵשִׂיתָ לוֹ אַרְבַּע טַבְּעוֹת זָהָב וְנִתְּתָ אֶת־הַטַּבְּעוֹת עַל אַרְבַּע הַפָּאֵת אֲשֶׁר לְאַרְבַּע רַגְלָיו:
וְתַעֲבִיד לִיה אַרְבַּע עֲזָקוֹן דְדְּהַב וְתִתִּין יָת עֲזָקְתָא עַל אַרְבַּע זְוִינָא דְלְאַרְבַּע רַגְלוֹהִי:

לְעַמַּת הַמִּסְגָּרָת תַּהֲיִין הַטַּבְּעוֹת לְבָתִּים לְבָדִים לְשֵׁאת אֶת־הַשְּׁלֶחָן:
לְקַבִּיל גְּדָנְפָא יְהִינּוּ עֲזָקְתָא אֲתָרָא לְאַרְיִחָיָא לְמַטַּל יָת פְּתוּרָא:

לְעַמַּת הַמִּסְגָּרָת תַּהֲיִין הַטַּבְּעוֹת – בְּרַגְלִים, תְּקוּעוֹת כְּנָגֵד רְאִישֵׁי הַמִּסְגָּרָת. לְבָתִּים לְבָדִים – אוֹתָן טַבְּעוֹת יְהִיוּ בְּתִים לְהַכְנִיס בֵּהֶן הַבָּדִים. לְבָתִּים – לְצוּרָךְ בְּתִים. לְבָדִים – כְּמִרְגּוּמוֹ: "אֲתָרָא לְאַרְיִחָיָא".

וְעֵשִׂיתָ אֶת־הַבָּדִים עֲצֵי שִׁטִּים וְצִפִּיתָ אוֹתָם זָהָב וְנִשְׂאֵבָם אֶת־הַשְּׁלֶחָן:
וְתַעֲבִיד יָת אַרְיִחָיָא דְאַעֲי שְׁטִין וְתַחֲפִי יְתַהוֹן דְהַבָּא וְיַהוֹן נְטָלִין בְּהוֹן יָת פְּתוּרָא:

וְנִשְׂאֵבָם – לְשׁוֹן נִפְעַל: יְהִיחָ נִשְׂאֵבָם אֶת הַשְּׁלֶחָן.

וְעֵשִׂיתָ קַעֲרוֹתָיו וְכַפְתָּיו וְקַשׁוֹתָיו וּמְנַקִּיתָיו אֲשֶׁר יִסֹּף בְּהוֹן זָהָב טָהוֹר תַּעֲשֶׂה אוֹתָם:
וְתַעֲבִיד מַגְסוּהִי וּבְזַכּוּהִי וְקַסְוֹתֵיהּ וּמְכִילְתֵּיהּ דִּיתְנַסְפָּא בְּהוֹן דְדְּהַב דְכִי תַעֲבִיד יְתַהוֹן:

וְעֵשִׂיתָ קַעֲרוֹתָיו וְכַפְתָּיו – "קַעֲרוֹתָיו", זֶה דְפּוּס שֶׁהִיָּה עֲשׂוּי כְּדָפּוּס הַלְחָם. וְהַלְחָם הִנֵּה עֲשׂוּי כְּמִין תְּבָה פְרוּצָה מִשְׁתֵּי רִוּחוֹתֶיהָ, שׁוּלִים לֹא לְמִשָּׁה. וְקוֹפֵל מִכָּאן וּמִכָּאן כְּלָפֵי מַעַלָּה כְּמִין כּוֹתְלִים. וְלִכְךָ קְרוּי "הַלְחָם הַפְּנִים", שֶׁיֵּשׁ לוֹ פְּנִים רֹאשִׁין לְכָאן וּלְכָאן לְצַדֵּי הַבַּיִת מִזָּה וּמִזָּה. וְנוֹתֵן אַרְכּוֹ לְרַחְבּוֹ שֶׁל שְׁלֶחָן, וְכוֹתְלָיו זְקוּפִים כְּנָגֵד שְׁפַת הַשְּׁלֶחָן. וְהִנֵּה עֲשׂוּי לוֹ דְפּוּס זָהָב וְדָפּוּס בְּרֻזֵל: בְּשֶׁל בְּרֻזֵל הוּא נֶאֱפָה, וּכְשֶׁמוֹצִיאֻ מִן

התנור נותנו בשל זהב עד למחר, בשבת, שמסדרו על השלחן. ואותו דפוס קרוי "קערה". וכפותיו – בזיכין שנותנין בהם לבונה. שמים היו לשני קמצי לבונה שנותנין על שתי המערכות, שגאמר: "ונתת על המערכת לבונה זכה". וקשותיו – הן כמין חצאי קנים חלולים הנסדקין לארפן. הגמתו עושה של זהב, ומסדר שלושה על ראש כל לחם, שישב לחם האחד על גבי אותן הקנים, ומבדילין בין לחם לחם כדי שתכנס הרוח ביניהם ולא יתעפשו. ובלשון ערבי כל דבר חלול קרוי קסו"א. ומנקיותיו – תרגומו "ומכילתיה", הן סניפים כמין יתדות זהב, עומדין בארץ וגבוהים עד למעלה מן השלחן הרבה, כנגד גובה מערכת הלחם. ומפצלים ששה פצולים זה למעלה מזה, וראשי הקנים שבין לחם לחם סמוכין על אותן פצוליו, כדי שלא יכבד משא הלחם העליונים על התחתונים וישברו. ולשון "מכילתיה" – סובלותיו, כמו: "גלאיתי הכיל". אבל לשון "מנקיות" אינו יודע איך נופל על סניפיו. ויש מחכמי ישראל אומרים: "קשותיו" אלו סניפיו, שמקשין אותו ומחזיקים אותו שלא ישבר. "ומנקיותיו" אלו הקנים, שמנקין אותו שלא יתעפש. אבל אונקלוס, שתרגם "ומכילתיה", הנה שונה בדברי האומר "מנקיות" הן סניפיו. אשר יסד בהן – אשר יסד בהן. ועל קשותיו הוא אומר "אשר יסד", שהיו עליו כמין סכך וכסוי. וכן במקום אחר הוא אומר: "ונת קשות הנסד". וזהו זה, "נסד" ו"הנסד", לשון סכך וכסוי הם.

ונתת עליה שלחן לחם פנים לפני תמיד: ותתין על פתורא לחים אפיא קדמי תדירא:

לחם פנים – שהיו לו פנים כמו שפרשתי. ומגן הלחם וסדר מערכתיו מפרשים ב"אמור אל הפהנים".

ועשית מנרת זהב טהור מקשה תעשה המנורה ותעביד מנרתא דזהב דכי נגיד תתעביד מנרתא ורכה וקנה גביעיה כפתריה ופרחיה ממנה יהיו: שדה וקנה פלידהא תזורהא ושושנהא מנה יהון:

מקשה תעשה המנורה – שלא יעשנה חליות, ולא יעשה קניה ונרותיה אברים אברים ואחר כך ידביקם, כדרך הצורפים שקורין שולדי"ר. אלא כלה באה מחתיכה אחת, ומקיש בקורנס וחומה בכלי האמנות, ומפריד הקנים אילף ואילף. מקשה – תרגומו "נגיד", לשון המשכה, שממשיך את האברים מן העשת לכאן ולכאן בהקשת הקורנס. ולשון "מקשה" מפת קורנס בטידי"ן [בלע"ז, כמו "דא לדא נקשון". תעשה המנורה – מאליה. לפי שהיה משה מתקשה בה, אמר לו הקדוש ברוך הוא: השלף את הפפר לאור, והיא נעשית מאליה. לכך לא נכתב "תעשה". ורכה – הוא הרגל שלמטה העשוי כמין תכה, ושלושה רגלים יוצאין הימנו ולמטה. וקנה – הקנה האמצעי שלה העולה באמצע הדרך זקוף כלפי מעלה, ועליו גר האמצעי עשוי כמין בנה, לצוק השמן לתוכו ולמת הפתילה. גביעיה – הן כמין כוסות שעושין מזכוכית, ארבים וקצרים, וקורין להם מדיני"ש [בלע"ז. ואלו עשוין של זהב ובלטין ויוצאין מכל קנה וקנה כמין שנתן בהם הכתוב, ולא היו בה אלא לנוי. כפתריה – כמין תפוחים היו, עגליו סביב, בולטין סביבות הקנה האמצעי, כדרך שעושין למנורות שלפני השרים, וקורין להם כומיל"ש [בלע"ז. ומגן שלהם כתוב בפרשה, כמה כפתורים בולטין ממנה, וכמה חלק בין כפתור לכפתור. ופרחיה – ציורין עשוין בה כמין פרחין. ממנה יהיו – הכל מקשה יהיה, יוצא מתוך חתיכת העשת, ולא יעשם לבדם ונדביקם.

וששה קנים יצאים מצדיה שלשה וקני מנרה: ושתא קניו נפקין מסטרהא תלתא קני מנרתא מצדה האחד ושלשה קני מנרה מצדה השני:

יוצאים מצדיה – לכאן ולכאן באלכסון, נמשכים ועולין עד כנגד גובה של מנורה שהוא קנה האמצעי, ויוצאין מתוך קנה האמצעי זה למעלה מזה. התחתון ארוך, ושל מעלה קצר הימנו, והעליון קצר הימנו, לפי שהיה גובה ראשיהו שנה לגבהו של קנה האמצעי השביעי, שממנו יוצאים הששה קנים.

ושלשה גבעים משקדים בקנה האחד כפתר ופרח: ותלתא כלידין מצירין בקניא חד תזור ושושן ותלתא ושלשה גבעים משקדים בקנה האחד כפתר ופרח: כלידין מצירין בקניא חד תזור ושושן פו לשתא פו לששת הקנים היצאים מן המנרה:

משקדים – כתרגומו, מצירים היו כדרך שעושין לכלי כסף וזהב שקורין גיילי"ר בלע"ז. ושלשה גבעים – בולטין מכל קנה וקנה, כפתור ופרח היה לכל קנה וקנה.

ובמנרה ארבעה גבעים משקדים כפתריה ופרחיה: ובמנרתא ארבעה כלידין מצירין תזורהא ושושנהא:

ובמנרה ארבעה גבעים – בגופה של מנורה היו ארבעה גבעים, אחד בולט בה למטה מן הקנים, והשלושה למעלה מן יציאת הקנים היוצאין מצדיה. משקדים כפתריה ופרחיה – זה אחד מחמשה מקראות שאין להם הכרע: אין דוע אם "גביעים משקדים" או "משקדים כפתריה ופרחיה".

וכפתר תחת שני הקנים ממנה וכפתר תחת שני הקנים ממנה ושתת שני הקנים ממנה לששת הקנים היצאים מן המנרה: ותזור תחת תרין קניו דמנה ותזור תחת תרין קניו דמנה לששת הקנים היצאים מן המנרה:

וכפתר תחת שני הקנים – מתוך הכפתור היו הקנים נמשכים משני צדיה אילף ואילף. כך שנינו במלאכת המשכן: גבהה של מנורה שמונה עשר טפחים. הרגלים והפרח שלושה טפחים, הוא הפרח האומר בדרך, שגאמר: "עד ורכה עד פרחיה". וטפחים חלק, וטפח שבו גביע

תהינן חוברות – תופרן במחט זה בצד זה, חמש לכד וחמש לכד. **אשה אל אחותה** – כד דרד המקרא לדבר בדבר שהיא לשון נקבה; ובדבר שהיא לשון זכר אומר "איש אל אחיו", כמו שנאמר בפרובים: "ופניהם איש אל אחיו".

ועשית ללא תכלת על שפת היריעה האחת מקצה ותעביד ענובין דתכלא על ספתא דיריעתא חדא בחברת וכן תעשה בשפת היריעה הקיצונה בסטרא בית לופי וכן תעביד בספתא דיריעתא במחברת השנית:
בסטרא בית לופי תנינא:

ללא – לצול"ש בלעז. וכן תרגם אונקלוס: "ענובין", לשון עניבה. **מקצה בחברת** – באותה יריעה שבסוף החבור. קבוצת חמש היריעות קרויה חוברת. **וכן תעשה בשפת היריעה הקיצונה במחברת השנית** – באותה יריעה שהיא קיצונה, לשון קצה; כלומר, לסוף החוברת.

חמשים ללא תעשה ביריעה האחת וחמשים ללא תעשה בקצה היריעה אשר במחברת השנית מקבילת הלאות אשה אל-אחתה:
חמשים ענובין תעביד ביריעתא חדא וחמשים ענובין תעביד בסטרא דיריעתא דבית לופי תנינא מכונן ענוביא חדא לקביל חדא:

מקבילת הלאות אשה אל אחתה – שמר שתעשה הלולאות במדה אחת, מכונות הבדלתן זו מזו, וכמתן ביריעה זו כן יהא בחברתה, כשתפרש חוברת אצל חוברת יהיו הלולאות של יריעה זו מכונות כנגד הלולאות של זו. וזהו לשון מקבילות, זו כנגד של זו, תרגומו של "כנגד" – "לקבל". היריעות ארפן עשרים ושמונה ורחבן ארבע, וכשמסבר חמש יריעות יחד נמצא רחבן עשרים, וכן החוברת השנית. והמשפן ארפן שלשים מן המזרח למערב, שנאמר: "עשרים קרשים לפאת נגב תימנה", וכן לצפון. וכל קרש אמה וחצי האמה, הרי שלשים מן המזרח למערב. רחב המשפן מן הצפון לדרום עשר אמות, שנאמר: "וילרפתי המשפן ימה" וגומר, ושני קרשים למקצעות, הרי עשר. ובמקומם ארפן למקראות הללו. ונתן היריעות ארפן לרחבו של משפן, עשר אמות אמצעות לגג חלל רחב המשפן, ואמה מכאן ואמה מכאן לעבי ראשי הקרשים, שבעים אמה, נשתירו שש עשרה אמה, שמונה לצפון ושמונה לדרום, מכסות קומות הקרשים שגבהן עשר, נמצאו שתי אמות המתונות מגלות. רחבן של יריעות ארבעים אמה כשהן מחברות, עשרים אמה לחוברת. שלשים מהן לגג חלל המשפן לארפן, ואמה כנגד עבי ראשי הקרשים שבמערב, ואמה לכסות עבי העמודים שבמזרח; שלא היו קרשים במזרח, אלא ארבעה עמודים, שהמסד פרוש ותלוי בוין שבהן כמין וילון. נשתירו שמונה אמות התלויין על אחורי המשפן שבמערב, ושתי אמות המתונות מגלות. זו מצאתי בפרשתא דארבעים ותשע מדות. אבל במסכת שבת – אין היריעות מכסות את עמודי המזרח, ותשע אמות תלויות אחורי המשפן. והכתוב בפרשה זו מס'ענו: "ונמתה את הפרכת תחת הקרסים"; ואם פדברי הפרשתא הזאת, נמצאת פרכת משוכה מן הקרסים ולמערב אמה.

ועשית חמשים קרסי זהב וחרבת את היריעת אשה אל-אחתה בקרסים והיה המשפן אחד:
ותעביד חמשים פורפין דזהב ותלפיה ית יריעתא חדא עם חדא בפורפיא ויהי משפנא חד:

קרסי זהב – פירמייל"ץ בלעז. ומכניסין ראשן אחד בלולאות שבחוברת זו, וראשן אחד בלולאות שבחוברת זו, ומסבין בהן.

ועשית יריעת עזים לאהל על המשפן עשתי עשרה יריעות תעשה אתם:
ותעביד יריען דמעזי לפרסא על משפנא חדא עשרי יריען תעביד יתהון:

יריעות עזים – מנוצה של עזים. לאהל על המשפן – לפרש אותן על היריעות המתונות.

ארף היריעה האחת שלשים באמה ורחב ארבע באמה היריעה האחת מדה אחת לעשתי עשרה יריעות:
אורפא דיריעתא חדא תלתין אמין ופותיא ארבע אמין דיריעתא חדא משחתא חדא לחדא עשרי יריעין:

שלשים באמה – ששנותן ארפן לרחב המשפן, כמו שנתן את הראשונות, נמצאו אלו עודפות אמה מכאן ואמה מכאן, לכסות אחת מהשתי אמות שנשארו מגלות מן הקרשים; והאמה המתונה של קרש, שאין היריעה מכסה אותו, היא האמה המתוכה כנגב האדן, שהאדנים גבהן אמה.

וחרבת את חמש היריעות לבד ואת שש היריעות לבד וכפלת את היריעה הששית אל-מול פני האהל:
ותלפיה ית חמיש יריעין לחוד וית שית יריעין לחוד ותיעוף ית יריעתא שתייתא לקביל אפי משפנא:

וכפלת את היריעה הששית – העודפת באלו העליונות יותר מן המתונות. **אל מול פני האהל** – חצי רחבה היה תלוי וכפול על המסד שבמזרח כנגד הפתח, דומה לכלה צנועה המכסה בצעיף על פניה.

ועשית חמשים ללא על שפת היריעה האחת הקיצונה בחברת וחמשים ללא על שפת היריעה החברת השנית:
ותעביד חמשים ענובין על ספתא דיריעתא חדא בסטרא בית לופי וחמשים ענובין על ספתא דיריעתא דבית לופי תנינא:

**ועשית קרסי נחשת חמשים והבאת את־הקרסים
בללאת וחברת את־האהל והיה אחד:**

**ותעביד פורפין דנחש חמשים ותעיל ית פורפיא
בענופיא ותלפיה ית משפנא ויהי חד:**

**וסרח העזף ביריעת האהל חצי היריעה העזפת
תסר״ח על אחרי המשפן:**

**וסרחא דיתיר ביריעת משפנא פלגות יריעתא
דיתר״א תסרח על אחורי משפנא:**

וסרח העזף ביריעת האהל – על יריעות המשפן. יריעות האהל הן העליונות של עזים, שקרויים אהל, כמו שנאמר ביהו״ד: "לאהל על המשפן". וכל אהל האמור בהן אינו אלא לשון גג, שמאזהילות ומסככות על התחונות. והן היו עודפות על התחונות חצי היריעה למערב, שהחצי של יריעה אחת עשרה הייתה נכפל אל מול פני האהל. נשארו שתי אמות רחב חצייה עודף על רחב התחונות. **תסרח על אחרי המשפן** – לכסות שתי אמות שהיו מגלות בקרשים. **אחורי המשפן** – הוא צד מערבי, לפי שהפתח במזרח, שהן פניו. וצפון ודרום קרויו צדדיו, למין ולשמאל.

**והאמה מזה והאמה מזה בעזף בארץ יריעת האהל
יהיה סרוח על־צדי המשפן מזה ומזה לכסתו:**

**ואמתא מכא ואמתא מכא בדיתיר בארץ יריעת
משפנא יהי סרוח על סרי משפנא מכא ומכא
לכסיותיה:**

והאמה מזה והאמה מזה – לצפון ולדרום. **בעזף בארץ יריעת האהל** – שהן עודפות על ארץ יריעות המשפן שתי אמות. יהיה סרוח על צדי המשפן – לצפון ולדרום, כמו שפרשתי למעלה. למדה תורה דרך ארץ, שיהא אדם חס על היפה.

**ועשית מכסה לאהל ערת אילים מאדמים ומכסה
ערת תחשים מלמעלה:**

**ותעביד חופאה למשפנא דמשפי דכרי מסומקי
וחופאה דמשפי סגונא מלעילא:**

מכסה לאהל – לאותו גג של יריעות עזים עשה עוד מכסה אחד, של עורות אילים מאדמים; ועוד למעלה ממנו, מכסה עורות תחשים. ואותן מכסאות לא היו מכסין אלא את הגג, ארפן שלושים ורחבן עשר; אלו דברי רבי נחמיה. ולדברי רבי יהודה – מכסה אחד היה, חציו של עורות אילים מאדמים, וחציו של עורות תחשים.

רביעי

פרשת הקרשים

ועשית את־הקרשים למשפן עצי שטים עמדים:

ותעביד ית דפיא למשפנא דאעי שטין קימין:

ועשית את הקרשים – היה לו לומר "ועשית קרשים", כמו שנאמר בכל דבר ודבר; מהו הקרשים? מאותן העומדין ומינחדין לכף. יעקב אבינו נטע ארזים במצרים, וכשמת – צוה לבניו להעלותם עמקם כשיצאו ממצרים, ואמר להם שעתיד הקדוש ברוך הוא לצוות אותן לעשות משפן במדבר מעצי שטים, ראו שיהיו מזמנים בנדכם. הוא שיסד הבבלי בפיוט שלו: "טס מטע מזרזים, קורות בתינו ארזים"; שנזכרו להיות מוכנים בנדם מקדם לכן. **עצי שטים עומדים** – אישטנטיבי"ש בלעז, שיהא ארץ הקרשים זקוף למעלה בקירות המשפן, ולא תעשה הפתלים בקרשים שוכבים, להיות רחב הקרשים לגבה הפתלים קרש על קרש.

**עשר אמות ארץ הקרש ואמה וחצי האמה רחב
הקרש האחד:**

**עשר אמין אורפא דזפא ואמתא ופלגות אמתא
פותיא דזפא חד:**

עשר אמות ארץ הקרש – למדנו גבהו של משפן, עשר אמות. ואמה וחצי האמה רחב – למדנו ארכו של משפן, לעשרים קרשים שהיו בצפון ובדרום מן המזרח למערב, שלושים אמה.

**שתי ידות לקרש האחד משלבת אשה אל־אחתה כן
תעשה לכל קרשי המשפן:**

**תרין צירין לדפא חד משולבין חד לקביל חד כן
תעביד לכל דפי משפנא:**

שתי ידות לקרש האחד – היה חורץ את הקרש מלמטה באמצעו בגבה אמה, ומניח רביע רחבו מכאן ורביע רחבו מכאן, והן הן הידות. והחריץ חצי רחב הקרש באמצע. ואותן הידות מכנים באדנים, שהיו חלולים. והאדנים גבהן אמה, ויושבים רצופים, ארבעים זה אצל זה, וידות הקרש הנכנסים בתלל האדנים תרוצות משלשה צדיהן, רחב החריץ כעבי שפת האדן, ושיכסה הקרש את כל ראש האדן, שאם לא כן נמצא רוח בין קרש לקרש כעבי שפת שני האדנים שיפסיקו ביניהם. וזהו שנאמר: "ויהיו תאמם מלמטה", שיחריץ את צדי הידות כדי שיתחברו הקרשים זה אצל זה. **משלבות** – עשויות כמין שליבות שלם, מבדלות זו מזו, ומשפין ראשיהם לפני בתוך תלל האדן פשליבה הנכנסת בנקב בתוך עמודי הסלם. **אשה אל אחתה** – מכונות זו כנגד זו, שיהיו תרציקה שונים זו כמדת זו, כדי שלא יהיו שתי ידות זו משוכה לצד פנים וזו משוכה לצד חוץ כעבי הקרש, שהוא אמה. ומרגום של ידות – "צירין", לפי שדומות לצירי הדלת הנכנסים בחורי המפתן.

**ועשית את־הקרשים למשפן עשרים קרש לפאת
נגבה תימנה:**

**ותעביד ית דפיא למשפנא עשרין דפין לרוח עיבר
דרומא:**

לפאת נגבה תימנה – אין פאה זו לשון מקצוע, אלא כל הרום קרויה פאה, כמרגומו: "לרום עיבר דרומא".

וארבעים אדני-כסף תעשה תחת עשרים הקרש
שני אדנים תחת-הקרש האחד לשתי ידתי ושני
אדנים תחת-הקרש האחד לשתי ידתי:
וארבעין סמכין דכסף תעביד תחות עשרין דפין
תרין סמכין תחות דפא חד לתרין צירוהי ותרין
סמכין תחות דפא חד לתרין צירוהי:

ולצלע המשכון השנית לפאת צפון עשרים קרש:
ולסטר משכנא תנינא לרום צפונא עשרין דפין:

וארבעים אדניהם כסף שני אדנים תחת הקרש
האחד ושני אדנים תחת הקרש האחד:
וארבעין סמכיהון דכסף תרין סמכין תחות דפא חד
ותרין סמכין תחות דפא חד:

ולירפתי המשכון ימה תעשה וששה קרשים:
ולסיפי משכנא מערבא תעביד שתא דפין:

ולירפתי – לשון סוף, כמרגומו: "ולסיפי". ולפי שהפתח במזרח, קרוי מזרח פנים, והמערב אחרים; וזהו סוף, שהפנים הוא הראש. **תעשה**
ששה קרשים – הרי משע אמות רחב.

ושני קרשים תעשה למקצעת המשכון בירכתים:
ותרין דפין תעביד לזוית משכנא בסופהון:

ושני קרשים תעשה למקצעת – אחד למקצוע צפונית מערבית, ואחד למערבית דרומית. כל שמונה קרשים בסדר אחד הו, אלא שאלו
השנים אינן בחלל המשכון, אלא חצי אמה מזו וחצי אמה מזו נראות בחלל, להשלים רחבו לעשר; והאמה מזו והאמה מזו – באות כנגד אמת
עבי קרשי המשכון הצפון והדרום, כדי שיהא המקצוע מבחוץ שנה.

ויהיו תאמם מלמטה ויחדו יהיו תמיב על-ראשו
אל-הטבעת האחת פן יהיה לשניהם לשני המקצעת
יהיו:
ויהון מכונין מלרע וכחדא יהון מכונין על רישיהון
בעזקתא חדא פן יהי לתרוניהון לתרתיו וזויו יהו:

ויהיו – כל הקרשים **תואמים** זה לזה **מלמטה**, שלא יפסיק עבי שפת שני האדנים ביניהם להרחיקן זו מזו, כמו שפרשתי, שיהיו צירי הגדות
חרוצים מצדיהון, שיהא רחב הקרש בולט לצדיו חוץ לידי הקרש לכסות את שפת האדן, וכן הקרש שאצלו, ונמצאו תואמים זה לזה. וקרש
המקצוע שבסדר המערב – חרוץ לרחבו בעביו כנגד חריץ של צד קרש הצפוני והדרומי, כדי שלא יפרידו האדנים ביניהם. ויחדו יהיו **תמיב**
– כמו תואמים. **על ראשו** – של קרש. **אל הטבעת האחת** – כל קרש וקרש היה חרוץ מלמעלה ברחבו, שני חריצין בשני צדיו כדי עבי
טבעת, ומכניסו בטבעת אחת; נמצא מתאים לקרש שאצלו. אבל אותן טבעות, לא ידעתי אם קבועות הן, אם מטלטלות. ובקרש שבמקצוע
הזית טבעת בעבי הקרש הדרומי והצפוני, וראש קרש המקצוע שבסדר מערב נכנס לתוכו, נמצאו שני הכתלים מחברים. **פן יהיה לשניהם**
– לשני הקרשים שבמקצוע, לקרש שבסוף צפון ולקרש המערבי, וכן **לשני המקצעת**.

והיו שמנה קרשים ואדניהם כסף וששה עשר אדנים
שני אדנים תחת הקרש האחד ושני אדנים תחת
הקרש האחד:
ויהון תמניא דפין וסמכיהון דכסף שתת עשר סמכין
תרין סמכין תחות דפא חד ותרין סמכין תחות דפא
חד:

והיו שמנה קרשים – הן האמורות למעלה: "תעשה וששה קרשים, ושני קרשים תעשה למקצעת", נמצאו שמנה קרשים בסדר מערבי. כף
שנויה במשנה מעשה סדר הקרשים במלאכת המשכון: היה עושה את האדנים חלולים, וחורץ את הקרש מלמטה, רביע מכאן ורביע מכאן,
והחריץ חציו באמצע, ועשה לו שתי ידות כמין שני סמוקין, כמין שני שליבות סלם המבדלות זו מזו ומשפות להכנס בחלל האדן כשליבה
הנכנסת בנקב עמודי הסלם. והוא לשון משלבות, עשויות כמין שליבה. ומכניסן לתוך שני אדנים, שנאמר: "שני אדנים שני אדנים".
וחורץ את הקרש מלמעלה אצבע מכאן ואצבע מכאן, ונותנו לתוך טבעת אחת של זהב כדי שלא יהיו נפרדיו זה מזה, שנאמר: "ויהיו
תאמם מלמטה" וגומר. כף היא המשנה; והפרוש שלה הצעתי למעלה בסדר המקראות.

ועשית בריחם עצי שטים חמשה לקרשי צלע-
המשכון האחד:
ותעביד עברי דאעי שטין תמשא לדפי סטר משכנא
חד:

בריחם – כמרגומו, "עברין"; ובלעז אישבר"ש. **חמשה לקרשי צלע המשכון** – אלו חמשה – שלשה הן, אלא שהברים העליון והתחתון
עשוי משתי חתיכות: זה מברים עד חצי הפתל, וזה מברים עד חצי הפתל; זה נכנס בטבעת מצד זה, וזה נכנס בטבעת מצד זה, עד שמגיעין
זה לזה. נמצא שהעליון ותחתון שנים שהן ארבע. אבל האמצעי – ארפו כנגד כל הפתל, ומברים מקצה הפתל ועד קצהו, שנאמר: "והברים
התיכן" וגומר "מברס מן הקצה אל הקצה". שהעליונים והתחתונים – היו להן טבעות בקרשים להכנס לתוכן, שתי טבעות לכל קרש,
משלשים בתוך עשר אמות של גבה הקרש, חלק אחד מן הטבעת העליונה ולמעלה וחלק אחד מן התחתונה ולמטה; וכל חלק הוא רביע ארף
הקרש, ושני חלקים בין טבעת לטבעת; כדי שיהיו כל הטבעות מכונות זו כנגד זו. אבל לברים התיכון אין טבעות, אלא הקרשים נקובין
בעבון, והוא נכנס בהם דרך הנקבים שהם מכונין זה מול זה; וזהו שנאמר: "בתוך הקרשים". הבריחים העליונים והתחתונים שבצפון

ושבדרום, ארץ כל אמת תמש עשרה אמה; והתיכון ארכו שלושים אמה, וזהו "מן הקצה אל הקצה", מן המזרח ועד המערב. ותמשה בריחים שבמערב, ארץ העליונים והמתחונים שש אמות, והתיכון ארכו שנים עשר, כנגד רחב שמונה קרשים. כך היא מפרשת במלאכת המשכן.

ותמשה בריחם לקרשי צלע המשכן השנית ותמשה בריחם לקרשי צלע המשכן לירכתים ומה:
ועברין לדפי סטר משכנא תנינא ותמשא עברין לדפי סטר משכנא לסופהון מערבא:

והבריח התיכון בתוך הקרשים מברח מן הקצה אל הקצה:
ועברא מציעאה בגו דפיא מעבר מן סיפי לסיפי:

ואת הקרשים תצפה זהב ואת טבעתיהם תעשה זהב בתיים לבריחם וצפית את הבריחם זהב:
ות דפיא תחפי דהבא וית עזקתהון תעביד דהבא אתרא לעבריא ותחפי ית עבריא דהבא:

בתיים לבריחם – הטבעות שתעשה בהן – יהיו בתיים, להכנס בהן הבריחים. וצפית את הבריחים זהב – לא שהיה הזהב מדבק על הבריחים, שאין עליהם שום צפוי. אלא בקרש היה קובע כמין שני פיפות של זהב, כמין שני סדקי קנה חלול, וקובעו אצל הטבעות לכאן ולכאן, ארכן ממלא את רחב הקרש מן הטבעת לכאן וממנה לכאן, והבריח נכנס לתוכו, וממנו לטבעת, ומן הטבעת לפה השני; נמצאו הבריחים מצפין זהב כשהן תחובין בקרשים. והבריחים הללו מבחוץ היו בולטות, והטבעות והפיפות לא היו נראות בתוך המשכן, אלא כל הכתל חלק מבפנים.

והקמת את המשכן כמשפטו אשר הראית בהר:
ותקים ית משכנא כהלכתיה דאתחזיתא בטורא:
והקמת את המשכן – לאסר שיגמר, הקימהו. הראית בהר – קדם לכן, שאני עתיד ללמדך ולהראותך סדר הקמתו.

פרשת הפרוכת

חמישי

ועשית פרכת תכלת וארגמן ותולעת שני ושש משזר מעשה חשב יעשה אתה פריים:
ותעביד פרוכתא דתכלא וארגנא וצבע זהורי ובוץ שזיר עובד אומן יעביד יתה צורת פרובין:

פרכת – לשון מחצה הוא, ובלשון חכמים: פרגוד, דבר המבדיל בין המלך ובין העם. תכלת וארגמן – כל מין ומין היה כפול, בכל חוט וחוט, ששה חוטין. מעשה חשב – כבד פרשתי, שזו היא אריגה של שתי קירות, והצירוי שמשני עבריה אינו דומין זה לזה. פרובים – ציורין של בריות יעשה בה.

ונתתה אתה על ארבעה עמודי שטים מצפים זהב וניהם זהב על ארבעה אדני כסף:
ותתין יתה על ארבעא עמודי שטין מחופן דהבא וניהון דהבא על ארבעא סמכין דכסף:

ארבעה עמודי – תקועים בתוך ארבעה אדנים, ואנקליות קבועין בהן, עקומין למעלה, להושיב עליהן כלונס שראש הפרכת פרוך בה. והאנקליות הן הנוון, שהרי כמין נוון הן עשויים. והפרכת – ארפה עשר אמות לרחבו של משכן, ורחבה עשר אמות כגבהן של קרשים, פרוסה בשלישית של משכן, שיהא הימנה ולפנים עשר אמות, והימנה ולחוץ עשרים אמה. נמצא בית קדשי הקדשים עשר על עשר, שנאמר: "ונתתה את הפרכת תחת הקרסים", המסבירים את שתי חוברות של יריעות המשכן. ורחב החוברת עשרים אמה; וכשפרשם על גג המשכן, מן הפתח למערב, פלטה בשני שלישי המשכן, והחוברת השנית פסטה שלישו של משכן, והמותר תלוי לאחוריו לכסות את הקרשים.

ונתתה את הפרכת תחת הקרסים והבאת שמה מבית לפרכת את ארון העדות והבדילה הפרכת לכם בין הקדש ובין קדש הקדשים:
ותתין ית פרוכתא תחות פורפיא ותעיל לתמן מגיו לפרוכתא ית ארונא דסהדותא ותפריש פרוכתא לכוון בין קודשא ובין קדש קודשיא:

ונתת את הפפרת על ארון העדת בקדש הקדשים:
ותתין ית כפורתא על ארונא דסהדותא בקדש קודשיא:

ושמת את השלחן מתחיל לפרכת ואת המנורה נכת השלחן על צלע המשכן תימנה והשלחן תתן על צלע צפון:
ותשוי ית פתורא מברא לפרוכתא וית מנרתא לקביל פתורא על סטר משכנא דרומא ופתורא תתין על סטר צפונא:

ושמת את השלחן – שלחן בצפון, משוף מן הכתל הצפוני שתי אמות ומחצה; ומנורה בדרום, משוכה מן הכתל הדרומי שתי אמות ומחצה; ומזבח הזהב נתון כנגד אויר שבין שלחן למנורה, משוף קמעה כלפי המזרח. וכלם נתונים מן חצי המשכן ולפנים. כיצד? ארץ המשכן מן הפתח לפרכת עשרים אמה; המזבח והשלחן והמנורה משוכים מן הפתח לצד מערב עשר אמות.

ועשית מסך לפתח האהל תכלת וארגמן ותולעת שני ושש משזר מעשה רקם:
ותעביד פרסא לתרע משפנא תכלא וארגנא וצבע זהורי ובוץ שזיר עובד צייר:

ועשית מסך – וילון, שהוא מסך פנגד הפתח, כמו "סכת בעדו", לשון מגן. מעשה רקם – הצורות עשויות בו מעשה מחט, כפרצוף של עבר זה כד פרצוף של עבר זה. רקם – שם האמן, ולא שם האמנות; ותרגומו "עובד צייר" ולא "עובד ציור". מדת המסך כמדת הפרכת, עשור אמות על עשור אמות.

ועשית למסך חמשה עמודי שטים וצפית אתם זלב וניהם זהב ויצקת להם חמשה אדני נחשת:
ותעביד לפרסא חמשא עמודי שטין ותחפי תהון דהבא וניהון דהבא ותמיד להון חמשא סמכין דנחשא:

פרשת המזבח

שישי

ועשית את המזבח עצי שטים חמש אמות ארך ותמש אמות רחב רבוע יהיה המזבח ושלוש אמות קמתו:
ותעביד ית מדבחא דאעי שטין חמיש אמין אורכא ותמיש אמין פותיא מרובע יהי מדבחא ותלת אמין רומיה:

ועשית את המזבח וגומר ושלוש אמות קמתו – דברים ככתבן, דברי רבי יהודה. רבי יוסי אומר: נאמר כאן רבוע, ונאמר בפנימי "רבוע", מה להלן – גבהו פי שנים כארכו, אף כאן, גבהו פי שנים כארכו. ומה אני מקים שלש אמות קמתו? משפת סובב ולמעלה.

ועשית קרנתיו על ארבע פנתיו ממנו תהיין קרנתיו וצפית אתו נחשת:
ותעביד קרנהי על ארבע זניתיה מגיה יהוין קרנהי ותחפי יתיה נחשא:

ממנו תהיין קרנתיו – שלא יעשם לבדם ויחברם בו. וצפית אתו נחשת – לכפר על עזות מצח, שנאמר: "ומצחה נחושה".

ועשית סירתיו לדשנו ויעיו ומזרקתיו ומזלגתיו ומחתתיו לכל פליו מעשה נחשת:
ותעביד פסקתירנתיה למספי קטמיה ומגרופנתיה ומזרקוהי וצנורנתיה ומחתינתיה לכל מנוהי תעביד נחשא:

סירתיו – כמין יורות. לדשנו – להסיר דשנו לתוכם. והוא שתרגם אוינקלוס: "למספי קטמיה", לספות הדשן לתוכם. פי יש מלות בלשון עברית, מלה אחת מתחלפת בפתרון לשמש בגין וסתירה, כמו: "נתשרש שרשיה", "אוויל משריש", וחלופו: "ובכל תבואתי תשרש". וכמוהו: "בסעפיה פריה", וחלופו: "מסעף פארה", מפשט סעפיה. וכמוהו: "זה האחרון עצמו", שבר עצמותיו. וכמוהו: "ויסקלהו באבנים", וחלופו: "סקלו מאבן", הסירו אבניה, וכן: "ויעזקהו ונסקלהו". אף כאן, לדשנו – להסיר דשנו; ובלעז אישצינדר"ר. ויעיו – פתרגומו, מגרפות שנוטל בהם הדשן, והן כמין כסוי קדירה של מתכת דק ולו בית נד; ובלעז ודי"ל. ומזרקתיו – לקבל בהם דם הזבחים. ומזלגתיו – כמין אנקליות כפופים, ומכה בהם בבשר ונתחבים בהם, ומתפקין בהם על גחלי המערכה שיהא ממהר שרפתן; ובלעז קרוציני"ש, ובלשון חכמים "צנוריות". ומחתינו – בית קבול יש להם לטל בהן גחלים מן המזבח, לשאתם על מזבח הפנימי לקטרת. ועל שם חתינתן קרויים מחתות, כמו: "לחתות אש מיקוד", לשון שאיבת אש ממקומה; וכן: "הנתתה איש אש בחיקו". לכל פליו – כמו כל פליו.

ועשית לו מכפר מעשה רשת נחשת ועשית על הרשת ארבע טבעת נחשת על ארבע קצותיו:
ותעביד ליה סרדא עובד מצדתא דנחשא ותעביד על מצדתא ארבע עזקו דנחשא על ארבעא סטרוהי:

מכפר – לשון כברה שקורין קריבל"א. כמין לבוש עשוי לו למזבח, עשוי חורין חורין כמין רשת. ומקרא זה מסרס וכה פתרונו: ועשית לו מכפר נחשת מעשה רשת.

ונתתה אתה תחת פרב המזבח מלמטה והיתה הרשת עד חצי המזבח:
ותתין יתה תחות סוביבא דמדבחא מלרע ותיה מצדתא עד פלגות מדבחא:

פרב המזבח – סובב. כל דבר המקיף סביב בעגול קרוי פרב, כמו ששינונו בהפל שוחטיו: אלו הן גלמי פלי עץ, כל שעתידי לשף ולכרפב; והוא כמו שעושין חריצין עגולין בקרשי דפני התבות וספסלי העץ. אף למזבח, עשה חריץ סביבו, והיה רחבו אמה בדפנו, לנוי. והוא לסוף שלש אמות של גבהו, כדברי האומר: גבהו פי שנים כארכו; הא מה אני מקים: "ושלוש אמות קמתו", משפת סובב ולמעלה. אבל סובב להלוח הפהנים לא היה למזבח הנחשת אלא על ראשו, לפנים מקרנותיו, וכן שינונו בזבחים: איזהו פרב? בין קרו לקרו, והיה רחב אמה ולפנים מהן אמה של הלוח רגלי הפהנים; שתי אמות הללו קרויים פרב. ונדדקנו שם, והפתיב: תחת פרב המזבח מלמטה? למדנו שהפרב בדפנו הוא, ולבוש המכפר תחתיו. ותריץ המתרץ, תרי הו: חד לנוי, וחד לפהנים דלא ישתרגו. זה שבדפן – לנוי הנה, ומתחתיו הליבוש המכפר, והגיע רחבו עד חצי המזבח; נמצא שהמכפר רחב אמה, והוא היה סימן לחצי גבהו, להבדיל בין דמים העליונים לדמים הסחתונים. וכנגדו עשוי למזבח בית עולמים חגורת חוט הסקרא באמצעו. וכבש שהיו עולין בו, אף על פי שלא פרושו בענין זה, כפר שמענו

בפרשת "מזבח אדמה תעשה לי": "ולא תעלה במעלות", לא תעשה לו מעלות בפכש שלו אלא ככש חלק; למדנו שהיה לו ככש. כך שנינו במכילתא. ומזבח אדמה הוא מזבח הנחשת, שהיו ממלאין חללו אדמה במקום הנתינו, והככש היה בדרום המזבח מבדל מן המזבח מלא חוט השערה, ונגליו מגיעין עד אמה סמוך לקלעי הקצר שבדרום, כדברי האומר עשר אמות קומתו. ולדברי האומר: דברים ככתבו, שלש אמות קומתו – לא היה ארך הככש אלא עשר אמות; כך מצאתי במשנת ארבעים ומשע מדות. וזה שהיה מבדל מן המזבח מלא החוט, במסכת זבחים למדנוה מן המקרא.

ועשית בדים למזבח בדי עצי שטים וצפית אתם ונחשת:
ותעביד אריחא למדבחה אריחי דאעי שטין ותחפי ונחשת:
יתהון נחשא:

והובא את בדיו בטבעת והיו הבדים על-שתי צלעות המזבח בשאת אתו:
ונעיל ית אריחיהו בעזקתא ויהון אריחיה על תרין סטרי מדבחה במטל יתיה:

בטבעות – בארבע טבעות שנעשו למכבר.

נבוב לחת תעשה אתו פאשר הראה אתה בקר גן יעשו:
חליל לוחין תעביד יתיה כמא דאחזי יתה בטורא כן יעבדון:

נבוב לחת – כתרגומו, "חליל לוחין": לוחות עצי שטים מפל צד, והחלל באמצע; ולא יהא פלו עץ אחד ושיהא עביו חמש אמות על חמש אמות, כמין סדן.

פרשת הקצר

שביעי

ועשית את חצר המשכן לפאת נגב-תימנה קלעים ולחצר שש משזר מאה באמה ארך לפאה האחת:
ותעביד ית דרת משכנא לרוח עיבר דרומא סרדי לדרתא דבוץ שזיר מאה אמין אורכא לרוחא חדא:

קלעים – עשוין כמין קלעי ספינה, נקבים נקבים מעשה קליעה, ולא מעשה אורג. ומרגומו "סרדיו", כתרגומו של "מכבר" המתרגם "סרדא", לפי שהו מגבין ככברה. לפאה האחת – כל הרוח קרוי פאה.

ועמדיו עשרים ואדניהם עשרים נחשת וני העמדים ונחשקיהם כסף:
ועמודיהו עשרין וסמכיהון עשרין דנחשא וני עמודיהו וכבושיהון כסף:

ועמדיו עשרים – חמש אמות בין עמוד לעמוד. ואדניהם – של העמודים נחשת. האדנים יושבים על הארץ, והעמודים תקועים לתוכן. היה עושה כמין קננדסין שקורין פל"ש, ארכן ששה טפחים ורחבן שלשה, וטבעת נחשת קבועה בו באמצעו, וכורך שפת הקלע סביביו במיתרים כנגד כל עמוד ועמוד, ותולה הקננדס דרך טבעתו באנקליות שבועמוד העשוי כמין וי"ו, ראשו וקורף למעלה וראשו אחד תקוע בעמוד, כאותן שעושים להציב דלתות שקורין גונ"ש. ורחב הקלע תלוי מלמטה, והיא קומת מחצות הקצר. וני העמודים – הם האנקליות. ונחשקיהם – מקפות היו העמודים בחוטי כסף סביב, ואיני יודע אם על פני כלם, אם בראשם, ואם באמצעם; אך יודע אני שחשוק לשון חגורה, שפך מצינו בפילגש בגבעה: "ועמו צמד חמורים חבושים", תרגומו חשוקים.

וכן לפאת צפון בארך קלעים מאה ארך ועמדו עשרים ואדניהם עשרים נחשת וני העמדים ונחשקיהם כסף:
וכן לרוח צפונא באורכא סרדי מאה אורכא ועמודיהו עשרין וסמכיהון עשרין דנחשא וני עמודיהו וכבושיהון כסף:

ורחב הקצר לפאת-ים קלעים חמשים אמה עמדיהם עשרה ואדניהם עשרה:
ופותיא דדרתא לרוח מערבא סרדי חמשים אמין עמודיהון עשרה וסמכיהון עשרה:

ורחב הקצר לפאת קדמה מזרחה חמשים אמה:
ופותיא דדרתא לרוח קדומא מדנחא חמשים אמין:

לפאת קדמה מזרחה – פני המזרח. קדם לשון פנים, אחר לשון אחרים; לפיכך המזרח קרוי קדם, שהוא פנים, ומערב קרוי אחר, כמה דאת אמר: "הים האחרון", "נמא מערבא". חמשים אמה – אותן חמשים אמה לא היו סתומים כלם בקלעים, לפי ששם הפתח; אלא חמש עשרה אמה קלעים לכתף הפתח מכאן, וכן לכתף השנית; נשאר רחב חלל הפתח בינתיים עשרים אמה, וזהו שנאמר: "ולשער הקצר מסד עשרים אמה", וילון למסד כנגד הפתח, עשרים אמה ארך רחב הפתח.

וחמש עשרה אמה קלעים לכתף עמדיהם שלשה ואדניהם שלשה:
וחמיש עשרי אמין סרדי לעברא עמודיהון תלתא וסמכיהון תלתא:

עמדיהם שלשה – חמש אמות בין עמוד לעמוד: בין עמוד שבראש הדרום, העומד במקצוע דרומית מזרחית, עד עמוד שהוא מן השלשה שבמזרח – חמש אמות, וממנו לשני חמש אמות, ומן השני לשלישי חמש אמות; וכן לפתח השנית. וארבעה עמודים למסד, הרי עשרה עמודים למזרח, כנגד עשרה למערב.

ולפתח השנית חמש עשרה קלעים עמדיהם שלשה ו**ואדניהם שלשה:**
ולעברא תנינא חמיש עשרי סרדין עמודיהון תלתא ו**וסמכיהון תלתא:**

ולישער החצר מסדו עשרים אמה תכלת וארגמן ו**ותולעת שני ושש משזר מעשה רגם עמדיהם** ו**ארבעה ואדניהם ארבעה:**
ולתרע דרתא פרסא עשרין אמין דתכלא וארגונא ו**וצבע זהורי ובוץ שזיר עובד צייר עמודיהון ארבעא** ו**וסמכיהון ארבעא:**

כל עמודי החצר סביב מחשקים פסח וניהם פסח ו**ואדניהם נחשת:**
כל עמודי דרתא סחור סחור מכובשין פסח וניהון ו**פסח וסמכיהון דנחשא:**

כל עמודי החצר סביב וגומר – לפי שלא פרוש ונין נחשוקים ואדני נחשת אלא לצפון ולדרום, אבל למזרח ולמערב לא נאמר ונין נחשוקים ואדני נחשת, לכה בא ולמד כאן.

ארך החצר מאה באמה ורחב חמשים בתמשים ו**וקמה חמש אמות שש משזר ואדניהם נחשת:**
אורכא דרתא מאה אמין ופותיא תמשיין בתמשיין ו**ורומא חמיש אמין דבוץ שזיר וסמכיהון דנחשא:**

ארך החצר – הצפון והדרום שמן המזרח למערב, מאה באמה. ורחב חמשים בתמשים – חצר שבמזרח היתה מרבעת חמשים על חמשים. שהמשכן ארכו שלשים ורחבו עשר; העמיד מזרח פתחו בשפת חמשים החיצונים של ארך החצר, נמצא כלו בתמשים הפנימים, וכלה ארכו לסוף שלשים. נמצאו עשרים אמה רוח לאחוריו בין הקלעים שבמערב ליריעות של אחורי המשכן. ורחב המשכן עשר אמות באמצע רחב החצר, נמצאו לו עשרים אמה רוח לצפון ולדרום מן קלעי החצר ליריעות המשכן, וכן למערב; וחמשים על חמשים חצר לפניו. וקומה חמש אמות – גבה מחצות החצר, והוא רחב הקלעים. ו**ואדניהם נחשת** – להביא אדני המסד. שלא תאמר: לא נאמרו אדני נחשת אלא לעמודי הקלעים, אבל אדני המסד של מין אחר היו; כה נראה בעיני, שלכה חזר ושנאן.

לכל כלי המשכן בכל עבדתו וכל יתדתיו וכל יתדת ו**החצר נחשת:**
לכל מני משפנא בכל פולחניה וכל ספוהי וכל ספי ו**דרתא דנחשא:**

לכל כלי המשכן – שהיו צריכין להקמתו ולהורדתו, כגון מקבות לתקוע יתדות ועמודים. יתדות – כמין נגרי נחשת, עשויון ליריעות האהל ולקלעי החצר, קשורים במיתרים סביב סביב בשפוליהן כדי שלא תהא הרום מגביהתן; ואיני יודע אם תחובין בארץ, או קשורין ותלוין וכבדן מכביד שפולי היריעות שלא ינועו ברוח. ואומר אני ששמן מוכים עליהם שהם תקועין בארץ, לכה נקראו יתדות; ומקרא זה מסיעני: "אהל כל יצען כל יסע יתדתיו לנצח".

ז וְאַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה בְּמַלְכוּת אֶרֶת־חֹשֶׁם־סֹתָא
מִלְד־פָּרַם עֲזָרָא בְּיִשְׂרָאֵל בְּיַעֲזָרְיָה בְּיַחֲלִיקָיָה׃
בְּיִשְׁלֹם בְּיַצְדֹּק בְּיַאֲחִיטוֹב׃ בְּיַאֲמַרְיָה בְּיִ
עֲזָרְיָה בְּיַמְרִיזָת׃ בְּיַזְרַחְיָה בְּיַעֲזִי בְּיַפְקִי׃
בְּיַאֲבִישׁוּעַ בְּיַפִּינְחָם בְּיַאֲלַעְזָר בְּיַאֲחָרֹן
חֶבְהֹן הָרֵאשׁ׃ הוּא עֲזָרָא עָלָה מִבְּבֶל וְהוּא־סֹפֵר
מַהִיר בְּתוֹרַת מֹשֶׁה אֲשֶׁר־נָתַן יְיָ הוֹחֵ אֱלֹהֵי
יִשְׂרָאֵל וַיִּתְּנֵהוּ הַמֶּלֶךְ בְּיַד יְיָ הוֹחֵ אֱלֹהֵי עַלְיוֹ
כָּל בְּקָשָׁתוֹ׃ וַיַּעֲלֵה מִבְּנֵי־יִשְׂרָאֵל וּמִן־הַכֹּהֲנִים
וְהַלְוִיִּם וְהַמְשֻׁרְרִים וְהַשְּׁעָרִים וְהַנְּתִינִים אֶל־
יְרוּשָׁלַם בְּשָׁנַת־שִׁבְעַ לְאַרְתַּחֲשֶׁסְתָּא הַמֶּלֶךְ׃
וַיָּבֵא יְרוּשָׁלַם בַּחֹדֶשׁ הַחֲמִישִׁי הִיא שְׁנַת
הַשְּׁבִיעִית לַמֶּלֶךְ׃ כִּי בְּאַחַד לַחֹדֶשׁ הָרֵאשׁוֹן
הוּא יֹסֵד הַמַּעֲלָה מִבְּבֶל וּבְאַחַד לַחֹדֶשׁ הַחֲמִישִׁי
בָּא אֶל־יְרוּשָׁלַם בְּיַד־אֱלֹהֵי הַטּוֹבָה עָלָיו׃ כִּי
עֲזָרָא חֵכִין לְבָבוֹ לְדַרְשׁ אֶת־תּוֹרַת יְיָ הוֹחֵ
וְלַעֲשׂוֹת וּלְלַמֵּד בְּיִשְׂרָאֵל חֶק וּמִשְׁפָּט׃ וַיְזַח
פְּרָשָׁנוֹן הַנְּשֻׁתָּוֹן אֲשֶׁר נָתַן הַמֶּלֶךְ אֶרֶת־חֹשֶׁם־סֹתָא
לְעֲזָרָא חֶבְהֹן הַסֹּפֵר סֹפֵר דְּבָרֵי מִצְוֹתֵי־הוֹחֵ
וְחֻקֵּי עַל־יִשְׂרָאֵל׃ אֶרֶת־חֹשֶׁם־סֹתָא מֶלֶךְ מַלְכֵי־אֵל
לְעֲזָרָא כְּהֵנָּה סֹפֵר דָּתָא דִּי־אֵלֵהּ שְׁמִיָּא גְּמִיר
וּבְעֻנָת׃ מְנַי שִׁים טַעַם הוּא כְּלִמְתַּנְדָּב
בְּמַלְכוּתֵי מוֹעֲמָא יִשְׂרָאֵל וּכְהַנּוּחֵי וְלִוְיָא לְמַחֲדָּה
לִירוּשָׁלַם עֲמֻדָּה יְהוָה׃ כִּי לִקְבֹּל הוּא מוֹן־קָדָם
מִלְפָּא וְשִׁבְעַת יַעֲטָהּ שְׁלִיחַ לְבַקְרָה עַל־יְהוּד
וְלִירוּשָׁלַם בְּדַת אֶלְהָהּ דִּי בִידָהּ׃ וְלַחִיבְלָה כְּסָפָה
וְדַחֲב דִּי־מִלְפָּא וַיַּעֲטוּהוּ הַתְּנַדְּבוֹ לְאַלֵּהּ יִשְׂרָאֵל
דִּי בִירוּשָׁלַם מוֹשְׁבָנָה׃ וְכָל כְּסָפָה וְדַחֲב דִּי
תַּחֲשִׁיפָה כָּל מְדִינַת כָּבֵל עִם הַתְּנַדְּבוֹת עֲמָא
וּכְהֵנָּה מִתְּנַדְּבוֹן לְבֵית אֶלְהָהּ דִּי בִירוּשָׁלַם׃
כִּי לִקְבֹּל דְּנָה אֶסְפְּרָנָא תְּקֵנָּה בְּכַסְפָּא דְּנָה
תּוֹרִין דְּכָרִין אֲמָרִין וּמְנַחֲתָהוֹן וְנִסְפִּיחֹן
וְתִקְרַב הַמּוֹ עַל־מִדְּבַחַה דִּי בֵּית אֶלְהָהּ דִּי
בִירוּשָׁלַם׃ וְזֵה הוּא עֲלִיךְ עֲלֶיךָ וְעַל־אֲחֶיךָ אַחִיד
יֵיטֵב בְּשָׂאֵר כְּסָפָא וְדַחֲבָה לְמַעַבְדַּ פְּרַעוֹת

אֶלְהָהּ תַּעֲבֹדוּן׃ וְזֵה אֲנִי דִי־מִתְיַחֲבִין לְךָ
לְפָלְחוֹן בֵּית אֶלְהָהּ הַשְּׁלָם קָדָם אֵלֵהּ יְרוּשָׁלַם׃
וּשְׂאֵר חֲשׁוֹת בֵּית אֶלְהָהּ דִּי יִפְלַלְךָ לְמִנְתָּן
תִּנְתָּן מוֹן־בֵּית גְּנָזֵי מִלְפָּא׃ וְזֵה אֲנִי
אֶרֶת־חֹשֶׁם־סֹתָא מִלְפָּא שִׁים טַעַם לְכָל גְּזַבְרֵיָּא דִּי
בְּעֵבֶר נַהֲרָה דִּי כְּלִדֵּי יִשְׂאֲלָנְכוֹן עֲזָרָא כְּהֵנָּה
סֹפֵר דָּתָא דִּי־אֵלֵהּ שְׁמִיָּא אֶסְפְּרָנָא יַתְעַבְדַּ׃
וְעַד־כְּסָפָה פְּכָרִין מָאָה וְעַד־חֲנֻטִין פּוֹרִין מָאָה
וְעַד־חֲמַר בַּתִּין מָאָה וְעַד־פְּתִין מוֹשָׁה מָאָה
וּמִלְחָה דִּי־לָא כְּתָב׃ כִּי לִדֵּי מוֹן־טַעַם אֵלֵהּ
שְׁמִיָּא יַתְעַבְדַּ אֲדַרְזָּא לְבֵית אֵלֵהּ שְׁמִיָּא דִּי
לְמָה לְהוּא קָצָף עַל־מַלְכוּת מִלְפָּא וּבְנֻחֵי׃
וְזֵה מִחוֹדְעִין דִּי כְּלִפְתָּנָא וְלִוְיָא זְמָרֵיָּא
תְּרַעֲיָא נְתִינָא וּפְלַחֵי בֵּית אֶלְהָא דְּנָה מְנַדָּה
כָּל וְחֶלְדָּה לָא שְׁלִיט לְמִרְמָא עֲלֵיהֶם׃ וְזֵה
עֲזָרָא כְּחַכְמַת אֶלְהָהּ דִּי־בִידָהּ מְנַי שְׁפָטִין
וְדִינִין דִּי־לְחֹוֹן דֵּאנִין דֵּאִינִין לְכָל־עַמָּא דִּי
בְּעֵבֶר נַהֲרָה לְכָל־יְדֵיעֵי דָּתֵי אֶלְהָהּ וְדִי לָא יָדַע
תְּחוֹדְעִין׃ וְכָל־דִּי־לָא לְהוּא עֲבַד דָּתָא דִּי־אֶלְהָהּ
וְדָתָא דִּי מִלְפָּא אֶסְפְּרָנָא דִּינָה לְהוּא מִתְעַבְדַּ
מְנַה חֵן לְמוֹת חֵן לְשֵׁרְשׁוֹ לְשֵׁרְשֵׁי חֵן־לְעַנְשׁ
נְכַסִּין וְלֵאסוּרִין׃ בְּרוּךְ יְיָ הוֹחֵ אֱלֹהֵי אֲבֹתֵינוּ
אֲשֶׁר נָתַן כְּזֹאת כָּלֵב הַמֶּלֶךְ לְפָאֵר אֶת־בֵּית
יְיָ הוֹחֵ אֲשֶׁר בִּירוּשָׁלַם׃ וְעַל־יְהוָה חֲטָאֵי־חֶסֶד לְפָנֵי
הַמֶּלֶךְ וַיַּעֲזִיב וּלְכָל־שָׂרֵי הַמֶּלֶךְ הַגְּבָרִים וְאֲנִי
הַתְּחֻקְתִּי בְּיַד־יְיָ הוֹחֵ אֱלֹהֵי עַלְיוֹ וְאַקְבָּצָה
מִיִּשְׂרָאֵל רֵאשִׁים לְעֹלֹת עַמּוּי׃

ח וְאַלֵּה רָאשֵׁי אֲבֹתֵיהֶם וְהַתִּיחֶשֶׁם הָעֲלִים עַמּוּי
בְּמַלְכוּת אֶרֶת־חֹשֶׁם־סֹתָא הַמֶּלֶךְ מִבְּבֶל׃ מִבְּנֵי
פִינְחָס גְּרָשָׁם מִבְּנֵי אִיתְמָר דְּנִיָּאל מִבְּנֵי דָוִד
חֲטוּשׁ׃ מִבְּנֵי שְׁכַנְיָה מִבְּנֵי פְּרַעֲשׁ זְכַרְיָה וְעַמּוּ
הַתִּיחֶשׁ לְזְכָרִים מָאָה וְחַמְשִׁים׃ מִבְּנֵי פַחַת
מוֹאָב אֲלִיהוּעִינֵי בְּיַזְרַחְיָה וְעַמּוּ מְאֹתִים
הַזְּכָרִים׃ מִבְּנֵי שְׁכַנְיָה בְּיַחֲזִיזְאֵל וְעַמּוּ שְׁלֹשׁ
מְאֹת הַזְּכָרִים׃ וּמִבְּנֵי עֲדִין עֲבַד בְּיַזְרַחְיָה

וְעָמְדוּ חַמְשֵׁים הַזְּכָרִים: וּמִבְּנֵי עֵילָם יִשְׁעִיָּה בֶן־
עֵתֶלְיָה וְעָמְדוּ שִׁבְעִים הַזְּכָרִים: וּמִבְּנֵי שְׁפֹטָיָה
זְבַדְיָה בֶן־מִיכָאֵל וְעָמְדוּ שְׁמֹנִים הַזְּכָרִים: מִבְּנֵי
יֹאָב עֲבַדְיָה בֶן־יְחִיאֵל וְעָמְדוּ מֵאֲתָיִם וּשְׁמֹנֶה
עָשָׂר הַזְּכָרִים: וּמִבְּנֵי שְׁלֹמִית בֶּן־יוֹסֵפִיָּה וְעָמְדוּ
מֵאָה וְשָׁשִׁים הַזְּכָרִים: וּמִבְּנֵי בְבִי זְכַרְיָה בֶן־
בְּבִי וְעָמְדוּ עָשָׂרִים וּשְׁמֹנֶה הַזְּכָרִים: וּמִבְּנֵי
עֲזָרָה יוֹחָנָן בֶּן־חֻקְטָן וְעָמְדוּ מֵאָה וְעֶשְׂרֵה
הַזְּכָרִים: וּמִבְּנֵי אֲדֹנִיקָם אַחֲרָנִים וְאַלְהָה
שְׁמוֹתָם אֶל־פֶּלֶט יַעֲיָאֵל וְשִׁמְעִיָּה וְעַמְהָם שְׁשִׁים
הַזְּכָרִים: וּמִבְּנֵי בְגוּי עֹתִי וְזָבוֹד וְזָבוֹר וְעָמְדוּ
שִׁבְעִים הַזְּכָרִים: וְאַקְבָצָם אֶל־חֲנָהֵר תְּבַא אֶל־
אֲחִיָּא וְנַחְנָה שָׁם יָמִים שְׁלֹשָׁה וְאַבְיָנָה בָּעַם
וּבְכַהֲנָיִם וּמִבְּנֵי לְוִי לֹא־מִצְאָתִי שָׁם: וְאַשְׁלַחָה
לְאַלְיָעָזָר לְאַרְיָאֵל לְשִׁמְעִיָּה וְלֹאֲלֹנְתָן וְלִירִיב
וְלֹאֲלֹנְתָן וְלֹנְתָן וְלֹזְכַרְיָה וְלִמְשָׁלִם רֵאשִׁים
וְלִירִיב וְלֹאֲלֹנְתָן מִבְּנֵינִים: וְאוֹצֵאָה וְאַצְוָה
אוֹתָם עַל־אֲדָוִי הָרֵאשׁ בְּכֶסֶף־יָא הַמְּקוֹם וְאַשְׁיִמְתֶּם
בְּפִיָּהֶם דְּבָרִים לְדַבֵּר אֶל־אֲדָוִי אַחֲיו הַנְּתוּנִים
הַנְּתִינִים בְּכֶסֶף־יָא הַמְּקוֹם לְהַבִּיא־לָנוּ מִשְׁרָתִים
לְבַיִת אֱלֹהֵינוּ: וְיָבִיאוּ לָנוּ כִּידָא־לְחֵינוּ
הַטּוֹבָה עַל־נוֹ אִישׁ שְׂכָל מִבְּנֵי מַחְלֵי בֶן־לְוִי בֶן־
יִשְׂרָאֵל וְשִׁרְבִיָּה וּבְנָיו וְאַחֲיו שְׁמֹנֶה עָשָׂר:
וְאֶת־יְחִשְׁבִיָּה וְאֶת־וִשְׁעִיָּה מִבְּנֵי מִרְרִי אַחֲיו
וּבְנֵיהֶם עָשָׂרִים: וּמִן־הַנְּתִינִים שִׁנְתָן דָּוִד
וְהַשָּׂרִים לְעֲבַדַת הַלְוִיִּם נְתִינִים מֵאֲתָיִם וְעָשָׂרִים
כֻּלָּם נִקְבְּוּ בְּשִׁמּוֹת: וְאַקְרָא שָׁם צוֹם עַל־חֲנָהֵר
אֲחִיָּא לְהַתְּעַנּוֹת לְפָנַי אֱלֹהֵינוּ לְבַקֵּשׁ מִפְּנֵינוּ
דְּרָךְ יִשְׂרָאֵל לָנוּ וְלִטְפָנוּ וְלְכָל־רִבּוֹשָׁנוּ: כִּי
בִשְׁתֵּי לְשָׂאוֹל מִן־הַמֶּלֶךְ חָיִל וּפְרָשִׁים לְעֲזָרָנוּ
מֵאוֹיֵב בְּדָרָךְ כִּי־אֲמַרְנוּ לְמֶלֶךְ לֵאמֹר יְדִי
אֱלֹהֵינוּ עַל־כֵּן לִי־מִבְּקָשׁוֹ לְטוֹבָה וְעִזּוֹ וְאֲפֹ
עַל כֵּן לְעֲזָבוֹ: וְנִצְוָמָה וּנְבַקֵּשׁהּ מֵאֱלֹהֵינוּ
עַל־זֹאת וַיַּעֲתֵר לָנוּ: וְאַבְדִּילָה מִשְׁרֵי כַּהֲנָיִם
שָׁנִים עָשָׂר לְשִׁרְבִיָּה חִשְׁבִיָּה וְעַמְהָם מֵאֲחֵיהֶם

עֶשְׂרֵה: וְאַשְׁקוּלָה וְאַשְׁקָלָה לָהֶם אֶת־הַכֶּסֶף
וְאֶת־הַזָּהָב וְאֶת־הַכֶּלִּים תְּרוּמַת בַּיִת אֱלֹהֵינוּ
הַחַרְיָמוֹ הַמֶּלֶךְ וַיַּעֲצִו וְשָׁרְיוֹ וְכָל־יִשְׂרָאֵל
הַנִּמְצָאִים: וְאַשְׁקָלָה עַל־יָדָם כֶּסֶף כַּפָּרִים שְׁשִׁי
מֵאֹת וְחַמְשִׁים וְכָל־כֶּסֶף מֵאָה לְכַפָּרִים זָהָב
מֵאָה כֶּסֶף: וְכַפָּרֵי זָהָב עֶשְׂרִים לְאַדְרִכְנָיִם אֶלְף
וְכָלִי נְחֹשֶׁת מִצָּהָב טוֹבָה שְׁנַיִם חֲמוּדַת כְּזָהָב:
וְאַמְרָה אֱלֹהִים אַתֶּם קָדֵשׁ לִי־הוּא וְהַכֶּלִּים קָדֵשׁ
וְהַכֶּסֶף וְהַזָּהָב נְדָבָה לִי־הוּא אֱלֹהֵינוּ אֲבֹתֵיכֶם:
וְשִׁקְרוּ וְשִׁמְרוּ עַד־תִּשְׁקְלוּ לְפָנַי שְׂרֵי כַּהֲנָיִם
וְהַלְוִיִּם וְשְׂרֵי־הַאֲבוֹת לְיִשְׂרָאֵל בִּירוּשָׁלַם
הַלְשָׁבוֹת בַּיִת יְהוָה: וְקָבְלוּ כַּהֲנָיִם וְהַלְוִיִּם
מִשְׁקַל הַכֶּסֶף וְהַזָּהָב וְהַכֶּלִּים לְהַבִּיא לְיִרוּשָׁלַם
לְבַיִת אֱלֹהֵינוּ: וְנִסְעָה מִנְּהַר אֲחִיָּא בְּשָׁנִים
עָשָׂר לְחֹדֶשׁ הָרֵאשִׁוֹן לְלֶכֶת יְרוּשָׁלַם וַיְדִי־
אֱלֹהֵינוּ חֵיתָה עַל־נוֹ וַיַּצִּילָנוּ מִכַּף אוֹיֵב וְאוֹרֵב
עַל־חֲדָרָךְ: וְנִבְּוֵא יְרוּשָׁלַם וְנִשָּׁב שָׁם יָמִים
שְׁלֹשָׁה: וּבַיּוֹם הַרְבִּיעִי נִשְׁקַל הַכֶּסֶף וְהַזָּהָב
וְהַכֶּלִּים בְּבַיִת אֱלֹהֵינוּ עַל יַד־מִרְמוֹת בֶּן־
אוּרִיָּה הַכֹּהֵן וְעָמְדוּ אֶלְעָזָר בֶּן־פִּינְחָס וְעַמְהָם
יּוֹזָבֵד בֶּן־יִשׁוּעַ וְנוֹעַדְיָה בֶן־בְּנָיִם הַלְוִיִּם:
וּבְמִסְפָּר בְּמִשְׁקַל לְכָל וַיִּפְתַּח כֶּן לְיַחְמֹשׁקַל
בָּעֵת הַחַיָּא: וְהַכֶּסֶף מִחֶשְׁבֵי כְּנִי־חֲגוּלָה
הַקְּרִיבוּ עֹלוֹת | לֹא־לְהוֹי יִשְׂרָאֵל פָּרִים שְׁנַיִם־
עָשָׂר עַל־כֵּן לְיִשְׂרָאֵל אֵילִים | תִּשְׁעִים וְשִׁשָּׁה
כַּבָּשִׁים שִׁבְעִים וְשִׁבְעָה צְפִירֵי חֲטָאֵת שְׁנַיִם
עָשָׂר כֶּלֶל עוֹלָה לִי־הוּא: וַיִּתְּנוּ | אֶת־דָּדָתִי
הַמֶּלֶךְ לְאַחֲשֹׁדְרָפְנִי הַמֶּלֶךְ וּפְחֹזוֹת עֶבֶר הַנְּהַר
וְנִשְׂאוּ אֶת־הָעֵם וְאֶת־בַּיִת הָאֱלֹהִים:

ט וְכַבְּלוֹת אֱלֹהֵי נְגִשׁוּ אֵלַי הַשָּׂרִים לֵאמֹר לֹא־
נִבְדְּלוּ הָעַם יִשְׂרָאֵל וְכַהֲנָיִם וְהַלְוִיִּם מִעַמִּי
הָאֲרָצוֹת פֶּתַעֲבַתִּיהֶם לְפָנַעֲנִי חַחֲתִי הַפְּרָזִי
הַיְבוּסִי הַעַמְזוּלִי הַמֵּאֲבִי הַמִּצְרִי וְהָאֲמָרִי: כִּי־
נִשְׂאוּ מִבְּנֵיהֶם לָהֶם וְלְבְנֵיהֶם וְהַתְּעַרְבוּ זָרַע
הַקָּדֵשׁ בְּעַמִּי הָאֲרָצוֹת וַיְדִי הַשָּׂרִים וְהַסְּגָנִים

הִיתָה בַּמַּעַל הַזֶּה רֹאשׁוֹנָה: וּכְשֶׁמָּעַי אֶת־
הַדָּבָר הַזֶּה קִרְעֵתִי אֶת־בְּגָדֵי וּמְעִילִי וְאֶמְרָטָה
מִשְׁעַר רֹאשִׁי וּזְקָנִי וְאֶשְׁבֶּה מְשׁוּמֵם: וְאֵלֹי
יֵאָסְפוּ כָּל חֵרֵד בְּדַבְּרֵי אֱלֹהֵי־יִשְׂרָאֵל עַל מַעַל
הַגּוֹזֵלָה וְאֲנִי יֹשֵׁב מְשׁוּמֵם עַד לְמִנְחַת הָעֶרֶב:
וּבְמִנְחַת הָעֶרֶב קָמַתִּי מִתַּעֲנִיתִי וּבִקְרָעֵי בְּגָדֵי
וּמְעִילִי וְאֶכְרַעַה עַל־כַּרְפִּי וְאֶפְרָשָׁה כַּפֵּי אֱלֹהֵי־
יְהוָה אֱלֹהֵי: וְאֶמְרָה אֱלֹהֵי־יִשְׂרָאֵל וְנִבְלַמְתִּי
לְחַרִּים אֱלֹהֵי־יִשְׂרָאֵל פָּנֵי אֱלֹהֵי פִי עֲוֹנֹתַיִנוּ רַבּוּ
לְמַעַלְהָ רֹאשׁ וְאֶשְׁמַתְנוּ גְדֹלָה עַד לְשָׁמַיִם: מִיָּמֵי
אֲבֹתַיִנוּ אֲנַחְנוּ בְּאֶשְׁמָה גְדֹלָה עַד הַיּוֹם הַזֶּה
וּבְעֹנֹתַיִנוּ גִתְנוּ אֲנַחְנוּ מִלְכֵינוּ כַּחֲלֵינוּ בְיַד |
מִלְכֵי הָאָרְצוֹת בַּחֶרֶב בְּשִׁבְי וּבַבְּזָה וּבַבְּשָׁת
פָּנִים פְּחִיזֵם הַזֶּה: וְעַתָּה בְּמַעַט־רַגְעֵי הִיתָה
תַּחֲנָה מֵאֵת | יְהוָה אֱלֹהֵינוּ לְהִשְׁאִיר לָנוּ
פְּלִיטָה וּלְתַת־לָנוּ יָתֵד בְּמִקּוֹם קִדְשׁוֹ לְהִאִיר
עֵינֵינוּ אֱלֹהֵינוּ וּלְתַתְּנוּ מַחִיָּה מַעַט בְּעַבְדֹתֵנוּ:
בְּיַעֲבָדִים אֲנַחְנוּ וּבְעַבְדֹתֵנוּ לֹא עֲזָבָנוּ
אֱלֹהֵינוּ וַיִּט־עַלֵינוּ חֶסֶד לְפָנֵי מִלְכֵי פָרַס לְתַת־
לָנוּ מַחִיָּה לְרוּלָם אֶת־בֵּית אֱלֹהֵינוּ וּלְהַעֲמִיד
אֶת־חַרְבֹתָיו וּלְתַת־לָנוּ גֵּדֵר בִּיהוּדָה
וּבִירוּשָׁלַם: וְעַתָּה מֵהַנְּאֻמָּר אֱלֹהֵינוּ אַחֲרֵי־
זֹאת כִּי עֲזָבָנוּ מִצֹּדִיקָה: אֲשֶׁר עָזִית בְּיַד
עַבְדֶּיךָ הַנְּבִיאִים לֵאמֹר הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַתֶּם בָּאִים
לְרִשְׁתָּהּ אָרֶץ גְּדוּלָה הִיא בְּגֵדַת עַמִּי הָאֲרָצוֹת
בְּתוֹעֲבֵתֵיהֶם אֲשֶׁר מִלְּאוּהָ מִפֶּה אֱלֹהֵי
בְּטֻמְאָתָם: וְעַתָּה בְּנוֹתֵיכֶם אֶל־תַּתְּנוּ לְבָנֵיהֶם
וּבְנֵתֵיהֶם אֶל־תִּשְׂאוּ לְבָנֵיכֶם וּלְאֶת־דַּרְשׁוּ
שְׁלָמָם וְטוֹבָתָם עַד־עוֹלָם לְמַעַן תַּחֲזִקוּ וְאִבְלַתֶּם
אֶת־טוֹב הָאָרֶץ וְחֹרְשֹׁתֶם לְבָנֵיכֶם עַד־עוֹלָם:
וְאַחֲרַי כֹּל־לַחֲבֹא עֲלֵינוּ בְּמַעֲשֵׂינוּ חֲרָעִים
וּבְאֶשְׁמַתְנוּ הַגְּדֹלָה כִּי | אַתָּה אֱלֹהֵינוּ חֲשַׁבְתָּ
לְמַטָּה מְעֻלָּנוּ וְנָתַתָּה לָנוּ פְּלִיטָה בְּזֹאת:
הַנְּשׁוּב לְהַפֵּר מִצֹּדִיקָה וּלְהַתְּחִיל בְּעַמִּי
חַתְעִבּוֹת הָאֱלֹהִים חֲלוּא תֵּאֲנַפְּבָנוּ עַד־פִּלְהָ לְאִין

שְׂאֲרִית וּפְלִיטָה: יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל צְדִיק
אַתָּה כִּי־נִשְׂאָרְנוּ פְּלִיטָה פְּחִיזֵם הַזֶּה חָנְנוּ לְפָנֶיךָ
בְּאֶשְׁמַתְנוּ כִּי אִין לְעַמּוֹד לְפָנֶיךָ עַל־זֹאת:
י וּבְחַת־פִּלְל עֲזָרָא וּבְחַת־וֹדֵתוֹ בְּכַה וּמִתְנַפֵּל
לְפָנֵי בֵּית הָאֱלֹהִים נִקְבְּצוּ אֱלֹהֵי מִיִּשְׂרָאֵל קָהֵל
רַב־מְאֹד אַנְשִׁים וְנָשִׁים וְיִלְדִים כִּי־בָכוּ הָעָם
הַרְבֵּה־בְּכַה: וַיַּעַן שְׂכַנְיָה בֶן־יְחִיאֵל מִבְּנֵי עוֹלָם
עֵילָם וַיֹּאמֶר לְעֲזָרָא אֲנַחְנוּ מְעֻלָּנוּ בֹא־לְחֵינוּ
וְנִשְׁבַּב נָשִׁים נְכַרְיֹת מִעַמִּי הָאָרֶץ וְעַתָּה יִשְׂרָאֵל
מִקְוֵה לְיִשְׂרָאֵל עַל־זֹאת: וְעַתָּה נְכַרְתִּי־בְרִית
לֹא־לְחֵינוּ לְהוֹצִיא כָּל־נָשִׁים וְהַגּוֹלָד מֵהֶם
בְּעֶצֶת אֱלֹהֵי דָנִי וְהַחֲרָדִים בְּמִצְוֹת אֱלֹהֵינוּ
וּבְתוֹרָה יַעֲשֶׂה: קוּם כִּי־עֲלִיךָ הַדָּבָר וְאֲנַחְנוּ
עִמָּךָ חֹזֵק וְעֹשֶׂה: וַיִּקָּם עֲזָרָא וַיִּשְׁבַּע אֶת־יִשְׂרָאֵל
הַפְּחִיזֵם הַלְוִיִּם וְכָל־יִשְׂרָאֵל לַעֲשׂוֹת כַּדָּבָר הַזֶּה
וַיִּשְׁבַּעוּ: וַיִּקָּם עֲזָרָא מִלְּפָנֵי בֵּית הָאֱלֹהִים וַיִּלְךְ
אֶל־לְשַׁבַּת יְהוֹחָנָן בֶּן־אֵלִישִׁיב וַיִּלְךְ שָׁם לֶחֶם
לֹא־אָכַל וּמַיִם לֹא־שָׁתָה כִּי מֵתֵאֱבֵל עַל־מַעַל
הַגּוֹזֵלָה: וַיַּעֲבִירוּ קוֹל בִּיהוּדָה וּבִירוּשָׁלַם לְכָל
בְּנֵי הַגּוֹזֵלָה לְהִקְבֹּץ יְרוּשָׁלַם: וְכָל אֲשֶׁר לֹא־
יָבֹא לְשִׁלְשֵׁת הַיָּמִים פְּעֻצַת הַשָּׂרִים וְחֻזְקָנִים
יָחָרֵם כֹּל־לִרְכּוֹשׁוֹ וְהוּא יִפְדֹּל מִקְהַל הַגּוֹזֵלָה:
וַיִּקְבְּצוּ כָּל־אֲנָשֵׁי־יְהוּדָה וּבְנֵי־מִן יְרוּשָׁלַם
לְשִׁלְשֵׁת הַיָּמִים הוּא חֲדָשׁ הַתְּשׁוּעִי בְּעֵשְׂרִים
בַּחֲדָשׁ וַיִּשְׁבּוּ כָּל־הָעָם בְּרַחוּב בֵּית הָאֱלֹהִים
מִרְעִידִים עַל־הַדָּבָר וּמֵהַגְּשָׁמִים: וַיִּקָּם עֲזָרָא
חִפְהֵן וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם אַתֶּם מְעַלְתֶּם וְתִשְׁיָבוּ נָשִׁים
נְכַרְיֹת לְחוֹסְפֵי עַל־אֶשְׁמַת יִשְׂרָאֵל: וְעַתָּה תָּנוּ
תּוֹדָה לִי־הַזֶּה אֱלֹהֵי־אֲבֹתֵיכֶם וַעֲשׂוּ רְצוֹנִי
וְחַפְדְּלוּ מִעַמִּי הָאָרֶץ וּמִן־הַנָּשִׁים הַנְּכַרְיֹת:
וַיַּעֲנוּ כֹּל־לְהַקְהֵל וַיֹּאמְרוּ קוֹל גְּדוֹל כֵּן כַּדָּבָר
כַּדָּבָר עֲלֵינוּ לַעֲשׂוֹת: אֲכָל הָעָם רַב וְהָעַת
גְּשָׁמִים וְאִין כַּח לְעַמּוֹד בַּחוּץ וְהַמְּלֹאכָה לֹא־
לְיוֹם אֶחָד וְלֹא לְשָׁנִים כִּי־הִרְפִּינוּ לְפִשַׁע כַּדָּבָר
הַזֶּה: וַיַּעֲמֵד־נָא שָׂרֵינוּ לְכָל־הַקְהֵל וְכָל | אֲשֶׁר

בְּעָרֵינוּ הַחֹשִׁיב נָשִׁים נְכָרִיּוֹת יָבֹא לְעֵתִים
 מִזְמָנִים וְעִמָּהֶם זְקֵנֵי-עִיר וְעִיר וְשֹׁפְטֵיהָ עַד
 לְחֹשִׁיב חֲרוֹן אַפָּיֹא—לְחֵינוּ מִמֶּנּוּ עַד לְדַבֵּר הַזֶּה:
 אַךְ יִזְנֶתָן בְּדַעַשְׁהָאֵל וַיַּחֲזִיחַ בְּדִתְקוּהָ עֲמָדוֹ
 עַל-זֹאת וּמִשְׁלֹם וּשְׁבֹתֵי הַלְוִי עֲזָרָם: ^בוַיַּעֲשׂוּ-כֵן
 בְּנֵי הַגּוֹלָה וַיִּבְדְּלוּ עֲזָרָא חֲבֵהֶן אֲנָשִׁים רַאשֵׁי
 הָאֲבוֹת לְבֵית אֲבֹתָם וְכֻלָּם בְּשִׁמּוֹת וַיֵּשְׁבוּ
 בַּיּוֹם אֶחָד לְחָדָשׁ הָעֲשִׂירִי לְדִרְיוֹשׁ הַדְּבָר:
 וַיִּבְלֹו בְּכָל אֲנָשִׁים הַחֹשִׁיבוּ נָשִׁים נְכָרִיּוֹת עַד
 יוֹם אֶחָד לְחָדָשׁ הַרְּאִשׁוֹן: ^גוַיִּמְצָא מִבְּנֵי
 חֲבֵהֶלֶם אֲשֶׁר הֵשִׁיבוּ נָשִׁים נְכָרִיּוֹת מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל
 בְּיֹדְצָדֶק וְאֶחָיו מַעֲשִׂיָה וְאַלְיָעֶזֶר וַיִּרִיב
 וַגְּדַלְיָה: ^דוַיִּתְּנוּ יָדָם לְהוֹצִיא נָשִׁיהֶם וְאֲשָׁמִים
 אֵיל-צֶאֱן עַל-אֲשָׁמֹתָם: ^הוּמִבְּנֵי אֶמֶר חֲנָנִי
 וְזַבְדִּיָה: ^ווּמִבְּנֵי חָרָם מַעֲשִׂיָה וְאַלְיָה וּשְׁמַעְיָה
 וַיַּחֲיֵאל וְעֹזִיָה: ^זוּמִבְּנֵי פֶשְׁחֹר אֲלִיזָעִינִי
 מַעֲשִׂיָה וּשְׁמַעְיָאֵל נְתַנְאֵל יֹזָבֵד וְאַלְעִשָׁה: ^חוּמִן
 הַלְוִיִּם יֹזָבֵד וּשְׁמַעְי וְקַלְיָה הוּא קְלִיטָא פֶתַח-הָ
 יְהוּדָה וְאַלְיָעֶזֶר: ^טוּמִן-הַמְּשֻׁרְרִים אֲלִישִׁיב וּמִן-
 הַשְּׁעָרִים שָׁלֹם וְטָלָם וְאוּרִי: ^יוּמִיִּשְׂרָאֵל מִבְּנֵי

פָּרְעֹשׁ רַמְיָה וַיִּזְיָה וּמִלְכִּיָה וּמִיִּמֹן וְאַלְעָזָר
 וּמִלְכִּיָה וּבְנֵיהָ: ^{יא}וּמִבְּנֵי עֵילָם מִתַּנְיָה זְכַרְיָה
 וַיַּחֲיֵאל וְעַבְדֵי וַיִּרְמוֹת וְאַלְיָה: ^{יב}וּמִבְּנֵי זְהוּא
 אֲלִיזָעִינִי אֲלִישִׁיב מִתַּנְיָה וַיִּרְמוֹת וְזָבֵד וְעֹזִיָה:
^{יג}וּמִבְּנֵי בְבִי יְהוֹחָנָן חֲנַנְיָה זְבִי עֵתְלִי: ^{יד}וּמִבְּנֵי
 בְּנֵי מִשְׁלֹם מְלוֹךְ וְעַדְיָה יֵשׁוּב וּשְׁאֵל יִרְמוֹת
 וְרִמּוֹת: ^{טו}וּמִבְּנֵי פַחַת מוֹזָב עֲדָנָא וְכֻלָּל בְּנֵיהָ
 מַעֲשִׂיָה מִתַּנְיָה בְּצַלְאֵל וּבְנָוִי וּמִנְשָׁה: ^{טז}וּבְנֵי
 חָרָם אֲלִיזָעֶזֶר יִשָּׂיָה מִלְכִּיָה שְׁמַעְיָה שְׁמַעְוֹן:
^{יז}בְּנֵי־יִמֹן מְלוֹךְ שְׁמַרְיָה: ^{יח}מִבְּנֵי חָשָׁם מִתַּנְיָה
 מִתַּתָּה זָבֵד אֲלִיפְלֹט יִרְמִי מִנְשָׁה שְׁמַעְי: ^{יט}מִבְּנֵי
 בְּנֵי מַעְדֵי עֲמָרָם וְאוּאֵל: ^כבְּנֵיהָ בְדִיָה כְלוּחִי
 כְלוּחֹ: ^{כא}וְנָה מִרְמוֹת אֲלִישִׁיב: ^{כב}מִתַּנְיָה מִתַּנְיָה
 וַיַּעֲשׂוּ וַיַּעֲשׂוּ: ^{כג}וּבְנֵי וּבְנָוִי שְׁמַעְי: ^{כד}וּשְׁלֹמִיָה
 וְנֶתָן וְעַדְיָה: ^{כה}מִכְּנַדְבִי שָׁשִׁי שָׁרִי: ^{כו}עֲזָרָאֵל
 וּשְׁלֹמִיָהוּ שְׁמַרְיָה: ^{כז}שָׁלֹם אֲמַרְיָה יוֹסֵף: ^{כח}מִבְּנֵי
 נָבוּ יַעֲיָאֵל מִתַּתָּה זָבֵד זְבִינָא יְדוּ יְדִי וַיִּזְאֵל
 בְּנֵיהָ: ^{כט}לִיאֵלָה נִשְׂאִי נִשְׂאֹו נָשִׁים נְכָרִיּוֹת
 וַיֵּשׁ מֵהֶם נָשִׁים וַיֵּשִׁימוּ בָנִים:

סֵפֶר נְחֻמָּיָה

א ^אדְּבַרֵי נְחֻמָּיָה בְּיַחְבְּלָה וַיְהִי בְּחֹדֶשׁ-יִפְסֹלוֹ
 שְׁנַת עָשָׂרִים וְאַנִּי חֵיתִי בְּשׁוֹשֵׁן הַבִּירָה: ^בוַיָּבֹא
 חֲנָנִי אֶחָד מֵאֶחָי הוּא וְאֲנָשִׁים מִיְהוּדָה וְאֲשָׁאֵלָם
 עַל-יְהוּדִים הַפְּלִיטָה אֲשֶׁר-נִשְׂאָרוּ מִן-הַשְּׁבִי
 וְעַל-יְרוּשָׁלָּם: ^גוַיֹּאמְרוּ לִי הַנְּשָׂאִים אֲשֶׁר-
 נִשְׂאָרוּ מִן-הַשְּׁבִי שָׁם בְּמַדִּינָה בְּרָעָה גְדֹלָה
 וּבְחֶרֶף וְחֹמֶת יְרוּשָׁלָּם מִכְּרָצַת וּשְׁעָרֶיהָ
 נִצְתוּ בְּאֵשׁ: ^דוַיְהִי כִשְׁמֹעִי אֶת-יְהוּדִים
 הָאֵלֶּה יִשְׁבְּתִי וְאֶבְכֶּה וְאֶת-אֲפֵלָה יָמִים וְאֶחָי צָם
 וּמִתְפַּלֵּל לְפָנָי א—לְהִי הַשְּׁמַיִם: ^הוְאָמַר אֲנִי
 י—הוּא א—לְהִי הַשְּׁמַיִם הָאֵל הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא שְׁמֵר
 הַבְּרִית וְחֹסֵד לְאֶחָיו וְלִשְׁמֵרֵי מִצְוֹתָיו: ^ותְּהִי
 נָא אֲזַנְךָ-קֹשֶׁבֶת וְעֵינֶיךָ פְּתוּחוֹת לְשִׁמְעַע אֵלִי
 תְּפִלַּת עַבְדְּךָ אֲשֶׁר אֲנֹכִי מִתְפַּלֵּל לְפָנֶיךָ הַיּוֹם

יּוֹמָם וְלַיְלָה עַל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עַבְדֶּיךָ וּמִתְוַדָּה עַל-
 חֲטָאוֹת בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר חֲטָאוּ לָךְ וְאַנִּי
 וּבֵית-אֲבִי חֲטָאוּ: ^זתְּכַל חֲבַלְנוּ לָךְ וְלֹא-שְׁמַרְנוּ
 אֶת-הַמִּצְוֹת וְאֶת-הַחֻקִּים וְאֶת-הַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר
 צִוִּית אֶת-יְמוּשָׁה עַבְדְּךָ: ^חזְכַרְנָא אֶת-יְהוָה אֲשֶׁר
 צִוִּית אֶת-יְמוּשָׁה עַבְדְּךָ לֵאמֹר אַתֶּם תִּמְעְלוּ אֲנִי
 אֶפְיִן אַתְכֶם בְּעַמִּים: ^טוּשְׁכַתֶּם אֵלַי וּשְׁמַרְתֶּם
 מִצְוֹתַי וְעֲשִׂיתֶם אִתְּם אִם-יְהִיָה גְדַחְכֶם בְּקִצָּה
 הַשְּׁמַיִם מִשָּׁם אֶקְבְּצֶם וְהַבּוֹאֲתִים וְהַבִּיאוֹתִים
 אֶל-הַמְּקוֹם אֲשֶׁר בְּחָרְתִי לְשִׁבֹן אֶת-שְׁמִי שָׁם:
^יוְהֵם עַבְדֶּיךָ וְעַמְּךָ אֲשֶׁר פָּדִיתָ בְּכַחַךְ הַגָּדוֹל
 וּבִידְךָ הַחֹזֵק: ^{יא}אֲנִי א—רַנִּי תְּהִי נָא אֲזַנְךָ
 קֹשֶׁבֶת אֶל-תְּפִלַּת עַבְדְּךָ וְאֶל-תְּפִלַּת עַבְדֶּיךָ
 הַחֲפָצִים לִירְאָה אֶת-שְׁמֶךָ וְהַצְּלִיחְהֵנָא לְעַבְדְּךָ

היום ותנהו לרחמים לפני האיש הזה ואני
חייתי משקה למלך:

ב ויהי | בחדש ניסן שנת עשרים
לארתחששתא המלך יין לפניו ואשא את-היין
ואתנה למלך ולא-חייתי רע לפניו: ויאמר לי
המלך מדוע | פניך רעים ואתה אינך חולה אין
זה פי-אם רע לב ואירא הרבה מאד: ואמר
למלך המלך לעולם יהיה מדוע לא-ירעו פני
אשר העיר בית-קברות אבתי ושמעיה
אכלו באש: ויאמר לי המלך על-מה-זה אתה
מבקש ואת-פלל אלי-א-לחי השמים: ואמר
למלך אם-על-המלך טוב ואם-ייטב עבדך לפניך
אשר תשלחני אלי-יהודה אל-עיר קברות אבתי
ואבננה: ויאמר לי המלך והשגל | יושבת
אצלו עד-מתי יהיה מחלכך ומתי תשוב וייטב
לפני-המלך וישלחני ואתנה לו זמן: ואומר
למלך אם-על-המלך טוב אגרות ותנו-לי על-
פתות עבר הנחר אשר יעבירוני עד אשר-
אבוא אלי-יהודה: ואגרת אלי-אסף שמר הפרים
אשר למלך אשר יתן-לי עצים לקרות את-
שמעי הפירה אשר-לבית ולחומת העיר ולבית
אשר-אבוא אליו ויתן-לי המלך ביד-א-לחי
הטובה עלי: ואבוא אל-פתות עבר הנחר
ואתנה להם את אגרות המלך וישלח עמי
המלך שרי חיל ופרשים: וישמע סנבלט החרני
וטוביה העבד העמני גירע להם רעה גדלה
אשר-בא אדם לבקש טובה לבני ישראל:
ואבוא אל-ירושלם ואחי-שם ימים שלשה:
ואקום | לילה אני ואנשים מעט עמי ולא-
הגדתי לאדם מה א-לחי נתן אל-לפי לעשות
לירושלם ובהמה אין עמי כי אם-הבהמה
אשר אני רכב בה: ואצאה בשער-הגיא לילה
ואל-פני עין התנין ואל-שער האשפת ואחי
שבר בהומת ירושלם אשר-הם פרוצים
ושמעיה אכלו באש: ואעבר אל-שער העין

ואל-ברכת המלך ואין-מקום לבהמה לעבר
תחתי: ואחי עלה בנחל לילה ואחי שבר
בהומה ואשוב ואבוא בשער הגיא ואשוב:
והסגנים לא ידעו אנה הלכתי ומה אני עשה
וליהודים ולכהנים ולחרים ולסגנים וליתר עשה
המלאכה עד-כן לא הגדתי: ואומר אליהם אתם
ראים הרעה אשר אנחנו בה אשר ירושלם
חרבה ושעריה נפתו באש לכו ונבנה את-
חומת ירושלם ולא-נחיה עוד חרפה: ואגיד
להם את-יד א-לחי אשר-היא טובה עלי ואפי-
דברי המלך אשר אמר-לי ויאמרו נקום ובנינו
ויחזקו ידיהם לטובה: וישמע סנבלט החרני
וטוביה | העבד העמני וגשם הערבי וילעגו לנו
ויבזו עלינו ויאמרו מה-הדבר הזה אשר אתם
עשים העל המלך אתם מרדים: ואשיב אותם
דבר ואומר להם א-לחי השמים הוא יצליח לנו
ואנחנו עבדיו נקום ובנינו ולכם אין-חלק
וצדקה וזכרון בירושלם:

ג ויקם אלישיב הכהן הגדול ואחיו הכהנים
ויבנו את-שער הצאן המה קדשוהו ויעמדו
דלתתיו ועד-מגדל המאה קדשוהו עד מגדל
חננאל: ועל-ידו בנו אנשי ירחו ועל-ידו בנה
זפור בן-אמרי: ואת שער הדגים בנו בני
הסנאה המה קדוהו ויעמדו דלתתיו מנעוליו
ובריחיו: ועל-ידם החזיק מרמות בן-אוריח בן-
הקוזן ועל-ידם החזיק משלם בן-ברכיה בן-
משויבאל ועל-ידם החזיק צדוק בן-בענא: ועל-
ידם החזיקו התקועים ואדיריהם לא-הביאו
צורם בעבדת אדניהם: ואת שער הישנה
החזיקו יודע בן-פסח ומשלם בן-בסוריה המה
קדוהו ויעמדו דלתתיו ומנעוליו ובריהיו: ועל-
ידם החזיק מלטיה הנבעני ודודן המרנתי אנשי
גבעון והמצפה לכסא פחת עבר הנחר: על-ידו
החזיק עזיאל בן-חרתיה צורפים ועל-ידו החזיק
חנניה בן-הרקחם ויעזבו ירושלם עד החומה

הַרְחַבְתָּ: וְעַל־יָדָם הַחֲזִיק רַפְיָה בְּיָחוּר שֶׁר הָצִי
פֶלֶךְ יְרוּשָׁלָּיִם: וְעַל־יָדָם הַחֲזִיק יָדִיה בְּיָחוּר וּמִן
וַנִּגְדַּ בֵּיתוֹ וְעַל־יָדוֹ הַחֲזִיק חַטּוּשׁ בְּיָחוּר שְׂבָנִיה:
מִדָּה שְׂנִית הַחֲזִיק מִלְּפִיָּה בְּיָחוּר וְחַטּוּשׁ בְּיָ
פָּחַת מוֹאֵב וְאֵת מִגְדָּל הַתְּנֹרִים: וְעַל־יָדוֹ
הַחֲזִיק שְׁלוֹם בְּיָחוּר שֶׁר הָצִי פֶלֶךְ יְרוּשָׁלָּיִם
הוּא וּבְנֹתָיו: אֵת שֶׁר הָגִיָּא הַחֲזִיק חֲנוּן
וַיִּשְׁבִּי זָנוּחַ הַמָּה בְּנוֹהוּ וַיַּעֲמִידוּ דְלֹתָיו
מִנְעָלָיו וּבְרִיחוֹ וְאֶלֶף אֶמָּה בַּחוּמָה עַד שֶׁר
הַשְּׁפוֹת: וְאֵת | שֶׁר הָאֲשָׁפוֹת הַחֲזִיק מִלְּפִיָּה
בְּיָחוּר שֶׁר פֶּלֶךְ בֵּית־הַכֶּהֱנִים הוּא יְבָנְנוּ וַיַּעֲמִיד
דְלֹתָיו מִנְעָלָיו וּבְרִיחוֹ: וְאֵת שֶׁר הָעֵין
הַחֲזִיק שְׁלוֹן בְּיָחוּר לִיְחֹזֵה שֶׁר פֶּלֶךְ הַמְצַפָּה הוּא
יְבָנְנוּ וַיַּטְלִימוּ וַיַּעֲמִיד דְלֹתָיו מִנְעָלָיו וּבְרִיחוֹ
וְאֵת חוּמַת בְּרַכַּת הַשְּׁלַח לְגַן־הַמִּלֻּךְ וְעַד־
הַמְעַלְלוֹת הַיּוֹרְדוֹת מֵעִיר דָּוִד: אַחֲרָיו הַחֲזִיק
נַחֲמִיָּה בְּיָחוּר שֶׁר הָצִי פֶלֶךְ בֵּית־צוּר עַד־
נִגְדַּ קִבְרֵי דָוִד וְעַד־הַבְּרַכָּה הַעֲשׂוּיָה וְעַד בֵּית
הַגְּבָרִים: אַחֲרָיו הַחֲזִיק הַלְוִיִּם רַחוּם בְּיָחוּר
עַל־יָדוֹ הַחֲזִיק חַשְׁבִּיָּה שְׂרִי־חַצִּי־פֶלֶךְ קַעֲיִלָּה
לְפִלְבּוֹ: אַחֲרָיו הַחֲזִיק אַחִיָּהם בְּיָחוּר הַחֲנַדָּד
שֶׁר הָצִי פֶלֶךְ קַעֲיִלָּה: וַיַּחֲזִק עַל־יָדוֹ עֶזֶר בְּיָ
יְשׁוּעַ שֶׁר הַמְצַפָּה מִדָּה שְׂנִית מִנְעָד עֶלֶת הַנֶּשֶׁק
הַמְקַצֵּעַ: אַחֲרָיו הַחֲרָה הַחֲזִיק בְּרֹדֶף בְּיָחוּר מִדָּה
שְׂנִית לְמִן־הַמְקַצֵּעַ עַד־פֶּתַח בֵּית אֱלִישִׁיב הַבְּחַן
הַגְּדוֹל: אַחֲרָיו הַחֲזִיק מִרְמוֹת בְּיָחוּר בְּיָחוּר
הַקּוֹץ מִדָּה שְׂנִית מִפֶּתַח בֵּית אֱלִישִׁיב וְעַד־
תְּכֵלִית בֵּית אֱלִישִׁיב: וְאַחֲרָיו הַחֲזִיק הַכְּהֵנִים
אֲנָשֵׁי הַכֶּכֶר: אַחֲרָיו הַחֲזִיק בְּנִימֹן וְחַטּוּשׁ נִגְדַ
בֵּיתָם אַחֲרָיו הַחֲזִיק עֲזָרְיָה בְּיָחוּר שְׂבָנִיה
אֶצֶּל בֵּיתוֹ: אַחֲרָיו הַחֲזִיק בְּנֹוֹי בְּיָחוּר מִדָּה
שְׂנִית מִבֵּית עֲזָרְיָה עַד־הַמְקַצֵּעַ וְעַד־הַפְּנֵה:
פֶּלֶל בְּיָחוּר מִנְעָד הַמְקַצֵּעַ וְהַמְגְדָּל הַיּוֹצֵא
מִבֵּית הַמִּלֻּךְ הָעֵלְיוֹן אֲשֶׁר לַחֲצַר הַמַּטְרָה אַחֲרָיו
פָּרִיָּה בְּיָחוּר: וְהַנְּתִינִים הָיוּ יֹשְׁבִים בְּעַפְלָ

עַד נִגְדַ שֶׁר הַמִּלֻּךְ וְהַמְגְדָּל הַיּוֹצֵא:
אַחֲרָיו הַחֲזִיקוּ הַתְּקַעִים מִדָּה שְׂנִית מִנְעָד
הַמְגְדָּל הַגְּדוֹל הַיּוֹצֵא וְעַד חוּמַת הָעַפְלָ: מִעַל |
שֶׁר הַסּוֹפִים הַחֲזִיקוּ הַכְּהֵנִים אִישׁ לְנִגְדַ בֵּיתוֹ:
אַחֲרָיו הַחֲזִיק צְדוּק בְּיָחוּר נִגְדַ בֵּיתוֹ וְאַחֲרָיו
הַחֲזִיק שְׂמַעְיָה בְּיָחוּר שֶׁר הַמְגְדָּל הַיּוֹצֵא:
אַחֲרָיו הַחֲזִיק חֲנַנְיָה בְּיָחוּר שְׂבָנִיה וְחֲנוּן בְּיָחוּר
הַשְּׂשִׁי מִדָּה שְׂנִית אַחֲרָיו הַחֲזִיק מִשְׁלֵם בְּיָחוּר
נִגְדַ נְשָׁפָתוֹ: אַחֲרָיו הַחֲזִיק מִלְּפִיָּה בְּיָחוּר
עַד־בֵּית הַנְּתִינִים וְהַרְכָּלִים נִגְדַ שֶׁר הַמְּפִקָד
וְעַד עֶלְיַת הַפְּנֵה: וְיָבִין עֶלְיַת הַפְּנֵה לְשֶׁר
הַצֵּאן הַחֲזִיקוּ הַצְּרָפִים וְהַרְכָּלִים: וַיְהִי כֹּאֲשֶׁר
שָׁמַע סַנְבַּלַט כִּי־אֲנַחְנוּ בּוֹנִים אֶת־הַחוּמָה וַיַּחַר
לּוֹ וַיִּכְעַס הָרַבָּה וַיִּלְעַג עַל־הַיְהוּדִים: וַיֹּאמֶר |
לְבָנֵי אֲחִיו וְחֵיל שְׂמָרוֹן וַיֹּאמֶר מַה הַיְהוּדִים
הָאֲמַלְלִים עֹשִׂים הַיַּעֲזְבוּ לָהֶם הַיּוֹזְפָהוּ הַיְכָלוֹ
בַּיּוֹם הַיְחִיו אֶת־הָאֲבָנִים מֵעַרְמוֹת הָעֶפֶר וְהַמָּה
שְׂרוּפוֹת: וְטוֹבִיָּה הָעַמְּנִי אֶצֶּל וַיֹּאמֶר גַּם
אֲשֶׁר־הֵם בּוֹנִים אִם־יַעֲלֶה שׁוּעַל וּפְרִיץ חוּמַת
אֲבָנֵיהֶם: שָׁמַע אֶ־לְחִינּוּ כִּי־הִיִּינוּ בּוֹנֵה וְהַשֵּׁב
חַרְפָּתָם אֶל־רַאשֵׁם וְתָנֵם לְבוֹזָה בְּאֶרֶץ שְׂבִיָּה:
וְאֶל־תְּכַסּוּ עַל־עֵינֵיכֶם וְחַטְּאֵתֶם מִלְּפָנֶיךָ אֱלֹ־
תִּמְחַח כִּי הַכְּעִיסוּ לְנִגְדַ הַבּוֹנִים: וְנִכְבְּחָ אֶת־
הַחוּמָה וְתִקְשֶׁר כֹּ־לִיְהוּמָה עַד־חֲצִיָּה וַיְהִי לְב
לְעַם לַעֲשׂוֹת:

וַיְהִי כֹּאֲשֶׁר שָׁמַע סַנְבַּלַט וְטוֹבִיָּה וְהָעַרְבִים
וְהָעַמְּנִים וְהָאֲשֻׁדּוּדִים כִּי־עָלְתָה אַרְוֹכָה לְחַמּוֹת
יְרוּשָׁלָּיִם כִּי־חָלְפוּ הַפְּרָצִים לְחַסְתָּם וַיַּחַר לָהֶם
מְאֹד: וַיִּקְשְׁרוּ כָּלָם יַחְדָּו לְבוֹזָה לְהַלְחֵם
בְּיָחוּר וְלַעֲשׂוֹת לוֹ תוֹעָה: וְנִתְּפִל אֱלֹ־
אֶ־לְחִינּוּ וַנְּעַמִּיד מִשְׁמַר עֲלֵיהֶם יוֹמָם וְלַיְלָה
מִפְּנֵיהֶם: וַיֹּאמֶר יְהוּדָה פֶּשֶׁל כַּח הַסֶּפֶל וְהָעֶפֶר
חַרְפָּה וְאֲנַחְנוּ לֹא נוֹכַל לְבָנֹת בַּחוּמָה: וַיֹּאמֶרוּ
צְרִינּוּ לֹא יִדְעוּ וְלֹא יֵרְאוּ עַד אֲשֶׁר־נִבּוֹא אֱלֹ־
תוֹכֶם וְהַרְגָנוּם וְחַשְׁבַּתְנוּ אֶת־הַמְּלָאכָה: וַיְהִי

בְּאֲשֶׁר-בָּאוּ הַיְהוּדִים הַיֹּשְׁבִים אֲצֵלָם וַיֹּאמְרוּ
לָנוּ עֵשֶׂר פְּעָמִים מִכֹּל לְהַמְקִימוֹת אֲשֶׁר-תִּשְׁוּבוּ
עִלֵּינוּ: וְאֶעְמִיד מִתְחַתִּיּוֹת לַמָּקוֹם מֵאַחֲרֵי
לְחֹמֶה בְּצַחֲחִיִּים בְּצַחֲחִיִּים וְאֶעְמִיד אֶת-הָעַם
לְמִשְׁפָּחוֹת עַם-חֲרֻבְתֵיהֶם רַמְחִיָּה וְקִשְׁתֵיהֶם:
וְאֶרְאֶ וְאֶקְוֶם וְאֶמְרֶ אֶל-הַחֲרָיִם וְאֶל-הַסְּגָנִים
וְאֶל-יִתְרֵי הָעָם אֶל-תִּירְאוּ מִפְּנֵיהֶם אֶת-אֱ-דָנִי
הַגְּדוֹל וְהַנּוֹרָא זְכוּרוּ וְהִלַּחְמוּ עַל-אַחֵיכֶם בְּנֵיכֶם
וּבְנֵיתֵיכֶם נְשִׁיכֶם וּבְתִיכֶם: וַיְהִי בְּאֲשֶׁר-שָׁמְעוּ
אוֹיְבֵינוּ כִּי-נִזְדַּע לָנוּ וַיִּפֶר הָאֱ-לֹהִים אֶת-עֲצָתָם
וַנִּשׁוּב וַנִּשְׁבֹּב בְּלָנוּ אֶל-הַחֹמֶה אִישׁ אֶל-
מִלֵּאכְתּוֹ: וַיְהִי | מִן-הַיּוֹם הַהוּא חֲצִי נְעָרֵי עֲשָׂיִם
בְּמִלֵּאכָה וְחֻצִּים מַחְזִיקִים וְהַרְמָחִים הַמְּגֻנָּים
וְהַקְּשָׁתוֹת וְהַשְּׂרִינִים וְהַשְּׂלִיִּים אַחֲרַי כֹּל-לִבִּית
יְהוּדָה: הַבּוֹנִים בַּחֹמֶה וְהַנְּשָׂאִים בַּסֶּבֶל
עִמְשִׂים בְּאַחַת יָדוֹ עֹשֶׂה בְּמִלֵּאכָה וְאַחַת
מִחֻזְקַת הַשְּׂלַח: וְהַבּוֹנִים אִישׁ חֲרָפוֹ אֲסוּרִים
עַל-מִתְנִיּוֹ וּבּוֹנִים וְחַתּוּקַע בְּשׁוֹפֵר אֲצֵלִי:
וְאֶמְרֶ אֶל-הַחֲרָיִם וְאֶל-הַסְּגָנִים וְאֶל-יִתְרֵי הָעָם
הַמִּלֵּאכָה הַרְבֵּה וְרַחֲבָה וְאַנְחֵנוּ נִפְרָדִים עַל-
הַחֹמֶה רְחוּקִים אִישׁ מֵאַחִיו: בְּמָקוֹם אֲשֶׁר
תִּשְׁמְעוּ אֶת-קוֹל הַשּׁוֹפֵר שָׁמָּה תִקְבְּצוּ אֵלֵינוּ
אֱ-לֹהֵינוּ יִלְחֶם לָנוּ: וַיִּאֲנַחְנוּ עֲשָׂיִם בְּמִלֵּאכָה
וְחֻצִּים מַחְזִיקִים בְּרַמְחִים מִעֲלֹת הַשֶּׁחַר עַד
צֵאת הַבּוֹכְבִּים: גַּם בָּעֵת הַהִיא אָמַרְתִּי לָעָם
אִישׁ וְנִעְרוּ יִלְינוּ בְּתוֹךְ יְרוּשָׁלַיִם וְהִיוּ-לָנוּ
הַלְּיָלָה מְשֹׁמֵר וְהַיּוֹם מִלֵּאכָה: וְאִין אָנִי וְאַחִי
וְנְעָרֵי וְאַנְשֵׁי הַמְּשֹׁמֵר אֲשֶׁר אַחֲרַי אִין-אַנְחֵנוּ
כְּשֵׁטִים בְּגִדֵינוּ אִישׁ שְׂלַחוּ הַמָּיִם:

ה וְתָהִי צִעֲקַת הָעָם וְנִשְׁיָהֶם גְּדוֹלָה אֶל-אַחֵיהֶם
הַיְהוּדִים: וַיֵּשׁ אֲשֶׁר אָמְרִים בְּנֵינוּ וּבְנֵיתֵינוּ
אַנְחֵנוּ רַבִּים וְנִקְחָה דָגָן וְנִאֲכַלָּה וְנַחֲיָה: וַיֵּשׁ
אֲשֶׁר אָמְרִים שְׂדֵתֵינוּ וּכְרָמֵינוּ וּבְתֵינוּ אַנְחֵנוּ
עָרְבִים וְנִקְחָה דָגָן בְּרַעֲב: וַיֵּשׁ אֲשֶׁר אָמְרִים
לֵינוּ כֶּסֶף לְמִדַּת הַמֶּלֶךְ שְׂדֵתֵינוּ וּכְרָמֵינוּ:

וַעֲתָה כִּבְשָׁר אַחֵינוּ בְּשָׂרֵנוּ כִּבְנֵיהֶם בְּנֵינוּ
וְהִנֵּה אַנְחֵנוּ כְּבָשִׂים אֶת-בְּנֵינוּ וְאֶת-בְּנֵיתֵינוּ
לְעֻבָדִים וַיֵּשׁ מִבְּנֵיתֵינוּ נִכְבָּשׁוֹת וְאִין לֹאֵל יָדֵנוּ
וּשְׂדֵתֵינוּ וּכְרָמֵינוּ לְאַחֲרִים: וַיִּחַר לִי מְאֹד
כְּאֲשֶׁר שָׁמַעְתִּי אֶת-זִעֲקָתָם וְאֶת הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה:
וַיִּמְלֹךְ לִפְנֵי עָלַי וְאַרְיֵכָה אֶת-הַחֲרָיִם וְאֶת-
הַסְּגָנִים וְאֶמְרָה לָהֶם מִשָּׂא אִישׁ-בְּאַחִיו אַתֶּם
נְשָׂאִים נְשִׂיִם וְאַתֶּן עֲלֵיהֶם קְהֵלָה גְדוֹלָה:
וְאֶמְרָה לָהֶם אַנְחֵנוּ קָנִינוּ אֶת-אַחֵינוּ הַיְהוּדִים
הַנִּמְכָּרִים לְגוֹיִם כְּדִי בָנוּ וְגַם-אַתֶּם תִּמְכְּרוּ אֶת-
אַחֵיכֶם וְנִמְכְּרוּ-לָנוּ וַיִּחַרְיֵשׁוּ וְלֹא מִצָּאוּ דְבַר:
וְאֶמְרֶ לֹא-טוֹב הַדְּבָר אֲשֶׁר-אַתֶּם עֹשִׂים הֲלֹא
בִּירְאָת אֱ-לֹהֵינוּ תִלְכוּ מִחֲרַפַּת הַגּוֹיִם אוֹיְבֵינוּ:
וְגַם-אֲנִי אַחִי וְנְעָרֵי נְשִׂיִם בָּהֶם כֶּסֶף וְדָגָן
נַעֲזָבָה-נָא אֶת-הַמְּשָׂא הַזֶּה: הַשְּׂבִיבוּ נָא לָהֶם
כְּהִיּוֹם שְׂדֵתֵיהֶם בְּרַמְחֵיהֶם זֵיתֵיהֶם וּבְתֵיהֶם
וּמֵאֵת הַכֶּסֶף וְהַדָּגָן הַתִּירְדֵּשׁ וְהִיצֵאָהּ אֲשֶׁר אַתֶּם
נְשִׂיִם בָּהֶם: וַיֹּאמְרוּ נָשִׁיב וּמַחֵם לֹא נִכְלָשׁ כִּן
נַעֲשֶׂה כְּאֲשֶׁר אַתָּה אוֹמֵר וְאֶקְרָא אֶת-הַכְּהֻנִּים
וְאַשְׁפִּיעֵם לַעֲשׂוֹת כְּדִבְרֵי הַזֶּה: גַּם-חֲצֵנִי נְעָרְתִּי
וְאֶמְרָה כָּכָה יִנְעַר הָאֱ-לֹהִים אֶת-כֹּל-לִיְהִי אִישׁ
אֲשֶׁר לֹא-יָקוּם אֶת-הַדְּבָר הַזֶּה מִבֵּיתוֹ וּמִיָּגִיעוֹ
וּכְכָה יִחַי נְעוּר וְרַק וַיֹּאמְרוּ כֹּל-לִיְהִי אֲמֹן
וַיְהִלְלוּ אֶת-יְ-הוָה וַיַּעַשׂ הָעָם כְּדִבְרֵי הַזֶּה: גַּם
מִיּוֹם | אֲשֶׁר-צִוָּה אוֹתִי לְהִיּוֹת פָּחַם בְּאַרְצָן
יְהוּדָה מִשְׁנַת עֶשְׂרִים וְעַד שְׁנַת שְׁלֹשִׁים וּשְׁתַּיִם
לְאַרְתַּחְשַׁסְתָּא הַמֶּלֶךְ שָׁנִים שְׁתַּיִם עֶשְׂרָה אָנִי
וְאַחִי יָלַח הַפָּחַח לֹא אֶכְלָתִי: וְהַפָּחַח
הָרֵאשִׁיִּים אֲשֶׁר-לִפְנֵי הַכְּבִידוֹ עַל-הָעָם וַיִּקְחוּ
מֵהֶם בְּלַחַם וַיִּין אַחַר כֶּסֶף-שְׁקָלִים אַרְבָּעִים גַּם
נְעָרֵיהֶם שָׁלְטוּ עַל-הָעָם וְאַנִּי לֹא-עָשִׂיתִי כִּן
מִפְּנֵי יְרֵאָת אֱ-לֹהִים: גַּם בְּמִלֵּאכַת הַחֹמֶה
הַזֹּאת הַחֻזְקַתִּי וְשִׂדָּה לֹא קָנִינוּ וְכֹל-לִנְעָרֵי
קְבוּצִים שָׁם עַל-הַמִּלֵּאכָה: וְהַיְהוּדִים וְהַסְּגָנִים
מֵאֵה וְחַמְשִׁים אִישׁ וְחַבָּאִים אֵלֵינוּ מִן-הַגּוֹיִם

אֲשֶׁר־סִבִּיתִינוּ עַל־שְׁלַחְנֵנוּ׃ וַאֲשֶׁר הָיָה נַעֲשֶׂה לְיוֹם אֶחָד שׁוֹר אֶחָד צֹאן שְׁש־בְּרִוּוֹת וְצִפְרִים נַעֲשׂוּ־לִי וּבֵין עֲשָׂרַת יָמִים בְּכַל־יְיִוֹן לְהַרְבֵּה וְעַם־זֶה לָחֵם הִפָּחָה לֹא בִקְשָׁתִי כִי־בָבְדָה הַעֲבָדָה עַל־הָעָם הַזֶּה׃ וַזְכַּרְהֲלִי אֶל־לְהִי לְטוֹבָה כֹּל אֲשֶׁר־עָשִׂיתִי עַל־הָעָם הַזֶּה׃

וַיְהִי כַאֲשֶׁר נִשְׁמַע לְסַנְבַּלֵּט וְטוֹבִיָּה וְלִגְשָׁם הָעֲרָבִי וְלִיִּתֵר אֲיִבִינוּ כִּי בְנִיתִי אֶת־הַחֹמֶה וְלֹא־נֹתַר בָּהּ פְּרִיץ גַּם עַד־הָעֵת הַזֹּאת וְדַלְתוֹת לֹא־הָעֲמִידוּתִי בְּשַׁעֲרִים׃ וַיִּשְׁלַח סַנְבַּלֵּט וְגִשָׁם אֵלַי לֵאמֹר לָכֵה וְנִוְעַדְהָ יַחְדוּ בַּכְּפִירִים בְּבִקְעַת אֹנֶנוּ וְהִמָּה חֲשָׁבִים לַעֲשׂוֹת לִי רָעָה׃ וַאֲשַׁלְּחָה עֲלֵיהֶם מַלְאָכִים לֵאמֹר מִלֵּאכָה גְדוֹלָה אֲנִי עֹשֶׂה וְלֹא אֹכֵל לָרֶדֶת לָמָּה תִשָּׁבֵת הַמִּלֵּאכָה כַּאֲשֶׁר אֲרַפָּה וַיִּרְדְּתִי אֲלֵיכֶם׃ וַיִּשְׁלַחוּ אֵלַי כַּדָּבָר הַזֶּה אַרְבַּע פְּעָמִים וַאֲשִׁיב אֹתָם כַּדָּבָר הַזֶּה׃ וַיִּשְׁלַח אֵלַי סַנְבַּלֵּט כַּדָּבָר הַזֶּה פַּעַם חַמִּישִׁית אֶת־נַעֲרֹו וְאַנְּרַת פְּתוּחָה בְּיָדוֹ׃ כִּתוּב בָּהּ בְּגוֹיִם נִשְׁמַע וְנִשְׁמָו אֵמַר אַתָּה וְהַיְהוּדִים חֲשָׁבִים לְמַרְוֹד עַל־ כֹּן אַתָּה בּוֹנֵה הַחֹמֶה וְאַתָּה הוּא לָחֵם לְמִלְךָ כַּדָּבָרִים הָאֵלֶּה׃ וְגַם־נְבִיאִים הָעֲמִידוּת לְקִרְאָ עֲלֶיךָ בִּירוּשָׁלַיִם לֵאמֹר מִלְךָ בִּיהוּדָה וְעַתָּה יִשְׁמַע לְמִלְךָ כַּדָּבָרִים הָאֵלֶּה וְעַתָּה לָכֵה וְנִוְעַדְהָ יַחְדוּ׃ וַאֲשַׁלְּחָה אֵלָיו לֵאמֹר לֹא נִהְיָה כַּדָּבָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר אַתָּה אֹמֵר כִּי מִלְּבַבְךָ אַתָּה בּוֹדָאם׃ כִּי כֹלֵם מִיִּרְאִים אֹתָנֹו לֵאמֹר יִרְפוּ יְדֵיהֶם מִן־ הַמִּלֵּאכָה וְלֹא תַעֲשֶׂה וְעַתָּה חֲזַק אֶת־יְדֵי־י׃ וְאֲנִי כַּאֲתִי בֵּית שְׁמֻעִיָּה כְּדִדְלִיָּה כְּדִמְהִיטְבָּאֵל וְהוּא עֲצוּר וְלֹא־אֵמַר נִוְעַד אֶל־בֵּית הָאֶל־לְהִים אֶל־יְתוֹךְ הַחֵיכַל וְנִסְגְּרָה דַלְתוֹת הַחֵיכַל כִּי בָּאִים לְהַרְגֶךָ וְלִילָה בָּאִים לְהַרְגֶךָ׃ וְאֵמַרְהָ הָאִישׁ כְּמוֹנִי יִבָּרַח וּמִי כְּמוֹנִי אֲשֶׁר־יָבֵא אֶל־הַחֵיכַל וְחִי לֹא אָבּוֹא׃ וְאֵפִירָה וְהִנֵּה לֹא־אֶל־לְהִים שְׁלַחוּ כִּי הִנְבוּאָה דְּבַר עָלִי וְטוֹבִיָּה וְסַנְבַּלֵּט שְׁכָרוּ׃ לְמַעַן שְׁכַוֹר הוּא לְמַעַן־אִירָא וְאֵעֲשֶׂה־כֹּן

וְחִטָּאתִי וְהִיָּה לָחֵם לָשֵׁם רָע לְמַעַן יַחַרְפוּנִי׃ וַזְכַּרְהָ אֶל־לְהִי לְטוֹבָיָה וְלְסַנְבַּלֵּט כְּמוֹעֲשִׂיו אֵלֶּה וְגַם לְנוֹעַדְיָה הִנְבוּאָה וְלִיִּתֵר הִנְבוּאִים אֲשֶׁר חָיו מִיִּרְאִים אֹתִי׃ וְתִשְׁלַם הַחֹמֶה בְּעֲשָׂרִים וְחַמְּשָׁה לְאַלְלוֹל לְחַמְּשִׁים וּשְׁנָיִם יוֹם׃ וַיְהִי כַּאֲשֶׁר שָׁמְעוּ כָּל־אֲיִבֵינוּ וַיִּרְאוּ כָּל־הַגּוֹיִם אֲשֶׁר סִבִּיתִינוּ וַיִּפְּלוּ מְאֹד בְּעֵינֵיהֶם וַיִּדְעוּ כִּי מֵאֵת אֶל־לְהִינוּ נַעֲשִׂיתָה הַמִּלֵּאכָה הַזֹּאת׃ וְגַם בַּיָּמִים הָהֵם מַרְבִּים חָרִי יְהוּדָה אֲגַרְתִּיהֶם הַזְּלִבוֹת עַל־טוֹבִיָּה וְאֲשֶׁר לְטוֹבִיָּה בְּאֹת אֲלֵיהֶם׃ כִּי־רַבִּים בִּיהוּדָה בְּעָלִי שְׁבוּעָה לֹו כִּי חָתַן הוּא לְשִׁכְנִיָּה כְּדִאֲרַח וַיְהוּחֲנַן בְּנוֹ לְקַח אֶת־בַּת־מִשְׁלֵם בֶּן בְּרַכְיָה׃ וְגַם טוֹבִיתִיו חָיו אֲמָרִים לְפָנָי וְדָבָרִי חָיו מוֹצִיאִים לֹו אֲגַרְוֹת שְׁלַח טוֹבִיָּה לִירְאָנִי׃

וַיְהִי כַּאֲשֶׁר נִבְנְתָה הַחֹמֶה וְאֵעֲמִיד הַדַּלְתוֹת וַיִּפְקְדוּ הַשׁוֹעֲרִים וְהַמְּשֻׁרְרִים וְהַלְוִיִּם׃ וַאֲצִוָּה אֶת־חַנְּנִי אָחִי וְאֶת־חַנְּנִיָּה שֶׁר תְּבִירָה עַל־ יְרוּשָׁלַיִם כִּי־הוּא כָּאִישׁ אֵמַת וַיִּרָא אֶת־ הָאֶל־לְהִים מַרְבִּים׃ וַיֹּאמֶר וְאֵמַר לָחֵם לֹא יִפְתָּחוּ שַׁעֲרֵי יְרוּשָׁלַיִם עַד־חֵם הַשְּׁמֶשׁ וְעַד חֵם עַמּוּדִים וְגִיפוּ הַדַּלְתוֹת וְאֶחָזוּ וְהָעֲמִיד מִשְׁמָרוֹת יִשְׁבִּי יְרוּשָׁלַיִם אִישׁ כְּמוֹשְׁמָרוֹ וְאִישׁ נֶגֶד בֵּיתוֹ׃ וְהָעִיר רַחֲבַת יָדַיִם וְגְדוֹלָה וְהָעָם מְעַט בְּתוֹכָהּ וְאִין פְּתִים בְּנוֹיִם׃ וַיִּתֵּן אֶל־לְהִי אֶל־לְפָנָי וְאֶקְבָּלָה אֶת־הַחֲרִים וְאֶת־הַסַּנְגִּים וְאֶת־הָעָם לְהַתִּיחֵשׁ וְאֶמְצָא סֶפֶר הַיְחֵשׁ הָעוֹלָיִם בְּרֵאשׁוֹנָה וְאֶמְצָא כְּתוּב בּוֹ׃ אֵלֶּה׃ בְּנֵי הַמְּדִינָה הָעֲלִיִּם מִשְׁבִּי הַגּוֹלָה אֲשֶׁר הִגְלָה נְבוּכַדְנֶצַּר מִלְךָ בְּכָל וַיִּשׁוּבוּ לִירוּשָׁלַיִם וְלִיהוּדָה אִישׁ לְעִירוֹ׃ הַבָּאִים עִם־רַבְּכָל יִשׁוּעַ נְחִמְיָה עֲזָרְיָה רַעֲמִיָּה נְחִמְנִי מַרְדְּכַי בְּלִשָׁן מִסְפָּרַת בְּגוֹי נְחוּם בַּעֲנָה מִסְפָּר אַנְשֵׁי עַם יִשְׂרָאֵל׃ בְּנֵי פְרַעֲשׁ אֲלָפִים מֵאָה וְשִׁבְעִים וּשְׁנָיִם׃ בְּנֵי שְׁפִטְיָה שְׁלֹשׁ מֵאֹת שְׁבַעִים וּשְׁנָיִם׃ בְּנֵי אֲרָח שֵׁשׁ מֵאֹת חַמְּשִׁים

וּשְׁנָיִם: בְּנֵי־פַחַת מוֹאָב לְבְנֵי יִשׁוּעַ וְיֹאָב
אֶלְפִים וּשְׁמֹנֶה מֵאוֹת שְׁמֹנֶה עָשָׂר: בְּנֵי עֵילָם
אַלְפֵי מֵאוֹת חֲמִשִּׁים וָאַרְבָּעָה: בְּנֵי זְתוּוָא
שְׁמֹנֶה מֵאוֹת אַרְבָּעִים וַחֲמִשָּׁה: בְּנֵי זָפִי שֶׁבַע
מֵאוֹת וְשָׁשִׁים: בְּנֵי בְנוֹי שֶׁשׁ מֵאוֹת אַרְבָּעִים
וּשְׁמֹנֶה: בְּנֵי בְכִי שֶׁשׁ מֵאוֹת עָשָׂרִים וּשְׁמֹנֶה:
בְּנֵי עֲזָרָה אֶלְפִים שְׁלֹשׁ מֵאוֹת עָשָׂרִים וּשְׁנָיִם:
בְּנֵי אֲדִינְקָם שֶׁשׁ מֵאוֹת שָׁשִׁים וּשְׁבַע: בְּנֵי
בְנוֹי אֶלְפִים שָׁשִׁים וּשְׁבַע: בְּנֵי עֲדִין שֶׁשׁ
מֵאוֹת חֲמִשִּׁים וַחֲמִשָּׁה: בְּנֵי־אֶטֶר לְחֻזְקִיהָ
תְּשָׁעִים וּשְׁמֹנֶה: בְּנֵי חֶשֶׁם שְׁלֹשׁ מֵאוֹת
עָשָׂרִים וּשְׁמֹנֶה: בְּנֵי בְצִי שְׁלֹשׁ מֵאוֹת עָשָׂרִים
וָאַרְבָּעָה: בְּנֵי חֲרִיף מֵאָה שְׁנָיִם עָשָׂר: בְּנֵי
גְבַעוֹן תְּשָׁעִים וַחֲמִשָּׁה: אֲנָשֵׁי בֵּית־לָחֶם וְגִטָּה
מֵאָה שְׁמֹנִים וּשְׁמֹנֶה: אֲנָשֵׁי עֲנָתוֹת מֵאָה
עָשָׂרִים וּשְׁמֹנֶה: אֲנָשֵׁי בֵּית־עֲזֻמוֹת אַרְבָּעִים
וּשְׁנָיִם: אֲנָשֵׁי קָרִית יַעֲרִים כְּפֻרָה וּבְאֵרוֹת
שֶׁבַע מֵאוֹת אַרְבָּעִים וּשְׁלֹשָׁה: אֲנָשֵׁי הַרְמָה
וְגַבַע שֶׁשׁ מֵאוֹת עָשָׂרִים וָאֶחָד: אֲנָשֵׁי מִכְמָם
מֵאָה וְעָשָׂרִים וּשְׁנָיִם: אֲנָשֵׁי בֵּית־אֵל וְהַעִי
מֵאָה עָשָׂרִים וּשְׁלֹשָׁה: אֲנָשֵׁי נָבוֹ אַחַר חַמְשִׁים
וּשְׁנָיִם: בְּנֵי עֵילָם אַחַר אֶלְפֵי מֵאוֹת חַמְשִׁים
וָאַרְבָּעָה: בְּנֵי חָרֹם שְׁלֹשׁ מֵאוֹת וְעָשָׂרִים: בְּנֵי
יֶרֶחוֹ שְׁלֹשׁ מֵאוֹת אַרְבָּעִים וַחֲמִשָּׁה: בְּנֵי־לֹד
חֲדָיִד וְאֲנֹו שֶׁבַע מֵאוֹת וְעָשָׂרִים וָאֶחָד: בְּנֵי
סְנָאָה שְׁלֹשֶׁת אֶלְפִים תְּשַׁע מֵאוֹת וּשְׁלֹשִׁים:
בְּנֵי־הַבְּחָנִים בְּנֵי יַדְעִיָה לְבוֹת יִשׁוּעַ תְּשַׁע מֵאוֹת
שְׁבַעִים וּשְׁלֹשָׁה: בְּנֵי אֶמֶר אֶלְפֵי חַמְשִׁים וּשְׁנָיִם:
בְּנֵי פֶשְׁחֹר אֶלְפֵי מֵאוֹת אַרְבָּעִים וּשְׁבַע: ^כ
בְּנֵי חָרֹם אֶלְפֵי שְׁבַע עָשָׂר: ^כ הַלְוִיִּם בְּנֵי־יִשׁוּעַ
לְקַדְמוּאֵל לְבְנֵי לְחֻדָּה שְׁבַעִים וָאַרְבָּעָה:
^כ הַמְשֻׁרָרִים בְּנֵי אָסָף מֵאָה אַרְבָּעִים וּשְׁמֹנֶה:
^כ הַשְּׁעָרִים בְּנֵי־שֹׁלֹם בְּנֵי־אֶטֶר בְּנֵי־טַלְמוֹן בְּנֵי־
עֶקֶב בְּנֵי חֲטִיטָא בְּנֵי שֹׁבֵי מֵאָה שְׁלֹשִׁים
וּשְׁמֹנֶה: ^כ הַנְּתִינִים בְּנֵי־צַחָא בְּנֵי־חֲשַׁפָא בְּנֵי

טַבְּעוֹת: ^כ בְּנֵי־קוֹרֶם בְּנֵי־סִיעָא בְּנֵי פְדוּן: ^כ בְּנֵי־
לְבָנָה בְּנֵי־חֲנֹבָא בְּנֵי שְׁלָמִי: ^כ בְּנֵי־חֲנָן בְּנֵי־גְדַל
בְּנֵי־חֶרֶד: בְּנֵי־רָאִיָה בְּנֵי־רִצִּין בְּנֵי נְקוּדָא:
^כ בְּנֵי־גֹזֶם בְּנֵי־עֹזָא בְּנֵי פָסָח: ^כ בְּנֵי־בְסִי בְּנֵי־
מְעוּנִים בְּנֵי נְפוּשָׁסִים נְפִישָׁסִים: ^כ בְּנֵי־בְקַבּוּק
בְּנֵי־חֲקוּפָא בְּנֵי חֲרָחוּר: ^כ בְּנֵי־בְצֻלֹת בְּנֵי־
מַחֲדָא בְּנֵי חֲרָשָׁא: ^כ בְּנֵי־בְרַקוֹס בְּנֵי־סִיסְרָא
בְּנֵי־תַמְחָה: ^כ בְּנֵי נְצִיחַ בְּנֵי חֲטִיפָא: ^כ בְּנֵי עַבְדֵי
שְׁלֹמֹה בְּנֵי־סוּטֵי בְּנֵי־סַפְרָת בְּנֵי פְרִידָא: ^כ בְּנֵי־
יַעֲלָא בְּנֵי־דְרַקוֹן בְּנֵי גְדַל: ^כ בְּנֵי שְׁפֻטִיהָ בְּנֵי־
חֲטִיל בְּנֵי פְכָרַת הַצְּבִיִּים בְּנֵי אֲמוּן: ^כ כָּל־
הַנְּתִינִים וּבְנֵי עַבְדֵי שְׁלֹמֹה שְׁלֹשׁ מֵאוֹת תְּשָׁעִים
וּשְׁנָיִם: ^כ וְאֵלֶּה הָעוֹלָם מִתַּל מִלַּח תַּל חֲרָשָׁא
כְּרוּב אֲדוּן וְאֶמֶר וְלֹא יִכְלוּ לְהַגִּיד בֵּית־אֲבֹתָם
וְזִרְעָם אִם מִי־שָׂרָאֵל הֵם: ^כ בְּנֵי־דְלִיָה בְּנֵי־טוֹבִיָה
בְּנֵי נְקוּדָא שֶׁשׁ מֵאוֹת וָאַרְבָּעִים וּשְׁנָיִם: ^כ וּמִן־
הַכְּהֻנִּים בְּנֵי חֲבִיָה בְּנֵי חֲקוּן בְּנֵי בְרֻזִי אֲשֶׁר
לָקַח מִבְּנוֹת בְּרֻזִי הַגִּלְעָדִי אִשָּׁה וַיִּקְרָא עָלֶיהָ
שֵׁמֶם: ^כ אֵלֶּה בְּקִשּׁוֹ כְּתָבָם הַמְתִּיחָשִׁים וְלֹא
נִמְצָא וַיִּגְאֻלוּ מִן־הַכְּהֻנָּה: ^כ וַיֹּאמֶר הַתְּרַשָּׁתָא
לָהֶם אֲשֶׁר לֹא־יֵאָבְלוּ מִקֹּדֶשׁ הַקֹּדְשִׁים עַד עַמּוּד
הַפֶּהן לְאוֹרִים וְתַמִּים: ^כ כֹּל־לְחַקְהֵל פְּאָחַד אַרְבַּע
רְפוּאָה אֶלְפִים שְׁלֹש־מֵאוֹת וְשָׁשִׁים: ^כ מְלֻכָד
עַבְדֵיהֶם וְאִמְהַתִּיהֶם אֵלֶּה שְׁבַעַת אֶלְפִים שְׁלֹשׁ
מֵאוֹת שְׁלֹשִׁים וּשְׁבַעָה וְלָהֶם מְשֻׁרָרִים
וּמְשֻׁרָרוֹת מֵאוֹתִים וָאַרְבָּעִים וַחֲמִשָּׁה: ^כ גְּמֻלָּים
אַרְבַּע מֵאוֹת שְׁלֹשִׁים וַחֲמִשָּׁה חֲמֻרִים שִׁשֶּׁת
אֶלְפִים שֶׁבַע מֵאוֹת וְעָשָׂרִים: ^כ וּמִקְצַת רָאשֵׁי
הָאֲבוֹת נָתְנוּ לְמַלְאכָה הַתְּרַשָּׁתָא נָתַן לְאוֹצַר
זָהָב דְּרַפְמָנִים אֶלְפֵי מֵאוֹת חֲמִשָּׁה כֹּסֵי־תַנּוֹת
כְּהֻנִּים שְׁלֹשִׁים וַחֲמִשׁ מֵאוֹת: ^כ וּמִרָאשֵׁי הָאֲבוֹת
נָתְנוּ לְאוֹצַר הַמְּלָאכָה זָהָב דְּרַפְמָנִים שְׁתֵּי
רַבּוֹת וְכֶסֶף מָנִים אֶלְפִים וּמֵאוֹתִים: ^כ וְאֲשֶׁר
נָתְנוּ לְשֹׁאֲרֵי הָעָם זָהָב דְּרַפְמָנִים שְׁתֵּי רְפוּאָה
וְכֶסֶף מָנִים אֶלְפִים וְכַתְּנֹת כְּהֻנִּים שְׁשִׁים

וּשְׁבַעְתָּ: «וַיֵּשְׁבוּ הַכַּהֲנִים וְהַלְוִיִּם וְהַשּׁוֹעֲרִים
וְהַמְשֻׁרְרִים וּמְוַחֲדֵי הַחֶמֶם וְהַנְּתִינִים וְכָל־יִשְׂרָאֵל
בְּעָרֵיהֶם וַיִּגַע הַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל
בְּעָרֵיהֶם:

ח וַיֵּאָסְפוּ כָּל־הָעָם כְּאִישׁ אֶחָד אֶל־הַרְחֹב אֲשֶׁר
לִפְנֵי שַׁעַר־הַמַּיִם וַיֹּאמְרוּ לְעֹזֵרָא הַסֹּפֵר לְהָבִיא
אֶת־סֵפֶר תּוֹרַת מֹשֶׁה אֲשֶׁר־צִוָּה יְיָ הוֹדֵה אֶת־
יִשְׂרָאֵל: «וַיָּבִיא עֹזֵרָא הַכֹּהֵן אֶת־הַתּוֹרָה לִפְנֵי
הַקָּהָל מֵאִישׁ וְעַד־אִשָּׁה וְכָל מִבִּין לִשְׁמֹעַ בְּיוֹם
אֶחָד לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי: וַיִּקְרָא־בּוֹ לִפְנֵי הַרְחֹב
אֲשֶׁר | לִפְנֵי שַׁעַר־הַמַּיִם מִן־הָאֹרֶל עַד־מַחְצֵית
הַיּוֹם נָגַד הָאֲנָשִׁים וְהַנְּשִׂימִים וְהַמְּבִינִים וְאֲזַנֵּי כָּל־
הָעָם אֶל־סֵפֶר הַתּוֹרָה: וַיַּעֲמֹד עֹזֵרָא הַסֹּפֵר עַל־
מַגְדֵּל־עֵץ אֲשֶׁר עָשׂוּ לְדַבָּר וַיַּעֲמֹד אֶצְלוֹ מִתְּתִיחָה
וְשָׁמַע וְעָנָה וְאוֹרִיחָה וְחֻלְקִיחָה וּמַעֲשִׂיחָה עַל־יְמִינֹהּ
וּמַשְׁמָאלֹהּ פְּדִיחָה וּמִיִּשְׁאֵל וּמִלְבִּיחָה וְחֻשֵׁם
וְחַשְׁבַּדְנָה וְזַכְרִיחָה מִשְׁלָם: וַיִּפְתַּח עֹזֵרָא הַסֹּפֵר
לְעֵינָיו כָּל־הָעָם כִּי־מַעַל כֹּל־הָעָם הָיָה וּכְבַתְּחוּ
עַמְדוֹ כָּל־הָעָם: וַיְבַרֵךְ עֹזֵרָא אֶת־יְיָ הוֹדֵה
הָאֱלֹהִים הַגָּדוֹל וַיַּעֲנוּ כָּל־הָעָם אָמֵן אָמֵן בְּמַעַל
יְדֵיהֶם וַיִּקְדּוּ וַיִּשְׁתַּחֲוּוּ לִיְיָ הוֹדֵה אֲפִים אֶרְצָה:
וַיִּשְׁוַע וּבְנֵי וְשֹׁרְבִיחָה | יִמִּין עַקְוֹב שְׁבַתֵי הוֹדִיחָה
מַעֲשִׂיחָה קְלִיטָא עֲזֹרִיחָה יוֹזְבֵד חֲנֹן פְּלֹאִיחָה וְחֻלְוִים
מְבִינִים אֶת־הָעָם לַתּוֹרָה וְהָעָם עַל־עַמְדָם:
וַיִּקְרָאוּ בַסֹּפֵר בַּתּוֹרַת הָאֱלֹהִים מִפָּרֶשׁ וְשׁוֹם
שֶׁכֶל וַיְבִינּוּ בַמִּקְרָא: וַיֹּאמְרוּ נַחֲמִיחָה הוּא
חַתְרִשְׁתָּא וְעֹזֵרָא הַכֹּהֵן הַסֹּפֵר וְחֻלְוִים הַמְּבִינִים
אֶת־הָעָם לְכָל־הָעָם חַיִּים קֹדֶשׁ־הוּא לִי־הוֹדֵה
אֱלֹהֵיכֶם אֶל־תְּתַאֲבְלוּ וְאֶל־תְּבַכּוּ כִּי בּוֹכִים
כֹּל־הָעָם פֶּשֶׁם־מְעַם אֶת־דְּבָרֵי הַתּוֹרָה: וַיֹּאמְרוּ
לָהֶם לָכוּ אֲבָלוּ מִשְׁמַנִּים וּשְׁתּוּ מִמַּתְקִים וּשְׁלַחוּ
מְנֻחַת לְאִין נִבְזֹן לוֹ כִּי־קָדוֹשׁ חַיִּים לְאֲדַנְיָנוּ וְאֵלֵי
תַּעֲצְבוּ כִּי־חֲדוֹת יְיָ הוֹדֵה הוּא מַעֲזֹכָם: וְחֻלְוִים
מִחֻשִׁים לְכָל־הָעָם לֵאמֹר הֲסוּ כִּי חַיִּים קָדֹשׁ וְאֵלֵי
תַּעֲצְבוּ: וַיִּלְכוּ כָּל־הָעָם לְאֲכָל וּלְשִׁתּוֹת וּלְשִׁלַּח

מְנֻחַת וּלְעֲשׂוֹת שְׂמֵחָה גְדוֹלָה כִּי חִבְּנוּ בְּדְבָרִים
אֲשֶׁר הוֹדִיעוּ לָהֶם: «וּבְיוֹם הַשְּׁלִישִׁי נֶאֱסְפוּ רַאשֵׁי
הָאֲבוֹת לְכָל־הָעָם הַכַּהֲנִים וְחֻלְוִים אֶל־עֹזֵרָא
הַסֹּפֵר וְלַחֲשָׁפִיל אֶל־דְּבָרֵי הַתּוֹרָה: וַיִּמְצְאוּ
כְּתוּבַת בַּתּוֹרָה אֲשֶׁר צִוָּה יְיָ הוֹדֵה בְּיַד־מֹשֶׁה אֲשֶׁר
יֵשְׁבוּ בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל בַּסִּפּוֹת בַּחֹג בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי:
וַאֲשֶׁר יִשְׁמִיעוּ וַיַּעֲבִירוּ קוֹל בְּכָל־עָרֵיהֶם
וּבִירוּשָׁלַיִם לֵאמֹר צָאוּ חָרָה וְחִבְּאוּ עַל־זִית
וְעַל־עֵץ שָׁמֹן וְעַל־יְדֵים וְעַל־תְּמָרִים וְעַל־עֵץ
עֵבֶת לַעֲשׂוֹת סִפָּת כַּכְּתוּבָה: וַיִּצְאוּ הָעָם וַיָּבִיאוּ
וַיַּעֲשׂוּ לָהֶם סִפּוֹת אִישׁ עַל־גֻּגְלוֹ וּבַחֲצֵרֵיהֶם
וּבַחֲצֵרוֹת בֵּית הָאֱלֹהִים וּבְרַחֲוֹב שַׁעַר הַמַּיִם
וּבְרַחֲוֹב שַׁעַר אֶפְרַיִם: וַיַּעֲשׂוּ כָּל־הַקָּהָל
הַשְּׁבִימִים מִן־הַשְּׁבִימִים סִפּוֹת וַיֵּשְׁבוּ בַסִּפּוֹת כִּי לֹא־
עָשׂוּ מִימֵי יִשׁוּעַ בְּדִנּוֹן כֹּן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עַד הַיּוֹם
הַזֶּה וַתְּהִי שְׂמֵחָה גְדוֹלָה מְאֹד: וַיִּקְרָא בַסֹּפֵר
תּוֹרַת הָאֱלֹהִים לַחַיִּים יוֹם בְּיוֹם מִן־הַיּוֹם הַרְאִשׁוֹן עַד
הַיּוֹם הָאַחֲרוֹן וַיַּעֲשׂוּ־חֹג שְׁבַע־יָמִים וּבְיוֹם
הַשְּׁמִינִי עֲצַרְתָּ כַּמִּשְׁפָּט:

ט וּבְיוֹם עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה לַחֹדֶשׁ הוֹדֵה נֶאֱסְפוּ
בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל בְּצוֹם וּבְשִׁקִּים וְאַדְמָה עֲלֵיהֶם:
וַיִּבְדְּלוּ זֶרַע יִשְׂרָאֵל מִכָּל בְּנֵי נֶכֶר וַיַּעֲמְדוּ
וַיִּתְּדוּ עַל־חַטָּאתֵיהֶם וְעוֹנוֹת אֲבֹתֵיהֶם: וַיִּקְרְמוּ
עַל־עַמְדָם וַיִּקְרָאוּ בַסֹּפֵר תּוֹרַת יְיָ הוֹדֵה אֱלֹהֵיהֶם
רַבְעִית הַיּוֹם וּרְבַעִית מִתּוֹדִים וּמִשְׁתַּחֲוִיִּים
לִי־הוֹדֵה אֱלֹהֵיהֶם: וַיִּקְּמוּ עַל־מַעְלַת הַלְוִיִּם יִשׁוּעַ
וּבְנֵי קַדְמִיָּאל שְׁבַנְיָה בְּנֵי שֹׁרְבִיחָה בְּנֵי כַּנְנִי
וַיַּעֲקֹד בְּקוֹל גָּדוֹל אֶל־יְיָ הוֹדֵה אֱלֹהֵיהֶם:
וַיֹּאמְרוּ חֻלְוִים יִשׁוּעַ וְקַדְמִיָּאל בְּנֵי חַשְׁבַּנְיָה
שֹׁרְבִיחָה הוֹדִיחָה שְׁבַנְיָה פְתַחֲיָה קוֹמוּ בָּרְכוּ אֶת־
יְיָ הוֹדֵה אֱלֹהֵיכֶם מִן־הָעוֹלָם עַד־הָעוֹלָם וַיְבַרְכוּ
שֵׁם כְּבוֹדָה וּמְרוֹמָם עַל־כֹּל־לְבָרְכָה וּתְהַלְלָה:
וְאֶת־הוּא יְיָ הוֹדֵה לְבָרְכָה אֶת אֶתְּהָ עֲשׂוֹת אֶת־
הַשְּׁמַיִם שְׁמֵי הַשְּׁמַיִם וְכָל־צְבָאָם הָאָרֶץ וְכָל־
אֲשֶׁר עָלֶיהָ חַיִּים וְכָל־אֲשֶׁר בָּהֶם וְאֶתְּהָ מְחִיחָה

את כלם וצבא השמים לך משתחווים: אתה
הוא י-הוה הא-להים אשר בחרת באברהם
והוצאתו מאור פשרים ושמת שמו אברהם:
והוצאת את-לכבו נאמן לפניך וברות עמו
הברית לתת את-ארץ הפניני החתי האמרי
והפרזי והיבוסי והגרגשי לתת לזרעו ותקם
את-דברך כי צדיק אתה: ותרא את-עני
אבותינו במצרים ואת-זעקתם שמעת עליהם
סוף: ותתן אתה ומפתים בפרעה ובכל-עבדיו
ובכל-עם ארצו כי ידעת כי הזידו עליהם
ותעש-לך שם כהיום הזה: והים בקעת לפניהם
ויעברו בתוך-הים ביבשה ואת-רדפייהם
השלת במצולת פמו-אבן במים עזים:
ובצעמוד עץ הנחיתם יומם ובצעמוד אש לילה
להאיר להם את-הדרך אשר ילכו-בה: ועל הרי-
סיני ירדת ודבר עמם משמים ותתן להם
משפטים ישרים ותורת אמת חקים ומצוות
טובים: ואת-שבת קדשך הודעת להם ומצוות
וחקים ותורה צוית להם ביד משה עבדך:
ולחם משמים נתת להם לרעבם ומים מסלע
הוצאת להם לצמאם ותאמר להם לבוא לרשת
את-הארץ אשר-נשאת את-ידך לתת להם:
והם ואבותינו הזידו ויקשו את-ערפם ולא
שמעו אל-מצותיך: וימאנו לשמע ולא-זכרו
נבואתיך אשר עשית עמם ויקשו את-ערפם
ויתננו-ראש לשוב לעבדתם במרים ואתה
א-ללה סליחות חנון ורחום ארך-אפים ורב-
חסד וחסד ולא עזבתם: אף פי-עשו להם עגל
מסכה ויאמרו זה א-להיך אשר העלך ממצרים
ויעשו נאצות גדלות: ואתה ברחמיך הרבים
לא עזבתם במדבר את-עמוד הענן לא-סר
מעליהם ביומם להנחתם בהרר ואת-עמוד
האש בלילה להאיר להם ואת-הדרך אשר ילכו-
בה: ורוחך הטובה נתת להשפילם ומנה לא-
מנעת מפיהם ומים נתת להם לצמאם:

וארבעים שנה כלכלתם במדבר לא חסרו
שלמתייהם לא בלו ורגליהם לא בצקו: ותתן
להם ממלכות ועממים ותחלקם לפאה ויירשו
את-ארץ סיחון ואת-ארץ מלך השפון ואת-
ארץ עוג מלך-הפשו: ובנייהם הרבית בכבדי
השמים ותביאם אלה-הארץ אשר-אמרת
לאבותיהם לבוא לרשת: ויבאו הבנים ויירשו
את-הארץ ותכלע לפנייהם את-ישבי הארץ
הפנינים ותתנם בידם ואת-מלכיהם ואת-
עממי הארץ לעשות בהם פרצונם: ויילפדו
ערים בצורת ואדמה שמנה ויירשו בתים
מלאים-כֹּל לטוב ברות הצובים פרמים וזיתים
ועץ מאכל לרב ויאכלו וישבעו וישמנו
ויתעדנו בטובך הגדול: וימררו וימררו בך
וישלכו את-תורתך אחרי גומם ואת-נביאיך
הרגו אשר-העידו בם להשיבם אליך ויעשו
נאצות גדלות: ותתנם ביד צרייהם ויצרו להם
ובעת צרתם יצעקו אליך ואתה משמים תשמע
וכרחמיך הרבים תתן להם מושיעים ויושיעום
מיד צרייהם: ובנזות להם ישוכו לעשות רע
לפניך ותעזבם ביד איביהם וירדו בהם וישוכו
ויצעקו ואתה משמים תשמע ותצילם ברחמיך
רבות עתים: ותעד בהם להשיבם אל-תורתך
והמה הזידו ולא-שמעו למצותיך ובמשפטיך
הטאובים אשר-יעשה אדם וחיה בהם ויתנו
כתף סוררת וערפם הקשו ולא שמעו: ותמשך
עליהם שנים רבות ותעד בם פרוחך ביד-
נביאיך ולא האזינו ותתנם ביד עמי הארצות:
וברחמיך הרבים לא-עשיתם פלה ולא עזבתם
פי אליחנון ורחום אתה: ועתה א-להינו האל
הגדול הגבור והנורא שומר הברית והחסד אלי-
ימעט לפניך את כֹּל-התלאה אשר-מצאתנו
למלכינו לשרינו ולבחינו ולנביאינו
ולאבותינו ולכל-עמך מימי מלכי אשור עד
היום הזה: ואתה צדיק על כֹּל-הבא עלינו פי-

אָמַת עֲשִׂיתָ וְאֶנְחֵנוּ הִרְשַׁעְנוּ: וְאֶת־מַלְכֵינוּ
שָׂרֵינוּ כַּהֲנִינוּ וְאֶבְתִּינוּ לֹא עָשׂוּ תוֹרַתְךָ וְלֹא
הִקְשִׁיבוּ אֶל־מִצְוֹתֶיךָ וְלַעֲדוּתֶיךָ אֲשֶׁר הֵעִידַתָּ
בָּהֶם: וְהֵם בְּמַלְכוּתָם וּבְטוֹבְךָ הָרַב אֲשֶׁר־נָתַתָּ
לָהֶם וּבְאָרֶץ הַרְחֵבָה וְהַשְּׂמֵנָה אֲשֶׁר־נָתַתָּ
לְבָנֵיהֶם לֹא עֲבָדוּךָ וְלֹא־שָׁבוּ מִמַּעַלְלֵיהֶם
הָרָעִים: הִנֵּה אֶנְחֵנוּ הַיּוֹם עֲבָדִים וְהָאָרֶץ אֲשֶׁר־
נָתַתָּה לְאֶבְתֵּינוּ לֶאֱכֹל אֶת־פְּרִיָּהּ וְאֶת־טוֹבָהּ
הִנֵּה אֶנְחֵנוּ עֲבָדִים עָלֶיהָ: וַיִּתְּבוּאֲתָה מִרְבָּה
לְמַלְכִים אֲשֶׁר־נָתַתָּה עָלֵינוּ כַּחֲטָאוֹתֵינוּ וְעַל
גְּוִיֹתֵינוּ מוֹשְׁלִים וּבְכַהֲמַתְנוּ כְּרִצּוֹנָם וּבְצָרָה
גְּדֹלָה אֶנְחֵנוּ:

י וּבְכָל־זֹאת אֶנְחֵנוּ כְּרַתִּים אֲמֵנָה וְכַתְּבִים וְעַל
הַחֲתוּם שָׂרֵינוּ לֹאֵינוּ כַּהֲנִינוּ: וְעַל הַחֲתוּמִים
נַחֲמִיה הַתְּרַשְׁתָּא בְּיַחֲכֻלֶיהָ וְצַדִּיקֶיהָ: שְׂרִיָּה
עֲזָרִיָּה יִרְמִיָּה: פֶּשֶׁחֹר אֲמַרְיָה מַלְכִּיָּה: חֲטוּשׁ
שְׁבִנְיָה מַלְכִּיָּה: חֶרֶם מִרְמוֹת עֲבָדִיָּה: דְּנִיָּאל
וְנִתּוֹן בְּרוּךְ: מוֹשֶׁלֶם אֲבִיָּה מִיָּמֹן: מַעֲזִיָּה בְּלֹנִי
שְׂמַעְיָה אֱלֹה הַכַּהֲנִים: וְהַלּוּיִם וַיִּשׁוּעַ בְּיַחֲזִיקָה
בְּלֹנִי מוֹבְנֵי חֲנָדָד קְדָמוּאֵל: וְאַחִיהֶם שְׁבִנְיָה
הוֹדִיָּה קְלִיטָא פְּלֹאֲיָה חֲנָן: יִמְיָא רְחוּב
חֲשַׁבְיָה: זְפוּר שְׂרָבְיָה שְׁבִנְיָה: הוֹדִיָּה בְּנֵי
בְּנֵינוּ: רֵאשִׁי הָעָם פְּרַעֲשׁ פַּחַת מוֹאֲב עֵילָם
זְתוּא בְּנֵי: בְּנֵי עֲזַרָד בְּבִי: אֲדַנְיָה בְּנֵי עֲדִין:
אַטָר חֲזַקְיָה עֲזֹרָה: הוֹדִיָּה חָשֶׁם בְּצִי: חֲרוּף
עֲנַתוֹת נוֹבֵי נִיבִי: מוֹנַפְיַעֲשׁ מוֹשֶׁלֶם חֲזִירָה:
מַשִּׁיזְבָּאֵל צְדוֹק יְדוּעַ: פְּלִטְיָה חֲנָן עֲנִיָּה:
חֹשֶׁעַ חֲנַנְיָה חֲשׁוּב: הַלּוּחַשׁ פְּלֹחָא שׁוּבְקָה:
רְחוּם חֲשַׁבְנָה מַעֲשִׂיָּה: וְאַחִיָּה חֲנָן עֲנָן:
מַלְכִּיָּה חֶרֶם בַּעֲנָה: וַיִּשְׂאָר הָעָם הַכַּהֲנִים הַלּוּיִם
הַשׁוֹעֲרִים הַמְּשַׁרְרִים הַנְּתִינִים וְכָל־הַנְּבֻדִים
מִעַמֵּי הָאָרְצוֹת אֶל־תּוֹרַת הָאֱלֹהִים נִשְׁיָהֶם
בְּנִיָּהֶם וּבְנִתֵיהֶם כָּל יוֹדַע מִכִּין: מַחֲזִיקִים עַל־

אֲחֵיהֶם אֲדִירֵיהֶם: וּבָאִים בְּאֵלֶּה וּבְשִׁבוּעָה
לְלַכַּת בְּתוֹרַת הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר נָתַתָּה בְּיַד מוֹשֶׁה
עֲבַדְהָא־לְהִים וְלַשְּׂמֹר וְלַעֲשׂוֹת אֶת־כָּל־
מִצְוֹתַי י־הוּא אֲדִירֵינוּ וּמְשַׁפְּטֵנוּ וְחַקּוּנוּ: וְאַשֶׁר
לֹא־נָתַן בְּנִתֵּינוּ לְעַמֵּי הָאָרֶץ וְאֶת־בְּנֵי־הֵם לֹא
נִקַּח לְבָנֵינוּ: וְעַמֵּי הָאָרֶץ הַמְּבִיאִים אֶת־
הַמִּקְחֹת וְכָל־שֹׁכֵר בְּיוֹם הַשַּׁבָּת לְמַכּוֹר לֹא־נִקַּח
מֵהֶם בַּשַּׁבָּת וּבְיוֹם קָדֵשׁ וּנְטַשׁ אֶת־הַשְּׂנֵה
הַשְּׁבִיעִית וּמִשָּׂא כְּלִיד: וְהַעֲמַדְנוּ עָלֵינוּ
מִצְוֹת לָתֵת עָלֵינוּ שְׁלִישִׁית הַשְּׂקָל בַּשְּׂנֵה
לְעַבְדַת בַּיִת אֱלֹהֵינוּ: לְלַחֵם הַמַּעֲרֹכֶת וּמִנְחַת
הַתָּמִיד וְלַעֲזוֹלַת הַתָּמִיד הַשַּׁבָּתוֹת הַחֲדָשִׁים
לְמוֹעֲדִים וְלִקְדָּשִׁים וְלַחֲטָאוֹת לְכַפֵּר עַל־יִשְׂרָאֵל
וְכָל מְלֹאכֶת בַּיִת אֱלֹהֵינוּ: וְהַגְּזֵרֹת הַפְּלִנֵי
עַל־קָרְבָן הָעֹצִים הַכַּהֲנִים הַלּוּיִם וְהָעָם לְהָבִיא
לְבַיִת אֱלֹהֵינוּ לְבַיִת־אֶבְתֵּינוּ לְעֵתִים מוֹזְמָנִים
שְׂנֵה בַּשְּׂנֵה לְבַעַר עַל־מִזְבֵּחַ י־הוּא אֱלֹהֵינוּ
כַּפְתּוּב בְּתוֹרָה: וְלַחֲבִיא אֶת־כַּפּוֹרֵי אֲדַמְתְּנוּ
וּבְכַפּוֹרֵי כָּל־יָרֵי כָּל־עֵץ שְׂנֵה בַּשְּׂנֵה לְבַיִת
י־הוּא: וְאֶת־כַּפּוֹרֵי בְּנֵינוּ וּבַחֲמַתְנוּ כַּפְתּוּב
בְּתוֹרָה וְאֶת־כַּפּוֹרֵי בְּקָרְבָנוּ וְצֹאנֵינוּ לְהָבִיא
לְבַיִת אֱלֹהֵינוּ לְכַהֲנִים הַמְּשַׁרְתִּים בְּבַיִת
אֱלֹהֵינוּ: וְאֶת־רֵאשִׁית עֲרוֹסֵתֵנוּ וְתַרְוִמֵתֵנוּ
וּפְרִי כָּל־עֵץ תִּירוֹשׁ וַיִּצְהָר נָבִיא לְכַהֲנִים אֱלֹהֵי
לְשָׁכוֹת בַּיִת אֱלֹהֵינוּ וּמַעֲשֵׂר אֲדַמְתְּנוּ לְלוּיִם
וְהֵם הַלּוּיִם הַמַּעֲשֵׂרִים בְּכָל עֲרֵי עֲבָדְתְּנוּ: וְהַלּוּיָהּ
הַכֶּהֵן בְּיַחֲזִיקוֹ עִם־הַלּוּיִם בַּעֲשֵׂר הַלּוּיִם וְהַלּוּיִם
יַעֲלוּ אֶת־מַעֲשֵׂר הַמַּעֲשֵׂר לְבַיִת אֱלֹהֵינוּ אֱלֹהֵי
הַלְּשָׁכוֹת לְבַיִת הָאֹצֵר: כִּי אֱלֹהֵי־לְשָׁכוֹת יָבִיאוּ
בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל וּבְנֵי הַלּוּיִם אֶת־תְּרוֹמַת הַדָּגָן
הַתִּירוֹשׁ וְהַיִּצְהָר וְשֵׁם כָּלִי הַמִּקְדָּשׁ וְהַכַּהֲנִים
הַמְּשַׁרְתִּים וְהַשׁוֹעֲרִים וְהַמְּשַׁרְרִים וְלֹא נַעֲזֹב
אֶת־בַּיִת אֱלֹהֵינוּ:

הלכות מאכלות אסורות פרק יז

פחדל אחר פחדל-הואיל ולא השלים פזית אלא
ביתר מפדי אכילת פרס, אינו מצטרפין ופטור.
יד, וכן השותה רביעית שלסתם יינם מעט מעט, או
שהמחה את התמיץ בפסח או את החלב וגמאו מעט
מעט, או ששתה מן הדם מעט מעט-אם שקה מתחלה
ועד סוף פדי שתית רביעית, מצטרפין; ואם לאו, אין
מצטרפין.

יד, ט כל האכלין האסורין, אינו חייב עליהן עד
שיאכל אותן דרך הנאה-חוץ מבושר בחלב, וכלאי
הפרס: לפי שלא נאמר בהן אכילה, אלא הוציא אסור
אכילתו בלשון אחרת-בלשון בשול ובלשון הקדש,
לאסור אותן ואפלו שלא כדרך הנזה.

יד, י פיצד: הרי שהמחה את החלב וגמאו כשהוא חם
עד שנכנה גרונו ממנו, או שאכל חלב חי, או שערב
דברים מרים כגון ראש ולענה לתוך יין נסוף או לתוך
קזרה שלנבלה ואכלו כשהן מרין, או שאכל אכל
האסור אחר שהסריח והבאיש ובטל מאכל אדם-הרי
זה פטור; ואם ערב דבר מר בתוך קזרה שלבושר
בחלב, או ביין פלאי הפרס, ואכלו-חייב.

יד, יא האוכל מאכל ממאכלות האסורות דרך שחוק,
או פמתעסק-אף על פי שלא נתפנו לגוף האכילה-
הואיל ונהנה, חייב כמי שמתפנו לעצמה שלאכילה;
ונהנה הבאה לו לאדם בעל פרחו באסור מפל
האסורין-אם נתפנו, אסור; ואם לא נתפנו, מתר.

יד, יב האוכל מאכל אסור לתאבון, או מפני הרעב-
חייב; ואם היה תועה במדבר, ואין לו מה יאכל אלא
דבר אסור-הרי זה מתר, מפני ספנת נפשות.

יד, יג עברה שהריחה מאכל אסור, כגון בשר קדש או
בשר חזיר-מאכילין אותה מן המרק. אם נתשבה
דעתה, מוטב; ואם לאו, מאכילין אותה פחות פחות
מפשעור. ואם לא נתשבה דעתה, מאכילין אותה עד
שתתנשב דעתה. וכן הבריית שהריח דבר שיש בו
חמץ וכיוצא בו מדברים שמערערין את הנפש, דינו
כעברה.

יד, יד מי שאחזו בלמוס-מאכילין אותו דברים
האסורין מידי, עד שיאירו עיניו; ואין מסזרין על
דבר המתר, אלא ממחרין בנמצא. ומאכילין אותו
הקל הקל, תחלה. אם האירו עיניו, דיו; ואם לאו,
מאכילין אותו התמור.

יד, טו פיצד: היו לפניו טבל ונבלה-מאכילין אותו

יד, א כל אסורי מאכלות שבתורה-שעורן בכזית
בינוני, בין למלקות בין לכרת בין למיתה בידי
שמים; וכבר בארנו שכל המחייב כרת או מיתה בידי
שמים על מאכל, לוקה. ושעור זה עם כל השעורין,
הלכה למשה מסיני הן. ואסור מן התורה לאכל כל
שהוא מדבר האסור, אבל אינו לוקה אלא על פזית;
ואם אכל כל שהוא פחות מפשעור, מפין אותו מפת
מרדות.

יד, ב פזית שאמרנו, חוץ משלבין השנים; אבל מה
שלבין החניכים מצטרף למה שבלע, שהרי נהנה
גרונו בכזית. אפלו אכל פחצי זית, והקיא וחרר ואכל
אותו חצי זית עצמו שהקיא-חייב: שאין החיוב אלא
על הנאת הגרון, בכזית מדבר האסור.

יד, ג פזית חלב או נבלה או פגול ונוטר וכיוצא בהן,
שהניחו בחמה ונתמעט-האוכלו פטור; חזר והניחו
בגשמים ונתפח, חייבין עליו כרת או מלקות. היה
פחות מכזית בתחלה, ונתפח ועמד על פזית-אסור,
ואין לוקין עליו.

יד, ד כבר בארנו שכל אסורין שבתורה, אין מצטרפין
זה עם זה לכזית-חוץ מבושר נבלה עם בשר טרפה,
ואסורי נזיר שיתבארו במקומן; חמשה מיני תבואה,
וקמחין שלהן, והבצקות שלהן-הכל מצטרפין לכזית,
בין לאסור תמיץ בפסח, בין לאסור חדש מלפני העמר,
בין לאסור מעשר שני ותרומות.

יד, ה נראה לי שכל החייב בתרומה ומעשרות-מצטרף
לכזית בטבל, מפני שהוא שם אחד: הא למה זה
דומה-לנבלת השור ונבלת השה ונבלת הצבי, שהן
מצטרפין לכזית כמו שבארנו.

יד, ו האוכל אכילה גדולה מדבר אסור-אין מחייבין
אותו מלקות או כרת על כל פזית וכזית, אלא חייב
אחד לכל האכילה; ואם היו העדים מתרין בו בשעת
אכילה על כל פזית וכזית, חייב על כל התראה
והתראה, ואף על פי שהיא אכילה אחת, ולא הפסיקה.

יד, ז האוכל פשעורה או פחדל מאחד ממאכלות
האסורין, ושהה מעט וחרר ואכל פחדל, וכן עד
שהשלים פזית, בין בשוגג בין במזיד-אם שקה
מתחלה ועד סוף פדי אכילת שלוש ביצים-יצטרף
הכל, והרי הוא חייב כרת או מלקות או קרבן, כמי
שאכל פזית בבת אחת. ואם שקה יתר מזה מתחלה
ועד סוף-אף על פי שלא שקה ביניהן, אלא אכל

גבלה תחלה, שהטבל במיתה; גבלה וספיתי שביעית-מאכילין אותו ספיתי שביעית, שאסורין מדברי סופרים כמו שיתבאר בהלכות שמטה ויובל; טבל ושביעית-מאכילין אותו שביעית; טבל ותרומה-אם אי אפשר לתקן הטבל, מאכילין אותו טבל שאינו קדוש פתומה. וכן כל פיוצא בזה.

יד, טז פבר בארנו שאין אסור חל על אסור אלא אם היו שני האסורין באין כאחת, או שהיה אסור מוסית, או אסור פולל; לפיכך יש אוכל פזית אחד, ולוקה עליו חמש מלקיות-והוא, שהתרו בו בחמשה אסורין שנתקבצו בו.

יד, יז פיצד: כגון טמא שאכל פזית חלב, שנותר מן המקדשין, ביום הכפורים-לוקה משום אוכל חלב,

הלכות מאכלות אסורות פרק טו

במאתים.

ומשום אוכל נותר, ומשום אוכל ביום הכפורים, ומשום טמא שאכל קדש, ומשום שנהנה מן הקדש ומעל.

יד, יח ולמה חל פאן אסור על אסור: שבהמה זו היה חלבה אסור באכילה, ומתר בהנייה. הקדישה-נאסר חלבה בהנייה, ומתוך שנוסף בו אסור הנייה, נוסף עליו אסור קדשים. ועדין היה חלב זה מתר לגבוה, ואסור להדיוט; נעשה נותר-מתוך שנוסף בו אסור לגבוה, נאסר להדיוט. והאוכל הנה היה מתר בבשר בהמה, ואסור בחלבה; נטמא-נאסר אף בבשרה, נוסף לו אסור על החלב. בא יום הכפורים-כלל כל האכלין, ומתוך שנאסר אף בחליו, נוסף אסורו בחלב זה. וכן כל פיוצא בזה.

טו, א דבר אסור שנתערב בדבר מתר-מין בשאינו מינו, בנותן טעם; ומין במינו שאי אפשר לעמד על טעמו, יבטל ברב.

טו, ב פיצד: חלב הפליות שגפול לתוך הגריסין, ונמוח הפל-טועמין את הגריסין: אם לא נמצא בהן טעם חלב, הרי אלו מתרין; ואם נמצא בהן טעם חלב והיה בהן ממשו, הרי אלו אסורין מן התורה; נמצא בהן טעמו ולא היה בהן ממשו, הרי אלו אסורין מדברי סופרים.

טו, ג פיצד הוא ממשו, כגון שהיה מן החלב פזית בכל שלוש ביצים מן התערבת. אם אכל מן הגריסין האלו כשלוש ביצים-הואיל ויש בהן פזית מן החלב, לוקה: שהרי טעם טעם האסור, וממשו. אכל פחות משלוש ביצים, מכין אותו מפת מרדות מדבריהם. וכן אם לא היה בתערבת פזית בכל שלוש ביצים-אף על פי שיש בהן טעם חלב, ואכל כל הקדרה-אינו לוקה אלא מפת מרדות.

טו, ד נפל חלב פליות לחלב האליה, ונמוח הפל-אם היה חלב האליה כשנים בחלב הפליות, הרי הפל מתר מן התורה; אפלו חתפת גבלה שנתערבה בשתי חתכות שלשחוטה, הפל מתר מן התורה. אבל מדברי סופרים, הפל אסור-עד שיאבד דבר האסור מעצם מעוטו, ולא יהיה דבר חשוב שעינו עומדת כמו שיתבאר.

טו, ה ובכמה יתערב דבר האסור, ויאבד בעצם מעוטו: כשעור שנתנו חכמים-יש דבר ששעורו בששים, ויש ששעורו במאה, ויש ששעורו

במאתים. טו, ו נמצאת למד, שכל אסורין שבתורה-בין אסורי מלקות, בין אסורי פרת, בין אסורי הנייה, שנתערבו במאכל המתר-מין בשאינו מינו, בנותן טעם; מין במינו שאי אפשר לעמד על הטעם, שעורו בששים או במאה או במאתים: חוץ מיין נסך, מפני חמר עבודה זרה, וחוץ מטבל, שהרי אפשר לתקנו; ומפני זה, אסורין במינו בכל שהו, וישלא במינו, בנותן טעם כשאר האסורין.

טו, ז פיצד: טפת יין נסך שגפלו עליה פמה חביות שלניו-הפל אסור, כמו שיתבאר; וכן פוס שלנין טבל שנתערב בחביות-הפל טבל, עד שיפריש תרומה ומעשרות הראויין לתערבת כמו שיתבאר במקומו.

טו, ח פרות שביעית-אף על פי שאם נתערבו במינן בכל שהוא, וישלא במינן בנותן טעם-אינן בכלל אסורי תורה: שאין אותה התערבת אסורה; אלא חייב לאכל כל התערבת בקדשת שביעית, כמו שיתבאר במקומו.

טו, ט חמץ בפסח-אף על פי שהוא מאסורי תורה, אינו בכללות אלו: לפי שאין התערבת אסורה לעולם-שהרי לאחר הפסח תהיה כל התערבת מתרת, כמו שבארנו. לפיכך אוסר בכל שהוא, בין במינו בין שלא במינו. והוא הדין לתבואה חדשה שנתערבה בישינה מלפני העמר-אוסרת בכל שהוא, שהרי יש לה מתירין: שלאחר העמר, יתר הפל.

טו, י וכן כל דבר שיש לו מתירין, ואפלו היה אסורו מדבריהם, כגון אסור מקצה ונולד ביום טוב-לא נתנו

בו חכמים שעור, אלא אפלו אחד בכמה אלפים אינו בטל: שהרי יש לו דרך שימך בה, כגון הקדש ומעשר שני וכיוצא בהן. אבל הערלה, וכלאי הפרם, וחלב, ודם, וכיוצא בהן, וכן תרומות-נתנו חכמים בהן שעור, שאין בהן דרך המר לכל אדם.

טו, יא יראה לי, שאפלו דבר שיש לו מתירין-אם נתערב בשאינו מינו, ולא נתן טעם-מתר: לא יהיה זה שיש לו מתירין חמור מטבל, שהרי אפשר לתקנו; ואף על פי כן שלא במינו בנותן טעם, כמו שבארנו. ואל תתמה על חמץ בפסח, שהתורה אסרה "כל-מתמצת"; לפיכך החמירו בו, כמו שבארנו.

טז, יב ואלו הן השעורין שנתנו חכמים: התרומה, ותרומת מעשר, והחלה, והבפורים-עולין באחד ומאה; וצריך להרים, ומצטרפין זה עם זה. וכן פרוסה שללחם הפנים לתוך פרוסות שלחליו, עולה באחד ומאה.

טז, יג פיצד: סאה קמח מאחד מאלו, או סאה מכלן, שנפלה למאה סאה קמח שלחליו, ונתערב הכל-מרים מן הכל סאה אחת כנגד סאה שנפלה, והשאר מתר לכל אדם; נפלה לפחות ממאה, נעשה הכל מדמע.

טז, יד הערלה וכלאי הפרם-עולין באחד ומאתים, ומצטרפין זה עם זה; ואינו צריך להרים. פיצד: רביעית שלנין ערלה או פלאי הפרם, או שהיתה הרביעית מצטרפת משניהם, שנפלה לתוך מאתים רביעיות שלנין-הכל מתר, ואינו צריך להרים פלום; נפלה לפחות ממאתים, הכל אסור בהנזה.

טז, טז ולמה צריך להרים התרומה, ולא ירים ערלה וכלאי הפרם: שהתרומה, ממון פוהגים; לפיכך כל תרומה שאין הפוהגים מקפידין עליה, כגון תרומת הפליסין והחרובין ושעורין שבאדום-אינו צריך להרים. ולמה כפלו שעור ערלה וכלאי הפרם, מפני שהן אסורין בהנזה. ולמה סמכו על שעור מאה בתרומות: שהרי תרומת מעשר אחד ממאה ומקדשת הכל, שנאמר "את-מקדשו, ממנו"; אמרו חכמים, דבר שאמה מרים ממנו-אם חזר לתוכו, מקדשו.

טז, טז שאר אסורין שבתורה פלו, כגון בשר שקצים ורמשים וחלב ודם וכיוצא בהן-שעורן בששים. פיצד: פזית חלב פליות שנפל לתוך ששים פזית מחלב האליה, הכל מתר; נפל לפחות מששים, הכל אסור. וכן אם נפל פשעורה חלב, צריך שיהיה שם כמו ששים שעורה. וכן בשאר אסורין. וכן שומן

שלגיד הנשה שנפל לקדרה שלבשר-משערין אותו בששים, ואין שומן הגיד מן המזין; ואף על פי ששומן גיד הנשה מדבריהם, כמו שבארנו, הואיל וגיד הנשה ברנה בפני עצמה, החמירו בו פאסורי תורה. והגיד עצמו-אין משערין בו ואינו אוסר, שאין בגידים בנותן טעם.

טז, יז אבל פחל שנתבשל עם הבשר-בששים, וכחל מן המזין: הואיל והפחל מדבריהם כמו שבארנו, הקילו בשעורו.

טז, יח ביצה שנמצא בה אפרוח, שנשלקה עם ביצים המתרות-אם היתה עם ששים ואחת והיא, הרי הן מתרות; היתה עם ששים בלבד, נאסרו הכל: מפני שהיא ברנה בפני עצמה, עשו בה הפר והוסיפו בשעורה. אבל ביצת עוף טמא שנשלקה עם ביצי עוף טהור, לא אסרה אותם; ואם טרף אלו עם אלו, או שנתערבה ביצת עוף טמא, או ביצת טרפה עם ביצים אחרים-שעורן בששים.

טז, יט ומנין סמכו חכמים על שעור ששים: שהרי המורם מאיל נזיר, והוא הזרוע, אחד מששים משאר האיל; והיא מתבשלת עמו ואינה אוסרת אותו, שנאמר "ולקח הפהן את-הזרע בשלה, מן-האיל".

טז, כ מין במינו ודבר אחר שנתערבו, כגון קדרה שהיה בה חלב אליה וגריסין, ונפל לתוכה חלב הפליות, ונמחה הכל ונעשה גוף אחד-רואין את חלב האליה ואת הגריסין כאלו הן גוף אחד, ומשערין חלב הפליות בגריסין ובאליה; אם היה אחד מששים, מתר: שהרי אי אפשר פאן לעמד על הטעם. והוא הדין לתרומות שנתערבו לשערן במאה, וכלאי הפרם או ערלה לשער אותן במאתים.

טז, כא פשמשערין בכל האסורין-בין בששים, בין במאה, בין במאתים-משערין במרק ובתבלין ובכל שיש בקדרה ובמה שבלעה קדרה מאחר שנפל האסור, לפי אמדון הדעת: שהרי אי אפשר לעמד על מה שבלעה בצמצום.

טז, כב אסור לבטל אסורין שלתורה, לכפתחלה. ואם בטל, הרי זה מתר; ואף על פי כן קנסו אותו חכמים, ונאסרו הכל. ויראה לי שפיון שהוא קנס, אין אוסרין תערובת זו אלא על זה העובר שבטל האסור; אבל לאחרים, הכל מתר.

טז, כג פיצד: הרי שנפלה סאה שלערלה לתוך מאה סאה, שהרי נאסר הכל-לא יביא מאה סאה אחרת

ויצרה, כדי שתעלה באחד ומאתים; ואם עבר ועשה פו, הפל מתר. אבל באסורין שלדבריהם-מבטליו האסור, לכתחלה. פיצד: חלב שנפל לקדרה שיש בה בשר עוף, ונתן טעם בקדרה-מרה עליו בשר עוף אחר, עד שיבטל הטעם. וכן פל פיוצא בזה.

טו, כד כבר בארנו שאם נתן דבר האסור טעמו בדבר המתר, נאסר הכל. במה דברים אמורים, בשהשביחו. אבל אם פגם זה האסור למתן והפסיד טעמו, הרי זה מתר: והוא, שיהיה פוגם מתחלה ועד סוף; אבל אם פגם בתחלה, וסופו להשבית, או השבית בתחלה, אף על פי שסופו לפגם-הרי זה אסור.

טז, כה ומי טעם את התערבת-אם היה המערב תרומות עם החליו, טועם אותן הפותח: אם היה טעם התרומה נפר, הפל מדמע. ובהלפות תרומות, יתבאר דין המדמע. ואם היה בשר בחלב, או יין גסד, ויין ערלה וכלאי הפרם שנפלו לדבש, או בשר שקצים ורמשים שנתבשל עם הירק, וכיוצא בהן-טועם אותן הגוי, וסומכין על פיו. אם אמר אין בו טעם, או שאמר יש בו טעם, ומטעם רע הוא והרי פגמו-הכל מתר: והוא שלא יהיה סופו להשבית, כמו שבארנו. ואם אין שם גוי לטעם-משערין אותו בשעורו, בששים או במאה או במאתים.

טז, כו עכבר שנפל לשכר או לחמץ-משערין אותו בששים, שאנו חוששין שמה טעמו בשכר ובחמץ משבית. אבל אם נפל ליין או לשמן או לדבש-מתר, ואפלו נתן טעם: מפני שטעמו פוגם-שפלו אלו צריכין

הלכות מאכלות אסורות פרק טז

טז, א פל השעורין האלו שנתנו חכמים בדבר האסור שנתערב במינו המתר-בשלא היה הדבר האסור מחמץ או מתבל, או דבר חשוב שהוא עומד פמות שהוא ולא נתערב ונדמע בדבר המתר; אבל אם היה מחמץ או מתבל, או דבר חשוב-אוסר בכל שהוא.

טז, ב פיצד: שאור שלחטין שלתרומה שנפל לתוך עיסת חטין שלחליו, ויש בו כדי לחמץ-הרי זו העיסה פלה מדמע; וכן תבלין שלתרומה שנפלו לקדרת חליו, ויש בהן כדי לתבל, והן ממין החליו-הכל מדמע, ואף על פי שהשאור או התבלין אחד מאלה. וכן שאור שלכלאי הפרם לתוך העיסה, או תבלין שלערלה לתוך הקדרה-הכל אסור בהנחה.

טז, ג דבר חשוב שהוא אוסר במינו בכל שהוא, שבועה דברים; ואלו הן-אגוזי פרך, ורמוני בדו, ורחביות

להיותו מבשמים, וזה מסריחן ומפסיד טעמן. טו, כז גדי שצלה אותו בחלבו, אסור לאכל אפלו מקצה אגנו-שהחלב נבלע באבריו, והוא משביחו ונותן בו טעם; לפיכך אם היה פחוש ולא היה בו חלב פליות, ולא חלב קרב אלא מעט פאחד מששים-קולף ואוכל, עד שמגיע לחלב.

טו, כח וכן ירד שצלאה בגיד הנשה שבה-קולף ואוכל עד שהוא מגיע לגיד, ומשליכו. וכן בהמה שצלאה שלמה ולא הסיר ממנה לא חוטין ולא קרומות האסורות-קולף ואוכל; וכיון שנגיע לדבר אסור, חותכו ומשליכו-שאין בגידים בנותן טעם, כדי לשער בהן.

טו, כט אין צולין בשר שחוטת עם בשר נבלה או בהמה טמאה בתנור אחד, ואף על פי שאין נוגעין זה בזה; ואם צלאן-הרי זה מתר, ואפלו היתה האסורה שמנה הרבה והמתרת רזה, שהריט אינו אוסר, ואין אוסר אלא עצמו שלאסור.

טו, ל בשר נבלה מליח שנבלל עמו בשר שחוטת-הרי זה נאסר, מפני שתמצית הנבלה נבלעת בגוף בשר השחוטת, ואי אפשר לעמד פאן לא על הטעם, ולא על השעור.

טו, לא וכן בשר דג טמא מליח שנבלל עמו דג תפל טהור, נאסר מפני צירו; אבל אם היה המליח טהור והתפל דג טמא-לא נאסר המליח, שהתפל בולע מן המליח. דג טמא שפכשו עם דג טהור-ציר הכל אסור, אלא אם פו היה הטמא אחד ממאתים מן הטהור.

סתומות, וחלפות תרדיו, וקלסי אפרוב, ודלעת יוגית, וכפרות שלבעל הבית.

טז, ד פיצד: רמון אחד מרמוני בדן שהיה ערלה, ונתערב בכמה אלפים רמונים-הכל אסור בהנחה; וכן חבית סתומה שליון ערלה או פלאי הפרם, שנתערבה בכמה אלפים חביות סתומות-הכל אסורין בהנחה. וכן שאר השבועה דברים.

טז, ה וכן חתפה שלנבלה, או שלבשר בהמה או חיה או עוף או דג הטמאין, שנתערבה בכמה אלפים חתכות-הכל אסור עד שיגביה אותה חתפה, ואחר כך ישער השאר בששים: שאם לא הגביהה, הרי הדבר האסור עומד ולא נשתנה; והחתפה חשובה אצלו שהרי מתכפד בה לפני האורחין.

טז, ו והוא הדין בחתפה שלבשר בחלב, או שלחליו

שנשחטו בעזרה, שהרי הן אסורין מדבריהם בהנחה, כמו שיתבאר בהלכות שחיטה-אוסרין בכל שהן, עד שיגביה אותן. וכן גיד הנשה שנתבשל עם הגידין, או עם הבשר-בזמן שמפירו, מגביהו והשאר מתר: שאין בגידין בנותן טעם. ואם אינו מפירו, הכל אסור: מפני שהוא בריה בפני עצמו, הרי הוא חשוב ואוסר בכל שהוא.

טז, וכן כל בעלי חיים, חשובין הן ואינן בטליון; לפיכך שור הנסקל שנתערב באלף שונרים, ועגלה ערופה באלף עגלות, או צפור מצרע השחוטה באלף צפרים, או פטר חמור באלף חמורים-פלן אסורין בהנחה. אבל שאר הדברים-אף על פי שדרך למנות, הרי אלו עולין בשעורן.

טז, ח פיצד: אגדה שלירק מפלאי הפרם שנתערבה במאתים אגדות, או אתרוג שלערלה שנתערב במאתים אתרוגים-הכל מתר. וכן כל פיוצא בהן.

טז, ט יראה לי שכל דבר שהוא חשוב אצל בני מקום מן המקומות, כגון אגוזי פרוך ורמוני בידן בארץ ישראל באותן הזמנים-שהוא אוסר בכל שהוא, לפי חשיבותו באותו מקום ובאותו זמן; ולא הזכירו אלו, אלא שהן אסורין בכל שהן בכל מקום. והוא הדין לכל פיוצא בהן, בשאר מקומות. ודבר ברור הוא, שכל אסורין האלו מדבריהם.

טז, י נפל רמון אחד מן התערבת הזאת, לשני רמונים אחרים מרמוני בידן, ונפל מן השלושה רמון אחד לרמונים אחרים-הרי אלו האחרים מתרין, שהרי הרמון שלתערבת הראשונה בטל ברב; ואם נפל מן התערבת הראשונה רמון לאלף, פלן אסורין: לא נאמר בטל ברב, אלא להתיר ספק ספקן-שאם יפל מן התערבת השניה למקום אחר, אינו אוסר. וכן כל פיוצא בזה.

טז, יא נתפצעו אגוזים אלו שנאסרו פלן מפני אגוז ערלה שביניהן, או נתפרדו הרמונים, ונתפתחו התביות, ונתחתכו הדלועין, ונתפרסו הכפרות, אחר שנאסרו-הרי אלו יעלו באחד ומאתים; והוא הדין לחתפת גבלה שגדוכה בכלל החתכות ונעשה הכל כמוה, שהיא עולה בששים.

טז, יב ואסור לפצע האגוזים, ולפרד הרמונים, ולפתח התביות אחר שנאסרו, כדי שיעלו באחד ומאתים- שאין מבטליון אסור לכתחלה; ואם עשה כן, קונסין אותו ואסורין עליו כמו שבארנו.

טז, יג שאור שלכלאי הפרם ושלתרומה שנפלו לתוך העיסה, לא בזה כדי לחמץ, ולא בזה כדי לחמץ, ובשניהם פשיצטרפו כדי לחמץ-אותה עיסה אסורה לישראל, ומתרת לפוהגים. וכן תבלין שלתרומה ושלכלאי הפרם שנפלו לתוך הקדרה, ולא היה באחד מהן כדי לתבל, ובשניהם כדי לתבל-אותה קדרה אסורה לישראל, שהרי דבר האסור להם תבלה; ומתרת לפוהגים.

טז, יד תבלין שהם שנים או שלושה שמות ממין אחד, או שלושה מיניו משם אחד-מצטרפין לתבל ולאסר, וכן לחמץ. פיצד: שאור שלחטין ושאור שלשעורין-הואיל ושם שאור אחד הוא-אינו כמין ושאינו מינו, אלא הרי הן כמין אחד; ומצטרפין לשער בהן כדי לחמץ בעיסה שלחטין, אם היה טעם שניהן טעם חטין, או כדי לחמץ בעיסה שלשעורין, אם היה טעם שניהן טעם שעורין.

טז, טו שלושה שמות ממין אחד פיצד: כגון פרפס שלנהרות וכרפס שלאפר וכרפס שלגנה-אף על פי שלכל אחד מהן שם בפני עצמו-הואיל והן מין אחד, מצטרפין לתבל.

טז, טז עיסה מחמצת שנפל לתוכה שאור שלתרומה או שאור שלכלאי הפרם, וכן קדרה מתבלת שנפלו לתוכה תבלין שלתרומה או שלערלה ושלכלאי הפרם-אם יש בשאור כדי לחמץ אלו היתה העיסה מצה, ובתבלין כדי לתבל הקדרה אלו היתה תפלה-הרי הכל אסור; ואם אין בהן כדי לתבל ולחמץ, יעלו בשעורן-תרומה באחד ומאה, וערלה וכלאי הפרם באחד ומאתים.

טז, יז התרומה מעלה את הערלה ואת פלאי הפרם. פיצד: סאה תרומה שנפלה לתשעה ותשעים חליו, ואחר כך נפל לכל חצי סאה שלערלה או שלכלאי הפרם-אין כאן אסור ערלה, ולא אסור פלאי הפרם: שהרי עלה באחד ומאתים, ואף על פי שמקצת המאתים תרומה.

טז, יח וכן הערלה וכלאי הפרם מעלין את התרומה. פיצד: מאה סאה שלערלה או שלכלאי הפרם שנפלו לעשרים אלף שלחליו, נעשת כל התערבת עשרים אלף ומאה; ואחר כך נפל לכל, מאתים סאה וסאה שלתרומה-הרי הכל מתר: ותעלה התרומה באחד ומאה, ואף על פי שמקצת המאה המעלין אותה ערלה או פלאי הפרם.

טז, יט וכן הערלה מעלה את כלאי הפרם, וכלאי הפרם את הערלה, וכלאי הפרם את כלאי הפרם, והערלה את הערלה. פיצד: מאתים סאה שלערלה או שלכלאי הפרם שנפלו לארבעים אלה חליו, ואחר כך נפל לכל, מאתים סאה וסאה שלערלה או שלכלאי הפרם-הרי הפל מתר: שפיון שבטל האסור שנפל תחלה, נעשה הפל כחליו המתירין.

טז, כ בגד שצבעו בקלפי ערלה, ישרף; נתערב באחרים, יעלה באחד ומאתים. וכן תבשיל שבשלו בקלפי ערלה, ופת שאפיה בקלפי ערלה או בכלאי הפרם-ישרף התבשיל והפת, שהרי הניתו נפרת בהן; נתערבו באחרים, יעלו באחד ומאתים. וכן בגד שארג בו מלוא הסיט שצבעו בערלה, ואין ידוע איזה הוא-יעלה באחד ומאתים. נתערבו סמני ערלה בסמני התר, יעלו באחד ומאתים; מי צבע במי צבע, יבטל ברב.

טז, כא תנור שהסיקו בקלפי ערלה ובכלאי הפרם, בין חדש בין ישן-יוצן, ואחר כך יחם אותו בעצי התר; ואם בשל בו קדם שיוצן, בין פת בין תבשיל-הרי זה אסור בהנחה: ששבח עצי אסור בפת או בתבשיל. גרף את כל האש, ואחר כך בשל או אפה בחמו שלתנור-הרי זה מתר, שהרי עצי אסור הלכו להן.

טז, כב קערות וכוסות וקדרות וצלוחיות שבשולן היוצר בקלפי ערלה-הרי אלו אסורין בהנחה, שהרי דבר האסור בהנחה עשה אותן חרס.

טז, כג פת שבשלה על גבי גחלים שלעצי ערלה, מתרת: שפיון שנעשו גחלים-הלך אסורן, אף על פי שהן בוערות. קדרה שבשל אותה בקלפי ערלה או בכלאי הפרם, ובעצי התר-הרי התבשיל אסור, ואף על פי שזה וזה גורם: שבשעה שנתבשלה מחמת עצי אסור, עדין לא באו עצי התר; ונמצא מקצת הבשול בעצי התר, ומקצתו באסור.

טז, כד נטיעה שלערלה שנתערבה בנטיעות, וכן ערוגה שלכלאי הפרם בערוגות-הרי זה לוקט לכתחלה מן הכל: ואם היתה נטיעה במאתים נטיעות, וערוגה במאתים ערוגות-הרי כל הנלקט מתר. ואם היו בפחות מזה, הרי כל הנלקט אסור. ולמה התירו לו ללקט לכתחלה, והנה מן הדין שאוסרין לו הכל עד שיטריח ויוציא הנטיעה והערוגה האסורה-שהדבר תזקה שאין אדם אסור פרמו בנטיעה אחת, ואלו הנה יודעה הנה מוציאה.

טז, כה המעמיד גבנה בשרף פגי ערלה, או בקבת תקרבת עבודה זרה, או בחמץ יין שלגויים-הרי זו אסורה בהנחה: אף על פי שהוא מין בשאינו מינו, ואף על פי שהוא כל שהוא-שהרי הדבר האסור הוא הנפר, והוא שעשה אותה גבנה.

טז, כו הערלה וכלאי הפרם, דין הפרות שלהן שישרפו; והמשקין שלהן יקברו, מפני שאי אפשר לשרף המשקין.

טז, כז יין שנתנסף לעבודה זרה שנתערב עם היין-אוסר הפל בהנחה בכל שהוא, כמו שאמרנו.

טז, כח במה דברים אמורים, בשהורק היין המתר על טפה שליון נסד; אבל אם ערה יין נסד מצלצול קטן לתוך הבור שליון-אפלו ערה כל היום פלו, ראשון ראשון בטל. ערה מן החבית-בין שערה מן המתר לאסור, או מן האסור למת-הכל אסור, מפני שהעמוד היורד מפי החבית גדול.

טז, כט נתערב סתם יינם ביין-הרי זה אוסר בכל שהוא, בשתייה; וימכר פלו לגויים, ולוקח דמי היין האסור שבו ומשליכו לים המלח, וינהנה בשאר המעות. וכן אם נתערבה חבית שליון נסד בין החביות-הכל אסורין בשתייה, ומתירין בהנחה; ויוליך דמי אותה חבית לים המלח, כשימכר הפל לגוי. וכן בחבית שלסתם יינם.

טז, ל מים שנתערבו בינו, או יין במים-בנותן טעם, מפני שהן מין בשאינו מינו. במה דברים אמורים, בשנפל המשקה המתר לתוך המשקה האסור; אבל אם נפל המשקה האסור לתוך המשקה המתר, ראשון ראשון בטל-והוא שיורק מצלצול קטן, שהנה מריק ויורד מעט מעט. והיאך יהיו המים אסורין, כגון שהיו נעבדין או תקרבת עבודה זרה.

טז, לא בור שליון שנפל לתוכו קתון שלמים תחלה, ואחר כך נפל לתוכו יין נסד-רואין את יין התר פאלו אינו, והמים שנפלו משערין בהן עם יין נסד: אם ראויין לבטל טעם אותו יין נסד-הרי המים רבין עליו ומבטלין אותו, והרי הפל מתר.

טז, לב יין נסד שנפל על הענבים-ידיחם, והן מתרות באכילה: ואם היו מבקעות-בין שהנה היין ישן, בין שהנה חדש-אם נתן טעם בענבים, הרי אלו אסורות בהנחה; ואם לאו, הרי אלו מתרות באכילה. נפל על גבי תאנים-הרי אלו מתרות, מפני שהיין פוגם בטעם התאנים.

טז, לג יין נסד שגפל על החטין-הרי אלו אסורות באכילה, ומתרות בהניה. ולא ימכרם לגוי, שמא יחזר וימכרם לישראל; אלא פיצד עושה: טוחן אותן, ועושה מהן פת, ומוכרה לגויים שלא בפני ישראל, כדי שלא יקחו אותה ישראל מן הגוי-שהרי פת גויים אסורה, כמו שיתבאר. ולמה אין בודקין את החטין

הלכות מאכלות אסורות פרק יז

יז, א קדרה שלתרס שנתבשל בה בשר נבלה, או בשר שקצים ורמשים-לא יבשל בה בשר שחוטטה באותו היום. ואם בשל בה מין בשר, התבשיל אסור; בשל בה מין אחר, בנותן טעם. ולא אסרה תורה אלא קדרה בת יומה בלבד, הואיל ועדין לא נפגם השומן שגבלע בקדרה; ומדברי סופרים, לא יבשל בה לעולם. לפיכך אין לוקחין פלי חרס ישנים מן הגויים שגשמתמשו בהן בתמיו, כגון קדרות וקערות, לעולם, ואפלו היו שוועין באבר; ואם לקח, ובשל בהן מיום שני והלאה-התבשיל מתר.

יז, ב הלוקח פלי תשמיש סעודה מן הגויים, מכלי מתכות וכלי זכוכית-דברים שלא נשתמש בהן כל עיקר-מטבילין במי מקוה, ואחר כך יהיו מתרין לאכל בהן ולשתות. ודברים שגשמתמש בהן על ידי צונן, כגון פוסות וצלוחיות וקתונות-מדיחן ומטבילין, והן מתרין. ודברים שגשמתמש בהן על ידי תמיו, כגון יורות וקמקמוסין ומתמי תמיו-מגעילין ומטבילין, והן מתרין. ודברים שגשמתמש בהן על ידי האור, כגון שפודין ואספלאות-מלבנן באור עד שתנשר קלפתן ומטבילין, והן מתרין.

יז, ג פיצד מגעילין: גותן יורה קטנה לתוך יורה גדולה, וממלא עליה מים עד שיצופו על הקטנה, ומרתיתה יפה יפה; ואם הייתה יורה גדולה-מקיף על שפתה בצק או טיט, וממלאה מים עד שיצופו המים על שפתה, ומרתית.

יז, ד וכלן שגשמתמש בהן עד שלא הרתית, או עד שלא הדית, ועד שלא הלבין, ועד שלא הטביל-מתר: שפל השומן שבהן גותן טעם לפגם הוא, כמו שבארנו.

יז, ה טבילה זו שמטבילין פלי הסעודה הנלקחין מן הגויים, ואחר כך יתרו לאכילה ושתיה-אינה לענן טמאה וטהרה, אלא מדברי סופרים. ורמז לה "פל-דבר אשר-יבא באש"; ומפי השמועה למדו, שאינו מדבר אלא בטהרתן מידי געולי גויים, לא מידי

בנותן טעם-מפני שהן שואבות, והינן נבלע בהן. טז, לד יין נסד שהחמיץ, ונפל לתוך חמץ שכר-אוסר בכל שהוא, מפני שהוא במינו: ששניהן חמץ הן. ויין שנתערב עם החמץ, בין שגפל חמץ ליין בין שגפל יין לחמץ-משערין אותו בנותן טעם.

טמאה: שאין לה טמאה שאינה עולה אלא על ידי האש; וכל הטמאים, בטבילה עולין מטמאתן, וטמאת מת, בהזאה וטבילה. ואין שם אש כלל אלא לענן געולי גויים. וכיון שכתוב "וטהר", אמרו חכמים הוסף לו טהרה אחר עבירתו באש להתירו מגעולי גויים.

יז, ו לא חיבו בטבילה זו, אלא פלי מתכות שלסעודה הנלקחין מן הגויים; אבל השואל מן הגויים, או שמשפן הגוי אצלו פלי מתכות-מדיח או מרתית או מלבן, ואינו צריך להטביל. וכן אם לקח פלי עץ או פלי אבנים-מדיח או מרתית, ואינו צריך להטביל. וכן פלי חרס החדשים, אינו צריך להטביל; אבל השוועין באבר, הרי הן ככלי מתכות וצריכין טבילה.

יז, ז הלוקח ספין מן הגויים-מלבנה באור, או משחינה ברחים שלה. ואם הייתה ספין יפה שאין בה פגומות-די לו אם נעצה בקרקע קשה עשרה פעמים, ואוכל בה צונן; ואם היו בה פגומות, או שהייתה יפה ורצה לאכל בה תמיו, או לשחט בה-מלבנה או משחינה, פלה.

יז, ח שחט בה קדם שיטהרנה, מדיח מקום השחיטה; ואם קלה, הרי זה משבת. ספין ששחט בה טרפה-לא ישחט בה עד שידיחה, אפלו בצונן; או מקנחה בבליות שלבגדים.

יז, ט ויש שם דברים אחרים, אסרו אותן חכמים, ואף על פי שאין לאסורן עיקר מן התורה, גזרו עליהן כדי להתרחק מן הגויים-עד שלא יתערבו בהן ישראל, ויבואו לידי חתנות; ואלו הן: אסרו לשתות עמהן, ואפלו במקום שלא לחוש ליין נסד; ואסרו לאכל פתן או בשוליהן, ואפלו במקום שלא לחוש לגעוליהן.

יז, י פיצד: לא ישתה אדם במסכה שלגויים, ואף על פי שהוא יין מבשל שאינו נאסר, או שהיה השותה מפליו לבדו; ואם היה רב המסכה ישראל, מתר. ואין שותין שכר שלהן שעושין מן התמרים והתאנים וכיוצא בהן; ואינו אסור אלא במקום מכירתו, אבל

אם הביא השכר לביתו ושתהו שם, מתר: שעיקר הגזרה, שמה יסעד אצלו.

יז, יא יין תפוחים ויין רמונים וכיוצא בהן, מתר לשותותן בכל מקום-דבר שאינו מצוי, לא גזרו עליו; יין צמוקים, הרי הוא פניו ומתנסד.

יז, יב אף על פי שאסרו פת גויים, יש מקומות שמקילין בדבר ולוקחין פת מן הנחתום הגוי, במקום שאין שם נחתום ישראל; ובשדה, מפני שהיא שעת הדחוק. אבל פת בעלי בתים, אין שם מי שמורה בה להקל: שעיקר הגזרה משום חתנות; ואם יאכל פת בעלי בתים, יבוא לסעד אצלו.

יז, יג הדליק הגוי את התנור ואפה בו ישראל, או שהדליק ישראל ואפה גוי, או שהדליק הגוי ואפה הגוי ובא ישראל ונער האש מעט או כבשו לאש-הואיל ונשתתף במלאכת הפת, הרי זו מתרת; ואפלו לא זרק אלא עץ לתוך התנור-התיר כל הפת שבו, שאין הדבר אלא להיות הכר שהפת שלהן אסורה.

יז, יד גוי שבשל לנו יין או חלב או דבש או פרישין, וכיוצא באלו מפל דבר הנאכל כמות שהוא חי-הרי אלו מתרין. ולא גזרו אלא על דבר שאינו נאכל כמות שהוא חי, כגון בשר ודג תפל וביצה וירקות: אם בשלן הגוי מתחלה ועד סוף, ולא נשתתף ישראל עמו בבשולן-הרי אלו אסורין, משום בשולי גויים.

יז, טו במה דברים אמורים, בדבר שהוא עולה על שלחן מלכים לאכל בו את הפת, כגון בשר וביצים ודגים וכיוצא בהן; אבל דבר שאינו עולה על שלחן מלכים לאכל בו את הפת, כגון תרמוסין ששלקו אותן גויים-אף על פי שאינו נאכלין חיו, הרי אלו מתרין. וכן כל כיוצא בהן-שעיקר הגזרה משום חתנות, שלא יזמנו הגוי אצלו בסעודה; ודבר שאינו עולה על שלחן מלכים לאכל בו את הפת, אין אדם מזמן את חברו עליו.

יז, טז דגים קטנים שמלחן ישראל או גוי, הרי הן כמו שנתבשלו מקצת בשול; ואם צלן גוי אחר פן, מתרין. וכל שבשלו ישראל מעט בשולו, בין בתחלה בין בסוף-מתר; לפיכך אם הניח הגוי בשר או קזרה על גבי האש והפך ישראל בבשר והגיס בקזרה, או שהניח ישראל וגמר הגוי-הרי זה מתר.

יז, יז דג שמלחו גוי, ופרות שעשנו, עד שהכשירן לאכילה-הרי אלו מתרין: מליח אינו פרוח בגזרה זו, והמעשן אינו כמבשל. וכן קליות שלגויים-מתרין

ולא גזרו עליהן, שאין אדם מזמן חברו על הקליות. יז, יח פולין ואפונין ועדשים וכיוצא בהן, ששולקין אותן הגויים ומוכרין אותן-אסורין משום בשולי גויים, במקום שעולין על שלחן מלכים משום פרפרת; ומשום געולי גויים, בכל מקום, שמה יבשלו אותן עם הבשר, או בקזרה שבשלו בה בשר. וכן הספגנין שקולין אותן הגויים בשמן, אסורין אף משום געולי גויים.

יז, יט גוי שבשל ולא נתפנו לבשול, הרי זה מתר. פיצד: גוי שהצית אור באגם כדי להעביר החציר, ונתבשלו בו חגבים-הרי אלו מתרין, ואפלו במקום שהן עולין על שלחן מלכים משום פרפרת; וכן אם תרד הראש להעביר השער-מתר לאכל מן הדלדולין ומן ראשי אזנים, שנצלו בשעת חריכה.

יז, כ תמרים ששלקו אותן גויים-אם היו מתוקין מתחלתן, הרי אלו מתרין; ואם היו מרין ומתקן הבשול, הרי אלו אסורין; היו בינוניים, הרי אלו אסורין. קלי שלעדשים שלשו בין במים בין בחמץ, הרי זה אסור; אבל קלי שלחטין ושעורין שלשין אותן במים, הרי זה מתר.

יז, כא שמן שלגויים, מתר; ומי שאוסרו-הרי זה עומד בחטא גדול, מפני שהמרה על פי בית דין שהתירוהו: ואפלו נתבשל השמן, הרי זה מתר; ואינו נאסר לא מפני בשולי גויים, מפני שנאכל כמות שהוא חי, ולא מפני געולי גויים, מפני שהבשר פוגם את השמן ומסריחו. וכן דבש שלגויים שנתבשל, ועשו ממנו מיני מתיקה-מתר מטעם זה.

יז, כב כספן שלגויים שהוחמו חמיו, בין בירה גדולה בין בירה קטנה-מתר, מפני שנותן טעם לפגם הוא. וכן כבשין שאין דרפן לתת לתוכן חמץ או יין, או זיתים הפכושין, וחגבים הפכושין שבאין מן האוצר-מתרין. אבל חגבים וכבשין שמזלפין עליהן יין, אסורין; וכן אם היו מזלפין עליהן חמץ, ואפלו חמץ שכר-אסורין.

יז, כג ומפני מה אסרו חמץ שכר שלגויים, מפני שמשליכין לתוכו שמרי יין; לפיכך הנלקח מן האוצר, מתר. המריס-במקום שדרפן לתת לתוכו יין, אסור; ואם הניח היין יקר מן המריס, מתר. וכנה מורין בכל דבר שחוששין לו שמה ערב בו הגויים דבר אסור-שאינו אדם מערב היקר בזול, שהרי מפסיד; אבל מערב הזול ביקר, כדי להשתפר.

יז, כד קטן שאכל אחד ממאכלות אסורות, או שעשה מלאכה בשבת-אין בית דין מצוין עליו להפרישו, לפי שאינו בן דעת. במה דברים אמורים, בשעשה מעצמו; אבל להאכילו בידי-אסור, ואפלו דברים שאסורן מדברי סופרים. וכן אסור להרגילו בחלול שבת ומועד, ואפלו בדברים שהן משום שבת. יז, כה אף על פי שאין בית דין מצוין להפריש את הקטן, מצוה על אביו לגער בו ולהפרישו-פדי לחנכו בקדשה ופרישה, שנאמר "חנך לנער, על-פי דרכו". יז, כו ואסרו חכמים מאכלות ומשקין שנפשו רב בני אדם קהה מהו, כגון מאכלות ומשקין שנתערב בהן קיא או צואה ולחה סרוחה וכיוצא בהן; וכן אסרו לאכל ולשתות בכלים הצואים שנפשו שלאדם מתאוננה מהו, כגון כלי בית הפסא וכלי זכוכית

שלספריו שגורעין בהן את הדם וכיוצא בהן; וכן לאכל בידיים מזהמות, ועל גבי פלים מלכלכים: שפל דברים אלו, בכלל "אל-תשקצו, את-נפשתיכם". והאוכל מאכלות אלו, מפין אותו מפת מרדות. יז, כז וכן אסור לאדם שישיהה את נקביו פלל, בין גדולים בין קטנים; וכל המשיהה נקביו-הרי זה בכלל משקין נפשו, יתר על חלאים רעים שניביא על עצמו, ויתחייב בנפשו. אלא ראוי לו להרגיל עצמו בעתים מזמנים, פדי שלא יתרחק בפני בני אדם, ולא ישקץ נפשו. וכל הנזקק בדברים אלו-מביא קדשה וטהרה יתרה לנפשו, וממרק נפשו לשם הקדוש ברוך הוא: שנאמר "והתקדשתם והייתם קדשים, פי קדוש אני".

הלכות שחיטה

יש בכללן חמש מצוות-שלוש מצוות עשה, ושתיים מצוות לא תעשה; וזה הוא פרטן: לשחט ואחר כך יאכל; שלא לשחט אותו ואת בנו ביום אחד; לכסות דם תיה ועוף; שלא לקח האם על הבנים; לשלח האם, אם לקחה על הבנים. ובאור מצוות אלו בפרקים אלו.

הלכות שחיטה פרק א

לפיכך אם מתו מאליהן בתוך המים, מתרין; ומתן לאכלן חיים. אה זביחה זו האמורה בתורה סתם-צריך לפרש אותה, ולידע באיזה מקום מן הבהמה שוחטין, וכמה הוא שעור השחיטה, ובאיזה דבר שוחטין, ומתי שוחטין, והיכן שוחטין, וכיצד שוחטין, ומה הן הדברים המפסידין את השחיטה, ומי הוא השוחט. ועל כל הדרכים האלו, צננו בתורה ואמר "וזהבחת מבקר ומצאנה... כאשר צויתך-ואכלת, בשעריך", שפל הדברים האלו על פה צוה בהן משה רבנו כשאר תורה שבעל פה, שהיא הנקראת "מצוה" כמו שבארנו בתחלת חבור זה. או מקום השחיטה מן התי-הוא הצואר, וכל הצואר פשר לשחיטה. פיצד: בושט-מתחלת המקום שפשחותכין אותו מתקבץ, עד מקום שישעיר ויתחיל להיות פראין פראין כפרס-זה הוא מקום השחיטה בושט. שחט למעלה ממקום זה, וזה הוא הנקרא תרבץ הושט, או למטה ממקום זה, והוא מתחלת בני מעים-שחיטתו פסולה. ושעור תרבץ הושט שאינו ראוי לשחיטה למעלה-בבהמה ותייה, פדי שיאחז בשתי אצבעותיו; ובעוף, הפל לפי גדלו וקטנו.

א, א מצוות עשה שישחט מי שרצה לאכל בשר בהמה תיה ועוף, ואחר כך יאכל: שנאמר "וזהבחת מבקר ומצאנה", ונאמר בבכור בעל מום "אך, כאשר יאכל את-הצבי ואת-האייל-כן, תאכלנו"-הא למדת שחיה כבהמה לענן שחיטה; ובעוף הוא אומר "אשר יצוד ציד תיה או-עוף, אשר יאכל-ושפך, את-דמו, וכסהו, בעפר", מלמד ששפיכת דם העוף כשפיכת דם החיה. א, ב והלכות שחיטה בכלן, אחת היא. לפיכך השוחט בהמה או תיה או עוף מברך תחלה, אשר קדשנו במצוותיו וצננו על השחיטה; ואם לא ברך, בין בשוגג בין במזיד-הבשר מתן. א, ג ואסור לאכל מן השחוטה, כל זמן שהיא מפרקסת. והאוכל ממנה קדם שתצא נפשה-עובר בלא תעשה, והרי הוא בכלל "לא תאכלו, על-הדם"; ואינו לוקה. ומתן לתת ממה אחר שחיטה קדם שתצא נפשה, ומולחו יפה וימדיחו יפה יפה, ומניחו עד שתמות; ואחר כך יאכלנו. א, ד דגים וחגבים-אינן צריכין שחיטה, אלא אסיפתן היא המתרת אותן: הרי הוא אומר "הצאן ובקר ישחט להם, ומצא להם; אם את-פל-דגני הים יאסף להם, ומצא להם", אסיפת דגים פשחיטת בקר וצאן; ובחגבים נאמר "אסף החסיל", באסיפה לבדה.

א, זו ואיזה הוא מקום השחיטה בקנה: משפוי פובע ולמטה, עד ראש פנה הריאה כשתמשך הבהמה צוארה לרעות-זה הוא מקום השחיטה בקנה. וכל שפנגד המקום הזה מבחויץ, נקרא צואר.

א, ח אנסה הבהמה עצמה ומשכה צוארה הרבה, או שאנס השוחט את הסימניו ומשכן למעלה, ושחט במקום שחיטה בצואר, ונמצאת השחיטה בקנה או בושט שלא במקום שחיטה-הרי זו ספק גבלה. וצריך השוחט שישחט באמצע הצואר; ואם שחט מן הצדדין, שחיטתו פשרה.

א, ט וכמה הוא שעור השחיטה: שני הסימניו שיהן הקנה והושט-השחיטה המעלה שיתתכו שניהן בין בבהמה בין בעוף, ולזה יתפנו השוחט; ואם שחט רב אחד מהן בעוף, ורב שנים בבהמה ובתיה-שחיטתו פשרה.

א, י שחט האחד פלו וחצי השני, בבהמה-שחיטתו פסולה. רבו שלזה ורבו שלזה-אף על פי שלא שחט מפל אחד מהן אלא יתר על חציו פחוט השערה, הרי זו פשרה: פיון ששחט יתר על חציו במשהו, רבו הוא.

א, יא שחט חציו שלזה וחציו שלזה-אפלו בעוף, שחיטתו פסולה. קנה שהיה חציו פסוק, ושחט על מקום התתוף מעט והשלימו לרב-בין שהתחיל לשחט במקום השלם ופגע בתתוף, בין שהכניס את הספין בתתוף והשלימו לרב-שחיטתו פשרה.

א, יב כל השוחט, צריך לבדק הסימניו לאחר השחיטה; שאם לא בדק, ונחתם הראש קדם שיבדק-הרי זו גבלה, ואפלו היה השוחט זריז ומהיר: שפל בהמה בחייה אסורה, עד שיודע בודאי שושחטה שחיטה פשרה.

א, יג ובאיזה דבר שוחטין-בפל, בין בספין שלמתכת, בין בצר, בין בזכוכית, בין בקרומית שלקנה האגם, וכיוצא בהן מדברים החותכין: והוא, שיהיה פיה חד ולא יהיה בה פגם; אבל אם היה כמו תלם בחדו שלדבר ששוחטין בו, ואפלו היה התלם קטן ביותר-שחיטתו פסולה. היה התלם מרוח אחת, לא ישחט בה; ואם שחט דרך הרוח שאין הפגימה נפרת בה, שחיטתו פשרה.

א, יד פיצד: ספין שתבדק בהולכה, ולא תרגיש שיש בה פגם, וכשתחזיר אותה בהבאה, תרגיש שיש בה פגם-אם שחט בה דרך הולכה ולא הביא, שחיטתו

פשרה; ואם הביא, שחיטתו פסולה.

א, טו ספין שהיא עולה ויורדת פנתש, ואין בה פגם-שוחטין בה לכתחלה. וספין שפיה חלק, ואינה חדה-הואיל ואין בה פגם, שוחטין בה; ואף על פי שהולך והביא בה כל היום, עד ששחטה-שחיטתו פשרה. וספין חדה שהשחטה, והרי אינה חלקה אלא מגעה פמגע ראש השבלת שהוא מסתבך באצבע-הואיל ואין בה פגם, שוחטין בה.

א, טז התולש קנה, או שן, או שקצץ צור, או צפרן, והרי הן חדין ואין בהן פגם-שוחטין בהן. ואם נעצן בקרקע, לא ישחט בהן פשהן געוצין; ואם שחט שחיטתו פשרה. שחט בהן פשהן מחברין מתחלת ברייתו, קדם שיצקרו אותן-שחיטתו פסולה, ואף על פי שאין בהן פגם.

א, יז לקח לחי בהמה שיש בו שנים חדין, ושחט בהן-שחיטתו פסולה, מפני שהן פמגל; אבל בשן אחת הקבועה בלחי-שוחט בה לכתחלה, ואף על פי שהיא קבועה בו. לבן הספין באור, ושחט בה-שחיטתו פשרה.

א, יח ספין שצדה אחד מגל, וצדה השני יפה-לא ישחט בצד היפה לכתחלה: גזרה, שאם ישחט בצד האחר. ואם שחט-הואיל ובצדה היפה שחט, שחיטתו פשרה.

א, יט השוחט צריך שיבדק הספין בחדה, ומצד זה, ומצד זה. וכיצד בודקה: מוליכה ומביאה על בשר אצבעו, ומוליכה ומביאה על צפרנו, משלוש רוחותיה, שהן פיה ושני צדדין-כדי שלא יהיה בה פגם פלל; ואחר כך ישחט בה.

א, כ וצריך לבדק פן אחר השחיטה-שאם מצא בה פגם אחר השחיטה, הרי זו ספק גבלה: שאם בעור נפגמה, וכששחט הסימניו בספין פגומה שחט. לפיכך השוחט בהמות רבות או עופות רבים, צריך לבדק בין כל אחת ואחת: שאם לא בדק, ובדק באחרונה ונמצאת הספין פגומה-הפל ספק גבלות, ואפלו הראשונה.

א, כא בדק הספין ושחט בה, ולא בדקה אחר שחיטה, ושבר בה עצם או עץ וכיוצא בהן, ואחר כך בדקה ומצאה פגומה-שחיטתו פשרה, שחזקה הספין שנפגמה בדבר קשה ששבר בה; וכן אם פשע בה ולא בדקה, או שאבדה הספין עד שלא יבדק-שחיטתו פשרה.

א, כב כל טבח שלא בִּדְק הספין שלו ששוחט בה לפני חכם, ושחט בה לעצמו-בודקין אותה: אם נמצאת יפה ובדוקה-מנדין אותו, לפי שסומך על עצמו פעם אחרת, ותהיה פגומה, וישחט בה; ואם נמצאת פגומה-מעבירין אותו, ומכריזין על כל בשר ששחט שהוא טרפה. א, כג כמה הוא ארץ הספין ששוחט בה: כל שהוא- והוא שלא יהיה דבר דק שנוקב ואינו שוחט, כמו

הלכות שחיטה פרק ב

ב, א בכל מקום מתר לשחט, חוץ מן העזרה: שאין שוחטין בעזרה אלא קדשי מזבח בלבד; אבל החלין-אסור לשחטן בעזרה, בין בהמה בין תיה בין עוף. וכן הוא אומר בבשר תאנה "כי-ירחק ממך המקום, אשר יבחר ה'... ונתת מבקרך ומצאנה... ואכלת, בשעריך" -הא למדת שאין שוחטין בשר תאנה, אלא חוץ למקום אשר בחר ה'; וזה שגשחט חוץ למקום, הוא שמתר לאכלו בכל השערים.

ב, ב אבל השוחט חלין בעזרה-אותו הבשר טהור, ואסור בהנזה כבשר בחלב וכיוצא בו; וקוברין אותו, ואפרו אסור: אפלו שחט לרפואה, או לאכילת גויים, או להאכיל לפלבים. אבל הנוחר בעזרה, והמעקר, וגוי ששחט, והשוחט ונמצאת טרפה, והשוחט בהמה חיה ועוף הטמאין בעזרה-הרי אלו פלן מתרין בהנזה.

ב, ג ולא בהמה ותייה בלבד, אלא כל החלין-אסור להכניסן לעזרה, אפלו בשר שחוטף או פרות ופת וכיוצא בהן; אם עבר והכניסן, מתרין באכילה פשהיו. ודברים אלו פלן, דברי קבלה הן. וכל השוחט חלין בעזרה, או האוכל פזית מבשר חלין שגשחטו בעזרה-מפין אותו מפת מרדות.

ב, ד האומר בהמה זו שלמים, וולדה חלין-אם נשחטה בעזרה-ולדה מתר באכילה, לפי שאינו יכול לשחט אותה ברחוק מקום.

ב, ה אין שוחטין לתוך ימים ונהרות, שמא יאמרו עובד מים הוא זה, ונמצא פמקריב למים; ולא ישחט לכלי מלא מים, שמא יאמרו לצורה שתראה בתוך המים שחט. ולא ישחט לא לתוך הפלים, ולא לתוך הגמה-שפן דרך עובדי עבודה זרה. ואם שחט, שחיטתו פשרה.

ב, ו שוחטין לכלי מלא מים עכורין, שאין הצורה נראית בהן. וכן שוחט חוץ לגמה, ויהם יורד לגמה;

ראש האזמל הקטן וכיוצא בו.

א, כד ומתי שוחטין-בכל זמן, בין ביום בין בלילה: והוא שתהיה אבוקה עמו, כדי שיראה מה יעשה; ואם שחט באפלה, שחיטתו פשרה.

א, כה השוחט ביום הכפורים או בשבת בשוגג-אף על פי שאלו הנה מזיז, הנה מתחייב בנפשו או מתחייב מלקות על יום הכפורים-שחיטתו פשרה.

ובשוק לא יעשה כן, שמא יחקה את המינים: ואם שחט לגמה בשוק-אסור לאכל משחיטתו עד שיבדק אחריו, שמא מין הוא. ומתר לשחט על דפן הספינה, ויהם שותת על הדפן ויורד למים; ומתר לשחט על גבי הפלים.

ב, ז פיצד שוחטין: מותר הצנאר, ומוליד הספין ומביאה עד ששוחט; בין שהיתה בהמה רבוצה בין שהיתה עומדת, ואחז בערפה והספין ביזו מלמטה ושחט-הרי זו פשרה.

ב, ח נעץ את הספין בפותל והעביר הצנאר עליה עד שגשחט, שחיטתו פשרה-והוא שהיתה צנאר בהמה למטה, וספין למעלה: שאם היה צנאר בהמה למעלה מן הספין הנעוצה-שמא תרד בהמה בכבד גופה, ותחתך בלא הולכה והבאה, ואין זו שחיטה, כמו שיתבאר. לפיכך אם היה עוף-בין שהיה צנארו למעלה מן הספין הנעוצה, או למטה ממנה-שחיטתו פשרה.

ב, ט השוחט והוליד את הספין ולא הביאה, או הביאה ולא הוליקה ושחטה-שחיטתו פשרה; הוליד והביא, עד שחתך הראש והתיזו-שחיטתו פשרה. הוליד ולא הביא, או הביא ולא הוליקה, והתיז את הראש בהולכה בלבד, או בהבאה בלבד-אם יש בספין פמלוא שני צנארים מצנארי הנשחט, שחיטתו פשרה; ואם לאו, שחיטתו פסולה.

ב, י שחט שני ראשים כאחד, שחיטתו פשרה. שנים שאחזו בספין, אפלו אחד מצד זה ושני מצד אחר פנגדו, ושחטו-שחיטתן פשרה. וכן שנים שאחזו שני ספינים, ושחטו כאחד בשני מקומות בצנאר-שחיטתן פשרה; ואפלו שחט זה הושט בלבד או רבו, והשני שחט במקום אחר הקנה או רבו-הרי שחיטה זו פשרה, ואף על פי שאין השחיטה פלה במקום אחד. וכן שחיטה העשויה פקלמוס, ושחיטה העשויה

כמסרק-פְּשָׁרָה.

ב, יא אין שְׁחִיטַת הַחֲלִין צְרִיכָה פּוּנָה; אלא אפלו שְׁחַט כְּמַתְעַסֵּק, או דָּרַךְ שְׁחֹק, או שְׁזַרְק סְפִין לְנַעֲצָה בְּכּוֹתֵל וְשְׁחַטָּה בְּהַלִּיכְתָּה-הוֹאִיל וְהַשְׁחִיטָה כְּרֹאֵי בְּמַקּוּמָה וְשַׁעוּרָה, הָרִי זֶה פְּשָׁרָה. לְפִיכָךְ חֲרַשׁ או שׁוֹטָה או קָטָן, או שְׁפוּר שְׁנַתְּבַלְבֵּל דַּעְתּוֹ, וּמִי שְׁאַחַזְתּוּ רִוּחַ רָעָה, שְׁשַׁחְטוּ וְאַחֲרִים רֹאִין אוֹתָן שְׁהַשְׁחִיטָה כְּתַקְנָה-הָרִי זֶה פְּשָׁרָה. אֲבָל סְפִין שְׁנִפְלָה וְשַׁחְטָה-אֵף עַל פִּי שְׁשַׁחְטָה כְּדַרְפָּה, הָרִי זֶה פְּסוּלָה: שְׁנֹאמָר "וְזַבְחָת" -עַד שְׁיִהְיֶה הַזּוֹבַח אָדָם, וְאֵף עַל פִּי שְׁאִינוּ מִתְּפוּן לְשַׁחִיטָה.

ב, יב גִּלְגַּל שְׁלֵאבָן או שְׁלַעֲצֵץ שְׁהִיטָה הַסְּפִין קְבוּעָה בּוֹ, וְסַבֵּב אָדָם אֶת הַגִּלְגַּל, וְשֵׁם צִנּוֹר הָעוֹף או הַבְּהֵמָה כְּנִגְדּוֹ עַד שְׁנֹשַׁחְט בְּסַבִּיבַת הַגִּלְגַּל-הָרִי זֶה פְּשָׁרָה. וְאִם הַמַּיִם הֵן הַמְּסַבְּבִין אֶת הַגִּלְגַּל, וְשֵׁם הַצִּנּוֹר כְּנִגְדּוֹ בְּשַׁעֲה שְׁסַבֵּב וְנִשְׁחַט-הָרִי זֶה פְּסוּלָה; וְאִם פֶּטֶר אָדָם אֶת הַמַּיִם עַד שְׁבָאוּ וְסַבְּבוּ אֶת הַגִּלְגַּל, וְשַׁחְט בְּסַבִּיבְתוֹ-הָרִי זֶה פְּשָׁרָה, שְׁהָרִי מִפּוֹחַ בֶּן אָדָם בָּא.

ב, יג בְּמָה דְּבָרִים אֲמֹרִים, בְּסַבִּיבָה רֵאשׁוּנָה שְׁהִיא מִפּוֹחַ בֶּן אָדָם; אֲבָל מְסַבִּיבָה שְׁנִיָּה וְלֹאחֲרֶיהָ, אִינָה מִפּוֹחַ הָאָדָם אֲלֵא מִפּוֹחַ הַמַּיִם בְּהַלִּיכְתָּן.

ב, יד הַשּׁוֹחֵט לְשֵׁם הָרִים, לְשֵׁם גְּבְעוֹת, לְשֵׁם יַמִּים, לְשֵׁם נְהָרוֹת, לְשֵׁם מְדַבְּרוֹת-אֵף עַל פִּי שְׁלֵא נִתְּפוּן לְעַבְדָן אֲלֵא לְרְפוּאָה וְכִיּוֹצֵא בָּהּ מְדַבְּרֵי הַבָּאִי שְׁאוּמְרִין הַגּוֹיִים, הָרִי שְׁחִיטָתוֹ פְּסוּלָה; אֲבָל אִם שְׁחַט לְשֵׁם מִזֵּל הַיָּם, או מִזֵּל הַהָר, או לְכּוֹכְבִים וְלַמְּזֻלוֹת וְכִיּוֹצֵא בְּהֵן-הָרִי זֶה אֲסוּרָה בְּהִנְיָה, כְּכֹל תְּקַרְבַת עֲבוּדָה זָרָה.

ב, טו הַשּׁוֹחֵט אֶת הַבְּהֵמָה לְזֶרֶק דְּמָה לְעֲבוּדָה זָרָה, או לְהַקְטִיר חֶלְבָּה לְעֲבוּדָה זָרָה-הָרִי זֶה אֲסוּרָה: שְׁלוּמְדִין מִחֻשְׁבָּה בַּחוּץ בַּחֲלִין, מִמַּחְשָׁבַת הַקְּדָשִׁים בְּפָנִים, שְׁמַחְשָׁבָה כְּזוֹ פּוֹסֵלֵת בְּהוֹ, כְּמוֹ שְׁיִתְּבָאֵר בְּהַלְפוֹת פְּסוּלֵי הַמְּקַדְּשִׁין. שְׁחַטָּה וְאַחַר כֵּךְ חֲשַׁב לְזֶרֶק דְּמָה לְעֲבוּדָה זָרָה, או לְהַקְטִיר חֶלְבָּה לְעֲבוּדָה זָרָה-הָרִי זֶה אֲסוּרָה מִסְּפָק, שְׁמָא סוּפוֹ הוֹכִיחַ עַל תַּחֲלָתוֹ וּבְמַחְשָׁבָה כְּזוֹ שְׁחַט.

ב, טז הַשּׁוֹחֵט לְשֵׁם קְדָשִׁים שְׁמַתְנַדְּבִין וְנוֹדְרִין כְּמוֹתֵן-שְׁחִיטָתוֹ פְּסוּלָה, שְׁזָה פְּשׁוּחַט קְדָשִׁים בַּחוּץ; שְׁחַט לְשֵׁם קְדָשִׁים שְׁאִינָן בְּאִין בְּנֹדֵר וְנֹדְבָה, שְׁחִיטָתוֹ פְּשָׁרָה.

ב, יז פִּיצַד: הַשּׁוֹחֵט לְשֵׁם עוֹלָה, לְשֵׁם שְׁלָמִים, לְשֵׁם תּוֹדָה, לְשֵׁם פֶּסַח-שְׁחִיטָתוֹ פְּסוּלָה: הוֹאִיל וְהַפֶּסַח, מְפָרִישׁ אוֹתוֹ בְּכֹל הַשָּׁנָה בְּכֹל עֵת שְׁיִרְצָה-הָרִי הוּא דוֹמָה לְדָבָר הַנֹּדֵר וְהַנֹּדֵב.

ב, יח שְׁחַט לְשֵׁם חֲטָאת, לְשֵׁם אֲשָׁם וְדָאִי, לְשֵׁם אֲשָׁם תְּלוּי, לְשֵׁם בְּכוֹר, לְשֵׁם מַעֲשָׂר, לְשֵׁם תְּמוּרָה-שְׁחִיטָתוֹ פְּשָׁרָה. הִנֵּה מַחֲיֵב חֲטָאת, וְשַׁחְט וְאָמַר לְחֲטָאתִי-שְׁחִיטָתוֹ פְּסוּלָה; הִנֵּה לוֹ קָרְבָן בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ, וְשַׁחְט וְאָמַר לְשֵׁם תְּמוּרַת זִבְחִי-שְׁחִיטָתוֹ פְּסוּלָה, שְׁהָרִי הַמִּיר בּוֹ.

ב, יט הַאֲשֵׁה שְׁשַׁחְטָה לְשֵׁם עוֹלַת יוֹלְדַת וְאָמְרָה, זֶה לְעוֹלַתִי-שְׁחִיטָתָה פְּשָׁרָה: שְׁאִין עוֹלַת יוֹלְדַת בָּאָה בְּנֹדֵר וְנֹדְבָה, וְהָרִי אִינָה יוֹלְדַת שְׁנַתְּחִיבָה בְּעוֹלָה; וְאִין חוֹשְׁשִׁין לָהּ שְׁמָא הַפִּילָה, שְׁכֹל הַמַּפְלַת קוֹל יֵשׁ לָהּ. אֲבָל הַשּׁוֹחֵט לְשֵׁם עוֹלַת נְזִיר-אֵף עַל פִּי שְׁאִינוּ נְזִיר-שְׁחִיטָתוֹ פְּסוּלָה, שְׁעֵיקַר הַנְּזִירוֹת נֹדֵר מִן הַנֹּדְרִים.

ב, כ שְׁנַיִם אוֹחַזִין בְּסְפִין וְשׁוֹחֲטִין, אֶחָד נִתְּפוּן לְשֵׁם דְּבָר שְׁהַשּׁוֹחֵט לוֹ שְׁחִיטָתוֹ אֲסוּרָה, וְהַשְּׁנִי לֹא הִיטָה לוֹ פּוּנָה כָּלֵל, וְאִפְלוּ נִתְּפוּן לְשֵׁם דְּבָר הַמְּתָר לְהַתְּפוּן לוֹ-הָרִי זֶה פְּסוּלָה; וְכֵן אִם שְׁחַט זֶה אַחַר זֶה, וְהַתְּפוּן הָאֶחָד מֵהֵן לְשֵׁם דְּבָר הַפְּסוּל-פּוּסֵל.

ב, כא בְּמָה דְּבָרִים אֲמֹרִים, בְּשִׁהְיָה לוֹ בְּהַ שְׁתַּפּוֹת; אֲבָל אִם אִין לוֹ בְּהַ שְׁתַּפּוֹת, אִינָה אֲסוּרָה-שְׁאִין אָדָם מִיִּשְׂרָאֵל אוֹסֵר דְּבָר שְׁאִינוּ שְׁלוֹ, שְׁאִין פּוּנְתוֹ אֲלֵא לְצַעְרוֹ.

ב, כב יִשְׂרָאֵל שְׁשַׁחְט לְנִכְרֵי-אֵף עַל פִּי שְׁהַנְּכָרִי מִתְּפוּן לְכֹל מָה שְׁיִרְצָה, שְׁחִיטָתוֹ פְּשָׁרָה: שְׁאִין חוֹשְׁשִׁין אֲלֵא לְמַחְשָׁבַת הַזּוֹבַח, לֹא לְמַחְשָׁבַת בַּעַל הַבְּהֵמָה. לְפִיכָךְ נִכְרֵי שְׁשַׁחְט לְיִשְׂרָאֵל, אִפְלוּ הִנֵּה קָטָן-שְׁחִיטָתוֹ נִבְלָה, כְּמוֹ שְׁיִתְּבָאֵר.

הַלְּכוֹת שְׁחִיטָה פָּרָק ג

קָדָם שְׁיִגְמַר הַשְׁחִיטָה, וְשִׁהָה, בֵּין בְּשׁוּגַג בֵּין בְּמִזִּיד, בֵּין בְּאַגָּס בֵּין בְּרִצּוֹן, וְחִזַּר הוּא או אַחַר, וְגָמַר אֶת הַשְׁחִיטָה-אִם שִׁהָה כְּדִי שְׁיִגְבִיַה הַבְּהֵמָה וְיִרְבִּיצְנָה וְיִשְׁחַט, שְׁחִיטָתוֹ פְּסוּלָה; וְאִם שִׁהָה פְּחוֹת מְכַדִּי זֶה,

ג, א חֲמִשָּׁה דְּבָרִים מְפַסְדִין אֶת הַשְׁחִיטָה, וְעֵיקַר הַלְּכוֹת שְׁחִיטָה לְהַזְהֵר מִכָּל אַחַת מֵהֶן; וְאֵלוּ הֵן-שִׁהְיָה, חֲלָדָה, דְּרָסָה, הַגְּרָמָה, וְעַקוּר. ג, ב שִׁהְיָה פִּיצַד: הָרִי שְׁהַתְּחִיל לְשַׁחְט, וְהַגְּבִיַה יָדוֹ

שחיטתו פשרה.

ג, היתה בהמה דקה, שעור שהיתה פדי שניגביה בהמה דקה וירביצנה וישחט; ואם היתה גסה, פדי שניגביה וירביצנה וישחט. ובעוף, פדי שניגביה בהמה דקה וירביצנה וישחט.

ג, ד שחט מעט ושהה מעט, וחזר ושחט מעט ושהה מעט, עד שגמר השחיטה, ולא שהה בפעם אחת שעור השהיה, אבל פשתחשב כל זמן השהיות יצטרף מכלן שעור שהיה-הרי זו ספק גבלה. וכן אם שהה פדי שניגביה וירביצנה וכדי שישחט כמו מעוט הסימנין בלבד, לא פדי שישחט שחיטה גמורה-הרי זו ספק גבלה.

ג, ה שחט רב אחד בעוף, או רב שנים בהמה-אף על פי ששהה חצי היום, וחזר וגמר חתפת הסימנין-הרי זו מתרת: מאחר שנשחט בה פשעור, הרי זה כמתחבב בשחט השחיטה.

ג, ו שחט בקנה לבדו חציו או מעוטו, ושהה זמן מרבה-הרי זה חוזר וגומר השחיטה, ואין בפה פלום. אבל אם שחט רב הקנה, או שנקב בושט כל שהוא, ושהה פשעור-בין שחזר וגמר השחיטה שהתחיל, בין ששחט שחיטה גמורה במקום אחר-הרי זו פסולה: מפני שהעוף או הבהמה שנופסק רב הקנה שלה, או שנקב הושט במשהו-גבלה, ואין השחיטה מועלת בה כמו שיתבאר.

ג, ז הנה נתבאר לה, שאין שהיה בקנה בעוף פלל-שאם שחט רב הקנה ושהה, פבר נגמרה שחיטתו, וכשחזר וגמר, מתחבב בשחט הוא; ואם שחט מעוט הקנה ושהה, הרי זה חוזר ושחט כל זמן שירצה, שאינה נאסרת משום גבלה, עד שיפסק רב הקנה.

ג, ח שחט העוף ושהה בו, ואינו יודע אם נקב הושט או לא נקב-חוזר ושחט הקנה לבדו במקום אחר, ומניחו עד שימות; ובזק הושט מבפנים-אם לא נמצאת בו טפת דם, ביודע שלא נקב וכשרה.

ג, ט חלדה פיצד: פגון שהכניס הספין בין סימן לסימן-בין שפסק הסימן העליון למעלה, בין ששחט התחתון למטה שהוא דרך שחיטה-הרי זו פסולה. הכניס את הספין תחת העור, ושחט שני הסימנין פדרפן, או שהחליד את הספין תחת צמר מסבף, או שפרס מטלית על הספין ועל הצנאר ושחט תחת המטלית-הואיל ואין הספין גלויה, הרי זו ספק גבלה; וכן אם שחט מעוט הסימנין בהחלדה, וגמר השחיטה

שלא בהחלדה-הרי זו ספק גבלה.

ג, י דרסה פיצד: פגון שהכה בספין על הצנאר פדרף שפפין בסיה, וחתף הסימנין בבת אחת בלא הולכה ולא הבאה, או שהגית הספין על הצנאר, ודחק למטה פחתף צנון או קישות עד שחתף הסימנין-הרי זו פסולה.

ג, יא הגרמה פיצד: זה השוחט בקנה למעלה, במקום שאינו ראוי לשחיטה; וכמו שני חטין יש בסוף הקנה, למעלה בטבעת גדולה. שחט בתוך החטים-אם שיר מהן כל שהוא למעלה, הרי זו פשרה, שהרי שחט משפוי פובע ולמטה, והוא מן המקום הראוי לשחיטה; ואם לא שיר מהן פלום אלא שחט למעלה מהן, הרי זו מגרמת ופסולה.

ג, יב שחט רב האחד או רב השנים, והשלים פדרסה, או בהגרמה-הרי זו פשרה, שהרי נשחט השעור פראוי. הגרים בתחלה שלישי, ושחט שני שלישי-הרי זו פשרה; שחט שלישי, והגרים שלישי, וחזר ושחט שלישי האחרון-פשרה. הגרים שלישי, ושחט שלישי, וחזר והגרים שלישי האחרון-הרי זו פסולה. ואם דרס או החליד, בין בשלישי הראשון בין בשלישי האמצעי-הרי זו פסולה.

ג, יג עקור פיצד: פגון שנעקרה הגרגרת והיא הקנה, או הושט, ונשמת אחד מהן או שניהן קדם גמר שחיטה-הרי זו פסולה; אבל אם שחט אחד בעוף או רבו, ואחר פף נשמת הסימן השני-הרי שחיטתו פשרה. נשמת אחד מהן, ואחר פף שחט את השני-שחיטתו פסולה; שחט אחד מהן, ונמצא השני שמוט, ואין ידוע אם קדם שחיטה נשמת, או אחר שחיטה-הרי זו ספק גבלה.

ג, יד נמצא הסימן השחוט שמוט-הרי זו פשרה, שנודאי אחר שחיטה נעקר: שאלו נעקר קדם שחיטה, היה מדלדל ולא ישחט. במה דברים אמורים, בשלא תפס הסימנין בידו פששחט; אבל אם תפסן ושחט, אפשר שתשחט אחר העקור, ולפיכך אם נמצאת שמוטה ושחטה, הרי זו ספק גבלה.

ג, טו כל מקום שאמרנו בשחיטה, פסולה-הרי זו גבלה; ואם אכל ממנה פזית, לוקה משום אוכל גבלה-שאין מוציא מידי גבלה אלא שחיטה פשרה פאשר צונה, כמו שבארנו. וכל ספק שישתפק בשחיטה, הרי הוא ספק גבלה; והאוכל ממנה פזית, מפין אותו מפת מרדות.

ג, טז בהמה שנטל נרף שקלה וחללה עמה, עד שתראה חסרה כשתרביץ-הרי זו נבלה כמי שנחתך חצייה ונחלקה לשני גופות, ואין השחיטה מועלת בה. וכן אם נשברה מפרקת ורב בשר עמה, או שנקרעה מגפה כדג, או שגפסק רב הקנה, או שנקב הושט בכל שהיא במקום הראוי לשחיטה-הרי זו נבלה מחיים, ואין השחיטה מועלת בה. ואחד הבהמה ואחד העוף, בכל הדברים האלו.

ג, יז שני עורות יש לו לושט-החיצון אדם, והפנימי לבו; נקב האחד מהן בלבד, פשרה. נקבו שניהן בכל שהיא במקום הראוי לשחיטה, הרי זו נבלה: ובין שגשחטה במקום הנקב, בין שגשחטה במקום אחר-אין השחיטה מועלת בה; נקבו שניהן זה שלא פגד זה, נבלה. נקב הושט, ועלה בו קרום וסתמו-אין הקרום פלום, והרי הוא נקוב פשהיה.

ג, יח נמצא קוץ עומד בושט לרחבו, הרי זו נבלה-שמה נקב הושט ועלה קרום במקום הנקב, ואינו נראה; אבל אם נמצא הקוץ לארכו בושט-אין חוששין לו, שרב הבהמות המדבריות אוכלות הקוצים תמיד. וושט אין לו בדיקה מבחוץ, אלא מבפנים. פיצד: הופכו ובודק-אם נמצא עליו טפת דם,

בידוע שהיה נקוב.

ג, יט גרגרת שגפסק רב חללה במקום הראוי לשחיטה, הרי זו נבלה; וכן אם נקבה פאיסר. נקבה נקבים קטנים-אם נקבים שאין בהן חסרון, הם מצטרפין לרבה; ואם נקבים שיש בהם חסרון, מצטרפין לכאיסר. וכן אם נטלה ממנה רצועה, מצטרפת לכאיסר. ובעוף-כל שאלו מקפיל הרצועה או הנקבים שיש בהן חסרון, ומניחן על פי הקנה-אם חופה את רבו, נבלה; ואם לאו, פשרה.

ג, כ נקבה הגרגרת נקב מפלש משני צדדיה, כדי שיפגס איסר לרחבו-נבלה; נסדקה לארפה-אפלו לא נשתייר מן המקום הראוי בה לשחיטה אלא משהו למעלה ומשהו למטה, פשרה.

ג, כא גרגרת שנקבה, ואין ידוע אם קדם שחיטה נקבה או אחר שחיטה-נוקבין אותה עתה במקום אחר, ומדמין הנקב לנקב: אם נדמה לו, מתרת. ואין מדמין אלא מחליה גדולה לחליה גדולה, או מקטנה לקטנה; אבל לא מקטנה לגדולה ולא מגדולה לקטנה: שפל הקנה חליות חליות הוא, ובין פל חליה וחליה חליה אחת קטנה משתייהן ורפה.

<p>11</p>	<p>ראשון Sunday</p>	<p>ב 2</p>	<p>עלות השחר 5:43 סו"ז קר"ש - מג"א 8:56 סו"ז תפלה - מג"א 10:01 שקיעה 5:25 בבלי: בבא קמא קא • ירושלמי: שבת ס • תוספתא: כתובות א נ"ך: עזרא ז-ח • רמב"ם: מאכלות אסורות יד</p>
<p>12</p>	<p>שני Monday</p>	<p>ג 3</p>	<p>עלות השחר 5:41 סו"ז קר"ש - מג"א 8:56 סו"ז תפלה - מג"א 10:00 שקיעה 5:26 בבלי: בבא קמא קב • ירושלמי: שבת סא • תוספתא: כתובות ב נ"ך: עזרא ט-י • רמב"ם: מאכלות אסורות טו</p>
<p>13</p>	<p>שלישי Tuesday</p>	<p>ד 4</p>	<p>עלות השחר 5:40 סו"ז קר"ש - מג"א 8:55 סו"ז תפלה - מג"א 10:00 שקיעה 5:27 בבלי: בבא קמא קג • ירושלמי: שבת סב • תוספתא: כתובות ג נ"ך: נחמיה א-ב • רמב"ם: מאכלות אסורות טז</p>
<p>14</p>	<p>רביעי Wednesday</p>	<p>ה 5</p>	<p>עלות השחר 5:39 סו"ז קר"ש - מג"א 8:54 סו"ז תפלה - מג"א 9:59 שקיעה 5:28 בבלי: בבא קמא קד • ירושלמי: שבת סג • תוספתא: כתובות ד נ"ך: נחמיה ג-ד • רמב"ם: מאכלות אסורות יז</p>
<p>15</p>	<p>חמישי Thursday</p>	<p>ו 6</p>	<p>עלות השחר 5:38 סו"ז קר"ש - מג"א 8:54 סו"ז תפלה - מג"א 9:59 שקיעה 5:30 בבלי: בבא קמא קה • ירושלמי: שבת סד • תוספתא: כתובות ה נ"ך: נחמיה ה-ו • רמב"ם: הלכות שחיטה א</p>
<p>16</p>	<p>ששי Friday</p>	<p>ז 7</p>	<p>עלות השחר 5:36 סו"ז קר"ש - מג"א 8:53 סו"ז תפלה - מג"א 9:59 שקיעה 5:31 בבלי: בבא קמא קו • ירושלמי: שבת סה • תוספתא: כתובות ו נ"ך: נחמיה ז-ח • רמב"ם: הלכות שחיטה ב</p>
<p>17</p>	<p>הפטרה: וד' נתן חכמה שב"ק Shabbos</p>	<p>ח 8</p>	<p>תרומה עלות השחר 5:35 סו"ז קר"ש - מג"א 8:52 סו"ז תפלה - מג"א 9:58 שקיעה 5:32 בבלי: בבא קמא קז • ירושלמי: שבת סו • תוספתא: כתובות ז נ"ך: נחמיה ט-י • רמב"ם: הלכות שחיטה ג</p>

Candle Lighting 5:13 הדלקת הנרות

Shabbos Ends 6:45 זמן מוצש"ק

ווען א מענטש איז פרייליך א גאנצן טאג, איז אים גרינג אראפצונעמען א צייט אין טאג זיך אויסצורעדן זיין הארץ צום אייבערשטן.
(שיריות הר"ן סימן ב')